

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΤΡΩΝΗΣ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΜΑΡΚΕΤΙΓΚ

Πτυχιακή εργασία με θέμα την διάδοση, τις τεχνικές και την εφαρμογή του Τραπεζικού Μάρκετινγκ στον Ελλαδικό χώρο των τελευταίων ετών

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ALPHA BANK

Eurobank EFG

Θεσσαλονίκη 2011

ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΤΡΩΝΗΣ

ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΜΑΡΚΕΤΙΓΝΚ

Πτυχιακή εργασία του σπουδαστή του Τμήματος Λογιστικής
του ΑΤΕΙΘ Πατρώνη Χρήστου
Α.Μ. 334/94

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ALPHA BANK

Eurobank EFG

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΑΤΕΙΘ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ, 2011

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ	1
ΕΝΟΤΗΤΑ 1	2
ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	2
1.1 Ιστορική εξέλιξη του μάρκετινγκ.....	2
1.2 Ορισμός της έννοιας του μάρκετινγκ	3
1.3 Η αναγκαιότητα εφαρμογής του μάρκετινγκ	4
1.4 Στόχοι του τραπεζικού μάρκετινγκ.....	5
1.5 Τράπεζα, ετυμολογική προέλευση του όρου	5
1.6 Δημιουργία συνθηκών για την εφαρμογή του μάρκετινγκ στην εγχώρια αγορά..	7
1.7 Η όξυνση του ανταγωνισμού μετά την Ευρωπαϊκή οδηγία απελευθέρωσης της τραπεζικής αγοράς.....	8
1.8 Τραπεζικές λειτουργίες και Τράπεζα Ελλάδος.....	9
1.9 Η διαμόρφωση της οικονομίας από κοινωνικά και πολιτικά αίτια	9
1.10 Η πολυπλοκότητα της λειτουργίας των τραπεζών	10
1.11 Η ειδική σημασία της πληροφόρησης στην έρευνα αγοράς.....	11
2η ΕΝΟΤΗΤΑ	12
Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ	12
2.1. Η αποκωδικοποίηση των πληροφοριών.....	12
2.2 Η ελληνική οικονομία.....	12
α) <i>Τεχνικά χαρακτηριστικά</i>	12
β) <i>Ειδικά χαρακτηριστικά και παρατηρήσεις</i>	13
2.3 Ο προσανατολισμός του τραπεζικού μάρκετινγκ.....	24
2.4 Η πίεση του ξένου κεφαλαίου και εξαγοράς των Ελληνικών επιχειρήσεων	24
2.5 Έρευνα αγοράς και νέες ευκαιρίες.....	30
α. <i>Καταναλωτική πίστη</i>	30
β. <i>Προμήθειες από τα ασφαλιστικά ταμεία</i>	32
γ. <i>Real estate υπηρεσίες</i>	32
δ. <i>Ελληνική ναυτιλία</i>	37
ε. <i>Βιολογική καλλιέργεια</i>	38
στ. <i>Μετανάστες</i>	40
ζ. <i>Ομογένεια</i>	40
2.6 Έρευνα αγοράς και επενδύσεις των ελληνικών εταιριών στο εξωτερικό.....	40
2.7 Η ανάγκη χρηματοδότησης των Ελληνικών επιχειρήσεων	41
2.8 Η ισχυροποίηση των ελληνικών εταιριών στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης.....	48
2.9 Έρευνα αγοράς και λειτουργίες του μάρκετινγκ.....	50
2.10 Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ελληνικής οικονομίας	50
ΕΝΟΤΗΤΑ 3	51
Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ	51
3.1 Η μορφή της ελληνικής τραπεζικής αγοράς.....	51
3.2 Το μερίδιο αγοράς των εμπορικών τραπεζών	51
3.3 Οι ελληνικές τράπεζες	51
3.4 Οι μεγάλοι όμιλοι του τραπεζικού τομέα	52
ΕΝΟΤΗΤΑ 4	59

4.1 Οι ξένες τράπεζες στην Ελλάδα	59
4.2 Η ίδρυση υποκαταστημάτων από τις ξένες τράπεζες στην Ελλάδα.....	60
4.3 Η δυναμικότητα των ξένων τραπεζών	63
4.4 Σύγκριση δυναμικότητας ελληνικών και ξένων τραπεζών	63
4.5 Το παράδειγμα της Citibank	64
4.6 Η τάση συγχωνεύσεων στον τραπεζικό τομέα	64
4.7 Κυριαρχία στην τραπεζική αγορά μέσω εξαγορών	66
4.8 Ο έλεγχος των ξένων κεφαλαίων στις ελληνικές τράπεζες	68
4.9 Τραπεζικό μάρκετινγκ και κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών.....	71
ΕΝΟΤΗΤΑ 5	75
Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ	75
5.1 Ο προγραμματισμός του μάρκετινγκ	75
ΕΝΟΤΗΤΑ 6	79
ΤΙΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	79
6.1 Τιμολογιακή πολιτική.....	79
ΕΝΟΤΗΤΑ 7	81
ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ	81
7.1 Τα χαρακτηριστικά των τραπεζικών υπηρεσιών σήμερα.....	81
7.2 Καταθετικά προγράμματα.....	83
7.3 Δανειοδοτικά προγράμματα.....	88
7.4 Η αύξηση της στεγαστικής πίστης	88
7.5 Α) Στεγαστικά προγράμματα	90
Β) Πολιτικές προσέλκυσης δανειοληπτών	90
7.6 Προγράμματα μεταφοράς υπολοίπων	97
7.7 Ο ρόλος του συνεργατικού δικτύου και των θυγατρικών	100
7.8 Προϊόντα με χρήση καινοτομιών.....	100
7.9 Προϊόντα για ελεύθερους επαγγελματίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις	101
7.10 Προϊόντα για τον ξενοδοχειακό κλάδο	101
7.11 Έσοδα από δημόσιες προμήθειες	102
7.12 Χρηματοσηριακά προϊόντα.....	102
7.13 Ηλεκτρονική τραπεζική (e- banking).....	103
7.14 Ο βαθμός συσχέτισης των συνθηκών της αγοράς με τις νέες τραπεζικές υπηρεσίες.....	105
7.15 Η διαφοροποίηση μέσω δημιουργίας ψυχολογικών και καταναλωτικών προτύπων	106
7.16 Leasing.....	107
7.17 Forfaiting	109
7.18 Underwriting	109
7.19 Factoring	110
7.20 Επενδυτικά προϊόντα	111
7.21 Πιστωτικές κάρτες.....	114
7.22 Προϊόντα υψηλού ρίσκου.....	119
ΕΝΟΤΗΤΑ 8	121
8.1 Το μείγμα διανομής στο τραπεζικό μάρκετινγκ.....	121
8.2 Το δίκτυο καταστημάτων των ελληνικών τραπεζών	122

8.3 Η σημασία της ευρύτητας του δικτύου	123
8.4 Το δίκτυο διανομής στην ΝΑ Ευρώπη	124
8.5 Ο ρυθμός επέκτασης του δικτύου	125
8.6 Η δημιουργία προτιμήσεων και το παράδειγμα της Royal bank of Scotland ..	126
8.7 Λοιπά κανάλια διανομής	126
ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ.....	128
ΕΝΟΤΗΤΑ 9	129
ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ - ΠΡΟΩΘΗΣΗ	129
9.1 Ορισμός της διαφήμισης, περιεχόμενό της και σημασία της.....	129
9.2 Επιχειρησιακοί στόχοι της διαφήμισης	129
9.3 Τα είδη διαφήμισης που χρησιμοποιούν οι τράπεζες	130
9.4 Άμεση διαφήμιση	132
9.5 Οι διαφημιστικές δαπάνες των τραπεζών	132
9.6 Ο κρυφός ρόλος της διαφήμισης	134
9.7 Προώθηση των πωλήσεων	135
9.8 Προώθηση των πωλήσεων μέσω του προσωπικού (εκπαίδευση - επιμόρφωση).....	136
9.9 Προώθηση μέσω χορηγιών και διευκόλυνση.....	139
ΕΝΟΤΗΤΑ 10	141
ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ	141
10.1 Δημόσιες σχέσεις και κοινωνικός ισολογισμός	141
10.2 Οι κοινωνικές παροχές των τραπεζών ως απάντηση στην διεθνή οικονομική κρίση	149
ΕΝΟΤΗΤΑ 11	153
ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΚΡΙΣΗ	153
ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΥΡΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ.....	157
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	160

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Στο σύγχρονο ασταθές και ευμετάβλητο περιβάλλον της κοινοτικής τραπεζικής αγοράς κυρίαρχα χαρακτηριστικά είναι η έντονη ρευστότητα και ο οξύτατος ανταγωνισμός. Οι τράπεζες δεν ανταγωνίζονται πλέον μόνο μεταξύ τους αλλά και με ένα σύνολο χρηματοπιστωτικών εταιριών όπως εταιριών όπως εταιρείες επενδύσεων, ασφαλιστικές εταιρίες, κατασκευαστικούς ομίλους, ταμειυτήρια, εταιρείες leasing, πολυεθνικές και τις θυγατρικές τους ή πολυκαταστήματα και λοιπές επιχειρήσεις που παρέχουν πιστώσεις οποιασδήποτε μορφής είτε με δανείων και παροχών είτε μέσω πιστωτικών καρτών και ανταλλαγών.

Ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του τραπεζικού συστήματος είναι επίσης η τάση εξαγορών και συγχωνεύσεων των εμπορικών τραπεζών και η επικράτηση των μονοπωλίων όπως η HSBC (η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή τράπεζα) ή η Barclay's - ABN Amro (δεύτερη ευρωπαϊκή τράπεζα μετά την τη συγχώνευση με την Ολλανδική ABN-Amro).

Το τραπεζικό μάρκετινγκ αποτελεί ένα πολύτιμο «εργαλείο» τόσο για τις μικρές του κλάδου που στοχεύουν στην οικονομική τους επιβίωση όσο και για τις ηγετικές του κλάδου, εάν και εφόσον αξιοποιηθεί σωστά.

Σκοπός της πτυχιακής μελέτης είναι να παρουσιαστεί η συμβολή του Μάρκετινγκ στις λειτουργίες των τραπεζικών υπηρεσιών και τις νέες μορφές πίστης που δημιουργήσε και την εξειδίκευση που επέφερε μέσω της «διαφοροποίησης».

Στην πρώτη ενότητα (θεωρητικό μέρος) αποσαφηνίζονται οι βασικές οικονομικές έννοιες και η διαχρονική τους εξέλιξη προτού επιχειρηθεί μια ανάλυση των εφαρμοσμένων αρχών και λειτουργιών του Μάρκετινγκ όπου χρησιμοποιούνται από τις εμπορικές τράπεζες, τουλάχιστον στους τομείς που διαφαίνεται άμεσα (επενδύσεις, προώθηση και διαφήμιση, νέα τραπεζικά προϊόντα κ.τ.λ.).

Στις υπόλοιπες ενότητες περιγράφεται η δυναμική των ελληνικών τραπεζικών ομίλων, οι επενδύσεις τους, η μορφή της εγχώριας χρηματοπιστωτικής αγοράς και το υπάρχον δίκτυο διανομής, τα νέα τραπεζικά προϊόντα και η πιθανή εξέλιξη των εφαρμογών του τραπεζικού μάρκετινγκ. Αναδεικνύεται ακόμη διαφοροποίηση που η άσκηση του μάρκετινγκ επιφέρει στα τραπεζικά χαρακτηριστικά και ο ειδικός ρόλος της έρευνας αγοράς (παράλληλα με μια μικρο-ανάλυση των τμηματοποιήσεων της τραπεζικής αγοράς).

Τέλος επισημαίνεται και διερευνάται ο ρόλος της ποιότητας των προσφερόμενων υπηρεσιών, των καινοτομιών, της ειδικής σημασίας του ανθρώπινου παράγοντα για την ανάπτυξη των τραπεζικών ιδρυμάτων, όπως και η εφαρμογή του μάρκετινγκ ως παράγοντα προσαρμογής στις εξελίξεις της τραπεζικής αγοράς.

ΕΝΟΤΗΤΑ 1

ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

1.1 Ιστορική εξέλιξη του μάρκετινγκ

Το μάρκετινγκ σαν όρος είναι σχετικά πρόσφατος παρόλο που ορισμένες λειτουργίες του εντοπίζονται σε όλα τα οικονομικο-κοινωνικά συστήματα που εμφανίστηκαν στην ανθρωπότητα. Θεωρητικά το μάρκετινγκ σαν μορφή συναλλαγής και ανθρώπινης επικοινωνίας χρονολογούνται από τότε που ο άνθρωπος με την εξειδίκευση της εργασίας λόγω καταμερισμού της αύξησε την παραγωγικότητα και ταυτόχρονα την ανάγκη του αντιπραγματισμού.

Στα μέσα της δεκαετίας του 1950 οι βασικές αρχές του μάρκετινγκ πρώτη φορά αναπτύσσονται και συστηματοποιούνται και αυτό γιατί τότε συντελέστηκαν οι κοινωνικές και οικονομικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή του. Στις προηγούμενες περιόδους (από το δουλοκτητικό σύστημα στη φεουδαρχία μέχρι και τις αρχές της βιομηχανικής επανάστασης) οι επιχειρήσεις έχουν σαν βασικό πρόβλημα την αύξηση της παραγωγής με το ελάχιστο δυνατό κόστος μέσω ακραίας εκμετάλλευσης της εργασίας και τις βελτιώσεις των παραγωγικών μεθόδων. Η αύξηση της παραγωγής δηλαδή συνιστούσε και αύξηση των κερδών και αυτό διότι μέχρι τότε η δεδομένη ξεπερνούσε πάντα τη δεδομένη προσφορά. Η αλματώδης αύξηση της παραγωγής που συντελέστηκε με την βιομηχανική επανάσταση και την ανάπτυξη που αυτή έφερε είχε σαν αποτέλεσμα για πρώτη φορά ο άνθρωπος να ξεπεράσει τα όρια της ανέχειας.

Κατά τις επόμενες δεκαετίες παρατηρήθηκαν νέα οικονομικά φαινόμενα όπως αυτό της αδιάθετης παραγωγής των προϊόντων. Ήταν τότε που για πρώτη φορά η παραγωγή ξεπέρασε την κατανάλωση και τα προϊόντα έμειναν αδιάθετα στα ράφια των καταστημάτων και ταυτόχρονα ήταν η πρώτη φορά που συνειδητοποιήθηκε ότι η συνολική παραγωγή και προσφορά των προϊόντων πρέπει να ανταποκριθεί στη συνολική ζήτηση του καταναλωτικού κοινού. Έπρεπε έτσι να εφευρευθούν μέθοδοι έρευνας για την εύρεση των αναγκών του κοινού και για τη συνολική δυνατότητα απορρόφησης του κάθε προϊόντος. Διαπιστώθηκε ακόμη ότι η ανάγκη εξακρίβωσης της ζήτησης πρέπει να προηγείται της παραγωγής του. Μέχρι όμως να τελειοποιηθούν οι μορφές και οι μέθοδοι των ερευνών αγοράς συνέχισαν να συσσωρεύονται προϊόντα, με τη μορφή στοκ, και έτσι δημιουργήθηκε η ανάγκη για νέες τεχνικές προώθησης των προϊόντων.

Ο όρος μάρκετινγκ εμφανίστηκε στις αρχές του 20ου αιώνα στις ΗΠΑ αλλά πήρε μεγαλύτερη διάδοση από το 1950 έως το 1960 λόγω όξυνσης των προβλημάτων διάθεσης των προϊόντων και την ευρεία εφαρμογή των νέων μεθόδων ανταγωνισμού που δεν βασίζονται στον ανταγωνισμό των τιμών (διαφήμιση, ανταγωνιστική ποιότητα, διαφοροποίηση του προϊόντος κ.ά.). Χρησιμοποιείται από τη συντριπτική πλειοψηφία των μεγάλων εταιριών των ΗΠΑ. Το 1970 στις ΗΠΑ λειτουργούσαν περί τις 400 ιδιωτικές εταιρίες ερευνών που διεξήγαγαν για λογαριασμό των μονοπωλίων έρευνες ως προς τα προβλήματα του μάρκετινγκ, εταιρίες με τζίρο εκατομμυρίων δολαρίων. Στις χώρες της Δυτικής Ευρώπης σε αυτά τα χρόνια λειτουργούσαν πάνω από 200 παρόμοιες εταιρίες και οργανισμοί. Υπάρχουν διεθνείς οργανισμοί μάρκετινγκ όπως η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Μάρκετινγκ και η Διεθνής Ομοσπονδία Μάρκετινγκ.

Ο σκοπός του Μάρκετινγκ είναι να δημιουργήσει τους όρους προσαρμογής της παραγωγής στη κοινωνική ζήτηση, στις απαιτήσεις της αγοράς και να επεξεργαστεί ένα οργανωτικό και λειτουργικό σύστημα για τη μελέτη της αγοράς, την

αύξηση των πωλήσεων και την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των εμπορευμάτων για την αποκόμιση του μέγιστου κέρδους.

Οι θεμελιώδεις λειτουργίες είναι η μελέτη της ζήτησης των προβλημάτων, της διαμόρφωσης των τιμών, της διαφήμισης και ενθάρρυνσης των πωλήσεων καθώς και ο σχεδιασμός της ποικιλίας των εμπορευμάτων, της πώλησης και των εμπορικών πράξεων, των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την αποθήκευση, φύλαξη, ασφάλεια και μεταφορά των προϊόντων, τη διοίκηση του εμποροϋπαλληλικού προσωπικού και την οργάνωση της εξυπηρέτησης του καταναλωτή.

Υπέρμαχοι του μάρκετινγκ υποστηρίζουν ότι αυτό διευκολύνει την κοινωνική αναμόρφωση του καπιταλιστικού καθεστώτος σε οικονομικό σύστημα στο κέντρο του οποίου βρίσκεται ο καταναλωτής, το γούστο του, οι επιθυμίες και οι ανάγκες του.

Πολέμαρχοι του μάρκετινγκ θεωρούν ότι είναι μια απόπειρα στα πλαίσια του ατομικού κεφαλαίου να εξαλείψει τις αντιθέσεις του καπιταλισμού όπως αυτές ανάμεσα στην αυξανόμενη παραγωγική δυναμικότητα και τη σχετικά συντελούμενη κατανάλωση και ανάμεσα στις αυξανόμενες τάσεις προς τη σχεδιοποιημένη οργάνωση της παραγωγής και των πωλήσεων στα πλαίσια των ατομικών επιθέσεων και μονοπωλιακών ενώσεων και στην αναρχία της παραγωγής σε κοινωνική κλίμακα (θεώρηση οικονομικών αναλυτών σοσιαλιστικών οικονομιών).

1.2 Ορισμός της έννοιας του μάρκετινγκ

Ορισμοί του μάρκετινγκ υπάρχουν πάρα πολλοί, παραθέτω εδώ τους τρεις κυριότερους σύμφωνα με τον καθηγητή κ. Κ. Τζιωρτζάκη (καθηγητή των ΤΕΙ) από το σύγγραμμά.

1) Μάρκετινγκ είναι μια σειρά ανθρώπινων δραστηριοτήτων που έχουν σαν σκοπό τη διευκόλυνση και ολοκλήρωση των συναλλαγών (ορισμός Phillip Koetler).

2) Μάρκετινγκ είναι η επιχειρηματική δραστηριότητα που κατευθύνει τη ροή των αγαθών και των υπηρεσιών από την προσφορά στη ζήτηση, δηλαδή από τον παραγωγό στον μεταπωλητή ή απευθείας στον καταναλωτή ή χρήστη (ορισμός American Marketing Association).

3) Το μάρκετινγκ είναι μια φιλοσοφία Διοίκησης, σύμφωνα με την οποία για να επιτευχθούν οι επιχειρηματικοί στόχοι, πρέπει να προσανατολιστούν όλες οι επιχειρηματικές δραστηριότητες στις παρούσες και στις προβλεπόμενες απαιτήσεις της αγοράς (ορισμός καθηγητή Johannes Bidlingmaier).

Το μάρκετινγκ σαν όρος (από το market: αγορά) αφορά όλους τους παραμέτρους της αγοράς που εμπλέκονται από την παραγωγή των προϊόντων και προσφοράς των υπηρεσιών μέχρι την κατανάλωση και πληρωμή τους. Αυτός είναι και πρακτικά ο λόγος που δίνονται τόσοι αριθμοί για αυτό χωρίς κανένα να είναι πλήρης και περιεκτικός.

Πολυδιάστατοι και ποικίλοι είναι οι τομείς του μάρκετινγκ. Και άλλο τόσο είναι και οι εξειδικεύσεις του. Οι δύο βασικές κατηγορίες διάκρισής του είναι σε μάρκετινγκ προϊόντων και μάρκετινγκ υπηρεσιών. Το μάρκετινγκ προϊόντων περιλαμβάνει κυρίως το μάρκετινγκ καταναλωτικών προϊόντων, το εξαγωγικό μάρκετινγκ και το βιομηχανικό μάρκετινγκ, ενώ το δεύτερο διακρίνεται ανάλογα με τους τομείς παροχής υπηρεσιών σε μάρκετινγκ τουριστικών επιχειρήσεων, μάρκετινγκ ασφαλιστικών εταιριών, μάρκετινγκ αεροπορικών εταιριών και τραπεζικό μάρκετινγκ. Κάθε αναφορά σε παροχή και διάθεση υπηρεσίας στα επόμενα κεφάλαια θα αφορά μόνο το τραπεζικό μάρκετινγκ.

1.3 Η αναγκαιότητα εφαρμογής του μάρκετινγκ

Στη σημερινή εποχή της ραγδαίας εξέλιξης και επανάστασης της πληροφορίας η ελληνική αγορά χαρακτηρίζεται από έντονη ρευστότητα και οικονομικό ανταγωνισμό «βαδίζοντας» στα πρότυπα των διεθνών αγορών των οποίων μικρογραφία αποτελεί και η εγχώρια.

Το σύνολο των καταναλωτικών προϊόντων και αγαθών αριθμεί άνω των 8.000.000 διαφορετικών ειδών. Έτσι ο μέσος Έλληνα καταναλωτής καλείται να επιλέξει σε μια υπερποικιλία και υπεραφθονία ειδών που διαφοροποιούνται μεταξύ τους σε όλο το φάσμα των χαρακτηριστικών και χρησιμοτήτων τους με σκοπό να καλύψουν το σύνολο των ψυχολογικών και φυσικών αναγκών του. Ανάμεσα σε μια τέτοια πληθώρα προϊόντων αντιλαμβάνεστε ότι καλύπτονται σχεδόν όλο το σύνολο των προτιμήσεων και γούστων και ότι το σύνολο των επιλογών μας για την αγορά ενός προϊόντος είναι απεριόριστο. Η επιλογή αυτή μπορεί να βασίζεται σε ένα λόγο ή συνδυασμό λόγων, αποφάσεων και παραμέτρων.

Ακόμη και ανάμεσα σε ένα σύνολο ομοειδών προϊόντων οι λόγοι που θα προτιμούσαμε ένα συγκεκριμένο της κατηγορίας είναι αμέτρητοι. Έτσι μπορούμε να επιλέξουμε ένα προϊόν τόσο για την τιμή του, όσο και για την υφή του, την εμφάνισή του, το χρώμα του, την ποιότητα και την ποσότητά του, την διάρκειά του, την διαφήμισή του, την προώθησή του, τη διανομή του (σωστή και προσιτή θέση του καταστήματος), την εξυπηρέτηση από το κατάστημα, τις ειδικές ευκαιρίες (π.χ. εκπτώσεις, έξτρα ποσότητα) και γενικότερα για το σύνολο των ιδιοτήτων του και όχι μόνο αλλά ίσως και για αυτών που του προσδίδουμε μέσω της διαφήμισης και των τεχνικών προώθησης των πωλήσεων όπως το γενικότερο «image» του προϊόντος.

Δεν αρκεί λοιπόν μόνο η τιμή ενός προϊόντος για να το καταστήσει ικανό για πώληση και για να δαλεάσει τους καταναλωτές αλλά ένα σύνολο χαρακτηριστικών. Ακόμα και σε δύο σχεδόν όμοια προϊόντα που φαινομενικά δεν δύναται να διαφοροποιηθούν έντονα μεταξύ τους (όπως π.χ. δύο διαφορετικές μάρκες σκωτσέζικου ουίσκι με παρόμοια γεύση, σύσταση και χρώμα) οι πιθανές διαφοροποιήσεις που μπορούν να επέλθουν είναι πάρα πολλές και μπορεί να μην αφορούν το ίδιο το προϊόν ή την τιμή του. Μπορεί απλώς να αφορούν το μέγεθος, το χρώμα, σχήμα ή υλικό της συσκευασίας του ή την ποσότητα. Αν ακόμη και αυτές οι ιδιότητες είναι παρόμοιες και δεν το διαφοροποιούν αρκετά από τα ομοειδή του, υπάρχει η διαφήμιση και οι τεχνικές της που μπορεί να διαμορφώσουν προτιμήσεις και γούστα επηρεάζοντας ή και διαμορφώνοντας σε ορισμένες περιπτώσεις την ψυχολογία του κοινού.

Αυτό που ισχύει για το σύνολο των προϊόντων και αγαθών ισχύει και για άυλες υπηρεσίες και παροχές υπηρεσιών. Οι ίδιες αρχές μάρκετινγκ που διέπουν τις υπηρεσίες διέπουν και τα προϊόντα. Όπως η απόφαση ενός καταναλωτή για την αγορά ενός προϊόντος μιας συγκεκριμένης μάρκας επηρεάζεται από πολλούς παράγοντες πέρα από το ίδιο το προϊόν αντίστοιχα και η απόφασή μας για την αγορά μιας συγκεκριμένης τραπεζικής υπηρεσίας ή αγαθού επηρεάζεται πέρα από την υπηρεσία καθ'εαυτή.

Το μάρκετινγκ είναι προϊόν της όξυνσης του ανταγωνισμού ανάμεσα στις εμπορικές επιχειρήσεις. Για πολλούς μάρκετινγκ η φιλοσοφία του μάρκετινγκ βασίζεται στην διαφοροποίηση ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας και στην εξειδίκευση.

Στην ενότητα 1.1 (ιστορική εξέλιξη του μάρκετινγκ) διαπιστώσαμε ότι το μάρκετινγκ αρχικά πήγαζε από τη συνειδητοποίηση της ανάγκης να προσαρμοσθεί η παραγωγή των προϊόντων στις απαιτήσεις της αγοράς και των δεδομένων της ώστε αυτά να μην καταστούν αδιάθετα. Αυτός όμως δεν ήταν και ο βασικότερος

παράγοντας για να υιοθετηθούν οι αρχές του μάρκετινγκ από το σύνολο των επιχειρήσεων διότι μεμονωμένες εταιρίες ερευνών θα μπορούσαν να προσδιορίσουν σχετικά το σύνολο της ζήτησης για κάθε προϊόν μέσω ανάλυσης των δεδομένων της αγοράς (ή ακόμη και η Οικονομική Διεύθυνση θα αρκούσε με την κατάρτιση προϋπολογισμού των πωλήσεων).

Ο κυριότερος παράγοντας για την άσκηση του Μάρκετινγκ ήταν ο έντονος ανταγωνισμός μεταξύ των εταιριών παραγωγής ή διάθεσης ομοειδών προϊόντων ή υπηρεσιών. Η ζήτηση ενός προϊόντος σε μια δεδομένη αγορά είναι σχετικά προβλεπόμενη. Αυτό σημαίνει πως για να μεγιστοποιηθεί το κέρδος μέσω αύξησης πωλήσεων σε μια επιχείρηση θα έπρεπε να δοθούν επιπλέον κίνητρα στους καταναλωτές αφού η ζήτηση είναι δεδομένη. Θα έπρεπε να διαφοροποιηθεί το προϊόν και οι ιδιότητες του προϊόντος ώστε να πλασαριστεί ως θεμιτό και ελκυστικό. Η επιπλέον όμως αύξηση των πωλήσεων πέρα των δεδομένων θα πραγματοποιούνταν μέσω «υποκλοπής» μεριδίου από τις ανταγωνίστριες επιχειρήσεις. Η διαφοροποίηση δηλαδή του προϊόντος ή υπηρεσίας είναι το κλειδί για όλα αυτά.

Στις τράπεζες όμως συγκεκριμένα ποιοι είναι οι στόχοι που επιδιώκονται μέσω της άσκησης μάρκετινγκ; Τι σκοπό μπορεί να επιτευχθούν από την εφαρμογή των λειτουργικών και της φιλοσοφίας του μάρκετινγκ;

1.4 Στόχοι του τραπεζικού μάρκετινγκ

Στόχοι του τραπεζικού μάρκετινγκ μπορεί να είναι οι εξής:

1) Να ανταπεξέλθει στον ανταγωνισμό της διεθνής αγοράς πλέον έναντι τραπεζικών κολοσσών όπως η Citibank, η American Express, η Barclays-ABN Amro κ.ά. χρησιμοποιώντας τα πιθανά συγκριτικά πλεονεκτήματά της.

2) Να παρακολουθεί συνεχώς και αδιάλειπτα τις γενικότερες εξελίξεις σε οικονομικο-κοινωνικό επίπεδο και τις αλλαγές που πιθανόν να επιφέρουν αναλογία μέσω της έρευνας αγοράς και να προσαρμόζεται.

3) Να προσανατολιστεί στις απαιτήσεις της καθιερωμένης πελατείας της και στη μέγιστη και διαρκή ικανοποίησή της.

4) Στην προσέλκυση νέας πελατείας και διατήρηση της ήδη υπάρχουσας εκμεταλλεύοντας τις νέες ευκαιρίες που δημιουργούνται στην αγορά και τις νέες τάσεις του αγοραστικού κοινού.

5) Να δημιουργήσει νέα τραπεζικά προϊόντα ή να τελειοποιήσει τα ήδη υπάρχοντα.

6) Να κατευθυνθούν οι λειτουργίες της επιχείρησης στη μέγιστη δυνατή προαγωγή των επιχειρησιακών στόχων ή στην ελάχιστη απόκλιση από αυτούς.

7) Να αναπτύξει το επιθυμητό επίπεδο αυτο-οργάνωσης ώστε να θωρακιστεί σε πιθανές δυσμενείς εξελίξεις.

1.5 Τράπεζα, ετυμολογική προέλευση του όρου

Εννοιολογικός ορισμός

Σύντομη ιστορική αναφορά

Ο διεθνής όρος “bank” τράπεζα και “banker” τραπεζίτης προέρχονται από την ιταλική λέξη banco που σημαίνει τραπέζι, διότι οι αργυραμοιβοί και οι τοκογλύφοι διενεργούσαν τις συναλλαγές τους πίσω από ένα τραπέζι κατά τη μεσαιωνική περίοδο.

Τα πρώτα υποτυπώδη στοιχεία τραπεζικής δραστηριότητας συναντώνται στη δουλοκτητική και φεουδαρχική κοινωνία. Έτσι εκείνη την περίοδο τοκογλύφοι, αργυραμοιβοί καθώς και άτομα στα οποία είχε ανατεθεί χρήμα για φύλαξη με τη

μορφή πολύτιμων μετάλλων δάνειζαν χρήματα με τόκο. Η τοκογλυφική πίστη έφτασε σε μεγάλο βαθμό ανάπτυξης και το τοκογλυφικό χρηματικό κεφάλαιο ήταν ιστορικά μια από τις πρώτες μορφές κεφαλαίου.

Το Μεσαίωνα η τραπεζική δραστηριότητα αναπτύχθηκε πρώτα απ'όλα στις εμπορικές και βιομηχανικές πόλεις της Βόρειας Ιταλίας. Στη συνέχεια, σε στενή σύνδεση με την ανάπτυξη του καπιταλισμού σημειώθηκε η ανάπτυξη και εξέλιξη των τραπεζών στη Δυτική Ευρώπη. Πολλές μέθοδοι της καπιταλιστικής τραπεζικής δραστηριότητας είχαν φθάσει σε υψηλότατο βαθμό ανάπτυξης στην Αγγλία που ήταν η περισσότερο προηγμένη καπιταλιστική χώρα το 18ο και 19ο αιώνα. Οι τράπεζες άρχιζαν να προσελκύουν μεγάλες ποσότητες χρήματος από τους βιομηχανικούς και εμπορικούς επιχειρηματίες, τους εισοδηματίες κ.ά.

Εκτός από τη χορήγηση δανείων σε μεταλλικό χρήμα οι τραπεζίτες άρχισαν να πιστώνουν τους επιχειρηματίες και τους άλλους οφειλότες με την ίδια αναγνώριση οφειλής της τράπεζας (χαρτονομίσματα) και επίσης να πιστώνουν χρηματικά ποσά στον τρεχούμενο λογαριασμό του πελάτη. Οι τράπεζες αναπτύχθηκαν σαν αυτοτελείς καπιταλιστικές επιχειρήσεις που οργανώνουν τη διακίνηση του δανειακού κεφαλαίου. Η αποκόμιση κέρδους είναι ο βασικός στόχος της δραστηριότητάς τους. Σε πολλές περιπτώσεις έγιναν μετοχικές εταιρίες, μια μεταβολή που διέυρυνε σημαντικά τις δυνατότητες ανάπτυξής τους, οι οποίες με την ανάπτυξη του καπιταλισμού γίνονταν διαρκώς εντονότερες.

Η εμφάνιση και εξέλιξη των τραπεζών ως κοινωνικού και οικονομικού θεσμού ήταν που έθεσε τα θεμέλια για την ύπαρξη και λειτουργία της οικονομίας σε διεθνές όσο και σε τοπικό επίπεδο. Οι τράπεζες πλέον συσσωρεύουν, χορηγούν, διακινούν και οργανώνουν το χρήμα, το οποίο για πρώτη φορά στην ιστορία αλλάζει την κλασική του μορφή. Έτσι από το μεταλλικό χρήμα περνάμε πλέον στα τραπεζογραμμάτια και σε ένα σύνολο αξιογράφων και χρεογράφων. Η τήρηση αλλά και η παρακολούθηση τρεχούμενων λογαριασμών πελατών υπήρξε καινοτομία σημαντική για την ενίσχυση της οικονομίας και την καταγραφή της αγοράς και των οικονομικών παραμέτρων της (επιχειρήσεις, ιδιώτες κ.τ.λ.) έστω και σε αυτήν την πιο απλουστευμένη μορφή.

Η λειτουργία της αγοράς των προηγούμενων αιώνων ιδιαίτερα πριν την καθιέρωση των τραπεζικών ιδρυμάτων ήταν περιορισμένη, χωρίς οργάνωση και κανόνες, εξειδίκευση, κατοχύρωση και χωρίς την υποστήριξη των κατάλληλων μέσων, υπηρεσιών και γενικότερα θεσμικού πλαισίου για την λειτουργία, ανάπτυξη και διεύρυνσή της. Στην χρονική περίοδο όμως που αναφερόμαστε αυτό ήταν αυτονόητο και δεδομένο γιατί τόσο το κοινωνικό όσο και το πολιτιστικό επίπεδο ευρύτερα ήταν ιδιαίτερα χαμηλό (φτώχεια, ανέχεια, ανεργία, εξοντωτική εκμετάλλευση από την άρχουσα τάξη, μεγάλη θνησιμότητα, ανύπαρκτη παιδεία και ιατρικές παροχές για τη συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού, κατάφορη παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων κ.ά.). Έπρεπε να συντελεσθούν τεράστιες κοινωνικές αλλαγές (θέσπιση ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ελευθεριών), αναδιοργάνωση των κρατικών θεσμών και λειτουργικών, εκδημοκρατισμός και αναδιάρθρωση του νομικού πλαισίου (εργατική νομοθεσία, εργατικές ασφαλίσεις, καθιέρωση 8ώρου κ.ά.) και να πραγματοποιηθεί η βιομηχανική επανάσταση που θα αύξανε αλματωδώς την παραγωγή, προσφορά και διάθεση των αγαθών και θα παρέσερνε ταυτόχρονα τις επιστήμες και την τεχνολογία σε νέους ρυθμούς ανάπτυξης.

Οι εξελίξεις αυτές που βέβαια επήλθαν σταδιακά είχαν τεράστια κοινωνικό κόστος (αιματηρές διαδηλώσεις, εξεγέρσεις, αναταραχές, πόλεμοι κ.τ.λ.) όσο και οικονομικό (ανακατατάξεις στη διανομή του πλούτου και των κοινωνικών τάξεων) και έκδηλες στη διαχρονική εξέλιξη και διαμόρφωση κάθε θεσμού. Ειδικότερα η τράπεζα ως οικονομικό-κοινωνικός θεσμός «αντικατοπτρίζει» την γενικότερη κοινωνική εξέλιξη

και αποτελεί σε κάθε δεδομένη χρονική στιγμή ενδεικτική εικόνα του εκάστοτε ευρύτερου κοινωνικού και οικονομικού επιπέδου. Όσο πιο πολυδιάστατη είναι δηλαδή μια τράπεζα σε εφαρμογές, υπηρεσίες και λειτουργίες, όσο πιο αποκλειστική, ποιοτική και ταχύτατη στις υπηρεσίες της είναι, όσο επίσης πιο δημοκρατική και φερέγγυα είναι στις διεκπεραιώσεις των λειτουργικών της είναι, τόσο αντίστοιχα διαφαίνονται και στο γενικότερο κοινωνικό πεδίο, το επίπεδο ποιότητάς του, το επίπεδο ποιότητας και αποτελεσματικότητας των θεσμών του (νομικών, πολιτικών, οικονομικών, πολιτιστικών κ.ά.), το επίπεδο των επιστημών και των τεχνών, το πόσο εκδημοκρατισμένο είναι και γενικά οι λειτουργίες του. Αντίστοιχα «μικρογραφία» ως υποσύνολο του γενικότερου κοινωνικού συνόλου αποτελεί και το προσωπικό στελέχωσης των τραπεζών και το επίπεδο παιδείας και κουλτούρας του ενδεικτικό της κοινωνίας του.

Η ανάπτυξη που επέφερε ο εικοστός αιώνας στην ανθρωπότητα ήταν ραγδαία και δυσανάλογη σε σχέση με αυτή των προηγούμενων αιώνων της Ιστορίας. Ποτέ άλλοτε δεν συντελέσθηκε τέτοια πληθώρα αλλαγών, βελτιώσεων και εφαρμογών στην τεχνολογία και στις επιστήμες. Αντίστοιχα εκρηκτική ήταν και η εξέλιξη των τραπεζών ως οικονομικών μονάδων σε όλους τους τομείς ως αποτέλεσμα των προαναφερομένων κοινωνικοπολιτικών αλλαγών και ειδικότερα αυτών που συντελέσθηκαν στον οικονομικό τομέα. Νέες ορθολογικές πρακτικές και μέθοδοι της παραγωγής στηριζόμενοι σε αρχές μηχανικής και επιστήμης καθιερώθηκαν σε όλους τους οικονομικούς κλάδους και υπηρεσίες. Νέες οικονομικές θεωρίες, ιδεολογίες και τάσεις έκαναν την εμφάνισή τους (διμεταλλισμός, κανόνας χρυσού, Γενική θεωρία του Τζ. Μ. Κέυνς περί απασχόλησης, Νόμοι διεθνούς εμπορίου τόκου και χρήματος κ.ά.). Νέα οικονομικά φαινόμενα (Διεθνές οικονομικοί οργανισμοί, Αλληπάλληλες οικονομικές κρίσεις με αποκορύφωμα το Κραχ του '29 κ.ά.), Νομισματικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις, νέες πρακτικές και οικονομικά συστήματα διαχείρισης (Μάνατζμεντ, Μάρκετινγκ κ.ά.) προκάλεσαν με την σειρά τους νέα οικονομικά δεδομένα και διεύρυνση της αγοράς με έκδηλες τις τάσεις δημοσιοποίησης και διεθνοποίησής της και με οξύτατο ανταγωνισμό.

Νέοι οικονομικοί νόμοι και σχέσεις διέπουν πλέον τις οικονομικές διακρατικές σχέσεις, τα ισοζύγια πληρωμών, τις εξαγωγές και τις εισαγωγές, τις χρηματιστηριακές αγορές, τον καθορισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών και τις σχέσεις των τραπεζών (Παγκόσμια Τράπεζα, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο κ.τ.λ.). Ιδιαίτερα το Διεθνές Εμπόριο και το Διεθνές διατραπεζικό σύστημα διεξάγονται και καθορίζονται κάτω από ένα πολύπλοκο και δαιδαλώδες σύστημα νόμων και κανόνων.

Έτσι σήμερα η τραπεζική οπτική έχει διαφοροποιηθεί ριζικά διότι οφείλει να εξετάσει ένα πλήθος οικονομικών δεδομένων και να δραστηριοποιηθεί άμεσα σε αυτά με στόχο την αποδοτικότερη εκμετάλλευση των παρεχόμενων τραπεζικών εργασιών.

1.6 Δημιουργία συνθηκών για την εφαρμογή του μάρκετινγκ στην εγχώρια αγορά

Τα ανεπτυγμένα κράτη ελέγχουν και επηρεάζουν το διεθνή εμπόριο και την παγκόσμια οικονομία εκμεταλλεζόμενα τις οικονομικές ανισότητες με τα αναπτυσσόμενα κράτη. Οι οικονομικές και τεχνολογικές εξελίξεις και καινοτομίες συνήθως προέρχονται και πρωτοστατούν σε αυτές τις χώρες και μετά διαδίδονται και εφαρμόζονται μετέπειτα στις αναπτυσσόμενες χώρες όταν και εφόσον δημιουργηθούν οι κατάλληλες οικονομικές και κοινωνικές προϋποθέσεις. Εν ολίγοις τα διεθνή κέντρα εμπορίου είναι που δημιουργούν και μεταδίδουν όλες τις νεωτεριστικές τάσεις, θεωρίες και εφαρμογές στον υπόλοιπο κόσμο.

Το μάρκετινγκ πρωτοεμφανίστηκε ήδη από τα τέλη της δεκαετίας του '50 σε αυτές τις αγορές. Στον ελλαδικό χώρο έκανα την εμφάνισή του ευρέως στα τέλη της δεκαετίας του '90. Στην τελευταία εικοσαετία μπορούμε να δούμε εφαρμογή των λειτουργικών του ειδικότερα στις τεχνικές των πωλήσεων, στη δημιουργία νέων προϊόντων και υπηρεσιών και ειδικότερα στον τομέα της διαφήμισης μετά και την έλευση της ιδιωτικής τηλεόρασης.

Στην προ-Μάρκετινγκ εποχή οι λύσεις για τα οικονομικά θέματα που απασχολούν σήμερα τη Δ/ση Μάρκετινγκ και την Έρευνά της δινόταν από τις χρηματοοικονομικές Διευθύνσεις. Κατά κύριο λόγο δηλαδή η Δ/ση Οικονομικού ήταν αρμόδια για την επιλογή κριτηρίων τμηματοποίησης της αγοράς και την επιμέρους υποαγορών, για τα χαρακτηριστικά των τραπεζικών υπηρεσιών ή για την χορήγηση δανείων. Τα κριτήρια επιλογής βέβαια τότε ήταν πιο απλά (επάρκεια ΙΚ και ρευστότητας για τη χορήγηση δανείου), τα προϊόντα λιγότερα (κυρίως καταθέσεις και δάνεια) και ο ανταγωνισμός ήταν στα πλαίσια της ευγενούς άμιλλας με τα σημερινά δεδομένα.

Σε αυτό συνέβαλλε και η δημοσιο-υπαλληλική συμπεριφορά των τραπεζικών υπαλλήλων κατάσταση που άλλαξε ριζικά μετά τις ιδιωτικοποιήσεις των τραπεζών και την άρση της μονιμότητας.

Η φιλοσοφία του Μάρκετινγκ σήμερα επιβάλλει συνεχής παρακολούθηση της αγοράς όσο και παροχή αποδοτικών και ποιοτικών τραπεζικών υπηρεσιών.

Οι τράπεζες στη σημερινή τους μορφή δεν είναι εμπορικές επιχειρήσεις αλλά όμιλοι επιχειρήσεων και διαθέτουν την κυριότητα ή συμμετοχή σε ένα πλήθος επιχειρήσεων. Ο τραπεζικός τομέας κατέχει ιδιαίτερη θέση στην ελληνική οικονομία και ταχύτατα αναπτυσσόμενος και μεταβαλλόμενος ως προς τα χαρακτηριστικά του. Ο τραπεζικός τομέας στην Ελλάδα σήμερα κατέχει ιδιαίτερο μερίδιο στον τομέα των υπηρεσιών και είναι καλύτερα αμειβόμενος σε σχέση με άλλους κλάδους.

1.7 Η όξυνση του ανταγωνισμού μετά την Ευρωπαϊκή οδηγία απελευθέρωσης της τραπεζικής αγοράς

Το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα υφίσταται άμεσα τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης και ειδικά της ενοποίησης της ευρωπαϊκής τραπεζικής αγοράς. Η ολοκλήρωση της απελευθέρωσης της αγοράς από τις κανονιστικές ρυθμίσεις (deregulation) δημιούργησε νέες συνθήκες και νέες πιέσεις.

Η Δεύτερη τραπεζική οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης βάση της οποία καθιερώθηκε ένα ομοιόμορφο θεσμικό πλαίσιο για την ίδρυση και λειτουργία των χρηματοπιστωτικών οργανισμών ήταν η γενεσιουργός αιτία των εξελίξεων. Η Οδηγία αυτή επιτρέπει χωρίς την έκδοση τοπικής άδειας σε κάθε χρηματοπιστωτικό ίδρυμα χώρας μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης να παρέχει τις οικονομικές υπηρεσίες και στα υπόλοιπα κράτη μέλη (μόνο με νόμιμη άδεια λειτουργίας της).

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι η απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος βάση της παραπάνω κοινοτικής οδηγίας θα επιφέρει οξύτατο ανταγωνισμό και σταδιακά θα κυριαρχήσουν τα τραπεζικά μονοπώλια έναντι των μικρών τραπεζών. Από περίπου 8.000 πιστωτικούς οργανισμούς θα επιβιώσουν και κυριαρχήσουν τα πιο ισχυρά και αυτά που θα ανταποκριθούν καλύτερα και ταχύτερα στα δεδομένα και απαιτήσεις της ευρύτερης τραπεζικής αγοράς.

Αυτό συνεπάγεται με μακρά περίοδο συγχωνεύσεων και εξαγορών των μικρών τραπεζών λόγω οικονομικής επιβίωσης.

1.8 Τραπεζικές λειτουργίες και Τράπεζα Ελλάδος

Οι εμπορικές τράπεζες στο παρελθόν εξέδιδαν και έθεταν σε κυκλοφορία τραπεζογραμμάτια και νομίσματα. Στην Ελλάδα τη λειτουργία αυτή επιτελούσε η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος. Η ίδρυση της Τράπεζας Ελλάδος το 1928 σηματοδοτεί μια νέα εποχή για την ΕΤΕ γιατί πλέον όλες οι νομισματικές της λειτουργίες μεταβιβάζονται. Στην Ευρώπη η κατάργηση του δικαιώματος των Εμπορικών Τραπεζών να εκδίδουν χαρτονομίσματα πραγματοποιείται μια δεκαετία νωρίτερα (το 1921 στην Αγγλία, διατηρείται μόνο στη Σκωτία).

Σήμερα η χάραξη της νομισματικής πολιτικής στην Ελλάδα γίνεται από το Κυβερνητικό συμβούλιο Οικονομικής πολιτικής. Η ευθύνη για την εφαρμογή αυτής της πολιτικής καθώς και για την εφαρμογή του ετήσιου νομισματικού προγράμματος ανήκει στην Τράπεζα Ελλάδος. Τα όργανα που χρησιμοποιούνται από την Κεντρική Τράπεζα για τον έλεγχο των πιστωτικών μεγεθών αποτελούνταν κατά το τέλος του 1987 από τα ανώτατα πιστωτικά όρια για τα εξειδικευμένα πιστωτικά ιδρύματα, από τις απαιτήσεις σε αποθέματα για τις εμπορικές τράπεζες και από τις συνθήκες, συμπεριλαμβανομένων των επιτοκίων κάτω από τις οποίες τα διάφορα δάνεια παρέχονται στους διάφορους τομείς και κλάδους δραστηριοτήτων.

Η Τράπεζα Ελλάδος παρέμβαινε ενεργητικά στην αγορά για τον καθορισμό του επιτοκίου λόγω προστασίας του εθνικού νομίσματος (μετά τη νομισματική ενοποίηση το 2002 η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα επωμίζεται αυτόν τον ρόλο).

Στην σημερινή εποχή πλέον έχουν μόνο τις καθαρά εμπορικές και διαμεσολαβητικές εργασίες της χορήγησης πιστώσεων και της αποταμίευσης. Πέρα των λειτουργιών της συσσώρευσης, διαχείρισης του χρήματος και διοχέτευσης του σε ιδιώτες και επιχειρήσεις δρα και σαν διακρατικός μεταφορέας αυτού από χώρα σε χώρα μέσω των κεφαλαιαγορών.

Οι τράπεζες επιτελούν θεμελιώδη λειτουργία στο πλαίσιο της γενικής οικονομίας και του διεθνούς εμπορίου ως διασφαλιστές και ελεγκτές της ροής του χρήματος.

1.9 Η διαμόρφωση της οικονομίας από κοινωνικά και πολιτικά αίτια

Στο σημερινό ασταθές διεθνή οικονομικό κλίμα με τις αλληπάλληλες κρίσεις του διεθνούς συστήματος πληρωμών και τα οικονομικά αδιέξοδα πολλών κρατών κυριαρχεί η έντονη ρευστότητα και η αδυναμία πρόβλεψης των μακροπρόθεσμων εξελίξεων.

Η ανάκαμψη της παγκόσμιας οικονομίας προϋποθέτει και την αντιμετώπιση πολιτικών και οικονομικών προβλημάτων όπως:

- Η αυξανόμενη φτώχεια και ανεργία (πάνω από 2 δισεκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε συνθήκες εξαθλίωσης και χωρίς πρόσβαση σε πόσιμο νερό ή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη).
- Οι τεράστιες οικονομικές ανισότητες (λιγότερο από 1% του παγκόσμιου πληθυσμού κατέχει το σύνολο του παγκόσμιου πλούτου).
- Η έλλειψη φυσικών και οικολογικών πόρων (το σύνολο των πλουτοπαραγωγικών πηγών, καλλιεργήσιμων εκτάσεων και υδροφόρων οριζοντιών κατέχει και εκμεταλλεύεται λιγότερο από το 5% του πληθυσμού κυρίως πολυεθνικές επιχειρήσεις ή οργανισμοί διαιωνίζοντας αυτή την ανισότητα στην κατοχή και μη επιτρέποντας έτσι την ύπαρξη και ανάπτυξη επιχειρήσεων πρωτογενούς παραγωγής).
- Τον συγκεντρωτισμό των κρατικών εξουσιών (ηλεκτρονικός έλεγχος, αυξανόμενη φορολογία, περικοπές δαπανών για δημόσιους σκοπούς κ.τ.λ.).

- Πίεση που ασκούν τα μονοπώλια και οι Πολυεθνικές στη παγκοσμιοποιημένη αγορά.
- Η αυξανόμενη παραοικονομία και εγκληματικότητα (ως αποτέλεσμα των παραπάνω ανισοτήτων).
- Την αστάθεια και την ρευστότητα αυτή εντείνει και η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και η έκρηξη της πληροφόρησης.

Όπως θα διαπιστώσετε και στην ενότητα 2 (Έρευνα Αγοράς) διεθνείς εκθέσεις δείχνουν ότι μελλοντικά θα αυξηθεί η φτώχεια και η ανεργία σε παγκόσμια κλίμακα και ότι θα διευρυνθούν οι οικονομικές ανισότητες.

Η ευημερία της Δύσης βασίζεται στην εκμετάλλευση των αναπτυσσόμενων χωρών (φθηνό εργατικό δυναμικό και πρώτες ύλες κ.ά.). Το μοντέλο όμως αυτής της ανάπτυξης σταδιακά θα τελματώσει γιατί θα εξασθενήσει η αγοραστική δύναμη του πληθυσμού των τρίτων χωρών και θα ανακόψει την κερδοφορία των 40.000 πολυεθνικών που δρουν σήμερα παγκοσμίως διαταράσσοντας τη σχέση της προσφοράς με τη ζήτηση.

Διαπιστώνουμε ότι η οικονομική ανάπτυξη βασίζεται εξίσου και σε κοινωνικά ή πολιτικά αίτια. Τίποτα δεν πρέπει να εξετάζεται και ερευνάται μεμονωμένα και αποκομμένα από τις γενικότερες πολιτικές ή ιστορικές εξελίξεις.

Η μελέτη των γενικότερων συνθηκών πρέπει να γίνεται με δυναμική και όχι στατική οπτική, πράγμα το οποίο επιτάσσει και η σύγχρονη αντίληψη του μάρκετινγκ.

Οι τράπεζες λόγω της ειδικής λειτουργίας τους και σαν ενδιάμεσοι κρίκοι της οικονομίας εμπλέκονται με όλες τις οικονομικές παραμέτρους.

1.10 Η πολυπλοκότητα της λειτουργίας των τραπεζών

Οι τράπεζες πέρα των κοινωνικών και πολιτικών εξελίξεων πρέπει να παρακολουθούν συνεχώς και ένα σύνολο οικονομικών παραγόντων γιατί κάθε αλλαγή που αυτοί επιφέρουν έχει αντίκτυπο και στην ίδια την τράπεζα προκειμένου να αναληφθεί και προγραμματιστεί νέο πλαίσιο δράσης. Τέτοιοι παράγοντες μπορεί να είναι οι εξής:

- Η πίεση ξένων κεφαλαίων, πολυεθνικών, διεθνών χρηματαγορών, κερδοσκοπών κ.τ.λ.
- Οι ανταγωνιστικοί τραπεζικοί όμιλοι και οι θυγατρικές τους σε διεθνές αλλά και τοπικό επίπεδο.
- Το Διεθνές εμπόριο, συναλλαγματικές ισοτιμίες, επιτόκια, πληθωρισμό κ.ά.
- Τον παρεμβατισμό από διεθνείς οικονομικούς οργανισμούς, κεντρικές τράπεζες (ΕΚΤ, ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα) ή διεθνείς συμβάσεις.
- Τα ενδοεπιχειρησιακά δεδομένα (οικονομικά όπως έσοδα πωλήσεων, κόστη υπηρεσιών κατά είδος και ποσότητα λειτουργικά και λειτουργικά όπως χρόνος εξυπηρέτησης πελατών, ανά υπηρεσία, ανά κατηγορίες κ.ά.).
- Τις προτιμήσεις και μεταστροφές του καταναλωτικού κοινού.
- Τις αλλαγές του φορολογικού και νομικού πλαισίου.
- Τις νέες εφαρμογές που δημιουργεί η εξέλιξη της τεχνολογίας και της επιστήμης (αυτοματισμοί, αναβάθμιση πληροφοριακών συστημάτων κ.ά.).

Η πολυπλοκότητα και ρευστότητα της λειτουργίας της αγοράς και την εμπορική τραπεζών και η αναγκαιότητα παρακολούθησης των παραγόντων της καθιστούν ιδιαίτερα σημαντική την πληροφόρηση για τα δεδομένα της σε μια επιχείρηση. Η εισροή αυτών των δεδομένων πρέπει να στηρίζεται σε αντικειμενικά και ορθολογικά κριτήρια καθώς και να είναι συνεχής και αδιάκοπη. Ιδιαίτερη σημασία έχει ο τρόπος εύρεσης των στοιχείων αυτών και ειδικά των πρωτογενών.

Η έρευνα για τον εντοπισμό των στοιχείων αυτών επιτελείται είτε από εταιρίες τρίτων (ιδιωτικά γραφεία ερευνών και μελετών, οικονομικούς συμβούλους κ.ά.) είτε από το τμήμα Μάρκετινγκ μιας επιχείρησης.

1.11 Η ειδική σημασία της πληροφόρησης στην έρευνα αγοράς

Για πολλούς οικονομικούς αναλυτές η σωστή πληροφόρηση των δεδομένων της αγοράς είναι εφάμιλλης αξίας με τους παραγωγικούς συντελεστές.

Η σωστή πληροφόρηση είναι η πυξίδα της επιχείρησης. Όσο πιο πολλά στοιχεία έχουμε στη διάθεσή μας τόσο πιο άρτια λύση θα δώσουμε για ένα ζήτημα. Κάθε αλλαγή ισοδυναμεί με μια απόφαση και επιλογή και προϋποθέτει ανάλογη δράση για να επιφέρει σωστό αποτέλεσμα.

Μια επιχείρηση που στηρίζει τον προγραμματισμό της και την δράση της σε μη αντικειμενικά στοιχεία θα οδηγηθεί σε αντίθετα αποτελέσματα.

Η σωστή πληροφόρηση οδηγεί και σε μια πιο αντικειμενική πρόβλεψη, στοιχείο απαραίτητο για τον οικονομικό προγραμματισμό και έλεγχο. Επίσης μας παρέχει την αποδοτική εκμετάλλευση των διαθέσιμων επιχειρησιακών μέσων και την εξοικονόμηση χρηματικών διαθέσιμων ενώ παράλληλα μας δίνει τον απαραίτητο χρόνο για να προσαρμοστούμε στις συνθήκες της αγοράς διατηρώντας και τον απαραίτητο βαθμό ανάγνωσης.

Την λειτουργία αυτή δηλαδή της πληροφόρησης σε μια εμπορική επιχείρηση επιτελεί το Τμήμα του Μάρκετινγκ μέσω της Έρευνας Αγοράς.

Στην επόμενη ενότητα θα αναλυθεί η σημασία της Έρευνας Αγοράς στις Τράπεζες με παραδείγματα ενώ ταυτόχρονα θα δούμε τα χαρακτηριστικά της ελληνικής οικονομίας, των επενδύσεων των ελληνικών τραπεζών στη Ν.Α. Ευρώπη. Ακόμη θα δούμε τομείς της οικονομίας που δεν έχει επιχειρηθεί ικανοποιητική Έρευνα Αγοράς.

2η ΕΝΟΤΗΤΑ

Η ΕΡΕΥΝΑ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

2.1. Η αποκωδικοποίηση των πληροφοριών

Οι τράπεζες είναι εξειδικευμένα πιστωτικά ιδρύματα με πολυάριθμο επιστημονικό προσωπικό (φοροτεχνικούς, νομικούς, μάρκετερ, δικαστικούς, συμβολαιογράφους κ.ά.) ευρύ δίκτυο διανομής και τεράστιο σύνολο συνεργαζόμενων εταιριών και θυγατρικών επιχειρήσεων.

Είναι αυτονόητο ότι έχουν τεράστια εισροή πληροφόρησης για τα δεδομένα της αγοράς (στρωματοποιήσεις, κατηγορίες πελατών, μεγάλες επιχειρήσεις κ.ά.) τόσο από το δίκτυο επαφών και συνεργασίας της τράπεζας όσο και από τρίτες εταιρίες.

Το δύσκολο πλέον δεν είναι η εύρεση της πληροφορίας αλλά της «μετάφρασής» της, της αποκωδικοποίησης της κατά μία έννοια.

Η σωστή αξιοποίηση αυτών των πληροφοριών απαιτεί σωστή διαχείρισή της από τη Διεύθυνση Μάρκετινγκ. Τα ίδια στοιχεία ερμηνεύονται διαφορετικά από άλλα άτομα γιατί πάντα υπάρχει το υποκειμενικό στοιχείο του ανθρώπινου παράγοντα στην επεξεργασία των πληροφοριών.

Σωστή αποκωδικοποίηση των επιχειρησιακών δεδομένων μπορούμε να έχουμε μόνο από κατάλληλο προσωπικό. Την σημασία των ανθρωπίνων πόρων ως προς την εφαρμογή του Μάρκετινγκ θα δούμε και σε άλλες ενότητες.

2.2 Η ελληνική οικονομία

α) Τεχνικά χαρακτηριστικά

Η Ελληνική αγορά για τα ευρωπαϊκά δεδομένα είναι μικρής κλίμακας. Είμαστε μικρή χώρα πληθυσμιακά.

- Αποτελούμε περιορισμένη οικονομική αγορά.
- Ηλικιακά γερασμένη με περίπου τον μισό πληθυσμό να είναι άνω των 50 ετών. (Η ηλικία αυτή αποτελεί ομάδα περιορισμένης αγοραστικής δυνατότητας σε σχέση με τον μέσο καταναλωτή).
- Δεν παράγουμε αγαθά αλλά το σύνολο των επιχειρήσεων είναι μεταποιητικές.
- Δεν διαθέτουμε βαριά βιομηχανία.
- Δεν διαθέτουμε βιομηχανία υψηλής τεχνολογίας.
- Στηριζόμαστε στην τουριστική βιομηχανία (πριν 20 χρόνια η ελληνική βιομηχανία στηριζόταν σε τρεις εξωγενείς παράγοντες τη Ναυτιλία, τον Τουρισμό και τα εμβάσματα των ομογενών. Όπως θα δούμε στις παρακάτω ενότητες, ο τουρισμός στην Ελλάδα σημειώνει κάμψη και οι δύο υπόλοιποι παράγοντες, ειδικά η Ναυτιλία, δεν αξιοποιούνται επαρκώς).
- Έλλειψη γενικότερης υποδομής.
- Έλλειψη ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεών μας στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα.
- Έχουμε μεγάλο δημόσιο έλλειμμα και εθνικό χρέος και δεν είναι λίγοι οι οικονομικοί αναλυτές ή οίκοι αξιολόγησης που τοποθετούν την οικονομία μας στα πρόθυρα κατάρρευσης.
- Μεγάλη ομάδα πληθυσμού ζει στα όρια της φτώχειας (2 εκατ. Έλληνες).
- Διαρθρωτικό πρόβλημα ανεργίας.

- Η μαζική εισροή λαθρομεταναστών λόγω της γεωγραφικής θέσης μας που μεταφράζεται σε δαπάνες εκατομμυρίων ευρώ.
- Έξαρση παραοικονομίας (μίζα, φοροδιαφυγή, διαφθορά).
Για παράδειγμα η διαφθορά και η κακή διαχείριση των ασφαλιστικών ταμείων και σε συνδυασμό με την αύξηση του υπερήλικου πληθυσμού οδήγησαν τον ασφαλιστικό τομέα στα πρόθυρα χρεοκοπίας.

β) Ειδικά χαρακτηριστικά και παρατηρήσεις

Όπως παρατηρούμε στους πίνακες της εικόνας 2.1:

- Οι πρωτογενείς δαπάνες σημείωσαν αύξηση 125% από το 2001 έως το 2009.
- Εκρηκτική αύξηση του δημόσιου ελλείμματος.
- Η ανεργία στο α' τρίμηνο του 2009 ήταν 8,9%.
- Ο ρυθμός ανάπτυξης σε σχέση με το εισόδημα ήταν -0,9%.

Όπως παρατηρούμε στην εικόνα 2.2:

- Η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας υποχώρησε από την 33η θέση το 2000 στην 71η θέση το 2009 σε σύνολο 133 χωρών.
- Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου από 23,5 δισ. ευρώ που ήταν το 2000 έφτασε 35,7 δισ. ευρώ το 2008, καταγράφοντας άνοδο 52%.

Στην εικόνα 2.3 βλέπουμε:

- Εκρηκτική αύξηση του ελλείμματος πέρα του 8% για το 2009.
- Τα προϋπολογισμένα οικονομικά μεγέθη (ελεύθερος τύπος 29-4-08) είχαν αρνητική απόκλιση (π.χ. προβλεπόμενη ανεργία για το 2009 7% έναντι 8,9% της πραγματικής).

Στην εικόνα 2.4 διαπιστώνουμε ότι:

- Σημειώθηκε έξαρση των ακάλυπτων επιταγών για το 2009 ως «προσπάθεια» κάλυψης της ρευστότητας των επιχειρήσεων.
- Ο ρυθμός χορήγησης δανείων από 27,6 το 2000 μειώθηκε σε 6% τον Αύγουστο το 2009 (πηγή Τειρεσίας). Στοιχείο ιδιαίτερα σημαντικό για τις τράπεζες.
- Όλοι οι κλάδοι της οικονομίας πλήττονται από την κρίση.
- Η οικοδομική δραστηριότητα συνεχώς υποχωρεί για το 2007 δυσμενή επίπτωση για τις κατασκευαστικές εταιρίες.

Οι πωλήσεις αυτοκινήτων είχαν πτώση 18% για το οχτάμηνο του 2009

- Ο όγκος πωλήσεως στο λιανικό εμπόριο υποχώρησε τον Ιούνιο για όγδοο συνεχόμενο μήνα κατά 14,5%
- Προβλέπονται μειωμένα κατά 15% τα έσοδα του τουρισμού σε σχέση με το 2008
- Δυσοίωνες εκτιμήσεις της Τράπεζας Ελλάδος για τα χειρότερα μετά το 2009

Στην εικόνα 2.5 διαπιστώνουμε ότι:

- Σε 1.748 εκατ. ευρώ ανήλθαν τα συνολικά ποσά για μίζες ή 0,79% του Α.Ε.Π. για το 2005
- Οι τέσσερεις πιο προβληματικοί τομείς του δημοσίου είναι για το κοινό:
Η γραφειοκρατία με 25%, οι αγκυλώσεις της αγοράς εργασίας 14,2%, η διαφθορά 14% και η φορολογία 12%

- έκρηξη της ανεργίας προβλέπει το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ για τα τέλη του 2010
- 850.000 Έλληνες υψηλής εκπαίδευσης και μόρφωσης την τελευταία δεκαετία αναζήτησαν μια καλύτερη προοπτική στις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Ευρώπη.
Στην εικόνα 2.6 διαφαίνεται

- το έντονο πρόβλημα της λαθρομετανάστευσης 400.000 ατόμων για το 2009 λόγω της οικονομικής κρίσης
- τη μείωση των κρατήσεων τουριστών (τομέας ζωτικής σημασίας για την εθνική οικονομία).

Δυσκοιούνται οι προβλέψεις για την ελληνική οικονομία βάσει των παραπάνω οικονομικών δεικτών και παρατηρήσεων.

Στην εικόνα 2.7 απεικονίζεται το εθνικό χρέος και οι μεταβολές του και η διεύρυνση Spread (προφητικό το κείμενο για δανεισμό μας από το ΔΝΤ πηγή Ελεύθερος Τύπος 21-12-08).

Προδιαγράφεται έντονη λιτότητα και περικοπές των δημοσίων εξόδων για τη μείωση του ελλείμματος (εικόνα 2.8).

Υπάρχει υψηλός βαθμός συσχέτισης όλων των οικονομικών μεταβολών μεταξύ τους. Έτσι κάθε στοιχείο χρήζει μελέτης για τη διεξαγωγή συμπερασμάτων. Διαπιστώνουμε επίσης ότι η οικονομική αρθρογραφία του τύπου δικαιώνεται ως προς τα συμπεράσματά της και ότι είναι σχετικά γνωστά τα διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας.

Αυτή τη χρονική περίοδο βιώνουμε έντονα την παγκόσμια κρίση (ο ρυθμός ανάπτυξης της χώρας φθίνει π.χ. από 7,7% το 2006 σε 5,9% το 2007 ενώ παρουσιάζεται και αυξημένος πληθωρισμός 6,6% για τον Αύγουστο του 2008).

Για την αντιμετώπιση της φτώχειας που αναμένεται να πλήξει μεγάλη ομάδα του πληθυσμού συστήθηκε άλλωστε και Εθνικό Ταμείο Κοινωνικής Συνοχής (Δεκέμβριος 2008).

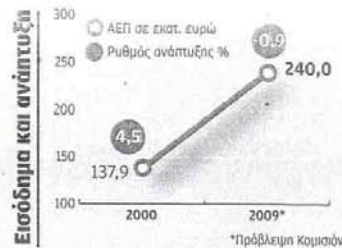
Όλες οι προβλέψεις και εκτιμήσεις των διεθνών οργανισμών συγκλίνουν στο γεγονός ότι την επόμενη περίοδο θα υπάρξει μεγαλύτερη ένταση κοινωνικών ανισοτήτων λόγω της χρηματο-οικονομικής κρίσης (εικόνα 2.9).

Νίκος Αναλυτής

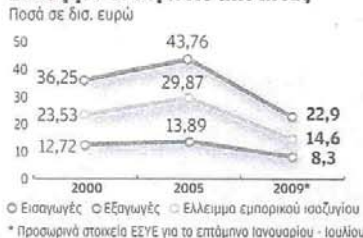
Πρόεδρος Εθνικού Ταμείου Κοινωνικής Συνοχής .

Στην ίδια εικόνα παρατηρούμε και τα κοινοτικά μέτρα για την αναχαίτιση της οικονομικής ύφεσης.

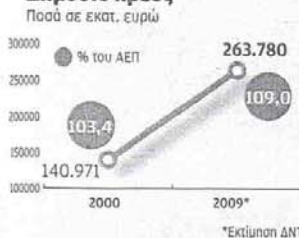
Τα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας σε αριθμούς

Έλλειμμα ανταγωνιστικότητας

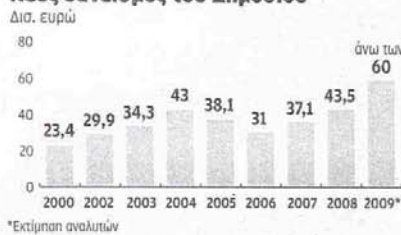
Δημόσιο χρέος

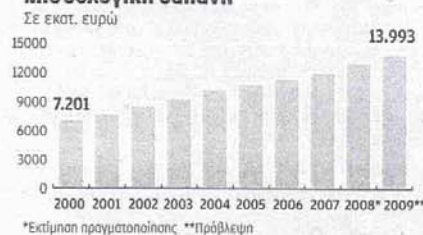
Δημοσιονομικό έλλειμμα

Νέος δανεισμός του Δημοσίου

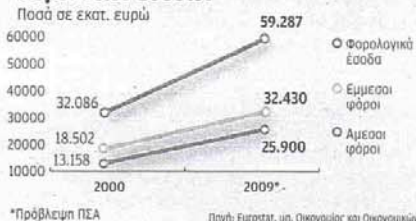
Μισθολογική δαπάνη

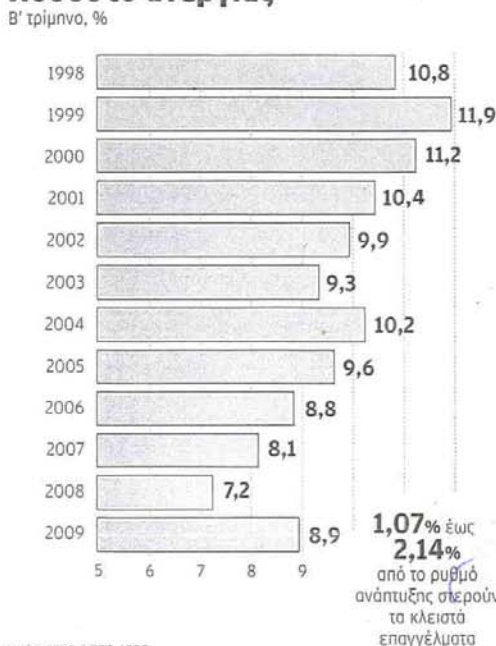
Πρωτογενείς δαπάνες και τόκοι εξυπηρέτησης του χρέους

Πορεία των εσόδων

Ποσοστό ανεργίας

Χρήματα των φορολογουμένων προς άγνωστη κατεύθυνση

Τι δεν γνωρίζουμε

- ▶ Πόσοι είναι οι δημόσιοι υπάλληλοι σε στενό και ευρύτερο δημόσιο τομέα
- ▶ Πόσοι απασχολούνται σε προγράμματα stage
- ▶ Τον αριθμό των δημοσίων φορέων
- ▶ Δεν υπάρχει πλήρης καταγραφή των μισθών των δημοσίων υπαλλήλων και των επιδομάτων (ωριμάσεις κ.λπ.)
- ▶ Τα ακριβή οικονομικά στοιχεία των ΟΤΑ, νοσοκομείων και ασφαλιστικών ταμείων
- ▶ Τι ακριβώς συμπεριλαμβάνουν οι «εθνικολογιστικές προσαρμογές», το κονδύλι των οποίων μειώνει το δημοσιονομικό έλλειμμα
- ▶ Το ακριβές ύψος των χρεών του Δημοσίου προς τρίτους.

Εικόνα 2.1

Με δεκανίκια η ανταγωνιστικότητα της ελληνικής οικονομίας τη 10ετία

Το 2009 υποχώρησε στην 7η θέση σε σύνολο 133 χωρών, όταν το 2000 ήταν στην 33η θέση

Σηφής επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας καταγράφεται την τελευταία δεκαετία, ως αποτέλεσμα της μη υλοποίησης των αναγκαίων διαρθρωτικών αλλαγών που θα μπορούσαν να ανακόψουν την πτωτική πορεία, ειδικά την εποχή που ο ρυθμός ανάπτυξης «έτρεξε» με υψηλούς ρυθμούς, δηλαδή από το 2000 έως και τα τέλη του περυσινού έτους.

Εξωνανέες - εισωνανέες

Η έλξη των παρεμβάσεων αυτών αναδείχθηκε φέτος και επισημαίνεται από όλους τους διεθνείς οργανισμούς. Η οικονομική κρίση διεθνώς συμπεριέφερε έσοδα και καθυστερήματα την ελληνική οικονομία, με αποτέλεσμα να αποκαλυφθούν οι διαρθρωτικές της αδυναμίες και να πρέπει τώρα – εν μέσω κρίσης – να ληφθούν τα μέτρα που θα τονώσουν την αγορά, την ανάπτυξη, αλλά και το εξωτερικό εμπόριο της Ελλάδας.

Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2008 σε σχέση με το 2000, η αξία των εισαγωγών αυξήθηκε κατά 46% και διαμορφώθηκε στα 52,9 δισεκατομμύρια ευρώ από 36,2 δισεκατομμύρια ευρώ. Την ίδια ώρα,

η αξία των εξαγωγών της Ελλάδας αυξήθηκε κατά 35% το 2008 σε σύγκριση με το 2000 και ανήλθε στα 17,1 δισεκατομμύρια ευρώ από 12,7 δισεκατομμύρια ευρώ. Ετσι, το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου, από 23,5 δισεκατομμύρια ευρώ που ήταν το 2000, έφτασε στα 35,7 δισεκατομμύρια ευρώ το 2008, καταγράφοντας άνοδο της τάξης του 52%.

Τα στοιχεία αυτά δείχνουν ότι η αξία των εξαγωγών ήταν (το 2000) και παρέμεινε (το 2008) περίπου στο ένα τρίτο της αξίας των εισαγωγών. Δηλαδή, για κάθε € που έρχεται από την Ελλάδα, εισάγονται τρία από το € έσοδα. Η ελληνική οικονομία την τελευταία δεκαετία δεν κατάφερε να γίνει περισσότερο ανταγωνιστική από ό, τι ήταν, κάτι το οποίο το παράγει ακριβώς, καθώς οι διεθνείς επιχειρήσεις πριν δαπανήσουν μια οικονομία έχουν διεξοδικά τόσο την παροχή κατώτατων τιμών όσο και τη δική τους εξάλειψη της.

Επιδείνωση

Η έκδοση αυτή διορθώνει δεν αλλάζει ούτε ποσοστά. Στο επιδόμα-νο Ιανουαρίου – Ιουλίου 2009, η

αξία των εισαγωγών έχει ανέξει στα 22,9 δισεκατομμύρια ευρώ, των εξαγωγών στα 8,3 δισεκατομμύρια ευρώ και το εμπορικό έλλειμμα διαμορφώθηκε στα 14,6

Το έλλειμμα του εμπορικού ισοζυγίου, από 23,5 δις. ευρώ που ήταν το 2000, έφτασε στα 35,7 δις. ευρώ το 2008, καταγράφοντας άνοδο της τάξης του 52%.

δισεκατομμύρια ευρώ. Με τα δεδομένα αυτά, στα τέλος του έτους θα υπάρξει μια μικρή μείωση του ελλείμματος, των εισαγωγών και των εξαγωγών σε σχέση με περυσί, που ουσιαστικά σημαίνει ότι σημαντική πτώση των τιμών του περσινού το 2009 έναντι του 2008. Η διατήρηση της ανταγωνιστικότητας των εξαγωγών, σε συνδυασμό με την επιδείνωση των δημοσιονομικών μεγεθών και την απώθηση των

κοινωνικοπολιτικών θεσμών, έχουν οδηγήσει στην απόλαη 38 θέσεων στην κατάταξη των χωρών με βάση το βαθμό ανταγωνιστικότητάς τους.

Σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις για την ανταγωνιστικότητα του World Economic Forum, η ελληνική οικονομία το 2009 βρέθηκε στην 71η θέση του σχετικού πίνακα (σε σύνολο 133 χωρών), όταν το 2000 ήταν στην 33η θέση και το 2004 στην 38η θέση. Μάλιστα, στη φετινή έκθεση, έσοδα από την επιδείνωση όσον αφορά τα δημοσιονομικά μεγέθη (έλλειμμα και χρέος), η Ελλάδα βρισκόταν στις τελευταίες θέσεις της λίστας, υπήρχε σημαντική υποχώρηση και σε ό, τι αφορά τη λειτουργία του πολιτικού συστήματος και της δικαιοσύνης (γκρένδα Siemens και Barone-δίου), τις αστυνομίες, τις πολιτικές, των έργων υποδομής, αλλά και σε ό, τι έχει να κάνει με την καινοτομία και την έρευνα και ανάπτυξη.

Άλλη μέτρα

Επιθετικό της απροκτίας ή της επιτυχημένης δράσης των κυβερνήσεων για την ενίσχυση

της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας, είναι το γεγονός ότι η Κομισιόν και όλοι οι διεθνείς οργανισμοί, σε όλες τις εκθέσεις τους τα τελευταία χρόνια για την Ελλάδα συστήνουν τη λήψη διαρθρωτικών μέτρων που θα καταστήσουν την ελληνική οικονομία περισσότερο ανταγωνιστική. Αυτό σημαίνει ότι δεν έχουν διαμορφώσει καμία ουσιαστική βελτίωση με την πρόοδο των χρόνων.

Μάλιστα, οι απόψεις όλων των παραπάνω συγκλίνουν στο ότι στην Ελλάδα υπάρχουν υψηλό διοικητικό κόστος, μεγάλη περιθώρια κέρδους των εφοδότητων και υψηλό κόστος εργασιών. Πρωτεύουν, μεταξύ άλλων, την ενίσχυση της διαφάνειας των θεσμών και της δημοφιλίας δικαιοσύνης, τον περιορισμό των δημοσίων οργανισμών, τη μείωση του προϋπολογίου και των πολιτικών διορισμών σε αυτούς, την περαιτέρω απελευθέρωση των αγορών προϊόντων και υπηρεσιών, μέσα από τον εξορθολογισμό της νομοθεσίας και την απελευθέρωση των υπηρεσιών στο πλαίσιο της κοινότητας οδηγίας.

ΣΤΗΡΗΣ ΝΙΚΑΕ

Εικόνα 2.2

Εκρηκτική αύξηση του ελλείμματος άνω του 8%, φέτος

Ελλείμμα άνω του 8% του ΑΕΠ και ένα χρέος που η δυναμική του, λόγω της ύφεσης, είναι ισχυρότερη απ' ό,τι στις αρχές της δεκαετίας του '90 και θα προσεγγίσει το 110% του ΑΕΠ, θα παραλάβει και θα πρέπει να αντιμετωπίσει άμεσα η νέα κυβέρνηση.

Η εκρηκτική αύξηση του ελλείμματος που τροφοδοτεί το χρέ-

Από το 2004 έως το 2009 οι πρωτογενείς δαπάνες σημείωσαν αύξηση κατά 74,3%, ενώ το ονομαστικό ΑΕΠ κατά 38,5%.

ος δεν είναι απόρροια της διεθνούς κρίσης. Δεν είναι συγκυριακή και γι' αυτό δεν είναι ορθή η σύγκριση που κάνουν κυβερνητικά στελέχη με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Στις περισσότερες από αυτές τις χώρες το έλλειμμα οφείλεται στα έκτακτα πακέτα για τη στήριξη της οικονομικής δραστηριότητας. Η Ελλάδα δεν διαμόρφωσε τέτοιο πακέτο και τα μέτρα στήριξης της πραγματικής οικονομίας είχαν -στη συντριπτική τους πλειονότητα- είτε τη μορφή της εγγύησης δανείων που δεν επιβαρύνουν άμεσα το έλλειμμα είτε χρηματοδοτούνταν από προγράμματα του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (Δ' ΚΠΣ).

Τόσο το φειτό όσο και το έλλειμμα των προηγούμενων ετών οφείλεται στα χρόνια διαρθρωτικά προβλήματα της ελληνικής οικονομίας και στην αδυναμία των κυβερνήσεων -της απερχόμενης και των προηγούμενων- να τα αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά.

Είναι ενδεικτικό ότι από το 2001 έως το 2009 οι πρωτογενείς δαπάνες (και όα οι δαπάνες για τόκους που χρησιμοποιούνται εσχάτως για να εξηγηθούν πάσα δημοσιονομικά νόσο) αυξήθηκαν κατά 125%, ενώ το ονομαστικό ΑΕΠ την ίδια περίοδο αυξήθηκε κατά 63% (της αναθεώρησης συμπεριλαμβανομένης).

Από το 2004 έως το 2009 οι πρωτογενείς δαπάνες σημείωσαν αύξηση κατά 74,3%, ενώ το ονομαστικό ΑΕΠ κατά 38,5%.

Οι δαπάνες για αποδοχές των δημοσίων υπαλλήλων αυξήθηκαν κατά 91% στη 10ετία και κατά 65% στην δετία.

Με άλλα λόγια, οι πρωτογενείς

10ετία με ρυθμό διπλάσιο του ρυθμού αύξησης του ΑΕΠ υπερβαίνοντας κάθε χρόνο -χωρίς καμία εξαίρεση- το στόχο του προϋπολογισμού. Και εάν την περίοδο της πρώτης επιτήρησης, τη διετία 2005 - 2006 αυξήθηκαν με σχετικά χαμηλό ρυθμό (5,3% και 6,7% αντίστοιχα), τα επόμενα χρόνια εκτινάχθηκαν στα ύψη (+11,7% το 2007 και 8,5% το 2008) καταδεικνύοντας ότι η συγκράτηση ήταν προσωρινή.

Από την άλλη, τα καθαρά έσοδα του τακτικού προϋπολογισμού τη 10ετία 2001 αυξήθηκαν κατά 65% και την δετία 2004 - 2009 κατά 41%, όσο περίπου και το ονομαστικό ΑΕΠ στις αντίστοιχες περιόδους. Για μια οικονομία όπως η ελληνική που βασίζεται κυρίως στην κατανάλωση και θεωρητικώς θα έπρεπε να έχει υψηλή φοροδοτική ικανότητα, η αύξηση των εσόδων κατά το ποσοστό της αύξησης του ΑΕΠ είναι μια απογοητευτική επίδοση που διαμορφώνεται από την αναποτελεσματικότητα του διεφθαρμένου φοροεισπρακτικού μηχανισμού και την αποτελεσματικότητα των φοροφυγών.

Το έλλειμμα δεν ανήλθε στο 8% του ΑΕΠ και ίσως ακόμη υψηλότερα φέτος λόγω της κρίσης, όπως δεν μειώθηκε ποτέ στην πραγματικότητα από το 7,4% το 2004, στο 2,6% του ΑΕΠ το 2006. Η δημοσιονομική προσαρμογή κατά την περίοδο της πρώτης επιτήρησης ήταν αποτέλεσμα εκτεταμένων δημοσιονομικών λογιστικών. Το 2006, το πλεόνασμα των ασφαλιστικών ταμείων, των ΟΤΑ και των νοσοκομείων αυξήθηκε κατά 1 δισ. ευρώ σε ένα χρόνο, άγνωστο γιατί. Οι αμυντικές δαπάνες άρχισαν να καταγράφονται και πάλι με τον προ του 2004 τρόπο, ώστε να επιβαρύνονται οι προϋπολογισμοί των επόμενων χρόνων. Μέρος των δαπανών για τόκους, περισσότερα από 2,5 δισ. ευρώ, μεταφέρθηκαν με swaps στο μέλλον. Αυτό ίσως εξηγεί και την κατά τα άλλα ανεξήγητη απότομη αύξηση των δαπανών για τόκους στη διετία 2008 και 2009 στα 11,3 και 12 δισ. ευρώ αντίστοιχα. Από το 2000 έως το 2007, οι δαπάνες για τόκους κυμαινόταν μεταξύ 9,3 - 9,7 δισ. ευρώ. Τέλος, το Δημόσιο και οι φορείς του κήρυξαν στάση πληρωμών προς τους προμηθευτές τους. Στα 12 δισ. ευρώ τουλάχιστον υπολογίζονται οι οφειλές του κράτους προς τις επιχειρήσεις. Το ποσό αυτό αντιστοιχεί στο 5% του ΑΕΠ και είναι ένα κρυφό έλλειμμα και χρέος που θα παραλάβει μαζί με το ε-

Οι προβλέψεις για την Ελλάδα

	2007	2008	2009
ΑΕΠ (ετήσια μεταβολή)	4,0%	3,4%	3,3%
Πληθωρισμός (εναρμονισμένος ΟΝΕ)	3,0%	3,7%	3,6%
Δημόσιο έλλειμμα (σε % ΑΕΠ)	-2,8%	-2,0%	-2,0%
Διαρθρωτικό έλλειμμα (σε % ΑΕΠ)	-3,3%	-2,6%	-2,3%
Δημόσιο χρέος (σε % ΑΕΠ)	94,5%	92,4%	90,2%
Ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (σε % ΑΕΠ)	-16,2%	-16,2%	-16,2%
Ανεργία (σε % ενεργού πληθυσμού)	8,3%	8,3%	8,0%
Απασχόληση (ετήσια μεταβολή)	1,2%	1,1%	1,1%
Επενδύσεις σε εξοπλισμό (ετήσια μεταβολή)	9,4%	8,6%	7,6%
Ιδιωτική κατανάλωση (ετήσια μεταβολή)	3,4%	3,1%	3,0%
Δημόσια κατανάλωση	7,4%	3,6%	3,0%
Συνολική ζήτηση	4,8%	4,1%	4,0%

Εικόνα 2.3

Η βιομηχανία της «μίζας»

Ποσό σε εκατ. ευρώ

Σύνολο
1.748 0,79%
εκατ. ευρώ % ΑΕΠ

Συνολικές «μίζες»
από επιχειρήσεις (2)

1.000
εκατ. ευρώ

0,45%
% ΑΕΠ

«Φακελόδικα», «μίζες»
από ιδιώτες (1)

748
εκατ. ευρώ

Η διολίσθηση της ανταγωνιστικότητας της ελληνικής οικονομίας

1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	
Θέση	36	33	36	31	35	38	47	47	65	67	71

Πηγή: World Economic Forum

Τα κριτήρια για την ανταγωνιστικότητα

Κατάταξη 2009 (θέση μεταξύ 133 χωρών)

Θεσμικά	70	Αποτελεσματικότητα	75
Υποδομές	47	αγοράς	
Μακροοικονομική		Αποτελεσματικότητα	
σταθερότητα	103	αγοράς εργασίας	116
Υγεία και πρωτο-		Τεχνολογικές υποδομές	53
βάθμια εκπαίδευση	41	Μέγεθος αγοράς	34
Ανώτατη εκπαί-		Επιχειρήσει	66
δευση και κατάρτιση	43	Καινοτομία	65

Οι πιο προβληματικοί τομείς

Οι ερωτώμενοι κλήθηκαν να απαντήσουν τους πέντε πιο προβληματικούς κλάδους και να τους κατατάξουν σε μία κλίμακα από 1 μέχρι το 5. Τα ποσοστά δείχνουν τις απαντήσεις σχετικά με τους πιο προβληματικούς κλάδους.

Γραφειοκρατία	25,3%	Κατάρτιση εργα-	
Αγκυλώσεις		τικού δυναμικού	2,3
αγοράς εργασίας	14,2	Κυβερνητική	
Διαφθορά	14	αστάθεια	2,2
Φορολογία	12	Δημόσιο	
Πολιτική αστάθεια	8,7	σύστημα υγείας	0,9
Πρόσβαση στη		Εγκληματικότητα	0,8
χρηματοδότηση	6,5	Πληθυσμιόσ	0,8
Φορολογικοί		Απελευθέρωση	
συντελεστές	5	συναλλάγματος	0,2
Υποδομές	4,8		

Διαρθρωτικό και διαχρονικό το πρόβλημα της ανεργίας

Της ΧΡΙΣΤΙΝΑΣ ΚΩΨΙΝΗ

Αντιμέτωπη με την ανεργία που διαπερνά όλη την κοινωνική διαστρωμάτωση της χώρας θα βρεθεί η κυβέρνηση που θα αναλάβει μετά τις εκλογές. Μόνο που το πρόβλημα προϋπήρχε ακόμη και στην πρόσφατη περίοδο, μετά το 2004, όταν καταγράφηκε στατιστική μείωση τριών ποσοστιαίων μονάδων. Εδώ και χρόνια η ανεργία έχει πάρει να αποτελεί πρόβλημα μόνο για τους ανειδίκευτους ή ελλιπώς κατάρτισμένους εργαζομένους. Η ανεργία στους ηνωκίους, όπως και στους κατόικους μεταπτυχιακών τίτλων και διδακτορικών δεν μειώθηκε ούτε σε συνθήκες εντυπωσιακής αύξησης του ΑΕΠ. Αντιθέτως, Έρευνες καταδεικνύουν ότι την τε-

λευταία δεκαετία περίπου 850.000 Έλληνες υψηλής ειδίκευσης και μόρφωσης αναζήτησαν μια καλύτερη προοπτική στις ΗΠΑ, τον Καναδά και την Ευρώπη. Το πρόβλημα στη χώρα δεν σχετίζεται μόνο με την ποσότητα των θέσεων απασχόλησης, αλλά με την ποιότητα και τη διάρκειά τους.

Η απασχόληση στη χώρα μας βασίστηκε σε ένα μοντέλο ανάπτυξης που δεν αξιοποίησε την υψηλή εξειδίκευση και την καινοτομία. Ακόμη και στις καλύτερες «ποχές» του, ο κατασκευαστικός κλάδος, που σήμερα εξαντλημένος από την κρίση και την πτώση της οικοδομικής δραστηριότητας αποδεκνύεται ανάμφορος να απορροφήσει την ανειδίκευτη δύναμη που προσέλκυε με τις μετα-

ναστευτικές ροές των προηγούμενων ετών, δεν δημιούργησε στέρεες βάσεις για την απορρόφηση της υπερπληθώρας μηχανικών και αρχιτεκτόνων.

Η ελλείψη καινοτομίας, η χαμηλή ποιότητα στις υπηρεσίες και οι στον τουρισμό, μειώναν επί χρόνια τα όποια συγκριτικά πλεονεκτήματα διαθέτει η ελληνική αγορά. Αυτές οι πιέσεις είναι που άναδεικνύουν την ανεργία ως πρόβλημα διαρθρωτικό, δομικό και διαχρονικό. Απλώς, οι τεράστιες δυνατότητες πιστωτικής επέκτασης των νοικοκυριών, η παράταση των σπουδών με τα αμφίβολης ποιότητας μεταπτυχιακά και τα όποια αποθέματα της οικογενειακής ακίνητης περιουσίας, καθυστέρησαν την έκρηξη των προβλημάτων.

Όμως, όταν σε μια χώρα όπως η Ισπανία που την τελευταία εικοσαετία, αν και διέτρεξε τεχνολογικά χιλιόμετρα μπροστά, μείωσε την ανεργία από το 20% στο 9%, ο τουρισμός και ο κλάδος των κατασκευών δεν κατόρθωσαν να συγκρατήσουν την εκτίναξη του ποσοστού ανεργίας στο 18,5%, ποια εχέγγυα υπάρχουν στην ελληνική οικονομία, για να αποτραπεί η αύξηση των ανέργων από το 8,9% σήμερα (450.000 άτομα) στο 11% στο τέλος του έτους ή στο πραγματικό 17% (850.000 άνεργοι) που προβλέπει το Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ για τα τέλη του 2010; Μόνο οι δημόσιες και οι ιδιωτικές επενδύσεις μπορούν να δημιουργήσουν θέσεις απασχόλησης. Αλλά για να γίνει αυτό, οι επιχει-

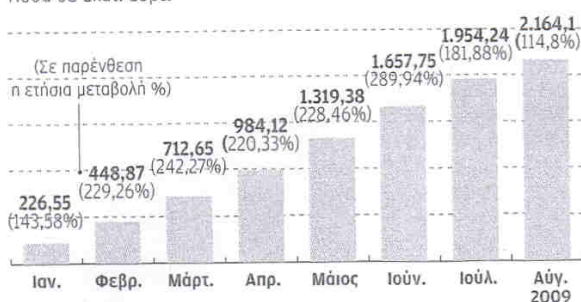
ρήσεις χρειάζονται εξωτερικά ριβόλλον ασφάλειας που θα ουργεί προσδοκίες και προς έπαυσης για την καινοτομία, ξαγώγες, την τεχνολογία και λιτικές που θα εγγυώνται ένθερο φορολογικό πλαίσιο.

Οι ανάγκες δεν μπορούν κανονισθούν από τη δημόσια θέσεων εργασίας στις πωλλο νευδίκευτων εργατών για τέ έργα, υπαλλήλων γραφείο εργαζομένων στην ακίνητη ουσία. Οι μόνο περισσότερες προσωρινές θέσεις εργασίας γραμματίων που απλώς φ νουν με βάρη τον δημόσιο ι Για να έχουν μέλλον οι νέες, πρέπει να είναι καλύτερες, προς την ειδίκευση και ως π επίπεδο εκπαίδευσης.

Εικόνα 2.4

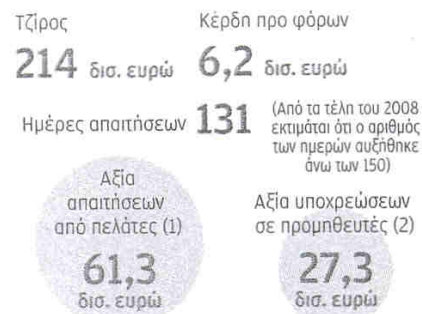
Εξέλιξη ακόλυπτων επιταγών

Ποσά σε εκατ. ευρώ

ΠΗΓΗ: Τειρεσίας Α.Ε.

Τι ισχύει σε 28.048 επιχειρήσεις

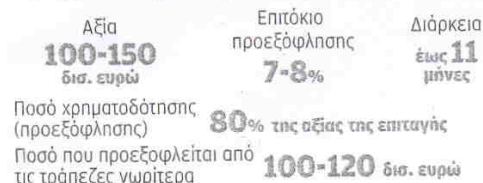

(1) Επιταγές και γραμμάτια εισπρακτέα και τιμολογημένες πωλήσεις για τις οποίες δεν έχουν ληφθεί αξιόγραφα. (2) Επιταγές και γραμμάτια πληρωτέα και τιμολογημένες αγορές για τις οποίες δεν έχουν χορηγηθεί αξιόγραφα. Δεν περιλαμβάνεται τραπεζικός δανεισμός. Πηγή: Hellastat Α.Ε.

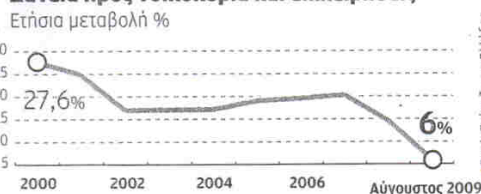
Η «άτυπη» ρευστότητα της ελληνικής οικονομίας

Με μεταχρονολογημένες επιταγές έως 11 μήνες και με καθυστερήσεις στις πληρωμές προμηθευτών και πελατών, οι ελληνικές επιχειρήσεις «κλείνουν» τις «τρύπες» ρευστότητας για να κινηθούν στην αγορά

Η βόμβα των μεταχρονολογημένων επιταγών

Ρυθμός πιστωτικής επέκτασης Δάνεια προς νοικοκυριά και επιχειρήσεις

Πηγή: Τράπεζα της Ελλάδος

Εξίσωση για δυνατούς λύτες η άμεση τόνωση της πραγματικής οικονομίας

Η ανάγκη για άμεση τόνωση της πραγματικής οικονομίας σε συνθήκες δημοσιονομικής κατάρρευσης ισοδυναμεί για τη νέα κυβέρνηση με τον τετραγωνισμό του κύκλου.

Όλοι οι κλάδοι που αποτελούσαν παραδοσιακά πυλώνες της ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας πλήττονται από την κρίση. Ο όγκος πωλήσεων στο λιανικό εμπόριο υποχώρησε τον Ιούνιο για όγδοο συνεχόμενο μήνα κατά 14,5%. Οι πωλήσεις αυτοκινήτων παρά τα μέτρα στήριξης της αγοράς είχαν πτώση κατά 18% στο 8μηνο.

Η οικοδομική δραστηριότητα υποχωρεί συνεχώς από το 2007. Σε κάθετη πτώση βρίσκεται από την αρχή του 2008 και η βιομηχανική παραγωγή, ενώ το μέλλον δεν είναι ευοίωνο καθώς και οι νέες παραγγελίες για βιομηχανικά προϊόντα είναι μειωμένες κατά 35% στο 8μηνο.

Στον τουρισμό μπορεί να μην επιβεβαιώθηκαν οι πιο απαισιόδοξες εκτιμήσεις, αλλά και πάλι τα έσοδα προβλέπεται ότι θα είναι μειωμένα κατά 15% σε σχέση με πέρυσι.

Οι συνέπειες αυτής της κατάστασης αντανακλώνονται στους δείκτες ασφυξίας. Η αξία των ακόλυπτων επιταγών είχε ήδη ξεπεράσει τα 2 δισ. ευρώ τον Αύγουστο, ενώ τα δάνεια

Όλοι οι κλάδοι που αποτελούσαν παραδοσιακά τους πυλώνες ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας πλήττονται από την κρίση.

σε καθυστέρηση άνω των 3 μηνών εκτιμάται ότι θα φτάσουν τα 20 δισ. ευρώ έως το τέλος του έτους.

Και σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Τραπέζης της Ελλάδος τα χειρότερα δεν έχουν ακόμη περάσει. Τον επόμενο χρόνο και οι επιπτώσεις της κρίσης θα είναι εντονότερες στην αγορά εργασίας και το κόστος δανεισμού υ-

ψηλότερο, καθώς η διαφανόμενη ανάκαμψη της Ευρωζώνης θα οδηγήσει σε αύξηση των επιτοκίων.

Από την άλλη, οι τράπεζες συγκρατούν τις χορηγήσεις δανείων προκειμένου να διατηρήσουν υπό έλεγχο τις επισφάλειες. Είναι ενδεικτικό ότι τον Αύγουστο τα υπόλοιπα δανείων αυξήθηκαν μόλις κατά 6% σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή περίοδο.

Σημειώνεται ότι με το πακέτο των 28 δισ. ευρώ για τη στήριξη του χρηματοπιστωτικού συστήματος έχει τεθεί ως στόχος για πιστωτική επέκταση το 10%. Σύμφωνα με εκτιμήσεις παραγόντων της τραπεζικής αγοράς, πολύ πιθανό να μην ξεπεράσει το 5% στο σύνολο του έτους.

Μέτρα όπως η εγγύηση του 25% των στεγαστικών δανείων από το κράτος δεν απέδωσαν τα αναμενόμενα, επειδή αφενός μεν το ενδιαφέρον για αγορά κατοικίας παραμενει υποτονικό, αφετέρου δε γιατί θα πρέπει να δηλωθεί η πραγματική αξία του ακινήτου, γεγονός που σημαίνει μεγαλύτερη φορολογική επιβάρυνση.

Εικόνα 2.5

ΒΥΘΙΖΕΤΑΙ Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

2009

Μείωση έως και 50% στις προκρατήσεις

Απειλείται ένας ολόκληρος κλάδος που απασχολεί 800.000 εργαζομένους
-ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΠΑΣΤΑΦΙΔΑ giopastafidas@gmail.com

Τα πρώτα συμπτώματα της παγκόσμιας κρίσης στον ελληνικό τουρισμό έγιναν ήδη την εφμερή τους τόσο τον Σεπτέμβριο όσο και τον Οκτώβριο, όπου οι αφίξεις και οι διανυκτερεύσεις ξένων τουριστών ήταν σημαντικά μειωμένες σε σχέση με τους προηγούμενους μήνες. Όμως, ακόμη χειρότερα είναι και τα πρώτα μηνύματα για το 2009, ειδικότερα από τουριστικές αγορές όπως η Μεγάλη Βρετανία, που θα εμφανίσουν σημαντική μείωση. Ήδη οι προκρατήσεις τουριστικών πακέτων από τη συγκεκριμένη αγορά για το 2009 εμφανίζουν δραματική μείωση, που φτάνει το 50%. Οι παράγοντες του τουρισμού αναμένεται να λάβουν σαφέστερη εικόνα σχετικά με τα επίπεδα όπου θα διαμορφωθεί η πτώση το επόμενο έτος, κατά τη διάρκεια της μεγαλύτερης έκθεσης τουρισμού, η οποία ξεκινά σε μερικές ημέρες στο Λονδίνο. Παράλληλα, σημαντική μείωση καταγράφεται και στα ταξίδια

ΕΙΣΠΡΑΞΑΜΕ ΟΜΩΣ 5% ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑ

Το αποσιωπούμενο τοπίο το οποίο περιγράφεται παραπάνω έρχονται να ελαφρύνουν -εν μέρει- οι τουριστικές συναλλαγματικές εισπράξεις που σημειώθηκαν στη χώρα μας την περίοδο Ιανουαρίου - Αυγούστου 2008. Σύμφωνα με εκτιμήσεις της Τραπεζής της Ελλάδος, οι εισπράξεις αυτές σημείωσαν αύξηση κατά 5% σε μια περίοδο, όπου η ασύμμετρη πορεία των αφίξεων και των συναλλαγματικών εισπράξεων των τελευταίων χρόνων έχει έντονα προβληματίσει τους φορείς του τουρισμού.

κινητήριων που διοργανώνουν μεγάλες εταιρείες για τα στελέχη τους και το προσωπικό τους, αφού οι διοικήσεις τους έχουν ήδη αρχίσει να περικόττουν τις δαπάνες τους για να αντεπεξέλθουν στον μειωμένο κύκλο εργασιών που αναμένουν τους επόμενους μήνες. Εν τώ μεταξύ, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία για τους πρώτους εννέα μήνες του 2009, οι αφίξεις αλλοδαπών παρουσίασαν μείωση 1,2%. Η Ελλάδα και οι ανταγωνιστριες τουριστικά χώρες, με εξαίρεση την Τουρκία και την Κροατία, πλήττονται από τη διεθνή κρίση. Ειδικότερα, όπως προκύπτει από τα τελευταία στοιχεία, με εξαίρεση την Ισπανία όπου το πρόσημο είναι αρνητικό, οι αφίξεις στις άλλες χώρες μόλις ξεπέρασαν το 0%, μη έχοντας δυνάμεις να φτάσουν το 1%.

Μύκονος, Θεσσαλονίκη και Χίος είχαν περισσότερες αφίξεις

Σε ό,τι αφορά την πορεία της τουριστικής κίνησης στην Ελλάδα, οι αεροπορικές αφίξεις σε όλα τα αεροδρόμια της χώρας, οι οποίες αποτελούν το 80% των συνολικών αφίξεων στη χώρα μας, σημείωσαν μείωση, με εξαίρεση τα αεροδρόμια της Θεσσαλονίκης, της Μυκόνου, της Κεφαλονιάς και της Χίου, στα οποία σημειώθηκε αύξηση των αφίξεων. Ιδιαίτερα αντισυμβατικό γεγονός είναι και η τουριστική επίδοση του Σεπτεμβρίου στους κατεχόμενους προορισμούς της Κρήτης και των Δωδεκανήσιων, αλλά και των Ιονίων Νήσων. Οι αφίξεις στην Κρήτη σημείωσαν μείωση 2,8% έναντι 1,4% το 2007 και αύξησης 11,5% και 6,7% το 2005 και 2004 αντίστοιχα. Στα Δωδεκάνησια η μείωση είναι 7,3% έναντι αύξησης 2,6% και 4,8% το 2006 και 2005 αντίστοιχα. Για την περιοχή των Ιονίων Νήσων είχαμε μείωση 5,1% έναντι επίσης μείωσης 0,2% το 2006 και αύξησης τα προηγούμενα χρόνια.

Μειώνεται και ο εσωτερικός τουρισμός

Όμως πέρα από τις αφίξεις των ξένων τουριστών, τουριστικοί παράγοντες αναμένουν και μείωση στον εσωτερικό τουρισμό όπου τα τελευταία χρόνια έχει παρατηρηθεί μια πρωτοφανής ανάπτυξη, εξέλιξη που είχε ως αποτέλεσμα να βγουν από την απομόνωση δεκάδες -κυρίως ορεινοί- προορισμοί της ηπειρωτικής Ελλάδας. Οι επιπτώσεις της μειωμένης τουριστικής κίνησης θα έχουν ως αποτέλεσμα και την αύξηση της ανεργίας,

Εξ μείζονος άρρωσται η Ελλάδα το θέμα των παράνομων μεταναστών και χηλεύει το κερματικό στην Ε.Ε. (Εφ. Πρωτοπλάτης)

Ερχεται νέο κύμα λαθρομεταναστών

Περίπου 250.000 βρίσκονται σήμερα στην Ελλάδα και υπολογίζεται ότι θα έρθουν άλλοι 150.000 το καλοκαίρι. Του Γιώργου Μανουσακάκη

Λύση για 400.000 λαθρομετανάστες αναζητά η κυβέρνηση, καθώς η διαμονή τους στην Ελλάδα προκαλεί προβλήματα. Επιπλέον δεν είναι λίγες οι φορές που η χώρα κινδυνεύει να καταδικαστεί από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο εξαιτίας καταγγελιών σε θέματα που έχουν να κάνουν με τη διαμονή τους.

Σύμφωνα με πληροφορίες, η κυβέρνηση θα ζητήσει από την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναλάβει τις ευθύνες της απέναντι στο πρόβλημα, αφού έχει αναγνωρίσει ότι η Ελλάδα αποτελεί ευρωπαϊκή «πύλη» για τους μετανάστες που έρχονται από Αφρική και Ασία. Αναμένεται να ζητήσει την άμεση συνδρομή της Ε.Ε. σε υλικολογική υποδομή, σε πολιτική επιρροή, αλλά και σε κονδύλια...

Στη χώρα, σήμερα, βρίσκονται περί τους 250.000 λαθρομετανάστες, ενώ φέτος αναμένεται να μπουν άλλοι 150.000, κυρίως λόγω της οικονομικής κρίσης.

Η τακτική που θα ακολουθήσει η κυβέρνηση είναι πρωτίστως η συνδρομή της Ε.Ε. σε θέματα απελάσεως των λαθρομεταναστών. Η χώρα θα ζητήσει να γίνουν απελάσεις λαθρομεταναστών με πτήσεις που θα

διέρχονται από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, ώστε το κόστος τους να μοιράζεται μεταξύ τους, αφού κάθε απέλαση κοστίζει περίπου 1.000 ευρώ.

Σύμφωνα επανεισοχής

Ταυτόχρονα η κυβέρνηση θα ζητήσει από την Ε.Ε. την πολιτική της επιρροή προς τις χώρες αποστολής μεταναστών προκειμένου να συνεργαστούν μαζί της, υπογράφοντας συμφωνία επανεισοχής των πολιτών τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, σύμφωνα με τον υπουργό Εσωτερικών κ. Προκόπη Παυλόπουλο, είναι η Τουρκία. Ειδικότερα, η γειτονική χώρα παρά το γεγονός ότι από το 2002 έχει υπογράψει με την Ελλάδα συνθήκη επανεισοχής των λαθρομεταναστών δεν συνεργάζεται όπως θα έπρεπε. Μέχρι σήμερα της έχουν υποβληθεί 3.971 αιτήσεις για την επανεισοχή 57.428 αλλοδαπών, από τους οποίους η Τουρκία δέχθηκε να παραλάβει μόνο τους 7.442. Μάλιστα, για κάθε αλλοδαπό η γειτονική χώρα ζητά από την Ελλάδα 71 ευρώ και 400 ευρώ επιπλέον για άσους σκοπέυει η ίδια να τους μεταφέρει στη χώρα καταγωγής τους...

ΣΥΛΛΗΨΕΙΣ ΤΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ 7 ΧΡΟΝΙΑ

ΕΤΟΣ	ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ	ΔΙΑΚΙΝΗΤΕΣ
2002	58.230	612
2003	51.031	525
2004	44.987	679
2005	66.351	799
2006	95.239	994
2007	112.364	1.421
2008	146.337	2.211

Εικόνα 2.6

Μας σπρώχνουν στο θρανίο του ΔΝΤ για... παραδειγματισμό

ΤΟ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΟ ΝΕΑΣ ΕΠΙΤΗΡΗΣΗΣ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ 2009 ΣΤΟΧΟΠΟΙΕΙ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΙΣ ΑΓΟΡΕΣ ΟΜΟΛΟΓΩΝ

Τα σενάρια από τις Βρυξέλες μετά την πρωτοφανή διεύρυνση spreads και CDS των ελληνικών ομολόγων

Των Γιάννη Λυγδάλη, Κωστή Παπαδημητρίου

Το φάντασμα του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) εμφανίζεται και πάλι στον ορίζοντα της ελληνικής οικονομίας, καθώς η διεθνής πιστωτική κρίση διαμορφώνει πρωτοφανή πρόβλημα στη δυνατότητα του Ελληνικού Δημοσίου να αναχρηματοδοτήσει το χρέος στο διεθνές αγοράς.

Σε επίπεδο κεντρικής κυβέρνησης το δημόσιο χρέος το 2008 κλείνει στο 105,6% του ΑΕΠ, δηλαδή 259 δισ. ευρώ, και το 2009 περίπου στα ίδια επίπεδα ως ποσοστό του ΑΕΠ (105,1%) αλλά αυξημένο στο 273 δισ. ευρώ σε απόλυτους αριθμούς.

Σε επίπεδο γενικής κυβέρνησης, δηλαδή με το συνυπολογισμό των επενδύσεων σε κρατικά ομόλογα των ασφαλιστικών οργανισμών και των άλλων οργανισμών του Δημοσίου, το χρέος λογιστικά περιορίζεται κατά 30 περίπου δισ. ευρώ.

Η εξυπηρέτησή του το 2009 απαιτεί για χρεολύσια και τόκους το 20% του ΑΕΠ, από το οποίο κάτι περισσότερο από 12 δισ. ευρώ θα πηδή για τόκους. Ηδη οι αναλυτές των μεγάλων ευρωπαϊκών τραπεζών «δείχνουν» την Ελλάδα ως το πρώτο υποψήφιο θύμα της πιστωτικής κρίσης μέσα στην Ευρωζώνη, καθώς τα spreads (διαφορά επιτοκίων με ταξίδι ελληνικών και γερμανικών ομολόγων) των δεκαετιών ομολόγων αλλά και τα Credit Default Swaps (ασφαλιστήρια έναντι κινδύνου χρεοστάσιου) διευρύνονται με πρωτοφανείς ρυθμούς.

Την επόμενη εβδομάδα ο ΟΔΔΧΗ (Οργανισμός Διαχείρισης του Δημοσίου Χρέους) θα ανακοινώσει το πρό-

γραμμα δανεισμού για το 2009 και από όλα τα σημεία της αγοράς διατυπώνονται ερωτήματα για το τι θα συμβεί, όταν αυτό το πρόγραμμα θα ξεκινήσει στις 13 Ιανουαρίου 2009 με τις πρώτες εκδόσεις έντοκων γραμματίων.

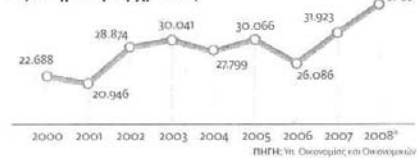
Τα σενάρια που κυκλοφορούν στο διεθνή οικονομικό τύπο αλλά και με τα στελέχη της αγοράς ομολόγων είναι ότι η ελληνική κυβέρνηση για να αντιμετωπίσει το υψηλό και απαγορευτικό κόστος δανεισμού από τις αγορές είναι πιθανό ότι θα υποχρεωθεί να απευθυνθεί στο Διεθνές Νομισματικό Ταμείο για να δανειστεί όσα δεν μπορεί να εξασφαλίσει από τις αγορές.

Είναι γνωστό όμως ότι ο δανεισμός από το ΔΝΤ συνοδεύεται από ένα αυστηρό δημοσιονομικό πρόγραμμα περικοπής των δημόσιων δαπανών, ανάλογο εκείνου στο οποίο υποχρεώθηκαν πρόσφατα η Ουγγαρία και η γειτονική Τουρκία, που δύσκολα θα μπορούσε να εφαρμοστεί η κυβέρνηση.

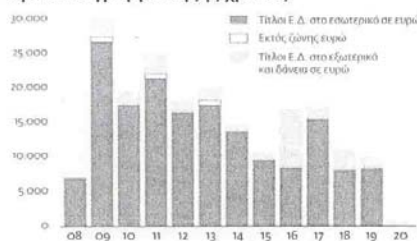
Από το οικονομικό επιτελείο ανταπαντώνται ότι δεν υφίσταται τέτοιο σενάριο καθώς το πρόγραμμα δανεισμού θα καλυφθεί με επάρκεια από τις αγορές. Η κάλυψη αυτού του δανεισμού, όπως είχε αποκαλύψει ο ΕΤΓ πριν από δύο εβδομάδες, έχει μεταξύ άλλων ενταχθεί (κατά ένα σημαντικό μέρος) και στο πακέτο στήριξης των τραπεζών.

Με τον τρόπο αυτό το Ελληνικό Δημόσιο αποφεύγει να απευθυνθεί στη διεθνή αγορά και οι τράπεζες διαφοροποιούνται με εγγύηση τα κρατικά ομόλογα ρευστότητα από την ΕΚΤ... Υπάρχουν βέβαια και κάποιες προτάσεις για αναζήτηση από την πλευρά του Δημοσίου δανειστών - όπως και στο παρελθόν - στην Ασία. Τη δεκαετία του '90 ήταν οι Ιάπωνες, τώρα οι Κινέζοι ή οι Αραβες. Κάπως έτσι βλέπουν τα πράγματα να κινούνται στο οικονομικό επιτελείο της

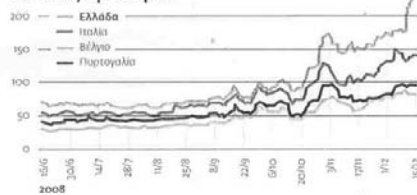
Εξυπηρέτηση χρέους

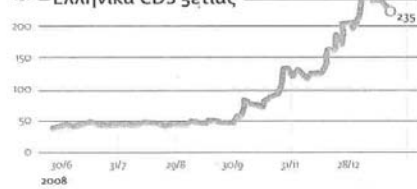
Χρονοδιάγραμμα λήξης χρέους

Διαφορές έναντι του γερμανικού τοκετού ομολόγου

Ελληνικά CDS ζετιάς

κυβέρνησης. Τι θα συμβεί όμως αν στις αρχές του χρόνου τα spreads αρχίσουν να τρέχουν ανεξέλεγκτα. Αν για παράδειγμα, όπως ανησυχούν ότι μπορεί να συμβεί στα τέλη της Τέτ, τα spreads αυξηθούν σε 3 ή και περισσότερες μονάδες, τότε φαίνεται ότι η προσφυγή στο ΔΝΤ μπορεί να αποδειχθεί μονόδρομος.

Στις Βρυξέλες πάντως κυκλοφορούν και κάποιες άλλες απίερές σενάρια. Η αδιαιρέτητα δυσχερής θέση του Ελληνικού Δημοσίου και το πολύ πιθανό σενάριο μιας καθίζησης του ρυθμού ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας κάτω του 1% (έναντι του 2,7% που προβλέπει ο Προϋπολογισμός) το 2009 θεωρείται ότι μπορεί να

» Η ΔΕΙΡΝΟΡΕΪΑ ΤΟΥ ΧΡΕΟΥΣ ΤΟ 2009 ΑΠΑΙΤΕΙ ΓΙΑ ΧΡΕΟΛΥΣΙΑ ΚΑΙ ΤΟΚΟΥΣ ΤΟ 20% ΤΟΥ ΑΕΠ

δυσκολεύουν πολύ - και ενδεχομένως να ανατρέψουν - τα υπάρχοντα σχέδια δανεισμού για το Ελληνικό Δημόσιο μετά την άνοιξη, η οποία χρονικά θεωρείται πιθανό να ανοίξει ένα νέο πολιτικό κύκλο λόγω εκλογών. Η μέση πρόβλεψη των τραπεζικών αναλυτών για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας είναι 1,4%, ενώ πριν από λίγες ημέρες η Citigroup ανακοίνωσε τη δική της πρόβλεψη για μόλις 0,5%.

Σ' αυτή την περίπτωση είναι πιθανό να ασκηθεί πίεση προς την Ελλάδα να απευθυνθεί στο ΔΝΤ για να τη χρεωθεί σε σκληρό δημοσιονομικό πρόγραμμα ώστε να αποφύγει τα ρότερα. Το σενάριο αυτό συνοδεύει με την ανησυχία μήπως και η Ελλάδα από το ΔΝΤ έρθει «αργά» και η λέσει φαινόμενα ντόμινο στην Ελλάδα, κυρίως προς την πλευρά Ιρλανδίας, η οποία επίσης βρίσκεται σε δεινή θέση. Στις εκτιμήσεις συμπεριλαμβάνονται και «θέ» προερχονται κυρίως από βρωπαικές χώρες της ΟΝΕ με τις οποίες ο... παροδεί της Ελλάδας είναι ο τρόπος... ΟΝΕ, η Ιταλία.

Εικόνα 2.7

Σκληρότερη λιτότητα έως το 2010

Πρέπει να μειωθεί το έλλειμμα κατά 5,5 δισ. ευρώ

Εγκρίθηκε η Ευρωπαϊκή Στατιστική Υπηρεσία χτες, όπως αναμενόταν, την εκτίμηση της Ελλάδας ότι το έλλειμμα μειώθηκε στο 2,6% του ΑΕΠ της το 2006, αλλά η Κομισιόν θα ζητήσει από την κυβέρνηση να πάρει πρόσθετα μέτρα ώστε η μείωση του ελλείμματος το 2007 να είναι μεγαλύτερη απ' αυτήν που προβλέπει ο προϋπολογισμός.

OPTAZ: Ειρήνη Χρυσολωρά

Η εντατικοποίηση της προσπάθειας, μάλιστα, πρέπει να συνεχισθεί και τα επόμενα τρία χρόνια, έτσι ώστε το έλλειμμα να μηδενισθεί. Αυτό προκύπτει από την απόφαση του άτυπου ECOFIN του Βερολίνου το περασμένο Σαββατοκύριακο σύμφωνα με την οποία τα κράτη-μέλη πρέπει να προσπαθήσουν να μηδενίσουν τα ελλείμματα τους ως το 2010 και όχι το 2012, όπως ο στόχος της Ελλάδας, σύμφωνα με το Γραμματείο Σταθερότητας της.

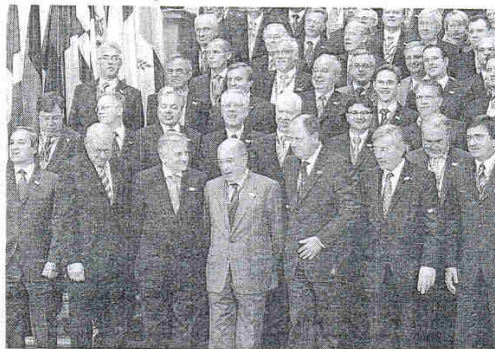
5,5 δισ. ευρώ

Αυτό προϋποθέτει εξοικονόμηση πόρων συνολικού ύψους περίπου 5,5 δισ. ευρώ στη διάρκεια αυτής της περιόδου, άρα πολύ περιορισμένα περιθώρια για εκλογικές παροχές, δηλαδή περίπου 1,5 δισ. ευρώ τον χρόνο.

Στα θέματα αυτά αναμένεται να αναφερθεί αύριο ο επίτροπος κ. Χ. Αλμούνια, που έρχεται στην Αθήνα προκειμένου να μιλήσει σε συνέδρια του υπουργείου Οικονομίας και του βρετανικού περιοδικού «Economist».

Δεν ανατρέπεται

Πάντως, οι πληροφορίες από τις Βρυξέλλες αναφέρουν ότι ενώ γίνεται πιο πιεστική η ανάγκη να μειωθεί το έλλειμμα σε μικρό διάστημα, δεν ανατρέπεται η διαφανόμενη πρόθεση της Κομισιόν να βγάλει την Ελλάδα από το καθεστώς του υπερβολικού ελλείμματος. Η έξοδος αυτή, όμως, θα συνοδεύεται από στενή παρακολούθηση, ώστε να συνε-

χίζει να μειώνεται το έλλειμμα με γρήγορους ρυθμούς.

Στις 7 Μαΐου

Σημειώνεται ότι ο προϋπολογισμός προβλέπει μείωση του ελλείμματος από 2,6% του ΑΕΠ το 2006 σε 2,4% του ΑΕΠ το 2007. Η Κομισιόν εκτιμά, κατά τις πληροφορίες, ότι η μείωση θα είναι μικρότερη έως μηδενική, δηλαδή ότι το έλλειμμα θα παραμείνει στο 2,6% του ΑΕΠ ή το πολύ να πέσει στο 2,5% του ΑΕΠ. Ακόμη, όμως, κι αν το έλλειμμα πέσει στο 2,4% του ΑΕΠ, δεν θεωρεί ότι η μείωση αυτή είναι επαρκής.

Η Κομισιόν θα ανακοινώσει τις εαρινές προβλέψεις της στις 7 Μαΐου. Με βάση τις προβλέψεις τις αυτές θα κάνει την εισήγησή της, κατά πάσα πιθανότητα στο ECOFIN

■ **Συνωστισμός** στο Βερολίνο (στην άτυπη Σύνοδο του ECOFIN στις 20 Απριλίου). Στην «οικογενειακή» φωτογραφία των υπουργών Οικονομικών – με τον επίτροπο Χοακίν Αλμούνια και τον αρχιτραπεζίτη Ζαν Κλοντ Τρισέ – διακρίνεται αριστερά στην πρώτη σειρά και ο Έλληνας υπουργός Γιώργος Αλογοσκούφης

της 5ης Ιουνίου για την έξοδο από την επίτρηση.

Στη χθεσινή ανακοίνωση της Eurostat αναφέρεται ότι το δημόσιο χρέος της Ελλάδας διαμορφώθηκε στο 104,6% του ΑΕΠ και ήταν το δεύτερο υψηλότερο στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στην Ιταλία ήταν το υψηλότερο, 106,8%, και ακολουθεί το Βέλγιο με 89,1% του ΑΕΠ.

Ο Ν. Γκαργκάνας

Καμπανάκι για την ελληνική οικονομία και ιδιαίτερα για το υψηλό δημόσιο χρέος και το έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών αναμένεται να χτυπήσει σήμερα και ο διοικητής της Τραπέζης της Ελλάδος κ. Ν. Γκαργκάνας. Ο κ. Γκαργκάνας θα υποβάλει στη Βουλή την ετήσια έκθεση της τράπεζας για την ελληνική οικονομία.

Hellas OnLine εξαγόρασε τις Αττικές Τηλεπικοινωνίες

Η **ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ** της εξαγοράς της εταιρείας των Αττικών Τηλεπικοινωνιών, που διαιρέσει ένα από τα μεγαλύτερα ευρωζωνικά - τηλεπικοινωνιακά δίκτυα στην Αττική, ανακοίνωσε η Hellas OnLine.

Το τίμημα της εξαγοράς του 100% των με-

τοχών της εταιρείας Αττικές Τηλεπικοινωνίες από την Hellas OnLine ανήλθε στο ποσό των 46,3 εκατ. ευρώ. Από τη σχετική συμφωνία προβλέπεται ότι οι μέχρι τώρα μέτοχοι των Αττικών Τηλεπικοινωνιών (Ελληνικά Τεχνοδομικά ΤΕΒ ΑΕ, J&P - Άβαξ Α.Ε., Παντεχνική Α.Ε. και ΑΤΤΙ-ΚΑΤ

ΑΤΕ) δεν θα έχουν πλέον δικαίωμα να εισέλθουν στο μετοχικό κεφάλαιο της Hellas OnLine, κάτι που προέβλεπε η αρχική συμφωνία.

Με την εξαγορά αυτή η Hellas OnLine ενισχύει σημαντικά τη θέση της στον χώρο των τηλεπικοινωνιών νέας γενιάς στην Αττική.

Εικόνα 2.8

2.3 Ο προσανατολισμός του τραπεζικού μάρκετινγκ

Ο τραπεζικός κλάδος στην Ελλάδα σήμερα δίνει έμφαση στη λιανική τραπεζική (Retail Banking) και αυτό είναι λογικό βάση των δεδομένων της αγοράς.

Λιγότερο του 2% επί του συνόλου των επιχειρήσεων στον Ελλαδικό χώρο είναι μεγάλες εταιρίες (Α.Ε.). Η ραχοκοκαλιά της ελληνικής οικονομίας είναι οι μικρές επιχειρήσεις (περίπου 1.000.000 επιχειρήσεις σύμφωνα με τα αρχεία της Τράπεζας Κύπρου εικόνα 11.2).

Το ίδιο δεν ισχύει βέβαια και για τις ξένες αγορές στις οποίες δραστηριοποιούνται οι ελληνικές τράπεζες. Για παράδειγμα μετά την εξαγορά της Finansbank από την Εθνική Τράπεζα Ελλάδος η αγορά της Τουρκίας είναι αυτονόητο ότι λόγω των διαφορετικών χαρακτηριστικών της απαιτεί ξεχωριστή παρακολούθηση. Είναι μια αγορά 70.000.000 ατόμων και με εντελώς διαφορετικά οικονομικά και ψυχογραφικά χαρακτηριστικά (π.χ. διαφορετικού θρησκευόμενου και συνηθειών).

Ξεχωριστές αγορές είναι και αυτές των Βαλκανίων και της Ν.Α. Ευρώπης (περιοχές όπου δραστηριοποιείται πλήρως το σύνολο των μεγάλων εγχώριων εμπορικών τραπεζών).

Η τμηματοποίηση της αγοράς σε υπο-ομάδες έχει κυρίως τέσσερις διαστάσεις. Αυτές της παρακολούθησης:

- των ανταγωνιστικών τραπεζών (για τον εντοπισμό των αδυναμιών τους)
- των νέων τραπεζικών προϊόντων
- των ήδη υπάρχοντων για βελτίωση ως προς τα χαρακτηριστικά ή προς την απόδοση των λειτουργιών των συγκεκριμένων υπηρεσιών
- των κατηγοριών των πελατών

Όπως θα δούμε και σε επόμενες ενότητες στις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης ο προσανατολισμός του τραπεζικού μάρκετινγκ δεν αφορά αποκλειστικά το Retail Banking αλλά και άλλες υπηρεσίες όπως το leasing.

2.4 Η πίεση του ξένου κεφαλαίου και εξαγοράς των Ελληνικών επιχειρήσεων

Την τελευταία δεκαετία μαζικές είναι οι εξαγορές των Ελληνικών επιχειρήσεων από ξένες αυξάνοντας έτσι το βαθμό συσχέτισης της οικονομίας μας από το ξένο κεφάλαιο.

Το ίδιο ισχύει και για τις ελληνικές τράπεζες όπως θα δούμε και στην ενότητα 3 (η μορφή της Ελληνικής Τραπεζικής Αγοράς).

Μέχρι το 2011 το 80 έως 85% της κεφαλαιοποίησης του Ελληνικού Χρηματιστηρίου και το αντίστοιχο ποσοστό των κλάδων της πραγματικής οικονομίας θα ελέγχεται από ξένους επενδυτικούς οίκους (Ευρωοικονομία 27-5-08).

Στην εικόνα 2.10 (Ελευθεροτυπία 28-10-06) βλέπουμε το σχεδιάγραμμα απεικόνισης της εξέλιξης της συμμετοχής ξένων επενδυτών στο Χ.Α.Α. (κάτω καμπύλη) από το 2003 έως το 2006 να έχει αυξηθεί κατά 12%.

Η παρουσία των ξένων επενδυτικών οίκων ανέρχεται των 200 στο σύνολο. Στην ίδια εικόνα παρατηρούμε ότι ο Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Οικονομίας και Άμυνας Σ. Τραυλός δηλώνει ότι θα συνεχιστούν οι αποκρατικοποιήσεις.

Ακόμη επισημαίνεται ότι οίκοι όπως η Citigroup, Deutsche Bank, Morgan Stanley, Credit Suisse ενδιαφέρονται να κάνουν αισθητή την παρουσία τους στην αγορά και σε αυτούς περιλαμβάνονται ηχηρά σπία (προφανώς ο αρθρογράφος της Ελευθεροτυπίας Βασίλης Γεωργιάς υπονοεί το ενδιαφέρον της Citigroup για την εξαγορά της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος όπως θα δούμε παρακάτω).

Στην εικόνα 2.11 παρατηρούμε διόγκωση της εξάρτησης του παραγόμενου εθνικού προϊόντος από το δημόσιο χρέος καθώς και ότι πολλές μεγάλες ελληνικές εταιρίες εξαγοράστηκαν από ξένες όπως οι:

- Της καπνοβιομηχανίας Παπαστράτου, από τη Philip Morris Holland B.Y.
- Η Βρετανική Vodafone την ελληνική θυγατρική της Vodafon- Panafon
- Η Casino Austria απέκτησε «επιρροή» στο καζίνο Λουτρακίου
- Η European Goldfields το 35% του Κωρσόπουλου (μεγαλύτερη εταιρία ηλεκτρικών ειδών στην Ελλάδα). Σήμερα ελέγχει το 60,6 της εταιρίας.
- Η ισπανική Iberdrola το 21% της εισηγμένης Ρόκας.
- Η Arnoldo Mondafon Editove το 20% των Απτικών Εκδόσεων.
- Η SEB το 50% της SEB- Beroubi.
- Η Βρετανική Reyal Petnotemm το 13,9 της Kanada Oil.
- Οι Αραχ. Prtners και Texas Pacific το 100% της TIM Hellas.

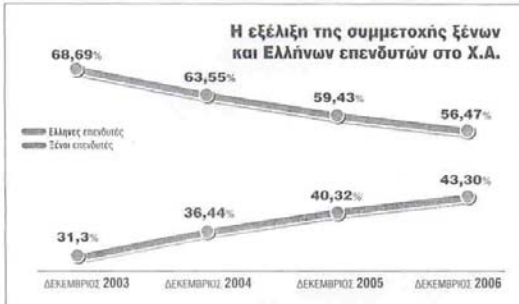
Και η σειρά συνεχίζει και με άλλες όπως οι Olympic Tools Hellas, Imaco Inter active, Forthnet, Hyatta, της Ελλάϊς, της ΝΕΛ (Ναυτιλιακή Εταιρία Λέσβου), Instream line και άλλες.

Οι δύο μεγαλύτερες αλυσίδες σούπερ μάρκετ Α-Β Βασιλόπουλος και Champion Μαρινόπουλος ελέγχοντας αντίστοιχα από Βελγικές και γαλλικές εταιρείες ενώ η μεγαλύτερη εξαγορά της δεκαετίας (μέχρι το 2006) ήταν της Interamerican κατά 54,4% από τον Ολλανδικό Όμιλο Guneko.

Το ίδιο ισχύει και για ζωτικές επιχειρήσεις όπως η ΔΕΗ, ο ΟΤΕ κ.ά. (σήμερα έχει πραγματοποιηθεί εξαγορά μετοχικού κεφαλαίου του ΟΤΕ από την Deutch Telecom ενώ συζητείται ακόμα για τη ΔΕΗ) (εικόνα 2.12).

Η Έρευνα Αγοράς είναι αυτή που ευρίσκει ζωτικές πληροφορίες και τις αξιοποιεί για την αποφυγή ατοπημάτων. Τέτοιο παράδειγμα παρατηρούμε στην εικόνα 2.13 για «φούσκα» σε ορισμένες εισηγμένες εταιρίες στο Χ.Α.Α. ενώ και η (Καθημερινή 4-10-09) εδώ επισημαίνεται η προσκόλληση του Χ.Α.Α. στο άρμα ξένων επενδυτών.

Χιονοστιβάδα οι εξαγορές ελλην

Σε Ξένα χέρια το Χρηματιστήριο

Του ΒΑΣΙΛΗ ΓΕΩΡΓΑ

Με φράκα, ημίγρητο κορμί και γαλήνιες σπονίμες γυρνάει γύρω το 130 χρόνια από την ίδρυσή του το... τσιος πλέον επανομαζόμενο και ελληνικό χρηματιστήριο, μια και η επέλαση της υπερκατονοστούς κιορίας του συμπίπτει με τον αρχαιότερο παρά ποτέ ενγκαλιολόγιο του με το διεθνές κερδοσκοπικό κεφάλαιο και εν τέλει με τον οριστικό ορθόληπτο του.

Το Ξένο επενδυτικό κέντρο, και ιδιαίτερα οι θεσμικοί (αγοράσιο κεφάλαιο, επενδυτές οίκου, ασφαλιστικά ταμεία, hedge funds κ.ά.), παρότι αριθμητικά υποθετατούν έναντι των 1,1 εκατ. Ελλήνων που διατηρούν σήμερα κωδικό στη Σοφοκλέους, δεν έχουν μόνο αναδείξει «με τον παρά τους» σε ρυθμίσεις των χρηματιστηριακών συναλλήλων, διακονώντας το 50-60% του ημερήσιου τζίρου, αλλά επιστρέφοντας στον τόπο του «εγγελλήματος», μετά το ξεκολλήμα του 1999-2000, δίνουν έναν ρυθμό και ισοτιμία στην «επιμελημένη από εγχωριούς παίκτες» αγορά, χρηματοδοτούν, εξαγοράζουν ή διοικούν στην τύχη και ορίζουν τις πολιτικές αλληλοήλικτων επιχειρήσεων, ένα τελευταίο διεθνές οριστικό ρόλο και λόγο στα θεσμικά ζητήματα που αποσκαθών την εγχωρία κεφαλαιοαγορά, εξαπολύοντας απειλές ακόμη και για... υποβιβασμό της, αν δεν ηγηρσώ το δικό τους.

Συμφώνια με μεγάλους χρηματιστηριακούς οίκους που ανεργάζονται με Ξένους επενδυτές, σήμερα στην ελληνική αγορά έχουν παρκαώσει πάνω από 200 μεγάλα επενδυτικά οίκου, που δραστηριοποιούνται με ένα ή περισσότερα Εξωχωρία funds, ένα κομμάτι από αυτόν δεν έχει ποσοστό μεγαλύτερο από το 1,5% των επί τη διαχείρησι κεφαλαίων του ποσοθετημένου στο ελληνικό χρηματιστήριο. «Πρόκειται για το μακροχρόνιο αποτέλεσμα της αναβίωσης του Χ.Α. το 2001 και της σταδιακής διεθνοποίησης του, όπου οι Ξένοι έχουν πάρει να αποσπώνται προ πολλού ένα κλειστό club 7-8 παίκτων, οι οποίοι και έκαναν όλο το παιχνίδι στη δεκαετία του '90», σύμφωνα με τον Αχιλλέα Κοντογιούρη, της Π&Κ ΑΧΕΡΕΥ.

Παρά τις σημαντικές θέσεις που διατηρούν οι ελληνικές μετοχές, οι περισσότεροι Ξένοι επενδυτές έχουν επιλέξει να μη «φροντίζουν» στη επίστημα μετασολόγιο του Χ.Α. Το κορυφαίο

τους είναι κατακερματισμένο, ώστε η ποσοστώ συμμετοχής να μην υπερβαίνουν το 5% μιας εταιρείας, εξαγοράζοντας έτσι την «κυριαρχία» τους. Κάποιοι επενδυτικοί οίκου, ωστόσο, έχουν επιλέξει για διάφορους λόγους να κινούν οισθητή την παρουσία τους στην ελληνική αγορά και σε αυτούς περιλαμβάνονται παρὰ «οριστού», όπως οι Citigroup, Fidelity, Deutsche Bank, UBS, Laxey, Morgan Stanley, Merrill Lynch, Credit Suisse κ.ά.

Διακονούν περίπου 20 τρία. δραχμές

Με βάση τα στοιχεία του Κεντρικού Αναθεωρητήριου Αθηνών, η συνολική αξία των μετοχών που βρίσκονται υπό τον έλεγχο αλλοδαπών επενδυτών (ή εγχωριών επενδυτών που για λόγους ονομαστικής χρηματοοικονομικής εδρά χωρής του εξωτερικού και φορολογικούς παραδείσιους) ανέρχεται σήμερα σε περίπου 60 δισ. ευρώ ή περίπου 20 τρία. δραχμές, εκ των οποίων το 44,5 δισ. ευρώ είναι επενδυμένο στις μόνες 20 εταιρείες υψηλής κεφαλαιοποίησης, που αποτελούν και τον «κνήκο» της Σοφοκλέους. Το ποσό αυτό είναι φυσικά λογιστικό, καθώς ανακαταπτίζει δυναμικά μεταβαλλόμενες αξίες. Έχει ιστιόσημο τη σημασία του, ειδικά αν αναλογιστεί κανείς ότι αναπροστίθεται στο 43,30% της συνολικής κεφαλαιοποίησης του ελληνικού χρηματιστηρίου—όσον το 2001 δεν ξεπερνούσε το 20%—και περίπου στο 30% του εγχωριού ΑΕΠ, σε μια περίοδο μάλιστα που οι αμετέρες Ξένες επενδύσεις στη χώρα μας είναι πενήντες ή και οκταπέντες. Εκτιμάται δε ότι η τάση ενίσχυσης της συμμετοχής του Ξένου κεφαλαίου στο Χ.Α. θα εντείνεται, προσεγγίζοντας τα ποσοστά που συνιστά κανείς στα μεγάλα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, όπως το Λονδίνο, το Παρίσι και η Φρανκφούρτη, όπου η διεθνής των κερδοσκοπικών επελεγει περίπου το 50% της κεφαλαιοποίησης.

Η βαρύτητα τους είναι τόσο μεγάλη, που αν για κάποιο λόγο—οικονομική κρίση, «μζοζο» ρευστότητας κ.ά.—αποφασίσουν να αποσπώνται το κεφάλαιο τους, το ελληνικό χρηματιστήριο θα ένοσκασιε σαν φυσικό, όπως την εποχή μετά το περιβόητο '99. Η «εκαρμύλλη» που ημιλλάνε όσα θέλουν να διοικολογήσουν το φαινόμενο της ροζικής εισροής Ξένου χρήματος στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια είναι αυτή των

υψηλών ρυθμών ανάπτυξης που παρουσιάζει η χώρα μας, της υψηλής κερδοφορίας των επιχειρήσεων και των προοπτικών επέκτασης στην ευρύτερη περιοχή της Ν.Α. Ευρώπης. Στην πραγματικότητα, ωστόσο, και καθώς τα ίδια χαρακτηριστικά ισχύουν και όσον το Χ.Α. βυθίζεται στις 1.400 μονάδες, η ελίση που ταράζει στους πιο υποκαρμένους φαίνεται να βρίσκεται στην τελευταία χρόνια στην παγκόσμια οικονομία και στην κερδοσκοπική μανία των επενδυτικών funds. Αν αυτή η μανία «ενσκασιε» και οι εσπρές σταματήσουν, οι τιμές θα υποκαρθώσουν...

Για την ώρα πάντως, οι εισροές όχι μόνο συνεχίζονται αλλά εντείνονται. Μόνο μέσα στους πρώτους οκτώ μήνες μίνες του 2006, οι Ξένοι Ξένων επενδύσεις περιόριστρα από 2,6 δισ. ευρώ, ενώ συνολικά στη διάρκεια των τελευταίων δωδεμήριων είναι οι «καθαρές» εισροές κεφαλαίων των Ξένων—που εμφανίζονται σταθερά με την ηλιερά των αγοραστών—φάνισαν στο εντυπωσιακό μεγέθος των 10 δισεκατομμυρίων ευρώ ή των 3,4 τριακοταμμυρίων δραχμών!

Αν κάποιος επιθυμεί να δει την όλη ηλιερά της πραγματικότητας, ρίχνει από την κορυφή της τάκα μου... διεθνοποίησης της Σοφοκλέους, η εκάστοτε είναι απογοητευτική! Το Χρηματιστήριο της Αθηνών βρίσκεται σε τροχό διαρκούς «οφελιθνομομίου», χωρίς καμία από τις δύο κυβερνήσεις και τους ανδραίους τους που ανεβάρβαν τη διαχείρησή του την τελευταία οκταετία να δείχνουν πως επιθυμούν να αναστρέψουν την κατάσταση. Το ανέθετο, μάλιστα, θα έπλεγε κανείς ότι κάποιος ο,ι μπορούν για να διαστρέψουν αυτή την τάση, επιδοκονάται, όπως έχει επιδείξει στα παραβέλι ακόμη και από το επίσημο κείλι των προέδρων του Χ.Α. και της Επιτροπής Κερδοφορησίας, ως «καθαρισμό» το χρηματιστηριακό τσίρο από τους (τοπικούς) ταγοδιδόρους μικροεπενδυτές και να βρουν πρόβλημα ομοροπίας της ημιολογούμενης διημοσίας περιουσίας.

Το 40% του ΟΤΕ ανήκει σε

Του ΝΙΚΟΥ ΜΟΥΜΟΥΡΗ

Οι ελληνικές τηλεπικοινωνίες γνωρίζονται εδώ και πάρα πολλά χρόνια με τους Ξένους επενδυτές. Στην ουσία, όλα τα σημαντικά ορισματα του κλάδου ξεκινούσαν ή εξαλλήθηκαν (και ορισμένοι εξαλλήθονται ακόμη) χάρη στη συνδρομή του Ξένου κεφαλαίου, σε βαθμό που φράσεις όπως «οφελιθνομομίου των τηλεπικοινωνιών» να ακούγονται μάλιστα οξύμωρα.

Ακόμη και με τη σημερινή του μορφή και με την ισχυρή παρουσία του Δημοσίου, το μετοχολόγιο του ΟΤΕ έχει έντονη... Ξετική προφορά. Το 40%

των μετοχών του ανήκει ορισμένοι επενδυτές, όπ στις ηλεκτρονικές οπλιθμομίου για θέματα επένδου. Όσο για την κινήτη είναι ορισμένοι αποκαλιθνομίου. Η πρώην Πανε Vodafone δημιουργητή μπηρή της βρασηνική της γαλλικής France Τηλεπικοινωνίες επεκαρπείσε τη αγοράς. Στεδιακά, και θέσει η αποκαρητή της ορισμένοι μετοχών της εταιρείας να Vodafone βρετανών. Λίγο πιο βρασηνική

Σ. ΤΡΑΥΛΟΣ: Οι αποκρατικοποιήσεις θα συνεχιστούν

Του ΓΙΩΡΓΗ ΜΕΡΜΗΓΚΑ

Νοι μεν το Ξένο κεφάλαιο ένωξεί σημαντικά, αν και υποβιβαστικό, μετά στην οικονομική ανάπτυξη της χώρας, ήδους κατά τη διάρκεια του '60, ωστόσο δεν αποτελεί πανίσχυρο εργαλείο οικονομολόγους Στέφανος Τραυλός, γεν. γερματιστής επί σειρά ετών στο υπουργείο Οικονομίας και Αμυνας.

Από τη μια ηλιερά το κεφάλαιο που έφτανε από το εξωτερικό διοικούνταν τις χρηματοδοτικές ευκαιριότητες του οικονομικού συστήματος, συνδεδεμένες με την εισαγωγή καινοτομικών στην παραγωγή και με καλύτερη οργάνωση των επιχειρηματικών μονάδων από την άλλη όψη καθιστούν την οικονομία μας πιο εύλαπτα σε περιόδους μεγάλων αναδιεργασιών, όπου οι αποφάσεις λαμβάνονται όχι στη βάση εθνικών στρατηγικών αλλά σε παγκόσμια κλίμακα. Αλλά και τα πλεονεκτήματα από την εισαγωγή κεφαλαίων οριστές φορές δεν γίνονται ορατά, είτε γιατί επικρατούν Πολύες βρασηνικοποιήσεις αποφάσεων κερδών, ειδικά μάλιστα σε αγορές που δεν ηλιεργούν αποτελεσματικά από οριστή ανταγωνισμού και οριστίες, είτε ακόμη γιατί το μόνιζαμνι δεν ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις της εγχωρίας αγοράς.

Το συνολικό κεφάλαιο για επενδύσεις που έχουν εγερθεί στην ελληνική οικονομία την τελευταία δεκαετία (1996-2005) ανέρχεται σε 9,7 δισ. δολάρια. Ομως, σταδιακά, η χώρα μας έχει αρχίσει—από το τέλι της δεκαετίας του '90—να εξαγει σημαντικά κε-

φάλαιο, ιδιαίτερα στις χώρες των Βαλκανίων, με από ίδιο περίοδο οι εισροές κεφαλαίων από την Ελλάδα να σε 6,6 δισ. δολάρια.

—Γιατί έφταναν οι Ξένοι στην Ελλάδα;

«Η συμμετοχή της Ελλάδας στην ευρωπαϊκή και γερματική πλεονεκτήματα που παροχού, στρατηγική θέση της είναι οι βρασηνική οι οποίες στην χώρα μας ελκυστική για Ξένες ή Ελλάδα και ηλιερα σταθερά μικροοικονομική βελήθη και, κυρίως, σταθερό και και Επικλήθη, οι χώρες της ευρωζώνης ηλιερα σε τροχό έολοξη στην Ε.Ε. υλιερα ηλιερα μεταεργασιες, που οι οι κερματιών και αλλήθνητα σταδιακά οι ε, η καταπόληση. Η Ελλάδα διαδραματίζει πιο σημαντική οικονομική και πολιτική ροιστήριες χώρες της Ν.Α. Ευρώπης.

Παλαιά δεκαετία έχουν αναπτύξει αν Πολύες επιχειρήσεις, που είναι ηλιερα ελκυστικές με επενδύσεις που έχουν διεθνομίου κεφάλαιο. Πολλοί οριστές βρίσκονται στο οριστικό των Ξένων οριστική περίοδο».

—Πολλοί όμως από τους υποκαρμένους επενδυτές παρτα...

«Βέβαια, υπάρχουν και σοβαρά αντιστήρι, που τη γροσηκοπία και το ότι τόσο φιλικό περιβάλλον, και πιο καινού αλλήθνητα και για Ελλήνες είναι

Εικόνα 2.10

Γ. ΔΡΑΓΑΣΑΚΗΣ: Διογκώνεται η εξάρτηση του εθνικού προϊόντος

Του ΓΙΩΡΓΗ ΜΕΡΜΗΓΚΑ

Ο ρογικό στοιχείο του συστήματος, έτσι τουλάχιστον όπως αυτό έχει δομηθεί την τελευταία 10ετία στη χώρα, θεωρεί πλέον την καταγραφή στο ξένο κεφάλαιο και το δανεισμό ο οικονομολόγος και βουλευτής του Συνασπισμού της Αριστεράς, Γιώργος Δραγοσάκης.

Και αυτό συμβαίνει γιατί «για κάθε ένα ευρώ ανάπτυξης ή εθνικού εισοδήματος που παράγεται, απαιτούνται 2,5 ευρώ δανεισμού είτε από το Δημόσιο είτε από νοικοκυριά και επιχειρήσεις» όπως λέει χαρακτηριστικά στην «Ε», περιγράφοντας έναν φαύλο και αναπροδοτικό κύκλο δανεισμού με ένταση το στοιχείο της «κοινωνικής αργίας», που αποτελεί συνεχώς νέους πόρους για να καλυφθεί και το ελλείμμα του ισοζυγίου πληρωμών.

Επειδή όμως δεν επαρκούν πλέον οι εσωτερικοί πόροι, θα πρέπει να έρχονται συνεχώς και οδοντωπώς κεφάλαια από το εξωτερικό διογκώνοντας έτσι την εξάρτηση του παραγόμενου εθνικού προϊόντος από το χρέος. Προοπτική δυσόκινη, α-σφαρκής, για το μέλλον της ελληνικής οικονομίας, που ενέχει και τον κίνδυνο της πολιτικής εξάρτησης, εφόσον βέβαια δεν υπήρξουν διορθωτικές επιλογές και στρατηγικές παρεμβάσεις, όπως τονίζει.

Σύμφωνα με αποκαλυπτικά στοιχεία που συνέλεξε ανεξάρτητα στα ενδότερα της οικονομίας, εν όψει και του νέου προϋπολογισμού, όσο αυξάνεται το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) της χώρας στην τελευταία πενταετία, άλλο τόσο पैρισματικό αυξάνεται και το χρέος των νοικοκυριών, των επιχειρήσεων αλλά και

Βαθμός εξάρτησης του ΑΕΠ από το χρέος

Έτος	Αύξηση ΑΕΠ	ΔΑΝΕΙΣΜΟΣ			Αύξηση αύξησης ΑΕΠ προς αύξηση δανεισμού
		Επιχειρήσεων και νοικοκυριών	Κεντρικής Κυβέρνησης	Άθροισμα	
2001	9.409	14.697	12.230	23.927	2,8
2002	9.323	12.483	10.004	22.487	2,4
2003	12.796	14.668	16.548	31.216	2,4
2004	14.124	16.023	18.854	34.877	2,4
2005	12.876	19.779	14.184	33.963	2,6

Πηγές: Χρέος επιχειρήσεων και νοικοκυριών, Τράπεζα της Ελλάδος, Αύξηση ΑΕΠ και χρέος κεντρικής κυβέρνησης, ετήσιες εκθέσεις για τον προϋπολογισμό αντίστοιχων ετών.

της κεντρικής διοίκησης, με αποτέλεσμα η σχέση δανεισμού προς ανάπτυξη να παραμένει «καρφωμένη» στο 2,8%-2,6% προς ένα.

Ενώ, δηλαδή, το 2001 ο προδιεθετός συνολικός δανεισμός προέγγυε το 24 δισ. ευρώ και η αύξηση του ΑΕΠ το 9,4 δισ. ευρώ, διατηρώντας τη μεταξύ τους σχέση στο 2,8, σε τίποτ δεν φαίνεται να μεταβλήθηκε το ποσό πέντε χρόνια μετά, αφού το 2005 ο δανεισμός πολιτών και κρατίους έφθασε στα 33,9 δισ. ευρώ, με αύξηση του ΑΕΠ στα 12,8 δισ. ευρώ, συντηρώντας έτσι τη μεταξύ τους σχέση στο 2,6.

Επί της ουσίας έχουμε με κάποιον με «ανάπτυξη μέσω δανεισμού», καιτοι αυτό το μοντέλο μάς διδω ρυθμούς ανάπτυξης 2,5% έως 4,5% το τελευταίο χρόνο» λέει ο κ.

Δραγοσάκης, που έχει διατελέσει αναπληρωτής υπουργός Εθνικής Οικονομίας επί συγκυβέρνησης το 1989.

Πρακτικά σημαίνει ότι έχει αλλοθεί και ο παραδοσιακός τρόπος διανομής εισοδήματος, καθώς η αναδιανομή γίνεται πλέον μέσω τραπεζών των οποίων το κέρδη δεν είναι ο-κρυστά επικρασιαστικά, αλλά ένας μηχανισμός υπερκρίσιμης της κοινωνίας μέσω του οποίου περνά και το μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματος. Προϊόντος του χρόνου, αλλά και μεγαλύτερο μέρος του παραγόμενου εισοδήματος θα πρέπει να εφοφεί προηγούμενο δάνειο (τοκοκρεολόγιο) περιορίζοντας έτσι το εθνικό εισόδημα που μπορεί να πάει σε κατανάλωση ή αποταμίευση».

Ο,τι δηλαδή συνέβη και με την Πορτογαλία, που ενώ είχε χαρακτηριστεί «οικονομικό θαύμα», μετά το 2000 περιέπεσε σε ύφεση. Η ανάπτυξη μέσω δανεισμού δημιουργεί

παρενέργειες στη δομή της οικονομίας και της απασχόλησης, καθώς «οι τράπεζες, λέει, δανειοδοτούν κυρίως απασχόληση και οικοδομή. Από τις 650.000 θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν στην Ελλάδα τα τελευταία 10 χρόνια οι 129.000 αφορούσαν στο λιανεμπόριο και άλλες 300.000 ήταν συναφείς με τη κατανάλωση σε κλάδους όπως το κρέας, αυτοκινητό, εστιατόρια, σουβιλατζίδικα». Με λίγα λόγια, θέσεις πρόκαιρες και επι-σφαρκείς κατά το μάλλον ή ήττον, αφού εξαρτώνται ευθέως από την (ως τότε, αργή) δυναμικότητα του καταναλωτή να ζοβεί, έστω και δανειζόμενος.

Επιπλέον, το συγκεκριμένο μοντέλο ανάπτυξης επιφέρει κατά βάση στις εισαγωγές αφού «ακόμη και η οικοδομή, που αποτελεί λακομοίβα ανάπτυξης στη δεκαετία του '60, μόνο τον κλάδο μετάλλου ευεργετεί».

Ότε όμως και η αύξηση των εξαγωγών μπορεί να ανατρέψει την κατάσταση, αφού παρατηρείται συνεχής διευρυνση του ισοζυγίου πληρωμών, με αποτέλεσμα η προσέλευση ξένου κεφαλαίου να καθιστά οργανική ανάγκη του συστήματος.

«Η θέση μας ότι θα θέλαμε να εισρεύσουν παραγωγικά κεφάλαια σκέπεται πλέον ως πολιτική θέση λέει ο κ. Δραγοσάκης, επισημαίνοντας ότι «ο κ. Αθλογοκομιστής είναι αναγκασμένος να κυνηγά συνεχώς κεφάλαια είτε με δανεισμό είτε με εκποίηση περιουσιακών στοιχείων, μετalloύ και ακινήτων, όπερ και πρέπει για την εξυπηρέτηση του δημοσίου χρέους (με επίταξη 9%) και μερισμάτων από ομόλογο και γράμματα, καθώς μάλιστα η απομεικτική των ξένων στη Σοφοκλέους ξεπέρασε ήδη το 40%».

Αυτό που έχει φέρσει, ότι «εισάγουμε εμπορεύματα και εξαγωγή ομόλογο», είναι ο-κρυστό, λέει χαρακτηριστικά.

Σε ξένα χέρια περνούν τα τελευταία χρόνια μεγάλες επιχειρήσεις

Του ΔΗΜ. ΚΟΝΤΟΓΙΑΝΝΗ

Σημαντικές ελληνικές επιχειρήσεις από διάφορους κλάδους έχουν περάσει σε ξένα χέρια τα τελευταία χρόνια, ενώ η συμμετοχή των ξένων θεσμικών χρηματοπιστωτικών στο μετοχικό κεφάλαιο αρκετών εισαγόμενων εταιρειών στο Χρηματιστήριο Αθηνών συνεχίζει να αυξάνεται, ξεπερνώντας το 42% της συνολικής κεφαλαιοποίησης της αγοράς.

Αν εξαιρεσει κανείς την εισοδή των γαλλικών τραπεζών Credit Agricole στο μετοχικό κεφάλαιο της Εμπορικής με μεσοπρόθεσμο ποσοστό το 2000 που οδοκλήρωσε πρόσφατα, το πρώτο μεγάλο ναι ή δεκαετίας ήταν η εξαγορά της Interamerican από τον αμερικανικό ομίλο Eureka.

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη εξαγορά που έγινε ποτέ στον ελληνικό ασφαλιστικό κλάδο. Η Ευρεκό εξαγόρασε το 54,4% του ελληνικού ασφαλιστικού ομίλου από τον επιχειρηματία Δημήτρη Κονταμυρίδη αντί 977,4 εκατ. ευρώ τον Μάιο του 2001. Στο πλαίσιο της ίδιας συμφωνίας ο Κονταμυρίδης κατέβαλε 615,9 εκατ. ευρώ για τη συμμετοχή του στην αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Ευρεκό, αποκτώντας το 5% της τελικότητας. Η Ευρεκό αυξήσε περαιτέρω τη συμμετοχή της μέσω της δημόσιας πρότασης που ακολουθούσε και την αγορά επιπλέον 25% από την πορτογαλική BCP αργότερα.

Η εξαγορά της μεγαλύτερης ελληνικής κατανομιστικής, της Πανασιόρας, από τη Philip Morris Holland B.V., θυγατρική του πολυεθνικού ομίλου Altria, έγινε επίσης οδοκλήρωση.

Η πολυεθνική συμφωνία να εξαγοράσει το 76% της Πανασιόρας - η οποία παράγγειλε και διακινούσε τα ταγάρια Μάρ-βλινσορ, Ασοος, Ζοντέ, Old Navy από τους βλοκούς μετόχους της αντί 372 εκατ. ευρώ και προέβλεπε σε δημόσια πρόταση αποκτά-νωση της πλήρη έλεγχο στις εταιρείες το 2003. Το συνολικό ποσό

της εξαγοράς ανήλθε στα 481 εκατ. ευρώ.

Την ίδια χρονιά, η Ρανευροπειαν, θυγατρική του ομίλου Λάισα με έδρα την Ελλάδα εξαγόρασε το 17% των Ελληνικών Πετρε-λάϊων αντί 326 εκατ. ευρώ και η βρετανική Vodafone το 9,43% της θυγατρικής της Vodafone-Panafon από την Intracom έναντι 317 εκατ. ευρώ. Επιπλέον, η Casinos Austria απέκτησε συμμετοχή στο Κοζάνη Λουτροκίου έναντι 100 εκατ. ευρώ.

Το 2004, η βρετανική Vodafone αυξήσε περαιτέρω τη συμμετοχή στη Vodafone-Panafon μέσω του X.A. και αργότερα μέσω δημόσιας πρότασης στο 98,2% αντί 784 εκατ. ευρώ. Η αμερικανική First Data Corporation εξαγόρασε το 100% της Delta Singular Outsourcing Services αντί 206 εκατ. ευρώ, βάζοντας πόδι στο χώρο της πληροφορικής.

Ακόμη, η Ευρωπαϊκή Goldfields, με έδρα τον Καναδό, εξαγόρασε το 35% της Κωτοκόβοβος, της μεγαλύτερης εταιρείας πηκτικαίων εδών στην Ελλάδα, και εν συνε-κεία απέκτησε επιπλέον 25,6% από το ποσοστό των 89 εκατ. ευρώ.

Η ισπανική εταιρεία ενέργειας Iberdrola απέκτησε το 21% της ε-ισαγόμενης Ρόκος έναντι 32 εκατ. ευρώ και επιπλέον 28,9% αντί 56,4 εκατ. ευρώ την επόμενη χρονιά. Η Arnoldo Mondadori Editore εξαγόρασε το 20% των Αττικών Εκδόσεων αντί 23 εκατ. ευρώ.

Η μεγάλη έκρηξη των συσπληθών θα γίνει το 2005. Η γαλλική SEB θα αποκτάσει το 50% της εταιρείας SEB-Bentroubi, η βρε-τανική Regal Petroleum το 13,9% της Kanala Oil, η γερμανική τρά-πεζα DZ Bank το 10% της Πανελληνίας Τραπεζας και η πορτογα-λική Millennium BCP επιπλέον 50% στη Nova Bank.

Ακόμη, το ιδιωτικό επενδυτικό κεφάλαιο Apax Partners και Texas Pacific θα εξαγοράσουν το 100% της TIM Hellas από την ι-ταλική TIM και αργότερα το 100% της Q-telecom. Επίσης η αμε-ρικανική Edgewater Holding Inc. θα εξαγοράσει το 18,9% της Νουβητικής Εταιρείας Αλάου (INE) αντί 3,18 εκατ. ευρώ.

Η ελληνική Endress & Hauser AG θα εξαγοράσει το 60% της ε-ταιρείας αυτοματισμών αυτοματισμών ISG Automation και η ε-ταιρεία ελληνική SSS-Strategic Synergy το 70% της εταιρείας εργα-λείων Olympic Tools Hellas αντί 1,7 εκατ. ευρώ. Ακόμη, η βρετανική Win plc θα εξαγοράσει το 100% της εταιρείας πληροφορικής Imbro Interactive αντί 1 εκατ. ευρώ.

Το τελευταίο τετράμηνο του 2005, το ισπανικό fund Novator θα αποκτάσει αρχικά το 16,1% της Fortinet αντί 16,5 εκατ. ευρώ. Η αμερικανική Euromet Electronic Funds θα αποκτάσει το 100% της εταιρείας πληροφορικής InstreamLine.

Η εξαγορά της Hyatt από το βρετανικό επενδυτικό κεφάλαιο BC Partners ξεχωρίζει φέτος, όπως και της Εμπορικής από την Crédit Agricole, ενώ σε εξέλιξη βρίσκεται η απόκτηση του 100% της Ελλάς από την Unilever, που κατέχει πληροφορικό ποσοστό στις εταιρείες από το 1977.

Φυσικά, η παρουσία των ξένων επιχειρήσεων στη χώρα μας είναι ευμενική. Είναι χαρακτηριστικό ότι δύο από τις μεγαλύτερες ο-λυσιακές σουπερμάρκετ, η A-B Βασαίονουλος και η Champion Μαρμόνιουλος, ελέγχονται από τη Βελγική Delhaize και τη γαλλική Carrefour αντίστοιχα.

Εικόνα 2.11

Τότε ένα μεγάλο «ΟΧΙ» - Τώρα , πολλά ΝΑΙ

Του Κ. ΤΣΟΥΠΑΡΟΠΟΥΛΟΥ

Μορφή χρονοσφρίδας λαμβάνουν πλέον οι εξαγωγές ελληνικών επιχειρήσεων από ξένους. Μόνον την περασμένη εβδομάδα μετρήθηκαν τεσσάρεις εξαγωγές ή εισδηλώσεις ενδιαφερόντων για εξαγωγές (Alpha Ασφάλιστο, Ασφαλιστικό Βουλίας, Ιατρικό Κέντρο Αθηνών, Τράπεζα Αττικής).

Είναι τόσο μεγάλη η επιθυμία των εγχώριων ιδιοκτητών να απελευθεριθούν από τις επιχειρήσεις τους, και ειδικά τις ανώριμες ευθύνες που απαιτεί η εξίσωση του διεθνούς ανταγωνισμού, ώστε πολλοί αναζητούν να εστιμηθούν ότι οι λίγο καιρό της μάχης για την εξαγωγή του μύτη ή της εβδομάδας.

Η κυβερνηση, όχι μόνον διατηρείται το φαινόμενο αλλά και το εδώνει στα άκρα, εφαρμόζοντας με εμμονή μια πολιτική αποκρατικοποίησης στρατηγικών τομέων της οικονομίας. Στον τραπεζικό τομέα, η Εμπορική Τράπεζα πούληθηκε στους Γάλλους της Cédit Agricole, ενώ στην Εθνική Τράπεζα το Δημόσιο πούλησε και τις τελευταίες του μετοχές. Αν δεν υπήρχε το συμπέρασμα -μέχρι στιγμής- πεκατώ του 25% που κατέχονταν τα Ασφαλιστικά Ταμεία, η Εθνική θα ήταν έργο και βραδί απηφάντων ξένων επενδυτικών οίκων, που αλλού της επιχειρήσεις που κατέχουν «και τα ποταμίδια», αρκεί να βγάλουν έργο και την παραρτηρή υπερκέρδη. Το δεύτερο, παραρτηρίως, και εγχώριως «φίλιτο» κρατικών επιχειρήσεων προς πώληση είναι οι τηλεοπτικο-νικαοι οργανισμοί.

Τηλεπικοινωνίες, το μεγάλο φίλιτο

Η κυβερνηση, παρά τα εσθιακά αποτελέσματα, δεν χάρη την πρόθεση της να πούλησει τον ΟΤΕ μέχρι τον προσεχή Ιούλιο. Στα περιθώρια των εργασιών του πρόσφατου ECOFIN στη Βρυξέλλες, ο κ. Αλογοσκούφης, σύμφωνα με πληροφορίες, υπήρξε και πάλι (γιατί είχε συμβεί και στο παρελθόν) δέκτης του ενδιαφέροντος του Διοικητικού ομιολόγου του για την αγορά του ΟΤΕ από τον αυστριακό τηλεπικοινωνιακό οργανισμό (ο Αυστριακός, ως γνωστόν, εθάρηθη και συστημιακά «εισβήλων» με εξαγωγές στην αγορά των Βαλκανίων). Ο Έλληνας υπουργός είχε, μάλιστα, ανταποκριθεί θετικά στο αυστριακό ενδιαφέρον, το οποίο, όμως, σημείωσε (χωρίς να αποκατέεται επαναπροσέγγιση) λόγω της κυβερνητικής αλλαγής στην παρομοία προς την Ελλάδα (από πλειοψηφία πληθυσμού) χώρα.

Το τρίτο «φίλιτο» που δημοσιεύει για τους ξένους επενδυτές η πολιτική των αποκρατικοποιήσεων (και η συναφής της αποτελεσματικής αγοράς) είναι η αγορά της ηλεκτρικής ενέργειας. Η ΔΕΗ -αδιαφανώς- έχει αποκατεται από τους διαγωνισμούς για την κατασκευή νέων μονάδων ηλεκτροπαραγωγής, στους οποίους μπορούν να μετοχούν μόνον ιδιώτες. Οι εγχώριοι επενδυτές αδυνατούν να αναλάβουν μόνον τους την κατασκευή και λειτουργία των μονάδων. Ο «από μηχανής θεός» είναι και πάλι ξένες μεγάλες επιχειρήσεις, που θα κατέχουν τουλάχιστον το 75% των νέων ιδιωτικών μονάδων, θα πουλήνουν το ρεσίμα στη ΔΕΗ και στο κρατικό διασυνδεδεμένο σύστημα σε... εγγυημένη τιμή, ενώ για τον τραπεζικό δανεισμό που θα πραγματοποιηθούν θα δοθεί εγγύηση

Αφελληνίζονται οι επιχειρήσεις

του ελληνικού Δημοσίου.

Από ασφαλιστικές στελεχών των ξένων επενδυτών προκύπτει ότι οι ξένες επιχειρήσεις δεν έρχονται μόνο για να δημιουργήσουν έναν ηλεκτρικό σταθμό, αλλά για να είναι παρούσες όσον η ΔΕΗ αποκρατικοποιηθεί και αρχίσουν μονάδες της να πουλώνται σε ιδιώτες (σήμερα το Δημόσιο κατέχει το 51% της ΔΕΗ). Εάν οι διαγωνισμοί φτάσουν τελικά σε αίσιο πέρας, οι μονάδες που θα κατασκευαστούν θα είναι σχεδόν οι μόνες που θα αποτελούν κανόνισμα ξένη επένδυση (ήμηση παρτίου κεφάλαιου, όπως λέγεται), σε αντίθεση με τις εξαγωγές, που αφορούν ανεπιθύμητες ελληνικές επιχειρήσεις και δεν προσθέτουν (τουλάχιστον στην αρχή) νέες θέσεις εργασίας.

Η θεοποίηση του ανταγωνισμού

Πρέπει, ακόμη, να υπαράξει διάκριση στη συμπεριφορά πολιτική του Δημοσίου ως ενός -και εν προκειμένω της κυβέρνησης- και των εγχώριων επενδυτών ως ετέρου απέναντι στους ξένους αγοραστές και στην τόση φανό-μενο αφελληνισμό (όπως το ονομάζει η αξιωματική αντιπολίτευση) της ελληνικής παραγωγικής βάσης (στην περιοχή της έννοιας περιλαμβανόντα και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, που και αυτές είναι αντικείμενο εξα-

γωγών). Η κυβερνηση δεν ανησυχεί για το φαινόμενο. Αντίθετα, το προωθεί με συγκεκριμένες πολιτικές. «Κοιμάζει» μάλλον -ήτοι χορηγεί- την συμμετοχή της ορισμένης -για τη ροή ξένων κεφαλαίων που αρχίζει προ μόνον, ιδίως με την πώληση της Εμπορικής Τράπεζας, της Alpha Ασφαλιστικής και την ενεργοποίηση αμφιβίων κεφαλαίων μέσω της MARFIN. Και επιμένει ότι οι εξαγωγές φέρνουν τεχνολογία, προσδίδουν δυναμισμό στις εξαγωγικές επιχειρήσεις και, κυρίως, προωθούν τον ανταγωνισμό στην ελληνική οικονομία.

Η θεοποίηση του ανταγωνισμού, ανεξάρτητα αν αυτή επιτυγχάνεται (έστω θεωρητικά) με ελληνικές ή ξένες επιχειρήσεις, αποτελεί μια νέα πολιτική στον επιχειρηματικό στίβο, που ενταφιάζει βίαια, χωρίς καν να αξιολογηθεί αποτελεσματικά, μια συνειδητή πολιτική που ακολουθήθηκε επί μία 20ετία (από το 1985 και εκείπεν) και ήθελε και επιδίωκε την ανάδειξη «εθνικών πρωταθλητών» μέσω αρχικά της «ελληνοποίησης» των κρατικών χρημηθειών.

Η πολιτική των «εθνικών πρωταθλητών» επιδίωκε τη σημαντική ενδυνάμωση ελληνικών επιχειρήσεων -κρατικών και ιδιωτικών- για να ανταποθούν τεχνολογία και, δυναμισμό και εξοπλισμένα, έτσι ώστε με σχετικά ευνοη-λία να εισέλθουν στις αγορές των Βαλκανίων

και της Ανατ. Ευρώπης. Η ενίσχυση αυτή δόθηκε αφειδώς σε επιχειρήσεις νέας τεχνολογίας (Innovac), στον ΟΤΕ (που ψηφιακοποιήθηκε και έγινε άκρως ανταγωνιστικός), σε κατασκευαστικές επιχειρήσεις (που απέκτησαν σημαντική εμπειρία) και σε επιχειρήσεις Ενέργειας (π.χ. ΕΛ ΠΕ). Επιστέγασμα αυτής της πολιτικής ήταν το γκερίσμα της ανένδοτης της Εθνικής με την Alpha Bank, που για λόγους ανξιασμού της πολιτικής αυτής δεν πραγματοποιήθηκε. Η πολιτική των «εθνικών πρωταθλητών» είχε ως μία σημαντική πτυχή της την ενδυνάμωση του ΟΤΕ και της ΔΕΗ, ώστε να αποτελέσουν τους δύο ασφαλείς βραχίονες της αναπτυξιακής πολιτικής της χώρας.

Συρρικνώνεται η παραγωγή

Ο εντοπισμός των δυνατοτήτων της ανάπτυξης, από την κυβέρνηση της Ν.Δ., μόνον στον ανταγωνισμό, την άκριτη εισροή ξένων κεφαλαίων, τις αποκρατικοποιήσεις ΔΕΚΟ και τραπεζών και την ατελεθφόροση αγορών, ενώ σταμάτησε την εφαρμογή της προγραμματικής πολιτικής, δεν έχει δοσει ακόμη σημαντικά αναπτυξιακά αποτελέσματα ή και καθόλου θετικά αποτελέσματα. Εμφανή όμως τη συρρικνώση της ελληνικής παραγωγικής βάσης της οικονομίας και κατέστησε τη πώληση ελληνικών επιχειρήσεων «μόδος» και διέξοδο των ιδιοκτητών και βίαια τους μετόχων. Η οικονομική δομή των επιχειρήσεων αυτών, μαζί με την «απόδοση» (οικονομική και βολογική) των επιχειρηματιών είναι ένας σημαντικός παράγοντας που εξηγεί τον «αφελληνισμό» των επιχειρήσεων.

Εικόνα 2.12

2.5 Έρευνα αγοράς και νέες ευκαιρίες

α. Καταναλωτική πίστη

Ουδέν καλό αμιγές κακού.

Οι δυσοίωνες προβλέψεις για την εθνική οικονομία δεν σημαίνουν απαραίτητα και την έλλειψη νέων ευκαιριών που μπορεί να εντοπιστούν στην αγορά, αρκεί να αξιοποιηθούν κατάλληλα τα στοιχεία της.

Στην εικόνα 2.14 (Ελεύθερος Τύπος 24-4-09) καταγράφονται οι μεταστροφές των προτιμήσεων του καταναλωτικού κοινού, συγκεκριμένα:

- επενδύουν σε βασικά καταναλωτικά είδη πλέον αποφεύγοντας τα είδη πολυτελείας
- το ίδιο ισχύει και για τα έξοδα διασκέδασης ή ρουχισμού ενώ αποφεύγουν τα επώνυμα προϊόντα (πράγμα που πρέπει να ευαισθητοποιήσει τα «γνωστά» brandnames για διαφορετική προσέγγιση)
- η μεγαλύτερη μείωση όμως παρατηρείται στις υπηρεσίες και τα καταναλωτικά είδη διαρκείας (ηλεκτρικά είδη και οικιακού εξοπλισμού).

Πρακτικά αυτά μεταφράζονται σε αλλαγές των συνηθειών των καταναλωτών (το ίδιο ισχύει και στην Ευρώπη).

Αιτία όλων των παραπάνω η αύξηση σε σχέση με πέρσι 2008, κατά 4% του κόστους ζωής για μια τετραμελή οικογένεια και οι μακροπρόθεσμες συνέπειες για την Ευρώπη θα είναι η μείωση του όγκου των πωλήσεων σε προϊόντα λιανικού εμπορίου.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις συνεπάγονται με ανάγκες χρηματοδότησης των νοικοκυριών για κάλυψη των βασικών τους καταναλωτικών αναγκών.

Η Εμπορική Τράπεζα που θα διαθέσει το ελκυστικότερο καταναλωτικό δάνειο (σε συνδυασμό και με άλλες παροχές) θα αυξήσει λογικά το ρυθμό χορήγησής της σε αυτά τα τραπεζικά προϊόντα.

Η αύξηση των τιμών των βασικών ειδών και σε συνδυασμό με την εκτίναξη του πληθωρισμού από 4% σε 6,6% το 2008 (Αύγουστος) και την υποχώρηση των ξένων άμεσων επενδύσεων οδήγησε σε

- **μικρή αύξηση στον αριθμό των καταναλωτικών δανείων (πηγή: Πρώτο Θέμα, 10-11-2008)**

Παρατηρούμε μια σχέση του ρυθμού χορήγησης των καταναλωτικών δανείων με τον πληθωρισμό, την αύξηση των βασικών ειδών ή άλλα οικονομικά μεγέθη που μπορεί να χρησιμοποιηθεί θετικά από το σύνολο των εμπορικών τραπεζών στις υπηρεσίες τους.

Η διαπίστωση αυτή δεν αρκεί από μόνη της αλλά προϋποθέτει και την άσκηση του κατάλληλου μάρκετινγκ Mix.

Οι νοικοκυρές κρατούν πλέον μικρό καλάθι...

Η ΚΡΙΣΗ ΚΑΝΕΙ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΝΑ... ΕΠΕΝΔΥΟΥΝ ΜΟΝΟ ΣΕ ΦΑΓΗΤΟ ΚΑΙ ΠΟΤΟ ΚΑΙ ΝΑ ΑΠΟΦΕΥΓΟΥΝ ΠΕΡΙΤΤΑ ΤΗ ΑΚΡΙΒΑ ΠΡΟΪΟΝΤΑ

Ταυτόχρονα το κόστος ζωής για μία τετραμελή οικογένεια στη χώρα μας έχει αυξηθεί σε σχέση με πέρσι κατά 4%. Της Κωνσταντίνας Γαρνέλη

Με εξαίρεση το φαγητό, οι καταναλωτές περιορίζουν τις αγορές τους στα απολύτως απαραίτητα και στην Ελλάδα. Την ίδια στιγμή η κρίση επηρεάζει και την αναζήτηση ποιότητας, αφού όλο και περισσότεροι καταναλωτές αποφεύγουν τα επώνυμα προϊόντα. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία του Ελληνικού Κέντρου Καταναλωτών για τα ελληνικά νοικοκυριά, το κόστος ζωής έχει αυξηθεί κατά 4%.

Ήδη έχει μειωθεί σημαντικά ο ρυθμός αύξησης των δαπανών για ρούχα, αυτοκίνητα, διασκέδαση. Όπως βλέπετε και στα γραφήματα δίπλα, η μεγαλύτερη μείωση παρατηρείται στις υπηρεσίες και τα καταναλωτικά αγαθά διαρκείας (ηλεκτρικά είδη και οικιακός εξοπλισμός).

Μοναδική εξαίρεση ο τομέας των τροφίμων και των ποτών, όπου η αύξηση των δαπανών (παρότι κι αυτή είναι μικρότερη από τα προηγούμενα χρόνια) κυμαίνεται πάνω από το 2%, κάτι το οποίο θα συνεχιστεί και το 2010.

Αλλαγή συνθηκών

Σύμφωνα με τελευταία μελέτη που πραγματοποίησε η εταιρία Experian, στην οποία συμπεριλαμβάνεται και η Ελλάδα, η αύξηση των δαπανών των καταναλωτών θα συνεχίσει να περιορίζεται στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης έως το 2010.

«Οι καταναλωτές σε όλη την Ευρώπη αλλάζουν συνήθειες. Το ίδιο συμβαίνει και με τους Έλληνες καταναλωτές, οι οποίοι μετατοπίζουν το ενδιαφέρον τους στα προϊόντα που τους είναι απαραίτητα», δηλώνει αποκλειστικά στον ΕΤ ο Σεμπάστιαν ντε Ραμόν, διευθυντής του τμήματος ανάπτυξης οικονομικών μοντέλων της Experian και συνεχίζει: «Οι αγοραστές ψάχνουν πια τις τιμές και αποκτούν εκείνο το προϊόν που είναι πιο κοντά στο εισόδημά

τους αφήνοντας πίσω τα επώνυμα και τις σπατάλες. Στην Ελλάδα το 2009 αναμένουμε μια επιβράδυνση στην κατανάλωση ή ακόμη και στασιμότητα.

Στα αγαθά διαρκείας (ηλεκτρικά είδη, οικιακός εξοπλισμός) θα υπάρξει μείωση κατανάλωσης. Εντούτοις, τρόφιμα και ποτά θα διατηρήσουν μια υγιή αύξηση που θα κυμανθεί στο 2%».

Τα στοιχεία, που παρουσιάζει το Ελληνικό Κέντρο Καταναλωτών, βρίσκουν το Μάρτιο του 2009 τον οικογενειακό προϋπολογισμό των ελληνικών νοικοκυριών στο κόκκινο. Το κόστος ζωής για μια τετραμελή

Οι χώρες της ευρωζώνης υπέστησαν μείωση του όγκου των πωλήσεων σε προϊόντα λιανικού εμπορίου που ξεπέρασε το 2%.

Σε επίπεδο αξίας πωλήσεων, το τελευταίο τρίμηνο του προηγούμενου έτους οι πωλήσεις στην Ισπανία και την Ιρλανδία μειώθηκαν κατά 8% και 7% αντίστοιχα. Τις μεγαλύτερες απώλειες εμφανίζουν οι πωλήσεις αυτοκινήτων και οικιακών ειδών με τις νέες άδειες αυτοκινήτων στις χώρες της ευρωζώνης να έχουν μειωθεί κατά 20%.

Στην ελληνική αγορά οι προβλέψεις είναι εξίσου δυσόψιμες και για το 2010, καθώς η οικονομία θα έχει

Τα πρώτα σημάδια ουσιαστικής βελτίωσης τοποθετούνται στα τέλη του 2010 με αρχές του 2011

οικογένεια ανέβηκε στο 4% μέσα σε ένα χρόνο. Αν μια οικογένεια χρειαζόταν το Μάρτιο του 2008 για να καλύψει βασικές της ανάγκες 3.098,00 ευρώ, το Μάρτιο του 2009 χρειάζεται 3.219,00 ευρώ, μια διαφορά που φτάνει τα 121,00 ευρώ.

Περίπου η ίδια εικόνα ισχύει και για τους Ευρωπαίους καταναλωτές. Αν και το 2007 και το 2008 παρατηρήθηκαν μεγάλες αυξήσεις στις τιμές, το 2009 και το 2010 θα υπάρξει σημαντική πίεση λόγω της αυξημένης ανεργίας και του μειωμένου πλούτου.

Η οικονομία της ευρωζώνης αναμένεται να υποστεί απώλειες 1,5 εκατομμυρίου θέσεων εργασίας στο διάστημα 2009-2010, περίπου το 1% του εργατικού δυναμικού.

Ο κ. Σεμπάστιαν ντε Ραμόν επισημαίνει ότι με τις σημερινές συνθήκες οι καταναλωτές θα δυσκολεύονται όλο και περισσότερο να χρηματοδοτούν ακριβές αγορές και θα επικεντρωθούν στα άκρως απαραίτητα.

ακόμη μεγαλύτερη κάμψη σε αρκετούς τομείς. «Η Ανατολική Ευρώπη θα αντιμετωπίσει μεγάλο πρόβλημα (Λετονία, Λιθουανία, Εσθονία, Ουγγαρία), στη Δυτική Ευρώπη, στην Ιρλανδία, στην Ισπανία αλλά και σε Γερμανία και Αγγλία θα είναι ακόμη μεγαλύτερο».

Οι αναλυτές της Experian τοποθετούν τα πρώτα σημάδια ουσιαστικής βελτίωσης στα τέλη του 2010 με αρχές του 2011.

kgarneli@e-tipos.com

» e-tipos.com

Λόγω της οικονομικής κρίσης έχετε μειώσει τις δαπάνες διατροφής;
www.e-tipos.com/greece

Εικόνα 2.14

β. Προμήθειες από τα ασφαλιστικά ταμεία

Στην εικόνα 2.15 (Πηγή: Πρώτο Θέμα 17-9-06) παρατηρούμε τη διαμάχη μεταξύ των τραπεζών για την προμήθεια από την διαχείριση των τραπεζικών τους συναλλαγών που εκτιμάται ότι θα προσεγγίσει τα 60 εκατ. ευρώ ετησίως.

Η αντικειμενική αδυναμία του τραπεζικού συστήματος στο παρελθόν να αναλάβει τη διαχείριση των λογαριασμών αυτών (πληρωμές συντάξεων, επικουρικές, πληρωμές νοσηλείων, προμηθευτών) λόγω της έλλειψης τεχνολογικών υποδομών αλλά και της ανυπαρξίας αξιόπιστου Συστήματος Πληρωμών, εκ των πραγμάτων οδήγησε τα ασφαλιστικά ταμεία από ιδρύσεώς τους στην Εθνική Τράπεζα για τη δημιουργία λογαριασμών - τραπεζικής διαχείρισης.

Εδώ διαπιστώνουμε μια αδυναμία του κλάδου και την μη έγκυρη κινητοποίηση εκτός της Εθνικής, των λοιπών εμπορικών τραπεζών για τις προμήθειες και υπηρεσίες αυτές.

Η διεκδίκηση μεριδίου και εσόδων από τις προμήθειες των εργασιών αυτών από το σύνολο των εμπορικών τραπεζών πραγματοποιήθηκε μετά την εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος και τις επενδύσεις δισεκατομμυρίων σε τεχνολογικές υποδομές και συστήματα πληρωμών.

Εδώ ήταν υποχρέωση της Έρευνας Αγοράς να διαπιστώσει ότι η πλειοψηφία των 96 ασφαλιστικών (Σεπτέμβριος 2006) στη συντριπτική πλειονότητά τους εξυπηρετούνται από την Ε.Τ.Ε. (80%).

γ. Real estate υπηρεσίες

Μια τέτοια ευκαιρία διαφαίνεται στην εικόνα 2.16 για το σύνολο των εμπορικών τραπεζών που δραστηριοποιούνται στα Βαλκάνια και κυρίως για τις θυγατρικές τους (κατασκευαστικές, κτηματομεσιτικές κ.ά.).

Η ζήτηση στο Real Estate παραμένει αμείωτη παρόλο που ο κλάδος των κατασκευών παρουσιάζει ύφεση.

Μάχη τραπεζών για προμήθειες 60 εκατ. ευρώ από τα Ταμεία

Η απόφαση του υπουργείου Απασχόλησης να ζητήσει από τις διοικήσεις τους την επανεξέταση των υφιστάμενων συνεργασιών ουσιαστικά ενεργοποίησε το σπάσιμο του μονοπωλίου των κρατικών τραπεζών **-ΤΟΥ ΒΑΓΓΕΛΗ ΓΕΩΡΓΙΟΥ**

Η απόφαση του υπουργείου Απασχόλησης για επανεξέταση των συμβάσεων που διατηρούν τα ασφαλιστικά ταμεία με το τραπεζικό σύστημα για τη διαχείριση των τραπεζικών τους συναλλαγών όνισε μια μεγάλη μάχη μεταξύ των τραπεζών με έπαθλο το «φιλέτο» των προμηθειών που σήμερα εκτιμάται ότι προσεγγίζει τα 60 εκατ. ευρώ ετησίως.

Το αποκορύφωμα της μάχης αυτής θα κριθεί στη διεκδικητική του λογαριασμού του ΙΚΑ, λόγω του εύρους συναλλαγών των εκατοντάδων κλιμάκων ασφαλισμένων, συνταξιούχων και συναλλασσομένων.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τα ασφαλιστικά ταμεία είναι υποχρεωμένα να τηρούν στις εμπορικές τράπεζες λογαριασμούς ταμειακής διαχείρισης για την πραγματοποίηση των τραπεζικών τους συναλλαγών. Η τροφодότητα των λογαριασμών αυτών πραγματοποιείται είτε από το ίδιο το Ταμείο με κεφάλαια προερχόμενα από τον λογαριασμό διαθεσίμων που υποχρεωτικά το Ταμείο τηρεί στην Τράπεζα της Ελλάδος είτε με κεφάλαια που δημιουργούνται από τις εισφορές των υπόχρεων (π.χ. εργοδοτικές εισφορές, ασφαλισοζόμενοι κ.λπ.).

Ελλιπή υποδομών

Οι ΠΑΣΠ φέρουν υποχρεώσεις των Ταμείων που ποικίλουν ανά Ταμείο (όπως πληρωμές συντάξεων, επικουρικού, πληρωμές νοσηλίων, προμηθειών κ.λπ.), διεκπεραιώνονται από τις τράπεζες με κρέωση του λογαριασμού τους ταμειακής διαχείρισης.

Η αντικειμενική αδυναμία του τραπεζικού συστήματος στο παρελθόν να αναλάβει τη διαχείριση των λογαριασμών αυτών, λόγω της ελλιπούς τεχνολογικών υποδομών, αλλά και της ανυπαρξίας αξιόπιστου Συστήματος Πληρωμών, εκ των πραγμάτων οδήγησε τα ασφαλιστικά ταμεία από ιδρύσεώς τους στην Εθνική Τράπεζα για τη δημιουργία λογαριασμών τραπεζικής διαχείρισης.

Σύμφωνα με επιβεβαιωμένες πληροφορίες, από τα 96 μεγάλα ασφαλιστικά ταμεία, η συντριπτική πλειονότητα, ποσοστό 80%, διατηρεί παραδοσιακά τη συνεργασία αυτή με την Εθνική και το 20% με την Εμπορική, εδραιοώντας έτσι ένα καθεστώς τραπεζικού κρατικού μονοπωλίου σε μια μεγάλη πύα εοόδων όπου η μερίδα του λέοντος ανήκε στην Εθνική. Αντίστοιχο καθεστώς ίσχυε παραδοσιακά στις πάσης φύσεως συναλλαγές των αγροτών ή των συνεταιριστικών αγροτικών ενώσεων με την Αγροτική Τράπεζα.

Η ραγδαία εξέλιξη του τραπεζικού συστήματος, με επενδύσεις διακατομμυρίων σε τεχνολογικές υποδομές και συστήματα πληρωμών, όδυνε τον ανταγωνισμό και οδήγησε και τις υπόλοιπες τράπεζες στη διεκδίκηση μεριδίου και εοόδων από τις προμήθειες των εργασιών αυτών, παρέκτοντας ταυτόχρονα στα Ταμεία τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης για μειώ-

ση του διόλου ευκατοφρόνιτου κόστους διαχείρισης.

Η απόφαση του υπουργείου Απασχόλησης να ζητήσει από τις διοικήσεις των Ταμείων την επανεξέταση των υφιστάμενων συνεργασιών με τις τράπεζες, ουσιαστικά ενεργοποίησε το σπάσιμο του μονοπωλίου, με στόχο τη διασφάλιση βελτιωμένων οικονομικών όρων τόσο για τη διεκπεραίωση των τραπεζικών εργασιών των Ταμείων όσο και για την εοσφάλιση βελτιωμένων υπηρεσιών προς τους αοφραλισμένους των Ταμείων.

Αντιδράσεις

ΤΟ ΠΡΩΤΟ Ταμείο που αοιοποίησε τη δυνατότητα αυτή ήταν το ΤΑΠ-ΟΤΕ, το οποίο ζήτησε προφορές από τέσσερις τράπεζες και κατέλιξε πρόφρατα σε συμφωνία με ιδιωτική τράπεζα με μειωμένη κατά 50% τιμολόγηση τις προμήθειες σε σχέση με την καταβιλλόμενη τιμή των προηγούμενων χρόνων.

Η απόφαση του Ταμείου να μεταφέρει τον λογαριασμό τραπεζικής διαχείρισης από την Εθνική, προκάλεσε αντιδράσεις τόσο εντός κυρίου από συνδικαλιστές -όσο και εκτός- του Ταμείου, παρ' ότι δεν ομιοφρηθεί η μείωση στο 50% βάσει της νέας προφοράς, του κόστους του ΤΑΠ-ΟΤΕ, που μόν-

για το 2005 προσέγγισε το 1 εκατ. ευρώ, δηλαδή όφελος για το Ταμείο κατά 450.000 - 500.000 ευρώ τον χρόνο.

Σύμφωνα με πληροφορίες, το ΤΑΠ ΟΤΕ την καταλείπει στη νέα συμφωνία, ζήτησε τον Δεκέμβριο του 2005 αναπροσαρμογή των όρων της σύμβασης με την Εθνική Τράπεζα, η οποία ενώ αντιπροέτεινε χαμηλότερη προφορά δεν την υλοοίωσε και εξακολούθησε να χρεώνει τις παρεχόμενες υπηρεσίες με την παλιά τιμολόγηση.

Στην ίδια κατεύθυνση πάντως κινούνται και άλλα Ταμεία. Ήδη το ΤΣΑΥ, το ταμείο των γαιτρών, έχει ζητήσει προφορές και έχει καταλείψει σε short list στην οποία σύμφωνα με πληροφορίες έχουν μείνει δύο τράπεζες που έχουν υποβάλλει τις χαμηλότερες προφορές, ενώ και άλλα δύο Ταμεία βρίσκονται σε στάδιο προετοιμασίας για την πρόσκληση κατάθεσης προφορών.

Ο μεγάλος όγκος των συναλλαγών των Ταμείων με τις τράπεζες είναι κατά κύριο λόγο συναλλαγές που εύκολα μπορούν να τυποποιηθούν (π.χ. πληρωμές συντάξεων), καθώς ονίστονται κατά βάση σε σταθερά και επαναλαμβανόμενα στοιχεία. Οι υπηρεσίες που παρέχονται περιλαμβάνουν την πληρωμή εντολών (μεταξύ καταστημάτων της τράπεζας), διατραπεζικές πληρωμές, δηλαδή πληρωμή εντολών σε άλλες τράπεζες, πληρωμή μισθών / συντάξεων σε δικαιούχους που τηρούν λογαριασμούς σε οποιαδήποτε τράπεζα, ηλεκτρονικές πληρωμές υποχρεώσεων του Ταμείου με αποστολή αρχείου, εισπραχέ εισφορών (π.χ. αυτοαποασκοζόμενοι, αντιπροσωπιών, εργοδοτών, νοσοκομείων κ.λπ.).

Απλούστευση

ΓΙΑ ΤΑ ΙΔΙΑ τα Ταμεία, ο λογαριασμός τραπεζικής διαχείρισης περιλαμβάνει την αυτοματοποίηση διενεργειών εντολών πληρωμών και εισπράξεων, τόσο σε διμερές όσο και σε διατραπεζικό επίπεδο, που απλοοστεύει τη διαδικασία εκκαθάρισης (π.χ. μισθών, συντάξεων, συνταγών, νοσηλίων κ.λπ.), ομοιογονοποίηση των διαδικασιών που αφορούν ετεεεργασία, έλεγχο και εκκαθάριση των πληρωμών, τυποποίηση των εντολών πληρωμής σε διατραπεζικό επίπεδο και ταυτόχρονα μείωση του λειτουργικού κόστους διαχείρισης και διεκπεραιώσεως εντολών πληρωμών και εισπράξεων από τη μη χρήση ή ελαχιστοποίηση χρήσης χειρφρακων καταστάσεων.

Όσον αφορά τους ασφαλισμένους των Ταμείων, έχουν τη δυνατότητα επιλογής της τράπεζας, δηλαδή ο κάθε ασφαλισμένος διατηρεί τη σχέση με την τράπεζά του καθώς και τη δυνατότητα άμεσης πίστωσης του λογαριασμού του με το πρoίόν της πληρωμής.

Cartridge World

Εοιογερίστε τα άδεια μελανοδοχεία των εκτυπωτών σας στην μεγαλύτερη αλυσίδα στον κόσμο

**ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΤΕ
ΕΩΣ 50% ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΩΝ ΣΑΣ**

Εοιογερίζουμε τα άδεια έγχρωμα & μαύρα μελανοδοχεία των laser εκτυπωτών σας ΜΟΝΟ ΣΕ 5 ΛΕΠΤΑ

Ανακατασκευάζουμε τα άδεια έγχρωμα & μαύρα μελανοδοχεία των laser εκτυπωτών σας

Χρησιμοοιοούμε μόνο υψηλής ποιότητας μελάνια και γραφίτες

100% εγγύηση επιστροφής χρημάτων

49 ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ www.cartridgeworld.com
Για το πληοίστερο κατάστημα καλέστε: **801-11-202122**

ΠΡΟΣΦΟΡΑ επίπλέον έκπτωση **10%** στο εοιοαγέμισμα του laser μελανοδοχείου σας

Εικόνα 2.15

24

Η πρόσφατη επίσκεψη του πρωθυπουργού κ. Κώστα Καραμανλή στα εργοτάξια των ελληνικών τεχνικών εταιρειών στο Κατάρ ήταν μια ήμικρη αλλά σαφώς υπενθύμιση του ρόλου αλλά και της σημασίας που διαδραματίζεται στη διεθνή εικόνα της χώρας ο κλάδος των κατασκευών. Συγκεκριμένα, όμως, ήταν και ένα σαφές μήνυμα ότι στα αρθροειδείς χώρες με την ανεξάντλητη οικονομική επιφάνεια, ο κός των subprimeς ονομάζεται στα «σημειώματα» των πετρεδολαίων, τα οποία αποτελούν -ακόμα τουλάχιστον- ένα ασφαρές μαζεύαρι εσοδών για τις κατασκευαστικές εταιρείες, οι οποίες βλέπουν να συρρικνώνεται η πίτα των μεγάλων έργων και μόνο στην Ελλάδα αλλά και στα γειτονικά των Βαλκανίων.

Με τις βαλκανικές οικονομίες να «βορβορίζονται» από το νέγμνο της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, κανείς δεν μπορεί να προβλέψει με ασφάλεια ποιά θα είναι η τύχη των παραγωγικών μεγάλων έργων υποδομής αλλά και των μεγάλων οικιστικών και εμπορικών projects που «επένδρουν» κυρίως στις αγορές της Ρωμίας και της Βουλγαρίας οι ελληνικές τεχνικές εταιρείες. Σύμφωνα με εκτιμήσεις των τεχνικών κλάδων, περίπου 30 κατασκευαστικές εταιρείες μέσοι και μεγάλοι μεγέθους δραστηριοποιούνται στην περιοχή, σημειώνοντας σε έργα κινδύνων διαρροής και ιδιαιτερώτα χαρακτηριστικά αλλά και στην αγορά των αντιστάσεων που λόγω της διαρκούς της ανάπτυξης τα τελευταία χρόνια, έχει προσελκύσει αρκετούς παίκτες.

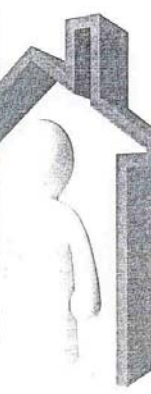
Από οδικά έργα μέχρι πολικαστήματα
ΑΝΑΜΕΣΑ στις επιχειρήσεις που έχουν διαδοχικά στα Βαλκάνια είναι ο ομίλος της «Ελληνικής Τεχνοδομής», η «J&P Αφός», η ΤΕΚ-ΤΕΡΝΑ, η «Μικανική», η «Εβρική Φαλλίδας», η «Μολός», η ΔΙΕΚΑΤ, εταιρείες περιβαλλοντικών έργων («Μεσογείας», Μ-Τ ΑΤΕ, ΕΡΜΩΝ ΑΤΕ κ.ά.), γραφεία μελετών και συμβούλων, αλλά και μικρότερες τεχνικές εταιρείες με έδρα τη Θεσσαλονίκη, οι οποίες θέλουν να βουτήξουν στο βάζο με το μέλι του real estate. Σύμφωνα με υπολογισμούς παραγόντων της αγοράς, οι αγορές των Βαλκανίων συνεισφέρουν στις εγχώριες τεχνικές εταιρείες περίπου το 20% των ετήσιων εσοδών τους. Ο φόβος που κυριεύει σήμερα τις επιχειρήσεις του κλάδου προέρχεται κυρίως από τη φηγή ξένων επενδύσεων και την ενδύκωμη αναδίπλωση σχεδίων για μεγάλα έργα (οδικά κ.ά.) αλλά και από τον κίνδυνο κατάρρευσης των κερσοικών αξίων των αισιτών, στα οποία έχουν επενδύσει σχεδόν όλοι. Η ΤΕΚ για παράδειγμα, των κυρίων Περιστέρη και Κάρμα, διαθετέ ένα ισχυρό καρτεράλβιο ονομάτων στην αγορά της Βουλγαρίας. Σύμφωνα με πηγές στην εταιρεία, το παρρηγόρο στοιχείο είναι η πώληση ή μίσωση κτιρίων από τα συγκ-

«Τα έργα στα Βαλκάνια παγώνουν, αλλά η ζήτηση στο real estate παραμένει αμείωτη»

Τι λένε οι κατασκευαστικές επιχειρήσεις για τις επιπτώσεις από την κρίση -ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΤΖΑΜΙΕ

3,5 ΔΙΣ. ΕΥΡΩ ΟΙ ΔΟΥΛΕΙΕΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΕΡΓΟΛΑΒΩΝ ΣΕ ΜΕΣΗ ΑΝΑΤΟΛΗ, ΕΜΠΡΑΤΑ, ΒΑΛΚΑΝΙΑ

Σήμερα οι δραστηριότητες των μεγάλων του κλάδου των κατασκευών από τα εξωτερικά υπολογίζονται περίπου σε 3,5 δις. ευρώ (ανά ένα ανεξέλεστο που έπρηνά τα 10 δις. ευρώ), προερχόμενες κατά κύριο λόγο από τις χώρες της Μέσης Ανατολής και των Εγγύτων και δευτερευόντως από την αγορά των Βαλκανίων. Πιο συγκεκριμένα, οι συμβάσεις της «Ελληνικής Τεχνοδομής» φτάνουν το 1,6 δις. ευρώ και ακολουθούν η «J&P Αφός» με ανεξέλεστο 1,2 δις. και η ΤΕΡΝΑ με 700 εκατ. ευρώ. Εξαιρετή είναι η περίπτωση της «Μηχανικής», της οποίας οι διεθνείς δραστηριότητες επικεντρώνονται κυρίως στην αγορά της Ρωσίας και της Ουκρανίας και σφοδρόν σε μεγάλα real estate projects. Πρω της κρίσης η εταιρεία σχεδίαζε ένα μαζουθ επενδυτικό πρόγραμμα, όνν των 2 δις. δολαρίων, από τα οποία το 1,7 δις. θα καταβυθώνον στην αγορά της Ρωσίας και τα υπόλοιπα στην περιοχή της Ουκρανίας. Τι αναπροσαρμογές θα υποστεί αυτός ο σχεδιασμός μάλλον είναι πολύ νωρίς για να απαντήσει η εταιρεία.

» ΤΩΝ ΕΠΙΣΤΡΩΣΕΩΝ 30 ΜΕΣΑΙΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΑΙΩΝ ΚΑΤΑΣΤΡΕΥΑΣΤΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ. ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΙΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΠΟΥ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΠΟΙΟΥΝΤΑΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΟΜΙΛΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΟΔΟΜΗΣ, Η J&P ΑΦΟΣ, Η ΤΕΚ-ΤΕΡΝΑ, Η ΕΒΡΑΙΚΗ ΦΑΛΛΙΔΑΣ, Η ΜΟΛΟΣ, Η ΜΗΧΑΝΙΚΗ, Η ΔΙΕΚΑΤ, Κ.Α.

κρημένα projects (π.χ. συγκρότημα κατοικιών «Βογαινα») πριν ξεσπάσει η κρίση. Το υπολόπιμα προβλέπεται ότι θα ακολουθήσουν τους ρυθμούς τις αγορές, ενώ το ίδιο θα συμβεί και στην αγορά της Ρωμίας όπου η εταιρεία έχει προχωρήσει στην αγορά οικοπέδων, η αξιοποίηση των οποίων μετατίθεται στο μέλλον. Προς το παρόν ο τεχνικός κόσμος τρέφει σίση ανησυχίας, υπάρχει όμως έντονος προβληματισμός για τις επιπτώσεις που θα προκαλέσουν η αποσπείροποιήση της οικονομίας αλλά και οι νομισματικές πιέσεις στις βαλκανικές χώρες και όχι μόνο. Η Ουκρανία είναι άλλη μια οικονομία με Ελληνικό ενδιαφέρον η οποία συρρικνώνεται. Η κοστήρια του εθνικού νομίσματος αν οσκή με το δολάριο έχει καταρριώσει το τελευταίο δόσημα, ενώ ο πτωχικός των καταθέτων οδηγεί σε μαζοικές απολήξεις, σφεγγώνοντας τα χρηματικά αποθέματα από τραπεζοί. Η κωρία Μελίνα Εμπερτζήου, διαβιτινίστρια συμβούλος της «Μικανικής», που είναι από τις ελληνικές επιχειρήσεις με δυναμική παρουσία στην περιοχή, δηλώνει ότι μέσο στα σημερινά της κρίσης υπάρχει και η θετική πλευρά.

Μία σούζει η περιορισμένη έκθεση
ΟΙ ΤΟΠΙΚΟΙ ΔΕΥΕΛΟΠΕΡΣ έχουν παγώσει τα έργα και οι ξένες επενδύσεις αποκορύνουν από την αγορά, ωστόσο η ζήτηση παραμένει αμείωτη, καθώς οι κατοικίες που κτιζονται απευθύνονται στην elite της κοινωνίας. «Όσοι αντίδρουν, επωμελούνται από την κρίση, αλλά τα εργατικά χέρια γίνονται φθινόετρα, οι τιμές των κτιρίων πέφτουν και μελλοντικά αποκτούν προβάδισμα στην αγορά». Στο Κίεβο, το μικτό συγκρότημα κτιρίων-γραφείων και διαμερισμάτων «Αρτεμης» έχει κατά το μεγαλύτερο μέρος του πουλήσει, ενώ για την παραβώλωση έκταση των 200 στρεμμάτων στα παράλια της Μαύρης Θάλασσας, η οποία θα φιλοξενήσει το συγκρότημα «Το όνειρο του Οδυσσέα» (διαμερισματα, εμπορικά κώρια κ.ά.) και αποτελεί μια επένδυση συνολικού ύψους 995 εκατ. ευρώ, η επικεφαλής της «Μικανικής» δηλώνει ότι δεν υπάρχει βροσση. «Εί παρρητύρι με συντηρητικούς ρυθμούς και ανάλογη με την πορεία της αγοράς».

Το ενθαρρυντικό στοιχείο σύμφωνα με τον κ. Γιώργο Συριανό, πρόδρο του ΣΤΕΑΤ (Σύνδρομος Τεχνικών Εταιρειών Ανατόλων Τόξων), είναι ότι στις επενδύσεις που γίνονται στα Βαλκάνια, η συμμετοχή του κλάδου είναι ακόμα περιορισμένη. Για παράδειγμα στη Ρωμμία, όπου έχει προσελκύσει και τις περισσότερες εγχώριες κατασκευαστικές εταιρείες από το σύνολο των ελληνικών επενδύσεων, που υπολογίζονται περί το 1 δις. ευρώ, μόνο το 8% αντιστοιχεί στον κλάδο των κατασκευών. Οι υπολόπιμα αρρύνουν τις υπηρεσίες, το εμπόριο, τη βιομηχανία κ.ά. Το γεγονός, όμως, ότι η κρίση που αντιμετωπίζει το σύνολο της παραγωγικής οικονομίας γίνεται έντονη στις πιο αδύναμες αγορές, όπως είναι η περιοχή των Βαλκανίων, ούτε έχει άμεση επιπτώση στη ζήτηση, επιβεβαιώνει και τις κατασκευές αλλά και την αγορά του real estate.

Σύμφωνα με τον κ. Συριανό, οι επιχειρήσεις που είναι εμφομένες στην περιοχή είναι αρκετά μεγάλες για να αντέξουν στις πιέσεις. «Ενδοχρόνως σε μικρότερες εταιρείες οι επιπτώσεις να γίνου πολύ άσχημες, δεν θα έληγα, όμως, ότι είναι πιο έντονες και πιο δραματικές από εκείνες που αντιμετωπίζουμε στην Ελλάδα και οι οποίες μπορεί, πρώτον δεν κινδύνου να αναγκάσει τηγείρα, να οδηγήσουν σε οικονομική ασταθία των κλάδων», αναφέρει ο πρόδρο του ΣΤΕΑΤ. Όπως εξηγεί ο κ. Συριανός, η λογική της συρρικνώσεως της κατασκευαστικής δραστηριότητας μέσο από το φεάδισμα του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων και ο τρωπισμός των μεγάλων αυτοκρατημοδοτοιοιμένων έργων εκ των προγράμτων οδηγούν σε ωφέρεση, που είναι η κερώτερη απάντηση για την οικονομία, την αναπτύξει και την αποκόλλη με τις παρούσες συνθήκες. «Η αντιμετώπιση της κρίσης πρέπει να γίνει με σοβαρό τρόπο και όχι μόνο με αμνηστική μέτρα, όπως ας πω ότι όαί μόνο με αμνηστική μέτρα, όπως ας πω ότι όαί μόνο με αμνηστική μέτρα, που είναι η επιθετική μέτρα, που είναι η ενίσχυση των υποδομών είτε μέσω της αύξησης των πόρων του ΠΔΕ είτε με τη στήριξη των αυτοκρατημοδοτοιοιμένων έργων. Μην ξεχνάμε ότι ο βασικός κορμός των μεγάλων υποδομών ήταν ο βασικός κορμός των μέτρων που εληφθήσαν τη δεκαετία του '90 για την αντιμετώπιση της κρίσης και τη φηγή προς το μέλλον. Όλα τα άλλα είναι αστηρίες για να πείσει λίγο ο παρρητός», λέει με νόημα

Εικόνα 2.16

Οι Έλληνες εφοπλιστές ναυπηγούν 1.000 πλοία, σπάζοντας τα ρεκόρ όλων των εποχών!

Άλλοι επένδυσαν τεράστια ποσά και άλλοι, ανεξαρτήτως ποσού, έκαναν τα δικά τους παγκόσμια ρεκόρ. Ο λόγος για διεθνούς εμβέλειας businessmen της θάλασσας, που έκαναν τους ανταγωνιστές τους να ζαλιστούν από τα νούμερα και να τριβούν τα μάτια τους

-ΤΟΥ ΜΗΝΙΑ ΤΣΑΜΟΠΟΥΛΟΥ

Σαμπάνιες ανοίγουν οι Έλληνες εφοπλιστές για τα αλλεπάλληλα ρεκόρ που καταρρίπτουν κάθε τόσο. Η διατήρηση των πρακτικών σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά και η σύλληψη της διαφοράς με τους ανταγωνιστές είναι αυτοσκοπός. Δεν γίνεται μόνο για το κέρδος. Δεν είναι τυχαίο, άλλωστε, ότι στην κοινή συνάντηση των διοικητικών συμβουλίων της Ένωσης Ελλήνων Εφοπλιστών και της Ελληνικής Επιτροπής Ναυτιλιακής Συνεργασίας, που πραγματοποιήθηκε στο «Baltic Exchange», στο City του Λονδίνου, συζητήθηκε ένα από τα ρεκόρ αυτά που αφορά στις παραγγελίες για ναυπηγήσεις πλοίων. Οι Έλληνες έσπασαν το φράγμα των 1.000 υπό ναυπήγηση καραβιών.

Η ελληνόκτητη ναυτιλία συνεχίζει να διατηρεί την πρώτη θέση παγκοσμίως και να αυξάνει τη δυναμική του στόλου της, ενώ έχει επιδοθεί σε ένα άνευ προηγουμένου ρυθμό ποιοτικής αναγέννησης. Πλέον των αγορών μεγάλου αριθμού νέων πλοίων, το υπό εκτέλεση ναυπηγικό πρόγραμμα των Ελλήνων εφοπλιστών, στις 18.2.2008 έφθανε σε περισσότερα από 1.054 νέας τεχνολογίας πλοία, άνω των

1.000 gross tonnage και περίπου 86 εκατομμυρίων τόνων. Ιδιαίτερα σημαντικό χαρακτηριστικό το γεγονός ότι το ελληνικό νολόγιο έχει πλέον πάρει ανοδική πορεία. Η αναστροφή της πορείας του από καθοδική σε σταθερά ανοδική, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι εκατοντάδες νέες ναυπηγήσεις ελληνικών συμφερόντων θα φέρουν την ελληνική σημαία, είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντικό σημείο που αποδίδεται κατά τους εφοπλιστές αποκλειστικά στα πρόσφατα μέτρα της κυβέρνησης για την προαγωγή της ανταγωνιστικότητας, καλύπτοντας εν μέρει τη διαφορά που μας χωρίζει από τους Ευρωπαίους ανταγωνιστές μας.

\$32 δισ. μόνο για το 2007

ΤΑ ΙΛΠΙΤΩΔΗ ποσά που επενδύουν οι Έλληνες έχουν αφήσει άναυδους τους ανταγωνιστές τους. Μόνο για τον χρόνο που μας πέρασε υπεγράφησαν συμβόλαια για τη ναυπήγηση συνολικά 556 πλοίων, αξίας 32 δισεκατομμυρίων δολαρίων, συνολικής χωρητικότητας 42,8 εκατομμυρίων τόνων.

Από αυτά τα 371 είναι φορτηγά πλοία, συνολικής χωρητικότητας 36,5 εκατ. τόνων, 13 είναι δεξαμενόπλοια, συνολικής χωρητικότητας 6,2 εκατ. τόνων, 15 είναι LPG-πλοία μεταφοράς υγραερίου, συνολικής χωρητικότητας

ΠΟΙΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΑΝ ΤΑ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΑ ΠΟΣΑ ΣΤΑ ΚΑΙΠΟΥΡΙΑ ΚΑΡΑΒΙΑ

1,1
δισ. \$

ΝΙΚΟΣ ΒΑΦΕΙΑΣ

Ο όμιλος Βαφείδ, με επικεφαλής τον ιδρυτή του κ. Νίκο Βαφείδ, έχει σε εξέλιξη ναυπηγικό πρόγραμμα αξίας 1,1 δισεκατομμυρίων δολαρίων που προβλέπει την κατασκευή 6 δεξαμενόπλοια, 13 LPG (πλοία μεταφοράς υγραερίου) και 7 φορτηγών πλοίων. Συγκεκριμένα, για λογαριασμό του ομίλου ναυπηγούνται συνολικά 26 πλοία, σε γιάρδες της Ιαπωνίας και της γειτονικής Τουρκίας. Οι παραδόσεις των πλοίων είναι προγραμματισμένες να γίνουν έως τα τέλη του 2010. Όλα τα συμβόλαια έχουν υπογραφεί το 2007, εκτός από τα δύο VLCC και τα πλοία που κατασκευάζονται στην Τουρκία.

1,2
δισ. \$

ΠΟΛΥΣ ΧΑΤΖΗΚΩΝΑΝΟΥ

Ο κ. Πόλυς Χατζηκωνάνου, εγκαταλείποντας την τακτική της αγοράς μεταχειρισμένων πλοίων, αφού η τιμή τους έχει εκτοξευθεί στα ύψη, προχώρησε στην υπογραφή συμβολαίων για την κατασκευή 17 δεξαμενόπλοια διαφόρων τύπων. Η επένδυση αυτή αγγίζει το 1,2 δισ. δολάρια και έγινε στο πλαίσιο της ανανέωσης του στόλου του.

1,3
δισ. \$

ΓΙΩΡΓΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

Προϊστάμενος Έλληνας επενδυτής-εφοπλιστής σε πλοία εξερεύνησης, ο κ. Γιώργος Οικονόμου, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εισηγμένης στο αμερικανικό χρηματιστήριο ναυτιλιακής εταιρείας «Dryships», παρήγγειλε δύο πέμπτης γενιάς drillships για βαθιά νερά στο ναυπηγείο «Samsung Heavy Industries». Τα νέα πλοία κοστίζουν 650 εκατ. δολάρια το καθένα και θα παραδοθούν στο τέλος του 2010 και αρχές του 2011.

1,5+
δισ. \$

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

Η «Metrostar», συμφερόντων του κ. Θεόδωρου Αγγελόπουλου, έχει σε εξέλιξη ναυπηγικό πρόγραμμα που προβλέπει τη ναυπήγηση συνολικά 16 φορτηγών πλοίων τύπου handymax, κόστους 600 εκατ. δολαρίων. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του συγκεκριμένου τύπου είναι λιγότερες, υπέγραψε συμβόλαια ναυπηγήσεως σε ναυπηγοεργοστάσια ναυπηγεία. Το κάθε πλοίο έχει χωρητικότητα 32.000 τόνων. Τα νέα καράβια θα παραδοθούν από τον Ιούλιο του 2009 έως τα τέλη του 2011. Έτσι, ο στόλος της «Metrostar» θα αριθμεί 24 πλοία (ήδη έχουν παραγγελθεί 8). Επίσης, η εταιρεία προχώρησε στην υπογραφή συμβολαίου ναυπηγήσεως ενός drillship, πλοίου που κάνει θαλάσσιες γεωτρήσεις σε τεράστιο βάθος 10.000 ποδών, με κανόνια εξερεύνησης υδρογονανθράκων. Το ναυπηγικό πρόγραμμα της εταιρείας ξεπερνά το 1,5 δισ. δολάρια.

2
δισ. \$

ΕΥ. ΜΑΡΙΠΙΑΚΗΣ

Το ναυπηγικό πρόγραμμα των τελευταίων πέντε χρόνων της «Capital Maritime & Trading», μητρικής εταιρείας της εισηγμένης «Capital Product Tanker CPLP», είναι ένα από τα μεγαλύτερα στον κόσμο: 53 πλοία συνολικής αξίας 2 δισ. δολαρίων. Η «Capital Maritime & Trading» έχει συμφωνήσει την κατασκευή δώδεκα πλοίων δεξαμενόπλοια ιδιαίτερα υψηλών προδιαγραφών στην Κορέα, για παραδόσεις από τον Ιούλιο μέχρι τον Νοέμβριο του 2010. Η παραγγελία των πλοίων αυτήν αναμένεται να κοστίσει γύρω στα 500 εκατ. δολάρια. Στο πλαίσιο του ναυπηγικού προγράμματος της «Capital Maritime & Trading» συνολικά έχουν παραδοθεί ήδη 20 πλοία, με 33 ακόμη να βρίσκονται υπό παραγγελία στην Κορέα και στην Κίνα. Μετά την παραλαβή όλων των νεότευκτων πλοίων, η «Capital Maritime» και η «Capital Product Partners LLC» θα ελέγχουν έναν υπερσύγχρονο στόλο 60 πλοίων υγραίου και Επρώ-φορτίου, με μείον όρο ηλικίας περίπου τα τρία χρόνια και με συνολική χωρητικότητα σχεδόν τρία εκατομμύρια τόνων.

Εικόνα 2.17

ΟΟΜ

ΑΥΤΟΙ
ΕΚΑΝΑΝ ΤΑ
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ
ΡΕΚΟΡ

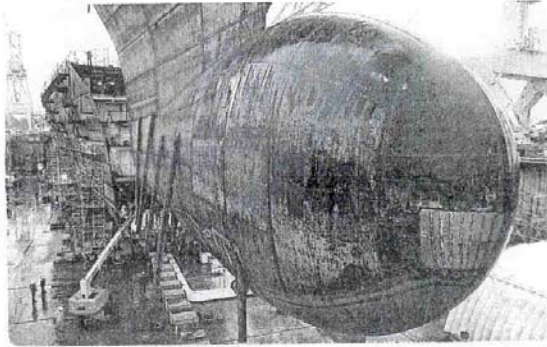
ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ
ΜΕΛΙΣΣΑΝΙΔΗΣ

37

δεξαμενόπλοια
ανεφοδιασμού

Αυτή την περίοδο η «Aegean Marine Petroleum», με επικεφαλής τον κ. **Δημήτριο Μελισσανίδη**, «τρέχει» το μεγαλύτερο ναυπηγικό πρόγραμμα που έχει σε εξέλιξη Έλληνας, όσον αφορά στον αριθμό πλοίων. Ναυπηγεί συνολικά 37 δεξαμενόπλοια ανεφοδιασμού. Συγκεκριμένα, ναυπηγεί 15 πλοία oil product tankers σε κινεζικά ναυπηγεία. Παραλαμβάνει από τέσσερις μήνες τουλάχιστον δύο πλοία. Τα πλοία έχουν μήκος 90 μέτρων και βύθισμα 5,5 μέτρων, ενώ αναπτύσσουν ταχύτητα 12,5 κόμβων. Έχουν τη δυνατότητα να μεταφέρουν τρία διαφορετικά προϊόντα και με πολλαπλά μέσα φορτοεκφόρτωσης. Επίσης, ο κ. Μελισσανίδης ναυπηγεί άλλα 16 πλοία στα ναυπηγεία «Hyundai» και άλλα 6 πλοία σε ναυπηγεία της Ευρώπης.

Γιατί μόνο για τον χρόνο που πέρασε υπεγράφησαν συμβόλαια ναυπήγησης 556 πλοίων, αξίας 32 δισεκατομμυρίων δολαρίων; Εκτός από την επένδυση στην ποιότητα, τη μετριοφροσύνη αλλά και αποδοτικότητα των πινάκων, ενώ τα νεότευκτα συμφέρουν

425 χιλιάδων κυβικών μέτρων, 51 μεταφορές εμπορευματοκιβωτίων, συνολικής μεταφορικής ικανότητας 380.200 κουτιών, και 6 μεταφορές αυτοκινήτων.

Πρόκειται για ρεκόρ όλων των εποχών. Τα στοιχεία δίδονται Έκτακτα την αποφασιστική στροφή των Ελλήνων εργαζομένων στις ναυπηγείες ως κύρια πηγή ανανέωσης του στόλου και περαιτέρω επέκτασής του. Η στροφή

αυτή στηρίζεται και στην άνοδο της ναυλαγορίας τα τελευταία τέσσερα χρόνια αλλά και στο ότι τα μεταχειρισμένα πλοία ήταν πανάκριβα, κάτι που έκανε τα νεότευκτα να φαίνονται ως η φθηνότερη επιλογή.

4

δισ. \$

ΓΙΑΝΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΤΣΑΚΟΣ

Το ναυπηγικό πρόγραμμα του «Tsakos Group» ξεκίνησε με τη ναυπήγηση φορτηγών πλοίων το 1981. Η ασιατική κρίση του 1997 δημιουργήσε ευκαιρίες κυρίως στα δεξαμενόπλοια και με αμύλη του δόρατος την εισηγήμενη εταιρεία στο χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης TEN, ο όμιλος ξεκίνησε ένα πρόγραμμα ναυπήγησης διπύλων (double-hull) δεξαμενόπλοια στην Ιαπωνία. Μέσα σε 10 χρόνια από το 1997, το πρόγραμμα αυτό επεκτάθηκε σε δεξαμενόπλοια όλων των τύπων, καθώς επίσης και σε πλοία μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων (containers) και φορτηγά τύπου panamax και capesize. Μέχρι σήμερα, Μάρτιος 2008, υπάρχουν παραγγελίες για 76 πλοία συνολικής χωρητικότητας 7,4 εκατ. τόνων. Οι επενδύσεις αυτές ξεπερνούν τα 4 δισ. δολάρια, χωρίς να υπολογίζονται οι τρέχουσες αξίες τους. Από τις παραγγελίες αυτές, 49 πλοία έχουν ναυπηγηθεί στη Ν. Κορέα και 27 στην Ιαπωνία. Επίσης, 57 πλοία έχουν ήδη παραληφθεί, ενώ αναμένονται οι σταδιακές παραδόσεις 19 ακόμα πλοίων, με αξία συμβολαίων 1,2 δισ. δολαρίων, κατά τη χρονική περίοδο 2008-2010.

2,2
δισ. \$

ΙΩΑΝΝΗΣ
ΑΓΓΕΛΙΚΟΥΣΗΣ

Ο κ. **Ιωάννης Αγγελικούσης**, μέσω του ομίλου του, έχει σε εξέλιξη επενδυτικό πρόγραμμα που περιβάλλει τη ναυπήγηση 33 πλοίων, συνολικής αξίας 2,2 δισεκατομμυρίων δολαρίων. Τα πλοία κατασκευάζονται σε ναυπηγεία της Αλυμ Ανατολής. Πρόκειται για 22 φορτηγά πλοία διαφόρων τύπων, 4 πλοία μεταφορές υγροελαίου και 7 δεξαμενόπλοια εκ των οποίων ένα είναι VLCC - από τα μεγαλύτερα παγκοσμίως.

2,2+

δισ. \$

ΔΡ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΚΟΥΤΣΑΣ

Με αμείλιτους ρυθμούς συνεχίζει την ενίσχυση του στόλου της η εισηγήμενη στο αμερικανικό χρηματιστήριο «Danios Shipping» του **Δοκτόρος Ιωάννη Κούτσα**. Στην αιχμή του 2008 βρίσκεται στην κορυφή της παγκόσμιας ναυπηγικής βιομηχανίας. Πρόσφατα υπέγραψε συμβόλαια για τη ναυπήγηση τριών πλοίων μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων και το καλύτερο από αυτά μπορεί να μεταφέρει 10.000 «κουτιά». Οι ναυπηγείες αυτές θα κοστίσουν στην «Danios Shipping» 450 εκατομμύρια δολάρια και θα παραδοθούν τον Ιανουάριο, τον Φεβρουάριο και τον Μάρτιο του 2011 αντίστοιχα. Η συγκεκριμένη συμφωνία ανήκει στο ναυπηγικό πρόγραμμα της «Danios Shipping» συνολικό στα 34 πλοία, χωρητικότητας 243.468 εμπορευματοκιβωτίων. Τον περασμένο μήνα η εταιρεία παρέλαβε τα 37ο πλοία της μεταφοράς εμπορευματοκιβωτίων. Το κόστος του ναυπηγικού προγράμματος ξεπερνάει τα 2 δισ. δολάρια.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ

20

πλοία μέσα
σε 10 χρόνια

Δυναμική είσοδος στη φορτηγία ναυπηγία πραγματοποίησε η «Arcadia Shipping» του κ. **Κωνσταντίνου Αγγελόπουλου**. Η εταιρεία που έχει γίνει γνωστή κυρίως από τη δραστηριοποίησή της στον τομέα των δεξαμενόπλοια αποφάσισε να ενισχύσει την παρουσία της και στον τομέα των φορτηγών πλοίων. Ειδικότερα, έδωσε παραγγελία για τη ναυπήγηση 8 φορτηγών πλοίων. Η επενδυτική αυτή κίνηση έγινε αμέσως μόλις ολοκληρώθηκε το ναυπηγικό πρόγραμμα για την κατασκευή 7 δεξαμενόπλοια. Ήταν το μεγαλύτερο πρόγραμμα παγκοσμίως για πλοία έως των 100.000 τόνων. Η «Arcadia» συμπληρώνει το 2008 την πρώτη δεκαετία από την ίδρυσή της. Στο διάστημα αυτό παράγγειλε και παρέλαβε 20 νεότευκτα πλοία από τα δύο μεγαλύτερα ναυπηγεία του κόσμου, στη Ν. Κορέα, με υψηλές προδιαγραφές ναυπήγησης, προσαρμοσμένες στις πλέον σύγχρονες απαιτήσεις της ναυπηγικής βιομηχανίας.

Εικόνα 2.18

δ. Ελληνική ναυτιλία

Η ελληνικόκτητη ναυτιλία συνεχίζει να διατηρεί την πρώτη θέση παγκοσμίως και να αυξάνει τη δύναμη του στόλου της ενώ έχει επιδοθεί σε άνευ προηγουμένου ράλι ποιοτικής αναγέννησης, σπάζοντας όλα τα ρεκόρ. (Πηγή: Πρώτο Θέμα 9-3-2008).

Το υπό εκτέλεση ναυπηγικό πρόγραμμα των Ελλήνων εφοπλιστών στις 18-2-2008 έφθανε σε περισσότερα από 1.054 νέας τεχνολογίας πλοία, άνω των 1000 gross tonnage και περίπου 84.000.000 τόνων.

Μόνο για το 2007 υπεγράφησαν συμβόλαια για την ναυπήγηση συνολικά 556 πλοίων αξίας 32 δισεκατομμυρίων δολαρίων - συνολικής χωρητικότητας 4218 εκατομμυρίων τόνων.

Στην εικόνα 2.17 και 2.18 διαπιστώνουμε την δυναμική της ελληνικής ναυτιλίας και ταυτόχρονα ότι από το ναυπηγικό πρόγραμμα των 10 κυριότερων Ελλήνων εφοπλιστών θα πραγματοποιηθεί από ναυπηγεία της Άπω Ανατολής και της Τουρκίας.

Διαπιστώνουμε βάση του άρθρου ότι:

1) Επενδύσεις δις δολαρίων πραγματοποιούνται σε ξένα ναυπηγεία την στιγμή που τα Ελληνικά υπολειτουργούν ή κλείνουν (Σκαραμαγκά). Την ολιγωρία του Ελληνικού Δημοσίου και των αρμοδίων εθνικών φορέων να αποτρέψουν τη διαρροή δις ευρώ από επενδύσεις ελληνικών συμφερόντων και παράλληλα να ισχυροποιήσουν τη θέση της ελληνικής οικονομίας. την ευκαιρία να απασχοληθούν χιλιάδες εργαζόμενοι μακροχρόνια για την υλοποίηση τέτοιων ναυπηγικών προγραμμάτων και ταυτόχρονα να μειωθεί η ανεργία.

Την αναδημιουργία του εθνικού ναυπηγικού τομέα έναντι ισχυροποίησης των αλλοδαπών. Η διοχέτευση τεραστίων κεφαλαίων μέσω των επενδύσεων αυτών θα βοηθούσε να αναδιαρθρωθεί η ελληνική ναυπηγική δραστηριότητα και οι πιθανές τεχνικές αδυναμίες της (όπως έλλειψη τεχνογνωσίας, υψηλής τεχνολογίας κ.ά.) καθώς και να πρωταγωνιστήσει σε παγκόσμιο επίπεδο.

2) Την υποβάθμιση των ελληνικών εμπορικών λιμένων όπως του Πειραιά ή της Θεσσαλονίκης ενώ αποτελούν:

- ενεργειακούς κόμβους για τη μεταφορά πετρελαίου και φυσικού αερίου από τη Μέση Ανατολή προς την υπόλοιπη Ευρώπη λόγω της γεωπολιτικής τους θέσης (σύνορα 3 ηπείρων)
- εμπορικούς κόμβους για την περιοχή της Μεσογείου τόσο για τον τουρισμό όσο και για τις μεταφορές.

Ενώ μια ανερχόμενη παγκόσμια οικονομική δύναμη όπως η Κίνα επιθυμεί δίοδο στην Ευρώπη για τα προϊόντα της και αναγνωρίζει την ειδική σημασία της χρήσης ενός από των μεγαλύτερων και εμπορικότερων λιμένων στην Ευρώπη όπως του Πειραιά την ίδια ώρα οι ελληνικές ναυτιλιακές πολυεθνικές την απαξιώνουν. Η κινεζικών συμφερόντων COSCO θα εκμεταλλεύεται μακροχρόνια τις εγκαταστάσεις του Ο.Λ.Π. ενώ και άλλοι επενδυτικοί όμιλοι εξέφρασαν στο παρελθόν το ενδιαφέρον τους για τη χρήση του Ο.Λ.Π. (Αραβικές χώρες, Ινδία κ.ά.).

Γιατί λοιπόν ενώ είναι έντονο το ενδιαφέρον των ξένων επενδυτών για τα ελληνικά λιμάνια οι ναυτιλιακές εταιρίες των Ελλήνων εφοπλιστών φαίνεται να αδιαφορούν και να χρησιμοποιούν ως εμπορική έδρα το Λονδίνο ή τη Ν. Υόρκη. Είναι μικρότερης αξίας η χρήση του Ο.Λ.Π. για τη διακίνηση των εμπορευμάτων των ελληνικών πλοίων από ό,τι αυτή των ξένων;

Φανταστείτε τα συνδυαστικά οφέλη που θα προέκυπταν από την ισχυροποίηση του ρόλου των εθνικών λιμένων ταυτόχρονα με την ανασυγκρότηση του ναυπηγικού τομέα και κυρίως για την εξυπηρέτηση ελληνικών ιδιωτικών και

δημόσιων συμφερόντων έναντι ξένων. Οπωσδήποτε θα καθιστούσε την ελληνική ναυτιλία πρωτοπόρα και όχι απαραίτητα με τους σημερινούς όρους.

Παράλληλα θα ενίσχυε την υποδομή και εκσυγχρονισμό των λιμένων σε σύγκριση με τη σημερινή (ειδικά στο λιμένα Θεσ/νίκης μεγάλο τμήμα του υπολείπουσιν).

3) Υπάρχει πιθανό όφελος για τις ελληνικές τράπεζες είτε:

- μέσω συμμετοχής σε αυτές τις επενδύσεις τόσο μέσω των θυγατρικών τους (ασφαλιστικών, κατασκευαστικών, νομικών εταιριών) είτε μέσω της εξαγοράς μεριδίου σε αυτές τις επενδύσεις
- μέσω συντονισμού των ελληνικών τραπεζών και του ελληνικού δημοσίου για την αναδιάρθρωση της ναυτιλίας, του εμπορίου, του τουρισμού και λοιπών συμπληρωματικών εθνικών δραστηριοτήτων που θα επέφερε η ανάπτυξη αυτών των τομέων όπως π.χ. η εξόρυξη κοιτασμάτων, πετρελαίου, ουρανίου που αποδεδειγμένα υπάρχουν στον ελληνικό χώρο. Και ενώ ξένες εταιρίες επιθυμούν την εξόρυξή τους οι ελληνικές ναυτιλιακές που διαθέτουν drillship (πλοία που κάνουν θαλάσσιες γεωτρήσεις σε τεράστιο βάθος 10.000 με δυνατότητα εξόρυξης υδρογονανθράκων) αδιαφορούν.

Μια άρτια έρευνα της ναυτιλιακής αγοράς για λογαριασμό των ελληνικών τραπεζών θα διαπίστωναν εκ των προτέρων την ανάγκη αυτών των επενδύσεων γιατί τα τέσσερα τελευταία χρόνια συντελέσθηκαν:

- Άνοδος της ναυλαγοράς
- Αύξηση της τιμής των μεταχειρισμένων πλοίων έναντι των νεότευκτων που φαίνονταν ως φθηνότερη επιλογή
- Στροφή των Ελλήνων εφοπλιστών στις ναυπηγήσεις ως κύρια πηγή ανανέωσης του στόλου και της επέκτασής του
- Ενισχυτικά μέτρα της κυβέρνησης για την προαγωγή της ανταγωνιστικότητας (σύμφωνα και με τους Έλληνες εφοπλιστές).

ε. Βιολογική καλλιέργεια

Η επιδότηση των κοινοτικών προγραμμάτων για βιοκαλλιέργεια και οικολογικές δραστηριότητες αποτελεί έναυσμα για τη διαμόρφωση κατάλληλων τραπεζικών υπηρεσιών.

Νέα τραπεζικά προϊόντα μέσω παροχής ειδικών κινήτρων για τους ενδιαφερόμενους που επιθυμούν μετατροπή των καλλιεργειών τους από συμβατικών σε βιολογικών. Τα οφέλη των υπηρεσιών αυτών για τους καλλιεργητές θα μπορούσε να είναι και λοιπής φύσεως πέρα της οικονομικής (π.χ. χρηματοδοτική μίσθωση νέων μηχανημάτων με ταυτόχρονη παροχή τεχνογνωσίας και ενημέρωσης από θυγατρικές των τραπεζικών ομίλων, που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τομέα).

Η δημιουργία τέτοιου είδους υπηρεσιών για παράδειγμα από την A.T.E. bank που ειδικεύεται στην αγροτική πίστη θα μπορούσε να αποτελέσει συγκριτικό πλεονέκτημα της έναντι των λοιπών τραπεζών.

Περίπου 10.000 αγρότες υπολογίζεται ότι μετέτρεψαν τις καλλιέργειές τους από συμβατικές σε βιολογικές τα τελευταία δύο χρόνια, ενώ έντονο είναι το ενδιαφέρον από ακόμη περισσότερους αγρότες, οι οποίοι επιθυμούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα.

Εξτρα επιδότηση και τιμή για βιολογική καλλιέργεια ελιάς

Οι δικαιούχοι δεσμεύονται να παραμείνουν στο πρόγραμμα για 5 χρόνια

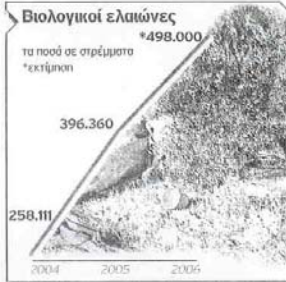
→ ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Δ. ΧΡΙΣΤΟΥΛΙΑΣ
dchristou@pegasus.gr

Στηρών στην καλλιέργεια βιολογικών ελαιώνων κάνουν σόλονα και περισσότεροι αγρότες εκμεταλλευόμενοι την επιδότηση που λαμβάνουν από το πρόγραμμα «Βιολογική Γεωργία» και από την υψηλότερη τιμή του βιολογικού ελαιολάδου σε σχέση με αυτή του συμβατικού. Περίπου 10.000 αγρότες υπολογίζεται ότι μετέτρεψαν τις καλλιέργειές τους από συμβατικές σε βιολογικές τα τελευταία δύο χρόνια, ενώ έντονο είναι το ενδιαφέρον από ακόμη περισσότερους αγρότες, οι οποίοι επιθυμούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα.

Είναι χαρακτηριστικό ότι το 2005 -σύμφωνα με στοιχεία του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων- οι εκτάσεις ελαιώνων βιολογικής καλλιέργειας εκτεταμένες στα 396.360 στρέμματα από 258.111 το 2004, ενώ σύμφωνα με εκτιμήσεις τη χρονιά που μας πέρασε προσέθεσαν ακόμη 100.000 στρέμματα. Στις έξι από τις Αγροτικές Ανάπτυξης εκκινούν από μέρη των Σπερχειών θα έχει αναδύσει το πρόγραμμα ενίσχυσης των αγρότων για τη βιολογική γεωργία και οι ενδιαφερόμενοι αγρότες θα έχουν την ευκαιρία να κάνουν αίτηση στις κατά τόπους διευθύνσεις Γεωργίας προκειμένου να ενταχθούν σε αυτό.

→ **Υποχρεώσεις** Οι δικαιούχοι του προγράμματος δεσμεύονται για τουλάχιστον 5 χρόνια να εφαρμόζουν πιστά τις κατευθύνσεις, προδιαγραφές και τεχνικές της βιολογικής γεωργίας και να εφαρμόζουν τις γεωργικές βιολογικές υποχρεώσεις που προβλέπονται από το πρόγραμμα.

Απλά, να χρησιμοποιούν λιπάσματα και φυτοφάρμακα που δεν περιέχουν χημικές ουσίες και να χρησιμοποιούν μεθόδους καλλιέργειας που να είναι φιλικές προς το περιβάλλον. Επίσης, θα πρέπει να τηρούν φύκιο του αγροοικονομικού προγράμματος της βιολογικής γεωργίας με όλα τα απαραίτητα

Οι παραβάτες θα επιστρέφουν τα λεφτά

Για την ένταξη στο πρόγραμμα «βιολογικής Γεωργίας» οι αγρότες οφείλουν να συνάψουν σύμβαση με έναν από τους 8 αναγνωρισμένους φορείς ελέγχου και πιστοποίησης (ΔΗΟ, Φυσιολογική, Βιο Ελλάς, Ο Way Διαφορές Ποιότητας Α.Ε., A Cert Ευρωπαϊκός Οργανισμός Πιστοποίησης, IRIS - Α. Χατζηδόσης και ΣΙΑ Ε.Ε., Πρόστος Ελεγχός - Green Control και Γεωτεχνικό Εργαστήριο Α.Ε.), οι οποίοι αναλαμβάνουν τον έλεγχο της βιολογικής καλλιέργειας. Το κόστος ελέγχου, που δέκονται από τους πιστοποιημένους Οργανισμούς ελέγχου, είναι μια εφάπαξ καταβολή που ανέρχεται σε 150 ευρώ τον χρόνο και επιπλέον 3 ευρώ κατά μέσο όρο το στρέμμα.

Σε γενικές γραμμές το κόστος της καλλιέργειας βιολογικών ελαιώνων είναι το ίδιο σχεδόν με αυτό των συμβατικών.

Μεγάλη προσοχή θα πρέπει να δώσουν οι αγρότες κατά τη διάρκεια συμπλήρωσης της αίτησης, αφού όσοι δεν δηλώσουν τα ακριβή στοιχεία, κινδυνεύουν να βγουν από το πρόγραμμα και σε περίπτωση που έχουν πάρει μέρος της επιδότησης θα κληθούν να την επιστρέψουν.

Επίσης, όσοι διακόψουν τη διαδικασία βιολογικής καλλιέργειας πριν από τη λήξη του προγράμματος αποβάλλονται από αυτό, ενώ παράλληλα θα πρέπει να επιστρέψουν το σύνολο ή ένα μέρος της επιδότησης που έχουν πάρει.

Τέλος, σημειώνεται ότι οι παλαιά δικαιούχοι των οποίων έχουν λήξει ήδη ή λίγους οι συμβατικές υποχρεώσεις, έχουν τη δυνατότητα να επανεπενταχθούν στο μέτρο μετά την ολοκλήρωση των δεσμεύσεων της σύμβασής τους για μια νέα πενταετία, εφ' όσον πληρούν τις προϋποθέσεις.

στοιχεία που ορίζονται με υπουργική απόφαση.

Όσοι εντάχθηκαν στο πρόγραμμα την περίοδο 2005-2006 επιδοτήθηκαν με 72 ευρώ το στρέμμα για την παραγωγή βιολογικού ελαιολάδου και 90 ευρώ για να παράγουν βρώσιμες βιολογικές ελιές. Σύμφωνα με εκτιμήσεις των εμπλεκόμενων φορέων στα ίδια περίπου επίπεδα ανομώνεται να ανέλθουν και οι επιδοτήσεις στο νέο πρόγραμμα για τη βιολογική καλλιέργεια.

Οι αγρότες μπορούν να πάρουν την επιδότηση ακόμη και εάν το προϊόν που παράγουν καταναλώνεται από τους ίδιους.

Υπενθυμίζεται ότι η επιδότηση για τους αγρότες που καλλιεργούν τους ελαιώνες τους α-

κολουθώντας τη συμβατική διαδικασία είναι ίση με τον μέσο όρο των επιδοτήσεων που είχαν πάρει την τετραετία 1999-2002. Κατά μέσο όρο, η επιδότηση για τη συμβατική καλλιέργεια ανά στρέμμα ανέρχεται σε 40 ευρώ περίπου είτε ένας ελαιώνας παράγει ελαιόλαδο είτε βρώσιμες ελιές.

→ **Οφέλη** Οι αγρότες εκτός από την επιδότηση επιστρέφονται και από την τιμή πώλησης του βιολογικού ελαιολάδου, η οποία είναι κατά 20% έως 30% μεγαλύτερη σε σχέση με αυτή του συμβατικού.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στην ίδια χρονιά ο κενδρυική τιμή του βιολογικού ελαιολάδου αγγίζει τα 3,50 ευρώ το κιλό, ενώ αντίστοι-

χα του συμβατικού τα 2,70 ευρώ.

Την τελευταία τριετία, η καταναλωτική βιολογικού ελαιολάδου παρουσιάζει μέση ετήσια αύξηση της τάξεως του 20%.

Όπως τονίζει χαρακτηριστικά στην «Οικονομία» ο, γενικός διευθυντής του Συνδέσμου Ελληνικών Βιομηχανιών Τυποποίησης Ελαιολάδου (ΣΕΒΕΤΕΛΑ), Γιώργος Οικονομίου, «χρόνο με τον χρόνο αυξάνεται η καταναλωτική του βιολογικού ελαιολάδου και πιστεύουμε ότι στο μέλλον θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο, αφού πρόκειται για ένα εξαιρετικό ποιοτικό προϊόν. Ηβια φρακές μικρές και μεγάλες βιομηχανίες τυποποιούν βιολογικό λάδι, το οποίο έχει σημαντική απήχηση τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό».

Παραπλανητικές ετικέτες στο 43,4% των προϊόντων

ΣΚΕΛΟΝ ΕΝΑ ΣΤΑ ΔΥΟ ΠΡΟΪΟΝΤΑ (43,4%), που κυκλοφορούν στην αγορά έχουν παραπλανητικές ετικέτες, απειλώντας σε ορισμένες περιπτώσεις την υγεία των καταναλωτών, παραβιάζοντας τον νόμο και νοθεύοντας τον ανταγωνισμό.

Το περιτύλιγμα συμπίερωμα προκάλεσε έρευνα από έρευνα που διεξήγαγε η ΠΑΣΕΓΕ «σε κάρφους» 386 προϊόντα από 9 σούπερ μάρκετ, σε Αθήνα, Θεσσαλονίκη και Ηράκλειο.

Οι ελλείψεις στις ετικέτες παρατηρήθηκαν στα λαδιόλαδα, στις ελιές, στα τυριά, στα όσπρια και στο κρέας.

Αναλυτικά: **Εξυγιανμένα ελαιόλαδα (κουπί)**: Ποσοστό αποκόλλησης 76,9% με κυριότερες την ονομασία πωλήσης και την παραπλάνηση ως προς την καταγωγή. **Ελιές**: Ποσοστό απόκλισης 71,4% με κυριότερες τις σθετικές διατηρήσεις και την αναφορά προϊόντος ΠΟΠ χωρίς επαρκή αποκόλληση. **Φακίς**: Ποσοστό αποκόλλησης 61,9% με κυριότερη την παραπλάνηση ως προς την καταγωγή. **Φασόλια**: Ποσοστό αποκόλλησης 58,1% με κυριότερη την παραπλάνηση ως προς την καταγωγή. **Κρεας**: Ποσοστό αποκόλλησης 48,8% με κυριότερες τις ετικέτες, την ποικιλία και τα φυσικά - αλλεργιογόνα. **Τυρί κεφαλογαβύρα**: Ποσοστό αποκόλλησης 50% με κυριότερες την ονομασία πωλήσης και την ημερομηνία παραγωγής. **Τυρί φέτα**: Ποσοστό αποκόλλησης 44,4% με κυριότερο πρόβλημα την ονομασία πωλήσης. **Παρόμοιο ελαιόλαδο**: Ποσοστό αποκόλλησης 31,25% με κυριότερη την ονομασία πωλήσης. **Ρύζι**: Ποσοστό αποκόλλησης 28,6%. **Ανθράκωτο**: Ποσοστό αποκόλλησης 25%. **Τυρί κομπρέ**: Ποσοστό αποκόλλησης 12,5%. **Τυρί γραβιέρα**: Ποσοστό αποκόλλησης 11,1%.

Συμπεραίνοντας τα αποτελέσματα της έρευνας, ο πρόεδρος της ΠΑΣΕΓΕ Τ.Σ. Καρμπίνας, δήλωσε ότι «αποδεικνύεται ότι η αγορά είναι ζεραγοραμική με θύματα τους αγρότες και τους καταναλωτές. Η παραπλάνηση είναι ολέθρια συνέπεια στους αγρότες και στους καταναλωτές, όσο από τη διαφορά των τιμών, όσο και από τη τελική ποιότητα του προϊόντος».

Εικόνα 2.19

στ. Μετανάστες

Η μαζική εισροή μεταναστών από όμορες χώρες δημιούργησε νέα δεδομένα στον ελλαδικό χώρο. Χωρίς να υπολογίζονται οι λαθρομετανάστες το σύνολο των νόμιμων μεταναστών από την Αλβανία είναι περίπου 800.000 άτομα.

Δημιουργήθηκε έτσι η ανάγκη χρηματοδότησης μιας νέας κατηγορίας πιθανών πελατών με ειδικά χαρακτηριστικά (τόσο ψυχογραφικά όσο και οικονομικά). Οι μετανάστες αυτοί προέρχονται από χώρα όπου το μέσο βιοτικό και μορφωτικό επίπεδο είναι χαμηλότερο του αντίστοιχου ελληνικού. Πολιτικοί λόγοι επέβαλλαν την πολιτιστική απομόνωση του Αλβανικού πληθυσμού και δημιούργησαν ένα ιδιαίτερο μίγμα ψυχογραφικών στοιχείων (είναι παραδοσιακά αλλά ταυτόχρονα παρουσιάζουν και ξενολατρεία ενώ οι καταναλωτικές τους προτιμήσεις παρουσιάζουν εθνικιστικό και εθνικό χαρακτήρα).

Αυτά άλλωστε τα χαρακτηριστικά εκμεταλλεύτηκε η ίδρυση της American bank of Albania (εθνικό στοιχείο και οικονομική σιγουριά Αμερικάνικου οικονομικού ιδρύματος σε μια χώρα όπου υπάρχει σχετική οικονομική και πολιτική αστάθεια) σε αντίθεση με τα εγχώρια πιστωτικά ιδρύματα που δεν δημιούργησαν ανάλογες υπηρεσίες.

Την αναγκαιότητα παροχής εξειδικευμένων προϊόντων για μετανάστες έχουν αποδεχτεί πολύ νωρίτερα εταιρίες με δυναμικό μάρκετινγκ όπως οι Vodafone, Cosmote που δημιούργησε σειρά προϊόντων για μετανάστες (π.χ. κάρτες για φθηνή συνομιλία μέσω τηλεφωνικού κέντρου για χώρες όπως Αλβανία, Γεωργία, Μολδαβία).

ζ. Ομογένεια

Περίπου 7.000.000 Έλληνες μετανάστες ζουν σε όλη την υφήλιο. Στις ΗΠΑ, Αυστραλία και Γερμανία εντοπίζονται σημαντικές εστίες απόδημου ελληνισμού. Τα οφέλη από τα εμβάσματα των ομογενών έχουν αφομοιωθεί στα εθνικά τους περιβάλλοντα εντούτοις διατηρούν τον Ελληνικό τους χαρακτήρα (παρόλο που αποτελούν τρίτης και τέταρτης γενιάς μετανάστες). Η ελληνική ομογένεια πανηγύρισε εθνικές αθλητικές επιτυχίες (Euro 2004, Mundobasket 2006 κ.ά.) σε όλη την υφήλιο και ειδικά στην Αυστραλία και τις ΗΠΑ δείχνοντας ότι διατηρεί τον δεσμό της με την Ελλάδα.

Όπως θα δούμε στην επόμενη ενότητα οι ελληνικές τράπεζες δραστηριοποιούνται σε πολλές χώρες παρόλα αυτά το δίκτυο διανομής τους δεν καλύπτει επαρκώς την εθνική ομογένεια. (Στη Μελβούρνη ζουν πάνω από 650.000 Έλληνες, ενώ και το Σίδνεϋ διατηρεί μεγάλη ελληνική κοινότητα).

Αρωγός βέβαια σε αυτή την προσπάθεια ενοποίησης του Ελληνικού στοιχείου στο εξωτερικό θα έπρεπε να είναι η Ελληνική Πολιτεία. Με την κατάλληλη άσκηση κυβερνητικής πολιτικής θα μπορούσαν να αναδιαρθρωθούν οι εθνικοί τομείς.

2.6 Έρευνα αγοράς και επενδύσεις των ελληνικών εταιριών στο εξωτερικό

Σήμερα δραστηριοποιείται ένα τεράστιο σύνολο ελληνικών επιχειρήσεων σε ξένα κράτη κυρίως της ΝΑ Ευρώπης. Αυτό οφείλεται κυρίως στο γεγονός ότι η λειτουργία και διάρθρωση αυτών των αγορών είναι συμφερότερη οικονομικά για επενδύσεις διότι απαιτούνται:

- Λιγότερα έξοδα εγκατάστασης των επιχειρήσεων
- Οι αμοιβές και τα ασφάλιστρα των εργαζομένων είναι ελάχιστες σε σχέση με τις εγχώριες (π.χ. μηνιαίος μισθός του μέσου βούλγαρου εργάτη είναι 200 €).

- Τα έξοδα συσκευασίας.
- Μειωμένα λειτουργικά και μεταποιητικά κόστη για τις ελληνικές βιομηχανικές μονάδες που λειτουργούν εκεί (μεταφορικά έξοδα, έξοδα συσκευασίας κ.ά.).
- Μειωμένη φορολογία για τις επιχειρήσεις.
- Χαλαρό επίπεδο οικονομικής οργάνωσης και ελέγχου της αγοράς .
- Νέες ευκαιρίες που θα προκύψουν μελλοντικά από την αναδιάρθρωση των οικονομιών αυτών και τη βελτίωση των υποδομών τους.

Οι νομισματικές ισοτιμίες ευνοούν τους Έλληνες επενδυτές λόγω της ισχυρότερης θέσης της ελληνικής οικονομίας συγκριτικά με αυτές της Ν. Ευρώπης.

Για τους αντίθετους λόγους οι αγορές κρατών όπως αυτών της Δ. Ευρώπης λειτουργούν ανασταλτικά για ελληνικές επενδύσεις:

Συγκεκριμένα οι αγορές αυτές παρουσιάζουν:

1) Αυξημένο επιχειρηματικό κίνδυνο λόγω των συνθηκών που επικρατούν στις αναπτυσσόμενες αγορές (όπως έντονη ρευστότητα και οξυμένος ανταγωνισμός).

2) Η λειτουργία των μονοπωλίων καθιστά δύσκολη την οικονομική επιβιωσιμότητα των μικρών επιχειρήσεων. Πανίσχυροι επιχειρηματικοί όμιλοι, πολυεθνικές εταιρίες και οι θυγατρικές τους ελέγχουν την αγορά και ευνοούν το δίκτυο των συνεργαζόμενων επιχειρήσεών τους.

3) Υπερπροσφορά υπηρεσιών και προϊόντων. Οι αγορές αυτές είναι «κορεσμένες» δηλαδή καλύπτονται πλήρως από προσφορά προϊόντων και υπηρεσιών.

4) Η εισαγωγή μιας εταιρίας στις αγορές αυτές προαπαιτεί τεράστια χρηματικά κεφάλαια. (Για τη δημιουργία δικτύου διανομής του προϊόντος, τεράστια διαφημιστικά κόστη για το λανσάρισμα και προώθηση των προϊόντων τους ή και για τη δημιουργία image και κύρους για το brandname της επιχείρησης, για τη γενικότερη υποστήριξη αυτών π.χ. τεχνολογικά συστήματα).

5) Ο υψηλός βαθμός εγγύτητας των εθνικών φορέων και του παρεμβατισμού που ασκούν (οι αγορές αυτές λόγω του υψηλού επιπέδου ανάπτυξης και οργάνωσης δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερη παραοικονομία (διαφθορά, φοροδιαφυγή κ.τ.λ.) συγκριτικά με την εγχώρια αγορά. Έτσι φαίνεται να διαθέτουν πιο «άκαμπτο» φορολογικό σύστημα και αμεσότερη διευθέτηση των οικονομικών αδικημάτων.

6) Ο εθνικός χαρακτήρας του νομοθετικού πλαισίου των κρατών αυτών προστατεύει τις εγχώριες επιχειρήσεις έναντι των ξένων.

7) Το υψηλό επίπεδο τεχνολογίας και αυτοματισμού που απαιτείται αυξάνει περισσότερο τα λειτουργικά έξοδα.

8) Η προσαρμογή στις αγορές αυτές απαιτεί τη χρήση αυξημένων καινοτομιών και τεχνολογικών εφαρμογών. Απαιτούνται έτσι και αυξημένα λειτουργικά έξοδα για πληροφοριακά συστήματα.

9) Οι συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι κατά των ελληνικών επενδύσεων (π.χ. στην Αγγλία έναντι της Βουλγαρίας απαιτούνται υψηλότερες αμοιβές και ασφάλιστρα εργαζομένων) σε όλους τους τομείς.

Οι παραπάνω λόγοι καθιστούν δελεαστική την επένδυση μικρών και μεσαίων ελληνικών επιχειρήσεων στην περιοχή της ΝΑ Ευρώπης έναντι των Δυτικών αγορών. Αντίθετα οι Ελληνικές Πολυεθνικές και οι μεγάλες επιχειρήσεις θα μπορούσαν να δραστηριοποιηθούν και στις αναπτυσσόμενες αγορές.

2.7 Η ανάγκη χρηματοδότησης των Ελληνικών επιχειρήσεων

Οι ευνοϊκές συνθήκες που περιγράφηκαν στην προηγούμενη ενότητα ήταν και οι λόγοι ανάπτυξης επενδύσεων και ισχυρής παρουσίας των ελληνικών επιχειρήσεων

ειδικά σε χώρες όπως η Σερβία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία, η Π.Γ.ΔΜ, η Αλβανία, η Τουρκία, η Ουγγαρία, η Ουκρανία, η Πολωνία και η Μολδαβία.

Οι ελληνικές επενδύσεις σε αυτές τις αγορές ξεπερνάνε τα 25 δις ευρώ (πηγή: Εφημερίδα Πρώτο Θέμα 2-11-08). Ελληνικές πολυεθνικές εταιρίες όπως η Vivartia, η Τιτάν, τα Ελλ. Πετρέλαια, ο ΟΤΕ, ο Comsote, η Alumil, η Intracom, η Intralot, η Βιοχάλκο, ο όμιλος Antenna (π.χ. εξαγορά του τηλεοπτικού σταθμού Nova στη Βουλγαρία) και τραπεζικοί όμιλοι όπως η ΕΤΕ, η Alpha Bank, η Eurobank, η Πειραιώς Bank, η Εμπορική Τράπεζα έχουν έντονη δραστηριότητα σε αυτές τις αγορές.

Το τμήμα έρευνας αγοράς των τραπεζικών ομίλων θα έπρεπε πρωτίστως να διαπιστώσει αυτή την επενδυτική «τάση» των ελληνικών εταιριών τόσο για τη νέα ανάγκη χρηματοδότησης που δημιουργήθηκε όσο και για τις ίδιες ως επενδυτές.

Άλλωστε όπως θα δούμε και στην ενότητα 3 οι ελληνικές τράπεζες έχουν επενδύσει άνω των 10 δις ευρώ σε αυτές τις αγορές.

Σε πυρριδαποθήκη της ευρωπαϊκής οικονομίας τείνουν να εξελιχθούν πολλές χώρες της ΝΑ Ευρώπης όπως η Ρουμανία, η Ουκρανία, η Τουρκία και η Ουγγαρία, που μέχρι πρότινος είχαν μεν υψηλή ανάπτυξη, τώρα όμως αποδεικνύεται ότι αποτελούν όχι μόνο τη γεωπολιτική αχίλλειο πτέρνα της πείρου μας, αλλά και την οικονομική. Το

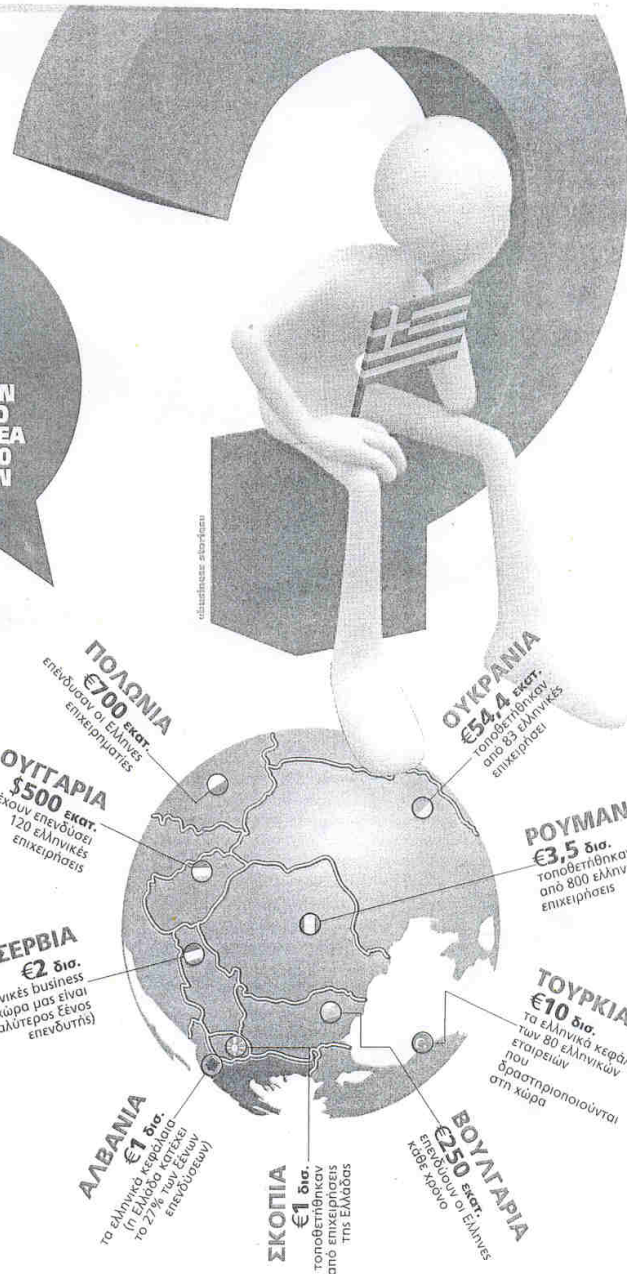
Διεθνές Νομισματικό Ταμείο είναι έτοιμο να χορηγήσει δάνεια ύψους 50 δισ. ευρώ στη Ρουμανία και στην Τουρκία, ενώ ήδη έχει εγκρίνει οικονομική βοήθεια στην Ουκρανία και στην Ουγγαρία. Οι χώρες αυτές αντιμετωπίζουν μεγάλα οικονομικά προβλήματα, καθώς εξαιτίας της οικονομικής κρίσης η ανάπτυξη μειώνεται, ενώ ο πληθωρισμός βρίσκεται στα ύψη.

Ωστόσο, σε κάποιες από αυτές έρχεται να προστεθεί και η πολιτική αστάθεια. Στην Ουκρανία ο πρόεδρος της χώρας Βίκτορ Γιουσένκο ανακοίνωσε ότι οι βουλευτικές εκλογές αναβάλλονται για διάστημα μιας εβδομάδας (θα διεξαχθούν στις 14 Δεκεμβρίου), ώστε να μπορέσει η Βουλή να επεξεργαστεί ένα σχέδιο μέτρων για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, ενώ και στη Ρουμανία τον ερχόμενο μήνα διεξάγονται εθνικές εκλογές. Τα γεγονότα αυτά από μόνα τους, όπως γίνεται εύκολα αντιληπτό, επιτείνουν την απουσία των διεθνών επενδυτών. Τα νομίσματα των χωρών αυτών έχουν υποτιμηθεί έως και 35%, γεγονός που κάνει πιο δυσβάστακτη την αποπληρωμή του εξωτερικού δημοσίου χρέους τους αλλά και των χρεών των νοικοκυριών. Ταυτόχρονα όμως διαπιστώνονται και μεγάλες εκροές κεφαλαίων, καθώς οι χώρες αυτές έχουν μεγάλη εξάρτηση από τις διεθνείς επενδύσεις. Σε αυτόν τον κυκεώνα των αρνητικών εξελίξεων όσες ελληνικές επιχειρήσεις έχουν επενδύσει στις χώρες αυτές ανησυχούν πλέον έντονα για το τι μέλλει γενέσθαι. Επιχειρηματικοί και τραπεζικοί κολοσσοί όπως η Εθνική, η Alpha Bank, η Eurobank, η Πειραιώς, η «Vivartia», ο «Πιτάνας», η «Coca Cola 3E», η «Intrakom», η «Intralot», τα «Ελληνικά Πετρέλαια», ο ΟΤΕ κ.ά. έχουν επενδύσει μέχρι στιγμής το θηριώδες ποσό των 25 δισ. ευρώ προσδοκώντας, όπως είναι φυσικό, σε πολλαπλάσια κέρδη τα επόμενα χρόνια.

Πρόκειται άλλωστε για μια τεράστια σε πληθυσμό περιοχή, ο οποίος ξεπερνά τους 130.000.000 κατοίκους. Αλλωστε, δεν είναι τυχαίο πως η Eurobank ανακοίνωσε την Πέμπτη ότι στο 9μηνο του 2008 πέτυχε να τριπλασιάσει μόλις σε έναν χρόνο τα κέρδη της από τις χώρες της Νέας Ευρώπης. Για την ακρίβεια, η κερδοφορία έφτασε στα 135 εκατ. ευρώ από 42 εκατ. ευρώ στο ίδιο διάστημα πέρυσι, συνεισφέροντας κατά 20,8% στη συνολική κερδοφορία του ομίλου, από μόλις 6,6% το 2007.

Το «business stories», συνεχίζοντας για μία ακόμα εβδομάδα τη χαρτογράφηση της κρίσης, αυτή την Κυριακή φωτίζει τα προβλήματα της Βαλκανικής, αλλά και συνολικά της Νέας Ευρώπης, όπως και τις δυσκολίες που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι ελληνικές επιχειρήσεις από την αναταραχή της οικονομίας σε αυτές τις χώρες. Τα προβλήματα είναι μεγάλα αλλά σε κάθε περίπτωση όλοι λένε ότι οι ελληνικές επιχειρήσεις θα συνεχίσουν να στηρίζουν τις επενδύσεις των πολλών δισεκατομμυρίων ευρώ που έχουν πραγματοποιήσει σε όλο το γεωγραφικό τόξο της ΝΑ Ευρώπης.

ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΑΠΩ ΤΩΝ
25
ΔΙΣ. ΕΥΡΩ ΕΧΟΥΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΑΠΟ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΥΡΩΠΗ ΤΩΝ 130 ΕΚΑΤΟΜΜΥΡΙΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ

Εικόνα 2.19

Είναι πολύτιμη η λειτουργία της Έρευνας Αγοράς σε κάθε εταιρία γιατί είναι αυτή που εντοπίζει τις νέες ευκαιρίες για ανάληψη επιχειρηματικής δράσης. Κάθε αλλαγή μεταφράζεται σε νέα πιθανή ευκαιρία και είναι πιθανό η κατάλληλη αξιοποίησή της να επιφέρει και συγκριτικό πλεονέκτημα της εταιρίας έναντι των ανταγωνιστριών της.

Σήμερα δραστηριοποιούνται 3.500 ελληνικές επιχειρήσεις σε ξένες χώρες και απασχολούν συνολικά 500 χιλιάδες εργαζόμενους (πηγή: Έθνος 3-12-07), ειδικότερα στα Βαλκάνια δραστηριοποιούνται 20 πολυεθνικές ελληνικές και 35 μεγάλες ελληνικές κατασκευαστικές εταιρίες (όπως η Ελληνική Τεχνοδομή, η JP και ABAJ κ.ά.) και το 20% του τζίρου τους προέρχεται από τις Βαλκανικές αγορές.

Μόνο στα Σκόπια δραστηριοποιούνται 211 ελληνικές επιχειρήσεις με 18.000 εργαζόμενους και η Ελλάδα κατέχει την 1η θέση των ξένων επενδυτών με άνω του 1 δις ευρώ επενδεδυμένα κεφάλαια (εικόνα 2.20).

Στην Αλβανία κατέχουμε το 27% των ξένων επενδύσεων με παρόμοιο ποσό επένδυσης (εικόνα 2.20). Στη Σερβία έχουν επενδυθεί 2 δις ευρώ από ελληνικά χέρια όπου και εκεί αποτελούμε τον πρώτο ξένο επενδυτή.

Ανάλογες είναι και οι επενδύσεις σε Ουκρανία, σε Βουλγαρία και Πολωνία (Εικόνα 2.21) και σε Ουγγαρία, Τουρκία, Ρουμανία (Εικόνα 2.22).

Η κερδοφορία που παρουσιάζουν οι ελληνικές εταιρίες από την παρουσία τους στις παραπάνω αγορές είναι αποτέλεσμα εφαρμογής του Μάρκετινγκ.

Ο εντοπισμός των νέων ευκαιριών και η αξιοποίησή τους μέσω των ελληνικών επενδύσεων είναι αναμφισβήτητο αποτέλεσμα της Έρευνας Αγοράς.

ΦΑΚΕΛΟΣ

business stories

ΤΑ «ΤΟΞΙΚΑ» ΒΑΛΚΑΝΙΑ

ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Λειτουργούν 83 επιχειρήσεις με συμμετοχή ελληνικών κεφαλαίων

CRASH TEST ΓΙΑ:

- «Γερμανός»
- τράπεζες και εταιρίες κατασκευών, εμπορίου, ζυλείας, τροφίμων, ορυκτών, κλωστο-ύφαντουργίας-δερματίνων ειδών, μεταλλουργίας κ.ά.

Η οικονομική κρίση βρίσκει την Ουκρανία σε μια κομβική πολιτική φάση. Ο τοπικός συνασπισμός έπειτα από κλυδωνισμούς οδηγήθηκε στη διάλυση και οι εκλογές βρίσκονται πολύ κοντά. Σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Κρατικής Στατιστικής Υπηρεσίας της Ουκρανίας, την 1.10.2006 το ύψος του ελληνικού επενδυμένου κεφαλαίου στην ουκρανική οικονομία ανερχόταν σε 54,405 εκατ. ευρώ, αναλογώντας μόλις στο 0,3% του συνόλου των μέχρι σήμερα ξένων επενδύσεων. Σύμφωνα με τα ανωτέρω στοιχεία λειτουργούν στην ουκρανική επικράτεια 83 επιχειρήσεις με συμμετοχή ελληνικών κεφαλαίων. Οι κλάδοι που προσελκύουν επενδύσεις από τη χώρα μας είναι οι κατασκευές, το εμπόριο, η παραγωγή ζυλείας και προϊόντων από ξύλο, η βιομηχανία τροφίμων και επεξεργασίας γεωργικών προϊόντων,

η παραγωγή ορυκτών προϊόντων, καθώς και η ελαφρά βιομηχανία (κλωστούφαντουργική, δερματίνων ειδών, υποδημάτων), η μεταλλουργία και επεξεργασία μετάλλων, η μηχανουργία καθώς και ο χρηματοπιστωτικός τομέας. Στην τραπεζική τομέα η ελληνική παρουσία είναι σημαντική. Μέγιστο ομίλου Marfin, ο οποίος τον Αύγουστο του 2007 ολοκλήρωσε την εξαγορά της Τράπεζας Οδησσού Marine Tegetoff Bank, η ελληνική παρουσία ενισχύεται με την πρόσφατη δραστηριοποίηση της Eurobank και της Τράπεζας Πειραιώς, ενώ συνεχίζονται οι διπρεσβευτικές επαφές της Εθνικής Τράπεζας και της Alpha Bank για την εξαγορά μεριδίου μεγέθους ουκρανικών τραπεζών. Παρούσα διατηρεί και η «Γερμανός» στη χώρα.

ΑΛΒΑΝΙΑ

Κατέχουμε το 27% των ξένων επενδύσεων, με κεφάλαια άνω του 1 δισ. ευρώ

CRASH TEST ΓΙΑ:

- «Cosmote», «Vodafone Ελλάδος», «Τιτάν», ΔΙΕΚΑΤ, ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, «Ατέρμυν», «Alpha Delta ΕΠΕ», «MT Constructions ΕΠΕ», «Εγνατία Α.Ε.», «MT Fidias ΕΠΕ» κ.ά.

Η Ελλάδα είναι αλήθεια ότι διατρέχει μία από τις πλέον προνομιακές σχέσεις με τη Τίρανα, ιδιαίτερα μετά τη στήριξη που παρέχει ύστερα από την κατάρρευση της τοπικής οικονομίας, εξαιτίας των τραπεζικών πυροβολών το 1997. Η χώρα μας κατέχει περίπου το 27% επί του συνόλου των ξένων επενδύσεων στην Αλβανία και την πρώτη θέση σε επενδυμένο κεφάλαιο, το οποίο υπερβαίνει το 1 δισ. ευρώ. Οι ελληνικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται στη χώρα των βουνών και των αετιών ξεπερνούν τις 300 και δραστηριοποιούνται κυρίως στους τομείς των τηλεπικοινωνιών, εμπορικών τραπεζών, εργοληψίας και κατασκευών, εμπορίου καπνού, εμπορίου και διακίνησης πετρελαίου και πετρελαιοειδών, κλωστούφαντουργίας, τροφίμων και ειδών ένδυσης - υποδήσης. Μεταξύ των ελληνικών επιχειρήσεων στην Αλβανία αναφέρονται τρεις τράπεζες - Εθνική,

Εμπορική, η θυγατρική της Πειραιώς Tirana Bank και η Alpha, που συνδύει επεκτείνονται, οι εταιρίες κινητής τηλεφωνίας «Albanian Mobile Communications» (συμπεριλαμβανόμενης «Cosmote») και «Vodafone» (συμπεριλαμβανόμενης «Vodafone Ελλάδος»). Η τοιμενοβιομηχανία «Τιτάν» προωρεί σε σημαντική επένδυση, ύψους περίπου 200 εκατ. ευρώ, για την κατασκευή βιομηχανικής μονάδας. Οι τράπεζες, όπως η Alpha, η Εθνική και η Εμπορική κατέχουν υψηλά ποσοστά στην τραπεζική αγορά στους τομείς των χορηγούμενων δανείων, των καταθέσεων και των κερδών. Στις κατασκευές οι εταιρίες από την πατρίδα μας κατέχουν ποσοστό 40% της εγχώριας αγοράς. Ειδικότερα στη χώρα δραστηριοποιούνται οι ΔΙΕΚΑΤ Α.Ε., ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, «Ατέρμυν», «Alpha Delta ΕΠΕ», «MT Constructions ΕΠΕ», «Εγνατία Α.Ε.», «MT Fidias ΕΠΕ» κ.ά.

ΣΕΡΒΙΑ

Είμαστε ο πρώτος ξένος επενδυτής, με κεφάλαια άνω των 2 δισ. ευρώ

CRASH TEST ΓΙΑ:

- «Αφρό Βερόπουλοι»
- «Ηλεκτρονική»
- «Ράδιο Κορασιόνης»
- ΟΤΕ ■ «intranscom»
- ΕΛΠΕ ■ «Vivartia»
- «Coca Cola 3E»
- «Αθηνναϊκή Ζυθοποιία» κ.ά.

Τον πρώτο ξένο επενδυτή στη Σερβία αποτελεί η χώρα μας, με την τάση αυτή να βάλει αυξανόμενη λόγω της μεγάλης κινητικότητας που υπάρχει από επιχειρήσεις της Ιταλίας. Η «Αφρό Βερόπουλοι» υπήρξε η πρώτη εταιρία που χάρη στο όραμα του κ. Νίκου Βερόπουλου επένδυσε στο Βελιγράδι λίγο μετά την αρχική επένδυση στα Σκόπια. Κατόπιν ακολούθησε η «Ηλεκτρονική» του κ. Γιάννη Στρατούση, ενώ τώρα αναζητά τη φερέα της και η «Ράδιο Κορασιόνης». Παράλληλα από τις επενδύσεις στη χώρα έχουν γίνει μίσυ υπερκρίσιμες επιχειρήσεις, ενώ οι άμεσες ελληνικές επενδύσεις ξεπερνούν κατά πολύ τα 2 δισ. ευρώ. Μεταξύ των κυριότερων ελληνικών εταιρειών που δραστηριοποιούνται στη Σερβία αναφέρονται ενδεικτικά τις εταιρίες τηλεπικοινωνιών ΟΤΕ (απέκτησε το 20% της «Telecom Serbia» το 1997), «intranscom» (προμηθευτήρια της «Telecom Serbia» σε καρτοτηλεφωνία), τις τράπεζες Εθνική (12 υποκαταστήματα), Alpha (υποκαταστήματα και Serbian Jubankal), Eurobank (υποκαταστήματα και Post Banka), Πειραιώς (Atlas Banka) και ΕΤΕΒΑ (γροσρέριο αντιπροσωπείας), τα ΕΛ.Π.Ε. («Vivarotrol» και προμήθεια καυσίμων ΕΚΟ YU), τις βιομηχανίες τροφίμων «Vivarta» (παραγωγική μονάδα «Delug»), «Coca Cola 3E» («Fresh Co»), «Αθηνναϊκή Ζυθοποιία».

ΣΚΟΠΙΑ

Ειστός από το όνομα, «παίζονται» και ελληνικές επενδύσεις 1 δισ. ευρώ

CRASH TEST ΓΙΑ:

- «Cosmote»-«Γερμανός» ■ «Ελληνικά Πετρέλαια»
- ΕΛΓΕΚΑ ■ «Alumil» και άλλες επιχειρήσεις ούσπερ μάρκετ, τροφίμων, αναψυκτικών, ενδυμασιών και κανο-βιομηχανίας

Αυτό το κώλυμα με τον Βουκερέλα να μην είναι και τι στον κόσμο... Η οικονομία της Πρώτης Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας θεωρείται πλέον κεντρικό πεδίο για τους Έλληνες επιχειρηματίες. Ακολουθώντας την πρόταση του Διονύση Σαββόπουλου να εσβάλει η χώρα μας με ούσπερ μάρκετ στα Σκόπια, ο κ. Νίκος Βερόπουλος αναίεε πρώτος καταστήματα εκεί, εξασφαλίζοντας σημαντικό κέρδη για τον όμιλό του. Η Ελλάδα κατέχει την πρώτη θέση μεταξύ των ξένων επενδυτών στην ΠΓΔΜ τα τελευταία 11 χρόνια. Το ύψος των συνολικών ελληνικών επενδύσεων ανέρχεται σε περίπου 1 δισ. ευρώ. Οι επενδύσεις από τη χώρα μας αφορούν κυρίως στους ακόλουθους τομείς: τρόφιμα - αναψυκτικά (εξέλι αρτοποιίας, σαμπύ, μπιρά, μη ονομαστυμωμένα ποτά), ενέργεια, πετρέλαιο, βιομηχανία τοιμητών, ορυκτά, μάρμαρα, τράπεζες, κανοβιομηχανία, έτομο ένδυμα και αέσαουάρ (παραγωγή φασόν) και σύσταση εμπορικών εταιρειών και αντιπροσωπείων. Θα βρει λοιπόν κανείς στα Σκόπια τις «Cosmote»-«Γερμανός», «Ελληνικά Πετρέλαια», Εθνική Τράπεζα και Alpha Bank, ΕΛΓΕΚΑ, «Alumil» κ.ά.

Εικόνα 2.20

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Διαφθορά και μαφία μπλοκάρουν και τις ελληνικές business (δηλαδή επενδύσεις 250 εκατ. ευρώ κάθε χρόνο)

CRASH TEST ΓΙΑ:

- ΑΝΤΙ
- ΕΚΟ - ΕΛΔΑ
- «Coca Cola 3E»
- «Nivalta»
- «Halcom»
- «Carrefour Μαρνόνουλος» (στοιμάζεται να επενδύσει)
- ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ
- «Προοδευτική»
- ΣΙΔΕΝΟΡ
- «Αrcos», κ.ά.

Μεθόδους, ενδοσχίστους ο πρώην πρωθυπουργός να έχει ανακρωθεί όγας λόγος της βοήθειας που παρέχει για την είσοδο της Βουλγαρίας στην Ε.Ε. Την περίοδο 1992-93 περί τις 100 προκάλεσε ελληνικές εταιρείες ξεκίνησαν τη διεκδικητική οικονομική σχέση. Σύντομα υπήρξε συνδυασμός και από πολλές άλλες εταιρείες της χώρας μας και πλέον η Βουλγαρία θεωρείται κορυφαίος επενδυτικός προορισμός για το κεφάλαιο μας. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι οι ελληνικές τράπεζες κατέχουν το 23,6% των συνολικών τραπεζικών κεφαλαίων. Συνολικά πάνω από 250 εκατ. ευρώ επενδύονται ετησίως στη χώρα από την ΕΛΛΑΔΑ, ενώ η σχέση έχει φθάσει σε τέτοιο σημείο... έγκυρα, ώστε το Ελληνικό χρηματιστήριο φέρεται με την ίδια συνέπεια με αυτό της Σόφιας. Οι ενεργές επιχειρήσεις από τη χώρα μας ανέρχονται σε περίπου 1.500 και έχουν δημιουργήσει δεκάδες κλυδωνισμούς εργοστάσια, ιδιαίτερα στα νότια της χώρας, όπου λειτουργούν εργοστάσια και βιοτεχνίες παραγωγής ενδυμάτων και υποδημάτων. Κύρια κλάδα ενδιαφέροντος των ελληνικών κεφαλαίων είναι οι τράπεζες, οι υποδομές και η βιομηχανία τροφίμων, μεταλλευμάτων, εμπορίου και δικτύων διανομής και παραγωγής ενδυμάτων. Επενδύσεις στη χώρα έχει κάνει ο όμιλος του ANTI, που όμως παύθηκε πρόσφατα τον τηλεοπτικό σταθμό NOVA TELEVISION, η ΕΚΟ - ΕΛΔΑ και οι «Coca Cola 3E», «Nivalta», «Halcom», ενώ σταματά να εισβάλει ο όμιλος «Carrefour Μαρνόνουλος». Επίσης υπάρχουν και οι ΓΕΚ ΤΕΡΝΑ, «Προοδευτική», «Αrcos» κ.ά. Το ποσό των 130 εκατ. ευρώ έχει εισρεύσει η «Σιδενόρ» στη Βουλγαρία το τελευταίο 7 χρόνια από το 2001, χρονιά που απέκτησε το βιομηχανικό συγκρότημα της «Stomana Industry» στο Πέτρικ. Η «Stomana» έχει μεγάλη σημασία τόσο για την πόλη του Πέτρικ όσο και για τη Βουλγαρία συνολικά. Αποτελεί τον μεγαλύτερο παραγωγό ετησίων προϊόντων χάλυβα στη Βουλγαρία και στην ευρύτερη περιοχή, καθώς διαθέτει παραυσία για πάνω από 50 χρόνια τόσο στα Βαλκάνια όσο και στις διεθνείς αγορές. Επρόκειτο για ένα πολύ βιομηχανικό συγκρότημα που μεσουρεύουσε την εποχή των κομμουνιστικών καθεστώτων και αργότερα εγκαταλείφθηκε. Χάρη στην επένδυση της «Βουλκόν» μετατράπηκε σε μία από τις μεγαλύτερες κλιβερικές μονάδες των Βαλκανίων. Αλλά, εξαιτίας της «Stomana» και της προόδου που έδειξε στα τελευταία χρόνια επιτεύχθηκε η πρόσφατη συνεργασία με την αμερικανική «Nucor». Τον περασμένο Ιούλιο πραγματοποιήθηκαν τα εγκαίνια του νέου μονάδας ελάστρου, η οποία αυξάνει την παραγωγική δυναμικότητα της εταιρείας σε ετήσια προϊόντα στους 1.000.000 τόνους ετησίως.

Χτυπήθηκαν και αυτές από τα hedge funds και τα golden boys...

Μπορεί αυτά τα στιγμή στο «κόδρο» της κρίσης να έχουν μπει μονάχα τρεις χώρες περί τη Βαλκανική (Ρουμανία, Τουρκία, Ουγγαρία), όμως οι αναλυτές θεωρούν ότι οι κενδύνοι ενδοκωμίας να είναι υπαρκτοί και για άλλες τοπιές οικονομίες. Μια σκόληρη περιοχή που αποτέλεσε επενδυτικό παράδεισο για κάθε λογής κεφάλαια φράίνεται προς ελλείψης της κρίσης μετατρέπεται σε «νεκροταφείο» επενδύσεων, με ανυπολόγιστες συνέπειες σε οικονομικό αλλά κυρίως κοινωνικό

επίπεδο. Την ίδια ώρα γνωστοί Έλληνες επιχειρηματίες ανεμετωπίζουν με τρόπο το φρόμα της ύφεσης που έρχεται, διαισθανόμενοι ότι η Οδύσσεια που είναι Εξισάνισι εδώ και καιρό ενδοκωμίας να μην έχει καταλήξει την Ιθάκη της κερδοφορίας και της επιχειρηματικής δικαιοσύνης. Και αυτό διότι οι... Κύματα και οι Λαιοτρογόνες των hedge funds και των golden boys έρχονται το πλοίο των ελληνικών επενδύσεων στα αβράθι.

ΠΟΛΩΝΙΑ

700 εκατ. ευρώ στη χώρα του Λεχ Βαλέσα

CRASH TEST ΓΙΑ:

- «Coca Cola 3E»
- «Mellisa»
- «Terminas»
- «Chirita»
- «Intralot»
- «Frigoglass»
- «Folli»
- «Folli»
- «Star Foods»
- «Alexi Andriotti»
- «Σαράνης»
- «Μέλισσα - Κίκα» κ.ά.

Πολύ μέλην έχει χυθεί τις τελευταίες ημέρες αναφορικό με την τύχη δύο πολωνικών και υπό ανάπτυξη οικονομικών της Ανατολικής Ευρώπης. Η πρώτη είναι η χώρα του περιλήμμου «υδραυλικού» η Πολωνία, που τόσο φοβήθηκαν την έναρξη της στην Ε.Ε. οι μεγάλες κεντροευρωπαϊκές χώρες. Και ακολουθεί η Ουκρανία. Το σύνολο του επενδυμένου ελληνικού κεφαλαίου στη χώρα του Λεχ Βαλέσα έχει ξεπεράσει τα 700 εκατ. ευρώ, με την Ελλάδα να καταλαμβάνει τη 19η θέση μεταξύ των σημαντικών χωρών προέλευσης των επενδυτικών κεφαλαίων. Σημαντική είναι η παρουσία στη χώρα έσο της «Coca Cola - Ελληνική Εταιρεία Εμφιάλλωσης», η οποία έχει επενδύσει το ποσό των 513 εκατ. ευρώ και διαθέτει τρία εργοστάσια παραγωγής εμφιαλωμένου νερού και αναψυκτικών. Η εταιρεία «Μέλισσα» έχει επενδύσει 37 εκατ. δολάρια στην παραγωγή πλαστικών ειδών οικιακής χρήσης, ενώ η «Terminas» έχει δημιουργήσει περί τα 330 καταστήματα πώλησης ειδών κινητής τηλεφωνίας. Κατά το 2004 η εταιρεία «Chirita» πραγματοποίησε επενδύσεις της τάξεως των 5,1 εκατ. δολαρίων, ενώ κατά το 2005 δολοκλήρωσε άλλα 15 εκατ. για την ολοκλήρωση της επένδυσης. Πρόκειται για κατασκευές εργοστασίου παραγωγής κρουστών στο Τσάριεζον Μαζνιέβκι, στην εθνική οικονομική ζώνη της Ουτς (Ustz). Το εργοστάσιο ήδη λειτουργεί και προσφέρει απασχόληση σε 50 άτομα. Αυτή τη στιγμή λειτουργούν συνολικά περισσότερες από 35 ελληνικών συμφερόντων εταιρείες, η πλειοψηφία των οποίων είναι μικροί μεγέθους. Μεταξύ άλλων οι «Intralot», «Frigoglass», «Furajim», «Folli Folli», «Star Foods», «Alexi Andriotti», «Σαράνης» (η οποία το 2003 ολοκλήρωσε την αγορά της τοπικής «Pack Plast International»), λιγότερο γνωστές εταιρείες μας, όπως η «Atlanta» (βυτηρική της «Μέλισσα - Κίκα» ΑΒΕΕ) και η «Greek Trade» στην Κρακόβια βιοτοχία και διανέμουν στο καταστήματα ελληνικά τρόφιμα, ενώ οι «Fruil Land», «Euro Foods» και «Eiza Fruit» εδρεύουν στις βιοτοχίες φρούτων. Η χώρα μας αποστέλλει προσηφία τουριστική προαγωγή, όπως υποδεικνύουν το διαθέσιμο στοιχεία. Ο αριθμός των επισκεπτών από την Πολωνία στην Ελλάδα ξεπερνά το 300.000 άτομα.

Εικόνα 2.21

ΠΡΩΤΟ ΘΕΜΑ • business stories • Κυριακή 2 Νοεμβρίου 2008

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Στο χείλος του γκρεμού, που απειλεί 120 ελληνικές εταιρείες με επενδυμένα κεφάλαια 500 εκατ. δολαρίων

ΠΟΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΔΟΚΙΜΑΖΟΝΤΑΙ:

- «Vivartia» ■ S&B
- «Coca Cola 3E» κ.ά.

Τα ουγγρικά βιοκάλι συνήθισαν να παίζουν θλιμμένους σκοπούς για τις χαμένες αγάπες και τον έρωτα. Αυτή τη φορά οι περίφημοι Τσιγγάνοι δεξιότητες ενδεικτικώς να χρειαστεί να βγάλουν το δοξάριο από τη ναυβαλίνα. Το τραγούδι τους θα έχει θλιμμένα εξάστιλα της ύφεσης που πατνας πόδι μετά την Ιαπωνία και στη Βουδαπέστη. Και όλα αυτά δότι μία από τις πλέον ανασταυσομένους οικονομίες του πάλαι ποτέ ανατολικού μίλου, η οποία στα διεθνή φόρα συνιθιζόταν να αναφέρεται ως παράδειγμα φιλελευθιρισμού και οικονομικής προόδου, βρίσκεται στο χείλος του γκρεμού. Για ποικίλους Ελληνες επιχειρηματίες όμως η Ουγγαρία αποτελεί βραχνά. Για όσους δεν το γνωρίζουν, η Ουγγαρία αποτελεί για την Ελλάδα μία από τις μεγαλύτερες σε απορροφηση πορτοκαλιών χώρες της Ευρώπης. Πάνω από 120 είναι οι εταιρείες μας οι οποίες δραστηριοποιούνται στην περιοχή, ενώ οι ελληνικές επενδύσεις εκεί φτάνουν τα 500 εκατ. δολάρια.

Η «Yalco», η «Chirita», η S&B και οι άλλοι
Σημαντικότερες επενδύτες στην Ουγγαρία είναι η «Coca Cola 3E», η οποία είχε προχωρήσει μάλιστα και στην εξαγορά της τοπικής «Coca Cola Beverages», η οποία ήταν αγγλικών συμφερόντων. Ηγετική θέση στην τοπική αγορά κατείχαν επίσης η «Χαρτοποιία Θράκης» και η «Yalco», ενώ από καιρό ο κ. Σπύρος Θεοδωράσουλός, αρχικά μέλος της «Chirita» και στην πορεία μέσω της «Vivartia», είχε επενδύσει σημαντικό κεφάλαιο στην περιοχή. Μεγάλο πρόβλημα όμως ανεμείνεται να έχει και η S&B, η οποία είχε πρόσφατα εξαγοράσει το 100% των μετοχών της ουγγρικής «Betonit IKO Minerals», η οποία ήταν εξοικειωμένη στον ορυκτό μετάνηφι. Οι Ούγγροι τουρίστες προς τη χώρα μας φτάνουν τις 108.000, με διαρκώς αυξανόμενη τάση, ενώ από το 1996 λειτουργεί και το Ελληνοουγγρικό Εμποροβιομηχανικό και Τουριστικό Επιμελητήριο.

ΤΟΥΡΚΙΑ

Το εθνικό κρακ απειλεί να παρυσούρει 80 επιχειρήσεις από την Ελλάδα, με επενδύσεις πάνω από 10 δισ. ευρώ

ΠΟΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΔΟΚΙΜΑΖΟΝΤΑΙ:

- «Ελλάκτιωρ»
- «Intralot»
- «Πλαστικά Θράκης»
- «Πλαστικά Κρήτης»
- Ομίλος Σαράντη
- S&B
- BSB
- «Νηρέας» κ.ά.

Πολλοί είναι αυτοί που θεωρούν ότι η τουρκική οικονομία έχει εδωθεί στα αλλεπάλληλα crash tests στα οποία από καιρού εις καιρόν έχει υποβληθεί, οπότε θα αντέξει άλλο ένα. Όμως μια οικονομία η οποία πρόσφατα είχε τεθεί υπό επίτηραση και με τη Λίρα να βρίσκεται κάτω από ασφυκτική πίεση, τη στιγμή που οι Τούρκοι αποσύρουν τα καταθέσεις τους, σαφώς δεν είναι και πολλά περιθώρια αισιοδοξίας. Εκτός λοιπόν της Εθνικής Τράπεζας, που με την εξαγορά της Finansbank μπήκε για τα καλά στον χορό, υπάρχει μια σειρά μεγάλων ελληνικών επιχειρήσεων με δραστηριοποίηση στη γείτονα. Αυτή τη στιγμή υπολογίζεται ότι περίπου 75-80 επιχειρήσεις από την Ελλάδα κάνουν δουλειές στην Τουρκία, με συνολικές επενδύσεις πάνω από 10 δισ. ευρώ. Εκτός από τον κριματοπολιτικό κλάδο, παρούσα υπάρχει στα τρόφιμα, στη βιομηχανία, στο μεταλλείο, στις υβουκαλλιέργειες,

στη πληροφορική, στο εμπόριο, στην γεωργία, στις κατασκευές, κ.α. Αρκετές μάλιστα είναι οι ελληνικές επιχειρήσεις που επέλεξαν να ανέλθουν το ρίσκο και να ανοίξουν δουλειές στη γείτονα, αντιμετωπίζοντας τη χώρα και ως το κλειδί για είσοδο στις πολλά υποσχόμενες αγορές της Ασίας. Πιο χαρακτηριστικό είναι το παράδειγμα της συνεργασίας μεταξύ της ENKA και της «Ελλάκτιωρ», που ανέλαβαν να κατασκευάσουν μια ολόκληρη πόλη στο Ουράν (Blue City), με προϋπολογισμό 12 δισ. ευρώ.

Εκτός από την Εθνική, παρούσα στη χώρα διαθέτει η Eurobank, που επένδυσε περίπου 140 εκατ. ευρώ και εξαγόρασε την Teikofbank, ενώ η Alpha Bank προχώρησε αγοράσει από την Anadolu Endüstri Holding την τράπεζα Alternatifbank. Βέβαια η επιχειρηματική αμείβει ήδη γίνει εδώ και αρκετό χρόνο από άλλες επιχειρήσεις μέσω της δημιουργίας joint venture με τοπικούς επιχειρηματίες. Μια από αυτές ήταν η κοινή εταιρεία «InTeltek», της «Intralot» και της «Turkcell», για τη διαχείριση του Στοιχηματος. Η «Intralot» είχε το 2006 περίπου 29 εκατ. ευρώ κέρδη. Η «Intracom» ήταν επίσης από τις πρώτες εταιρείες που επεκρίσαν άνοιγμα συμμετέχοντας με 20% στην εταιρεία πληροφορικής «Gantek». Η «Πλαστικά Θράκης» έχει συστήσει μικτή θυγατρική («Tbasce Teknik Ambalaj») με την τουρκική εταιρεία «Teknik Plastik», ενώ στην τουρκική αγορά πρώτων υλών για χημισμό και βελτίωση ιδιοτήτων πλαστικών προϊόντων (master batches) μέσω της τοπικής θυγατρικής «Senkluuma» δραστηριοποιείται και η «Πλαστικά Κρήτης». Κάπου εδώ θα βρούμε έναν τον όμιλο S&B, τον όμιλο Σαράντη, που το τελευταίο διάστημα για να αντιμετωπίσει τα προβλήματά του έχει προφέρει στον δανεισμό μέσω ομολογιακού δανείου και που στην αγορά της Τουρκίας βολτίζει έσοδα πάνω από 4 εκατ. ευρώ. Τέλος, στην Τουρκία θα βρει κανείς εταιρείες όπως η BSB, ο «Νηρέας» στις υβουκαλλιέργειες κ.α.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Η πτώχευση θα απειλήσει 800 ελληνικές επιχειρήσεις που εδρεύουν στο Βουκουρέστι, με επενδύσεις άνω των 3,5 δισ. ευρώ

ΠΟΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΔΟΚΙΜΑΖΟΝΤΑΙ:

- J&P ABAE ■ ΟΤΕ ■ «Cosmote»-«Γερμανός» ■ «Coca Cola 3E»
- «Frigoglass» ■ «Vivartia» ■ «Υφαντίς» ■ GENKO ■ «Eimec»
- «Intracom» ■ Ομίλος Μαρινόπουλου κ.α.

Μια πρώτη ματιά για τον επικείμετο στο αεροδρόμιο του Βουκουρεστίου συνήθως καταλήγει στο να θυμίσει Ελλάδα. Οι πρώτες διαφημίσεις που υποδέχονται τον επιβάτη των αεροπλάνων είναι αυτές της Τράπεζας Πειραιώς, της κατασκευαστικής J&P ABAE, της «Αγορα Κοσμοποίησης» ή της «Cosmoplast», που ανήκει στον ΟΤΕ μαζί με τη «Rosa Telecom». Αν μία χώρα έχει μετατραπεί λοιπόν σε μικρή Ελλάδα, αυτή είναι η Ρουμανία. Κάπως έτσι η Ελλάδα, εκτός από την Επανάσταση του 1821, που ξεκίνησε από το Ιόσσιο, και τους πάντοτε στενωπούς δεσμούς με τη χώρα φιλοξένησε επί μακρόν τον Ρήγα Φεραίο, έχει προκαλέσει εκεί μια νέα, επιχειρηματική αυτή τη φορά, επανάσταση. Με αυτό κι αυτά η Ελλάδα αποτελεί την τρίτη μεγαλύτερη επενδυτική δύναμη σε μια οικονομία που έφτασε μέχρι πρόσφατα με ρυθμό ανάπτυξης ανάλογο της Κίνας (8%) και που θεωρούνταν η αμνημονιακή της Ανατολικής Ευρώπης μαζί με την Πολωνία. Το μισό της όμως των ελληνικών κεφαλαίων

προκαλούν ζάλη μερυστά στο πρόβλημα που μπορεί να προκύψει από ενδεχόμενη πτώχευση της ουγγρικής οικονομίας. Περί τις 800 είναι οι ελληνικές επιχειρήσεις που εδρεύουν στο Βουκουρέστι, με επενδυμένο κεφάλαιο άνω των 3,5 δισ. ευρώ. Στην τοπική αγορά έχουν επενδύσει πολλά ο ΟΤΕ και η «Cosmote», ενώ οι κλάδοι στους οποίους οι Έλληνες επιχειρηματίες έχουν... πατήσει πόδι είναι οι κατασκευές, τα πλαστικά, τα καλλυμικά, οι υβουκαλλιέργειες, οι ορυκτοεργίες κ.α. Στη λίστα των εταιρειών που παρουσιάζουν δράση εκεί βρίσκονται οι ΟΤΕ, «Coca Cola 3E», «Frigoglass», «Γερμανός», «Vivartia», «Υφαντίς», GENKO, «Eimec», «Intracom», ο Όμιλος Μαρινόπουλου κ.α.

Εικόνα 2.23

2.8 Η ισχυροποίηση των ελληνικών εταιριών στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης

Τα κράτη της ΝΑ Ευρώπης εάν και παρείχαν ένα πλήθος «προνομίων» και πλεονεκτημάτων στις ελληνικές εταιρίες για επενδύσεις εν τούτοις παρουσίαζαν μεγάλα οικονομικά προβλήματα (μεγάλα εθνικά χρέη, αυξανόμενη ανεργία, πληθωρισμό κ.ά.).

Αν και η ΕΟΚ διευρύνθηκε ως προς το σύνολο των μελών της με την ένταξη των χωρών της Ανατολικής Ευρώπης δεν διαφαίνεται όμως για τα προσεχή τουλάχιστον έτη η υιοθέτηση του κοινού ευρωπαϊκού νομίσματος από αυτά εφόσον δεν βελτιώνουν στα οικονομικά τους μεγέθη έτσι ώστε να προσεγγίσουν το επιθυμητό οικονομικό επίπεδο που θέτει η κοινότητα για την πλήρη ένταξή τους (μείωση δημόσιων χρεών και ελλειμμάτων, πληθωρισμού, ανεργίας, φοροδιαφυγής κ.λ.π.).

Ακόμη όμως και μετά την ένταξή τους στο κοινό νομισματικό μηχανισμό οι οικονομικές συνθήκες των αγορών αυτών θα συνεχίσουν να είναι ευνοϊκές για τις ελληνικές επιχειρήσεις (θα συνεχίσουν να παρέχουν φθηνά εργατικά διότι δεν αναμένεται ριζική διαφοροποίηση στα μισθολογικά δεδομένα κ.λ.π.).

Μετά την ένταξή τους στην ΕΟΚ προδιαγράφεται αναδιάρθρωση των οικονομικών τους συστημάτων και δημιουργία νέων ευκαιριών ζήτησης για νέα προϊόντα και υπηρεσίες (Εικόνα 2.23). Οι οικονομικοί όροι των χωρών αυτών πρόκειται να μεταβληθούν με την οικονομική ενίσχυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η αξιοποίηση αυτού του «μεσοδιαστήματος» μέχρι την αναδιάρθρωση των οικονομικών τους ενέχει όφελος για τις ελληνικές επιχειρήσεις μέσω της εδραίωσής τους στο οικονομικό γίγνεσθαι των κρατών αυτών.

Αλλά και μετά την προσαρμογή των κρατών αυτών στην Ευρωζώνη οι ελληνικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται εκεί θα έχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα έναντι των λοιπών ξένων επενδυτών εάν καταφέρουν να παγιωποιηθούν στις αγορές των χωρών αυτών σαν ηγετικές.

Μετανά σημεία όμως για περαιτέρω επενδύσεις αποτελούν η έξαρση της παραοικονομίας (διαφθορά δημόσιου τομέα και χρηματισμός) και η χαλαρότητα των κρατικών υπηρεσιών και λειτουργιών (δικαστική και νομοθετική εξουσία, η αστυνόμευση κ.λ.π.) που έρχονται να προστεθούν στην ήδη υπάρχουσα οικονομική αστάθεια και να αυξήσουν το βαθμό σύνδεσης της παραοικονομίας με την εγκληματικότητα.

Παρόλες αυτές τις ιδιαιτερότητες το σύνολο των χωρών αυτών παραμένει ελκυστικό για το σύνολο των ελλήνων επενδυτών που μέσω εξαγορών ελέγχουν εθνικούς φορείς, οργανισμούς και υπηρεσίες ζωτικής σημασίας στον τομέα των επικοινωνιών και της ενημέρωσης ή στο τραπεζικό κλάδο. Οι ελληνικές επιχειρήσεις ακόμη μέσω των συμφερότερων όρων που συναντώνται στις αγορές αυτές μπορούν να είναι ανταγωνιστικές.

8,5 δισ. δολάρια...

→ Εταιρείες αλλάζουν χέρια με φανερά και κρυφά συμβόλαια σκοπιμότητας

ΤΑ ΔΥΟ ΕΛΑΤΟΡΑΝΤΟ

Βουλγαρία και Ρουμανία εξαργυρώνουν την ένταξη στην Ε.Ε.

Η βουλγαρική και η ρουμανική αγορά εκτιμάται ότι έχουν ακόμη σημαντικό περιθώριο ανάπτυξης μετά και την εισοδό των δύο χωρών στην Ε.Ε. Η χρήση του κινητού τηλεφώνου παρουσιάζει συνεχή αύξηση, ενώ βελτιώνεται και το βιοτικό επίπεδο των κατοίκων.

Στην Βουλγαρία η εξέλιξη θα καθοριστούν σε μεγάλο βαθμό η παρουσία τρίτου παίκτη στην κινητή αλλά και οι εξελίξεις στον Οργανισμό Τηλεπικοινωνιών που ιδιοικοποιήθηκε το 2004, ελέγχε-

ται σήμερα από το γνωστό από την εισοδό του στη Forthnet ισλανδικό fund Novator και ενδιαφέρει τις Turk Telekom και Turkcell.

Στη Βουλγαρία η Global, θυγατρική της Cosmote, κατέχει τη δεύτερη θέση στην αγορά κινητής με 3,3 εκατ. συνδρομητές και 65% των συνδρομητών καρτοκινητής, πίσω από τη MTEL (52%), θυγατρική εταιρεία της Telecom Austria.

Ο κύκλος εργασιών της ανήλθε σε 342,3 εκατ. ευρώ (+24,9% από το 2005). Η αύξηση αυτή αποδίδεται

στη σημαντική ενίσχυση της πελατειακής βάσης της και στην αυξημένη χρήση, ειδικά από τους πελάτες συμβολαίου. Μάλιστα, το 2006 ξεκίνησε και η παροχή υπηρεσιών τρίτης γενιάς από την «ελληνική» Global και την «αυστριακή» MTEL.

Στη Ρουμανία, η Cosmote Romania, θυγατρική της Romtelecom, την οποία έχει εξαγοράσει ο ΟΤΕ, κατά τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της, επέκτεινε το δίκτυό της επιτυγχάνοντας 95% πληθυσμιακή κάλυψη, ενώ ο αριθμός των πελατών

της ξεπέρασε μετά τη συμπλήρωση ενός έτους από το επαναλειτουργία της στη αγορά το 1 εκατομμύριο. Μέχρι το τέλος του 2009, στοχεύει να αυξήσει τους πελάτες της κατά 50%. Το business plan της εταιρείας μέχρι το 2008 προβλέπει επενδύσεις ύψους 450 εκατ. ευρώ, εκ των οποίων το 50% έχει ήδη διατεθεί, για την ανάπτυξη του δικτύου της και την αύξηση της πληθυσμιακής κάλυψης. Οι μεγάλοι ανταγωνιστές της είναι η «Orange Romania» και η «Vodafone Romania».

ΑΛΒΑΝΙΑ

Δούρειος ίππος για... Τουρκία

«ΑΠΟΒΑΣΗ» ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ επιχειρεί να κάνει και η γεγονική Τουρκία, η οποία έστω και καθυσπερημένα φιλοδοξεί να αποκτήσει πρόσβαση στις αγορές της νοτιοανατολικής Ευρώπης. «Φλερτάροντας» κάποιες εταιρείες τουρκικών συμφερόντων σε πρώτη φάση με τον αλβανικό οργανισμό τηλεπικοινωνιών και την τρίτη άδεια κινητής στην Αλβανία, αλλά και τον βουλγαρικό οργανισμό τηλεπικοινωνιών (BTC), είναι πολύ πιθανό στη λίστα των βασικών ανταγωνιστών της Ελλάδας στα Βαλκάνια να προστεθεί και η Τουρκία.

Στην Αλβανία η ιδιοικοποίηση του κρατικού παρόχου σταθερής τηλεφωνίας Albtelecom, ακυρώθηκε μετά τις περαινές εκλογές ενώ ήδη η κυβέρνηση έχει ξεκινήσει προεπιθέσεις

διοικητικές, διαπραγματευόμενες ξανά με την τουρκικών συμφερόντων Calik Enerji Group. Η προηγούμενη κυβέρνηση είχε συμφωνήσει να πουλήσει ποσοστό 76% αντί 120 εκ. ευρώ. Σήμερα, η Albtelecom μονοπωλεί τη σταθερή τηλεφωνία με 170.000 συνδρομητές - το 12% των νοικοκυριών στις αστικές περιοχές.

Στην κινητή η Albanian Mobile Communications, θυγατρική της Cosmote, κατέγραψε σημαντική ενίσχυση της πελατειακής της βάσης, κατά 27% το 2006, από τις μεγαλύτερες των τελευταίων ετών και από τον Φεβρουάριο του 2007 έχει ξεπεράσει το 1 εκ. συνδρομητές (στη συντριπτική τους πλειοψηφία καρτοκινητής). Βασικός της ανταγωνιστής είναι η Vodafone.

ΑΥΣΤΡΙΑΚΟΙ

Μετράνε δυνάμεις

Η TELECOM AUSTRIA απέκτησε πρόσφατα την τρίτη άδεια κινητής τηλεφωνίας στην Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας έναντι 10 εκ. ευρώ. Εντός του έτους αναμένεται να ξεκινήσει η εμπορική διάθεση υπηρεσιών από τους Αυστριακούς οι οποίοι θα ανταγωνίζονται τον ΟΤΕ στην κινητή σε δύο χώρες («Σκόπια» και Βουλγαρία). Η εταιρεία απέκτησε άδεια για κινητή και στη Σερβία, όπου ο ΟΤΕ κατέχει εδώ και μια δεκαετία το 20% του κρατικού τηλεπικοινωνιακού οργανισμού Telecom Serbia, που παρέχει υπηρεσίες σταθερής και κινητής. Πρόκειται για μια επένδυση που εκ των υστέρων αποδεικνύεται ότι εξυπηρετεί κυρίως πολιτικές σκοπιμότητες και δεν βασίζονταν σε κάποια μακροπρόθεσμα επιχειρησιακά ή λάνια ανάπτυξης.

Εικόνα 2.23

2.9 Έρευνα αγοράς και λειτουργίες του μάρκετινγκ

Η Έρευνα Αγοράς είναι μια λειτουργία ειδικής σημασίας για κάθε επιχείρηση. Αποτελεί την βάση των επόμενων λειτουργιών του Μάρκετινγκ όπως ο Προγραμματισμός και ο Έλεγχος.

Η σωστή πληροφόρηση σε μια έρευνα αγοράς θα μας βοηθήσει στη σωστή διάγνωση της αγοράς και θα καταστήσει ορθές τις προβλέψεις της επιχείρησης (ή τουλάχιστον μικρές αποκλίσεις από τα προϋπολογισμένα μεγέθη).

Η Έρευνα Αγοράς είναι αλληλένδετη με όλες τις λειτουργίες του Μάρκετινγκ και της επιχείρησης και δεν σταματάει εκεί αλλά έχει συνεχής ροή και επανατροφοδοτεί με στοιχεία την επιχείρηση για τον έλεγχο του προγραμματισμού της και την εξακρίβωση πιθανής απόκλισης από τους επιχειρησιακούς στόχους.

2.10 Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της ελληνικής οικονομίας

Δυσοίωνα τα μεγέθη και τα στοιχεία για την ελληνική οικονομία χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις για την ενίσχυση της εθνικής μας οικονομίας.

Η Ελλάδα διαθέτει συγκριτικά εθνικά πλεονεκτήματα που χρήζουν εκμετάλλευσης και αποδοτικότερης αξιοποίησης τόσο από τις επιχειρήσεις όσο και από το Κράτος. Τέτοια μπορεί να είναι:

- Οι φυσικοί μας πόροι και τα μεταλλεύματά μας (φυσικό αέριο, μεθάνιο, πετρέλαιο, ουράνιο, καίσιο)
- Η αιολική, ηλιακή, γεωθερμική και κυματοθραυστική ενέργεια
- Η γεωπολιτική μας θέση
- Οι ιδανικές κλιματολογικές συνθήκες μας και το έδαφος για την παραγωγή βιολογικών καλλιεργειών.

Μπορούμε να μετασχηματίσουμε τα μειονεκτήματά μας σε πλεονεκτήματα. Η γενικότερη έλλειψη υποδομών της χώρας μας αναδεικνύει νέες τάσεις και ανάγκες ταυτόχρονα. Για παράδειγμα η έλλειψη συγκοινωνιακού δικτύου μας δείχνει τις επερχόμενες αναδιαρθρώσεις και ταυτόχρονα την ανάγκη καθοδήγησης ιδιωτικών και δημόσιων εταιριών που θα ασχοληθούν μελλοντικά με την αναβάθμιση του οδικού ή σιδηροδρομικού δικτύου και την ανάγκη χρηματοδότησης αυτών. Ακόμη καλύτερα θα ήταν η τεχνητή κυβερνητική καθοδήγηση των δυναμικών ελληνικών κατασκευαστικών εταιριών προς αυτή την κατεύθυνση μέσω παροχών και διευκολύνσεων από τον τραπεζικό τομέα. Το ίδιο ισχύει και για τις γεωργικές επιχειρήσεις μας που μπορούν να παράξουν μοναδικά προϊόντα με την κατάλληλη υποστήριξη και έρευνα.

ΕΝΟΤΗΤΑ 3

Η ΔΥΝΑΜΙΚΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

3.1 Η μορφή της ελληνικής τραπεζικής αγοράς

Το τραπεζικό σύστημα στην Ελλάδα σήμερα έχει τη συνηθέστερη μορφή που λαμβάνει η τραπεζική αγορά αυτή του μονοπωλίου ή του ολιγοπωλίου. Συγκεκριμένα:

- Υπάρχει μία, η ηγέτιδα του κλάδου (Εθνική Τράπεζα) με το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς αλλά βιώνει έντονα τον ανταγωνισμό των άλλων τραπεζικών ιδρυμάτων.
- Ακολουθούν τρεις τράπεζες (Eurobank, Pireaus Bank, Alpha Bank) με μικρή διαφορά και ανταγωνίζονται μακροπρόθεσμα για την πρωτοκαθεδρία.
- Μια ομάδα μικρότερων τραπεζών σε οικονομικά μεγέθη που με την κατάλληλη στρατηγική μπορούν να βρεθούν στο προηγούμενο γκρουπ δυναμικότητας (τέτοιες είναι η ΑΤΕ bank, η Post bank, η Marfin Egnatia Bank κ.ά.).
- Πολλές μικρότερες εμπορικές τράπεζες που στηρίζουν την επιβίωσή τους στην αξιοποίηση πιθανών συγκριτικών πλεονεκτημάτων ή στην εξειδίκευσή τους σε μια τραπεζική δραστηριότητα ή και στην αδιαφορία των μεγάλων για δράση σε συγκεκριμένες υπηρεσίες ή γεωγραφικές περιοχές.

3.2 Το μερίδιο αγοράς των εμπορικών τραπεζών

Όπως βλέπουμε στους 2 πίνακες της εικόνας 3.1 (Πηγή: Ελεύθερος Τύπος 13/2/09):

- Οι 4 εμπορικότερες τράπεζες διαθέτουν το 67,0% της ελληνικής τραπεζικής αγοράς στη χορήγηση δανείων
- Οι 4 εμπορικότερες τράπεζες διαθέτουν το 63,5% της ελληνικής τραπεζικής αγοράς σε καταθέσεις ιδιωτών.

Από αυτές οι 4 πρώτες σε μερίδιο έχουν την ίδια θέση σε δάνεια και καταθέσεις (π.χ. η ΑΤΕ Bank ενώ είναι 5η σε καταθέσεις με 10% είναι 6η στα δάνεια με 5%).

Ακόμη οι 9 πρώτες σε μερίδιο της αγοράς τράπεζες διαθέτουν το 97,5% του συνόλου των καταθέσεων των ιδιωτών.

Οι 9 πρώτες διαθέτουν το 90% της αγοράς στην χορήγηση δανείου.

Αυτό σημαίνει ότι το υπόλοιπο σύνολο των εμπορικών τραπεζών (περίπου 40) μαζί με τις ξένες έχουν μόνο το 2,5% της αγοράς σε καταθέσεις και το 10% σε δάνεια.

Συμπεραίνουμε ότι στο ολιγοπώλιο της ελληνικής τραπεζικής αγοράς κυριαρχούν περίπου 10 εμπορικές τράπεζες ελληνικών συμφερόντων ενώ μικρό είναι το κομμάτι της αγοράς για τις υπόλοιπες εμπορικές τράπεζες.

3.3 Οι ελληνικές τράπεζες

Οι κυριότερες ελληνικές τράπεζες σήμερα είναι οι εξής:

1. Εθνική τράπεζα Ελλάδος (ΕΤΕ)
2. Alpha Bank
3. Τράπεζα Πειραιώς
4. Eurobank EFG
5. Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο (Post Bank)
6. Aspis Bank
7. Αγροτική Τράπεζα Ελλάδος ΑΤΕ bank

8. Marfin - Egnatia Bank
9. Γενική Τράπεζα
10. Probank
11. Δωρική Τράπεζα
12. Εμπορική Τράπεζα
13. Ελληνική Τράπεζα
14. Λαϊκή Τράπεζα
15. Τράπεζα Κύπρου
16. Πανελλήνια Τράπεζα
17. Τράπεζα Αθηνών
18. Millenium Bank
19. Τράπεζα Αττικής

Οι τρεις μεγαλύτεροι ιδιωτικοί τραπεζικοί όμιλοι στην Ελλάδα είναι της Eurobank, της Alpha και της Πειραιώς σε αντίθεση με τον όμιλο της ΕΤΕ που έχει δημόσιο χαρακτήρα.

Το σύνολο αυτών των ομίλων πλαισιώνεται από θυγατρικές εταιρίες που δραστηριοποιούνται σε λοιπές οικονομικές δραστηριότητες (επενδυτικές εταιρίες, ασφαλιστικές, χρηματιστηριακές, κτηματομεσιτικές, κατασκευαστικές κ.τ.λ.) όπως η Εθνική Τράπεζα Επενδύσεων Βιομηχανικής Ανάπτυξης (Ε.Τ.Β.Α.), Τράπεζα Επενδύσεων κ.ά.

Μαζί με τα ξένα τραπεζικά ιδρύματα, τα πιστωτικά ιδρύματα που λειτουργούν στην εγχώρια αγορά είναι περίπου 60.

3.4 Οι μεγάλοι όμιλοι του τραπεζικού τομέα

Γενικά μεγέθη και οι δυνατότητες των ελληνικών τραπεζών:

ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (Ε.Τ.Ε.)

Η Εθνική Τράπεζα Ελλάδος υπήρξε η πρώτη ελληνική τράπεζα από την αναβίωση του σύγχρονου Ελληνικού Κράτους. (Η ΕΤΕ ιδρύθηκε το 1827).

Είναι η πρώτη σε οικονομικά μεγέθη και αποδόσεις τράπεζας και δραστηριοποιείται σε 15 διαφορετικές χώρες. Είναι η ηγετική του τραπεζικού κλάδου (και μέχρι σχεδόν και την απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος απολάμβανε προνομιακής μεταχείρισης από το ελληνικό κράτος) και κατείχε διαχρονικά το μεγαλύτερο μερίδιο της αγοράς. Το 2007 κατείχε το 23,5% των καταθέσεων στην ελληνική αγορά και το 22% σε δάνεια. Διαθέτει το ευρύτερο δίκτυο διανομής (περίπου) 2.000 καταστημάτων (παρουσία και στις 5 ηπείρους) σε σχέση με τα υπόλοιπα τραπεζικά ιδρύματα.

Κατά τη μακροχρόνια παρουσία της Ε.Τ.Ε. στην Ελληνική αγορά απέκτησε μερίδιο και σε πολλές άλλες τράπεζες και οικονομικά ιδρύματα (όπως η Εμπορική Τράπεζα Πίστωσης, Κρήτης, Λαϊκή, Αθηνών, Hellenic Atlantic κ.ά.) και διατηρεί ακόμη και σήμερα (όπως στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο το 5,7%). Σημαντική εξαγορά του ομίλου της Εθνικής ήταν αυτή της Finansbank στην Τουρκία (της 3ης μεγαλύτερης τράπεζας) ενώ διατηρεί μερίδια και σε πολλές ξένες τράπεζες (όπως η Stopanska Banka στη ΠΓΔΜ κ.ά.).

Η Ε.Τ.Ε. πραγματοποίησε κέρδη στο α' εξάμηνο του 2008 835 εκ. ευρώ ενώ 238 εκ. ευρώ από αυτά προέρχονται μόνο από τη Τούρκικη αγορά (Finansbank) και 107 εκ. ευρώ από τις χώρες της Ν.Α. Ευρώπης. Στην Τουρκία χορήγησε δάνεια 10,8 δις ευρώ και σε 3,7 δις ευρώ ανήλθαν οι καταθέσεις της. Στη Ν.Α. Ευρώπη χορήγησε δάνεια 5,4 δις ευρώ και τα 3,3 δις ευρώ από αυτά ήταν λιανικής.

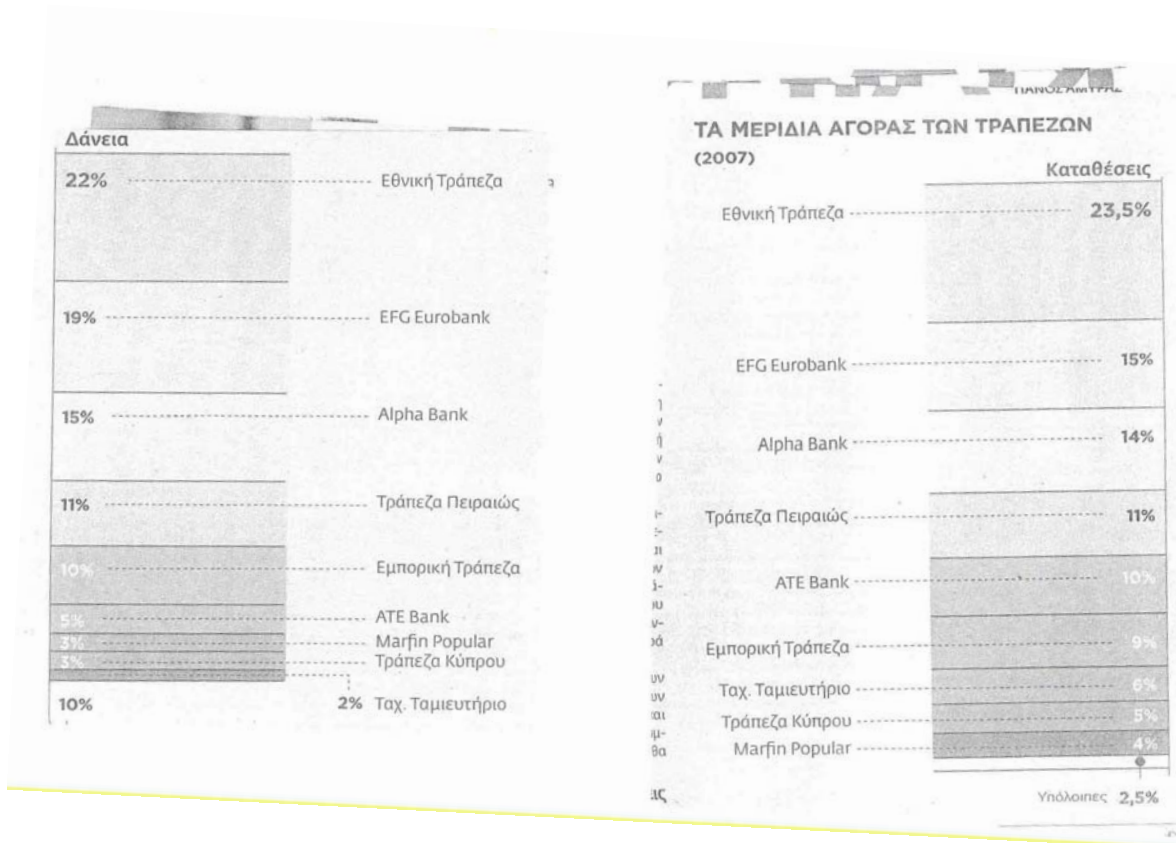
EFG EUROBANK

Η Eurobank όπως και η τράπεζα Πειραιώς κατάφεραν σε ελάχιστα χρόνια να πρωταγωνιστήσουν στην ελληνική αγορά και να ισχυροποιηθούν σε πολλές από τις χώρες που δραστηριοποιούνται. Η Eurobank ήταν 2η στην αγορά (το 2007) σε καταθέσεις και δάνεια με αντίστοιχα μερίδια 15% και 19%.

Διαθέτει το δεύτερο μεγαλύτερο δίκτυο διανομής με 1500 καταστήματα ενώ δραστηριοποιείται σε εννέα χώρες. Το 2007 παρουσίασε 32% αύξηση κερδών με σύνολο ενεργητικού 68 δις ευρώ και 5 δις ίδια κεφάλαια. Η Eurobank απασχολεί πάνω από 22.000 εργαζομένους.

Έχει επενδύσει πάνω από 1,5 δις ευρώ στη ΝΑ Ευρώπη και στο 2007 τριπλασίασε τα κέρδη της από τις αγορές αυτές. Στη Ρουμανία τα καθαρά της κέρδη ήταν 23,3 εκ. ευρώ (300% αύξηση και εδώ), στα Βαλκάνια παρουσίασε αύξηση 78% (συνολικά κέρδη 36 εκ. ευρώ), στη Σερβία 18 εκ. ευρώ κέρδη και στην Πολωνία (με τη νέα τραπεζική εξαγορά) η Polbank EFG πραγματοποίησε 7,5 εκατ. ευρώ πωλήσεις, ενώ διαβλέπουν κέρδη στο τέλος της χρήσης.

Η Eurobank πραγματοποίησε 170 εκ. ευρώ κέρδη από τις περιοχές της ΝΑ Ευρώπης (ενώ αναμένει τριπλασιασμό τους στις αγορές αυτές).

Εικόνα 3.1

ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Το μερίδιο της αγοράς της Τράπεζας Πειραιώς στην αγορά των καταθέσεων ήταν 11% ισόποσο με το μερίδιο των δανείων. Διαθέτει 870 και πλέον καταστήματα και δραστηριοποιείται έντονα στην Σερβία, Ρουμανία, Βουλγαρία, Αλβανία, Κύπρο, Ουκρανία, Αίγυπτο, Αγγλία και ΗΠΑ. Στο α' τρίμηνο του 2007 πραγματοποίησε 50,5% αύξηση των κερδών που ήταν συνολικά 280 εκ. ευρώ.

Στα Βαλκάνια παρουσίασε 73% αύξηση κερδών, χορήγησε συνολικά 9 δις ευρώ σε δάνεια ενώ 5 δις ευρώ ήταν η αποταμίευση καταθέσεων.

Στην περιοχή της ΝΑ Ευρώπης 5 δις ευρώ ήταν οι καταθέσεις και 9 δις ευρώ η χορήγηση δανείων. Η αποταμίευση καταθέσεων στο εξωτερικό παρουσίασε 66% αύξηση σε σχέση με την προηγούμενη χρονιά ενώ τα δάνεια 72% ενώ παρουσίασε και 20% αύξηση στους εργαζόμενους.

ALPHA BANK

Η Alpha Bank κατέχει το 14% σε καταθέσεις και 15% από το μερίδιο της αγοράς των δανείων, ενώ υπήρξε για σειρά ετών δεύτερη εμπορικότερη τράπεζα μετά την Ε.Τ.Ε. (πριν τη Πειραιώς και τη Eurobank).

Η Άλφα τράπεζα στο α' τρίμηνο του 2007 πραγματοποίησε 256,1 εκ. ευρώ κέρδη ενώ χορήγησε δάνεια ύψους 1,2 δις ευρώ στο εξωτερικό, επίδοση που ξεπέρασε για πρώτη φορά την αντίστοιχη στην Ελλάδα (1 δις ευρώ). Η χορήγηση δανείων εκεί παρουσίασε 83% αύξηση και 61% στην Κύπρο.

Στη ΝΑ Ευρώπη διαθέτει 8% μερίδιο στην αγορά και πραγματοποιεί 10% των συνολικών κερδών της από τη δραστηριότητα στις εκεί περιοχές. Οι καταθέσεις στη ΝΑ Ευρώπη αυξήθηκαν κατά 38,3% 5,9 δις ευρώ. Τα κέρδη προ φόρων αυξήθηκαν κατά 72,1% σε 85,7% εκ. ευρώ και το χαρτοφυλάκιο των δανείων αυξήθηκε κατά 81% σε 3,5 δις ευρώ.

ΓΝΩΡΙΣΤΕ ΤΟΝ ΟΜΙΛΟ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

Ο ΟΜΙΛΟΣ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΕΙΝΑΙ ΕΝΑΣ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΙΟ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΥΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ, ΠΟΥ ΜΕ ΣΥΝΕΠΕΙΑ ΥΠΗΡΕΤΕΙ ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΣΕ ΚΑΤΕΞΟΧΗΝ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΟΥ ΧΩΡΟΥ ΤΗΣ ΑΓΟΡΑΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΩΝ ΚΑΙ ΣΕ ΙΣΧΥΡΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΟ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟ ΣΕ Ν.Α. ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ.

διαβάζεται σε 5'

Σ

τόχος του Ομίλου είναι να ανταποκρίνεται με αξιοπιστία στις ανάγκες των πελατών, να προηγείται των εξελίξεων και των απαιτήσεων της αγοράς και να δημιουργεί πρωτοποριακές υπηρεσίες που ταιριάζουν απόλυτα στις εκάστοτε δυνατότητες και ανάγκες. Η Τράπεζα Πειραιώς προσφέρει μια τεράστια γκάμα προϊόντων, με σκοπό τη διαχείριση χρήματος και την προβολή επενδυτικών λύσεων, αλλά και την ανεύρεση πόρων που θα βοηθήσουν τον επιχειρηματία αλλά και ιδιώτη πελάτη να κάνει τα όνειρά του πράξη.

~~Καθημερινές Συνολογήσεις~~

~~Λογισμικό που μετατρέπει τις ενοποιημένες πληροφορίες της Τράπεζας Πειραιώς σε μια σειρά από λογισμικά, καθιστώντας τη χρήση τους~~

64

ΣΕ ΤΡΟΧΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΕΧΕΙ ΣΥΝΔΕΘΕΙ ΜΕ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ. ΕΙΝΑΙ ΜΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΟΥ ΕΡΧΕΤΑΙ ΑΠΟ ΜΑΚΡΙΑ ΚΑΙ ΘΑ ΠΑΕΙ ΜΑΚΡΙΑ, ΣΥΝΕΧΙΖΟΝΤΑΣ ΝΑ ΑΠΟΤΕΛΕΙ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΠΗΓΗ ΣΤΗΡΙΞΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΩΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΓΙΑ ΠΡΟΟΔΟ ΚΑΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ. **διαβάζεται σε 5'**

Η

ΑΤΕbank είναι μια σύγχρονη τράπεζα για όλους τους Έλληνες, παρούσα στην κοινωνική δραστηριότητα με ενεργό ρόλο και αποστολή. Είναι η Τράπεζα όλων των επαγγελματιών, οικονομικών και κοινωνικών δραστηριοτήτων και ιδιαίτερα των νέων. Σήμερα διαμορφώνει μια νέα σελίδα στην ιστορία της, με στρατηγική, σχέδιο, συνεχή προσπάθεια και διαφάνεια που διατρέχει όλους τους τομείς λειτουργίας της. Η νέα, ισχυρή ΑΤΕbank, με ένα μεγάλο δίκτυο 476 καταστημάτων σε όλη την Ελλάδα, εξελίσσεται δυναμικά και επιτυγχάνει όλους τους υψηλούς και φιλόδοξους στόχους που θέτει το τριετές επιχειρηματικό της πλάνο, προς όφελος των πελατών, των μετόχων και των εργαζομένων της.

Ανοδική πορεία

Η εξαιρετικά θετική πορεία της τα τελευταία χρόνια και κυρίως η διατηρησιμότητα της κερδοφορίας της, επιβεβαιώνονται από τα οικονομικά αποτελέσματα της ΑΤΕbank, τα οποία είναι εντυπωσιακά και βελτιώνουν θεαματικά τη θέση της στον τραπεζικό χώρο. Η αξία της Τράπεζας τα τελευταία τρία χρόνια έχει υπερδιπλασιαστεί. Από 1,4 δισ. ευρώ το 2004, ξεπερνά σήμερα τα 3,6 δισ., ενώ κατά τα τελευταία 2 οικονομικά έτη οι επενδυτές - μέτοχοι απολαμβάνουν και μέρισμα. Η ΑΤΕbank με την πολιτική που ακολουθεί από τον Απρίλιο του 2004, υπηρετεί πέρα από το συμφέρον των μετόχων της, των πελατών και των εργαζομένων της και το ευρύτερο δημόσιο συμφέρον. Είναι η τράπεζα που την πλειοψηφία των μετοχών της κατέχει το Δημόσιο και η κερδοφορία της συνιστά κοινωνικά προσφορά προς το σύνολο των Ελλήνων. Σήμερα, διατηρώντας ακεραία την παραδοσιακή σχέση της με τον αγροτικό τομέα, έχει μετεξελιχθεί

52

Εικόνα 3.2

Στη Βουλγαρία παρουσίασε αύξηση κατά 175% των στεγαστικών δανείων μέχρι τον Ιούνιο του 2008 ενώ κατά 240% αυξήθηκε και ο αριθμός των λογαριασμών των καταθέσεων.

Παρατηρούμε ότι ο χώρος της ΝΑ Ευρώπης όπως και των Βαλκανικών χωρών αποφέρει κερδοφορία για τους 4 μεγαλύτερους τραπεζικούς ομίλους.

Η Alpha Bank διαθέτει ευρύτατο δίκτυο διανομής με συνολικά 870 καταστήματα.

Η κερδοφορία του 2007 οφείλεται και στην εξαγορά της Alpha ασφαλιστικής από την AXA έναντι 81,8 εκ. ευρώ.

ATE BANK

Η ATE διαθέτει το 10% της αγοράς σε καταθέσεις και το 5% σε δάνεια. Η ATE BANK ιδρύθηκε το 1929 (μαζί με την Τράπεζα Αττικής και την ΕΤΕ είναι οι μακροβιότερες ελληνικές τράπεζες).

Η ATE επεκτείνεται δυναμικά και στο εξωτερικό με χρονική υστέρηση 15 ετών. Μετά τον επαναπροσδιορισμό της στρατηγικής του Ομίλου εταιριών της προχώρησε το 2006 και στις αρχές του 2007 στην εξαγορά του 87,21% των μετοχών της ρουμανικής ATE bank Romania (πρώην Mind Bank) και του 20,12 των κοινών μετοχών της σερβικής τράπεζας AIK Banka με ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους σε σχέση με άλλες περιπτώσεις εξαγορών στις αναδυόμενες αγορές των Βαλκανίων από Ελληνικά και ξένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που η τιμή εξαγοράς των τραπεζών ήταν σημαντικά υψηλότερη.

Σήμερα μετά την ιδιωτικοποίησή της και την ισχυρή της παρουσία στα Βαλκάνια το 15% των κερδών της προέρχεται από το εξωτερικό.

Διαθέτει ευρύ δίκτυο με 476 καταστήματα ενώ είναι η μόνη τράπεζα που για τη ρύθμιση των πανωτοκίων διέγραψε χρέη 64.000 οφειλετών.

Marfin - Egnatia Bank

Η Marfin - Egnatia Bank διαθέτει τη σιγουριά των κεφαλαίων του Ομίλου M.I.E. και δραστηριοποιείται σε 13 χώρες.

Διαθέτει 467 καταστήματα ενώ απασχολεί πάνω από 9.000 εργαζόμενους. Πιθανό συγκριτικό της πλεονέκτημα είναι η δύναμη του ομίλου MIG και των θυγατρικών.

Τόσο η Marfin-Egnatia Bank όσο η ATE Bank και η Post Bank διεκδικούν ένα πιο δυναμικό λόγο και ενδέχεται μελλοντικά να διαδραματίσουν πιο αναβαθμισμένο ρόλο στα τραπεζικά δρώμενα.

Τέλος η Marfin - Egnatia Bank κατείχε το 4% από τις εγχώριες καταθέσεις και το 3% των χορηγήσεων.

POST BANK

Το ταχυδρομικό ταμειευτήριο (POST BANK) διαθέτει το 6 των καταθέσεων και το 2% στον τομέα των χορηγήσεων (2007) και ένα δίκτυο 145 καταστημάτων.

Συγκριτικό πλεονέκτημά της, ο ειδικός χαρακτήρας της και η στενή συνεργασία της με τα ΕΛΤΑ που ανεβάζει σε άνω των 1100 τα συνολικά σημεία εξυπηρέτησής της στην Ελλάδα.

Διανύει όπως και η ATE Bank περίοδο εκσυγχρονισμού (αλλαγή λογοτύπου, έντονη διαφημιστικό προβολή κ.ά.).

Τέλος, δύο ακόμα εμπορικές τράπεζες συμπληρώνουν τις μεγάλες του χώρου. Η τράπεζα Κύπρου που κατέχει το 5% των καταθέσεων και το 3% στην παροχή δανείων.

Η Εμπορική τράπεζα που μετά την ένταξή της στον όμιλο της Gredid Agricole αναμένεται να διαδραματίσει πιο δυναμικό ρόλο. Η Εμπορική κατέχει το 9% των ιδιωτικών καταθέσεων στην τοπική αγορά και το 10% στην αγορά των δανείων. Η Εμπορική έχει εξαγγείλει και σημαντικό πρόγραμμα επέκτασης με τη δημιουργία 267 νέων μονάδων.

ΕΝΟΤΗΤΑ 4

4.1 Οι ξένες τράπεζες στην Ελλάδα

Οι κυριότερες ξένες τράπεζες που λειτουργούν (ή λειτούργησαν) στην εγχώρια αγορά είναι:

1. Citibank
2. American Express I.B.C.
3. Credit Lyonnais Grece
4. HSBC
5. Barnlay's Bank International Ltd
6. ABN - Amro Bank
7. Midland Bank Ltd
8. Hambro Bank
9. ANZ Grindlays Bank
10. Nova Scotia Bank
11. The Royal Bank of Scotland
12. Credito Italiano
13. BNP (Banque Nationale de Paris)
14. The Chase Manhattan Bank
15. Banque Indosuez
16. Arab Bank Ltd
17. Societe Generale
18. National Westminster Bank
19. European Investment Bank
20. Dresner Bank
21. Credit Commerciale de France
22. Bayerische Vereinsbank
23. Bank of America
24. Banca Commerciale Italiano
25. Banco Ambrosiano Veneto
26. Istituto Bancario Sao paulo di Torino
27. Bank Sadenat Iran
28. Bank Rothschild
29. Banque Paribas
30. T bank

Οι ξένες τράπεζες που δρουν στην Ελλάδα ανήκουν σε δύο γκρουπ δυναμικότητας. Στο πρώτο είναι πανίσχυρα μονοπώλια όπως η Citibank, η Midlank, η HSBC, η Credit Lyonnais, η Societe General, η Chase Manhattan Bank, η BNP (γαλλική που συγχωνεύθηκε με την paribas) ή η Banclags ABN Amro Bank (συγχώνευση Banclays με ABN-amro bank). Οι όμιλοι αυτοί δραστηριοποιούνται σε όλη την υφήλιο με χιλιάδες καταστήματα και απασχολούμενους και με διεθνή ισχυρό brandname και κύρος.

Στο δεύτερο γκρουπ ανήκουν οι λοιπές που διατηρούν υποκαταστήματα στην τοπική αγορά κυρίως για την εξυπηρέτηση της εθνικής τους πελατείας. (Arab Bank Ltd, Banque Indosuez κ.ά.). Κλασικά παραδείγματα τραπεζών που ποντάρουν αποκλειστικά στην εθνική τους πελατεία είναι η νεοϊδρυθέντα (2008) με 2 καταστήματα στον ελληνικό χώρο τούρκικων συμφερόντων Ziraat Bank όπως και η American Bank of Albania.

4.2 Η ίδρυση υποκαταστημάτων από τις ξένες τράπεζες στην Ελλάδα

Στη μεταπολεμική περίοδο η φάση μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1960 διακρίνεται από την έλλειψη ενδιαφέροντος των ξένων τραπεζών για εγκατάστασή τους στη χώρα. Από τις ξένες τράπεζες που είχαν ιδρυθεί κατά τη διάρκεια του μεσοπολέμου, η μόνη που εξακολούθησε και μεταπολεμικά τη λειτουργία της ήταν η American Express. Μια άλλη, η Ionian Bank Ltd αποσύρθηκε από την τραπεζική αγορά μεταβιβάζοντας στην Εμπορική Τράπεζα τον έλεγχο της πάνω στην τότε Ιονική τράπεζα (1957).

Ωστόσο, στη δεκαετία του 1960 σημειώνεται μια ουσιαστική στροφή και αρκετές ξένες τράπεζες ανοίγουν υποκαταστήματα ή συμμετέχουν σε ελληνικούς τραπεζικούς οργανισμούς.

Είσοδος των ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων στις εγχώριες τραπεζικές εργασίες συντελείται εκτός από την ίδρυση υποκαταστημάτων τόσο με τη συμμετοχή στο κεφάλαιο τραπεζικών εταιριών (κατά πλειοψηφία ή και πλειοψηφία) όσο και με την ίδρυση γραφείων εκπροσώπησης ή την ίδρυση γραφείων με βάση τον Α.Ν. 89/1967.

Η ανάλυση τραπεζικών εργασιών και κυρίως χρηματοδοτήσεων από ξένες τράπεζες τόσο προς ιδιωτικές επιχειρήσεις όσο και προς το Δημόσιο χωρίς να υπάρχει οποιαδήποτε μορφή εγκατάστασης αυτών αποτελεί πρόσθετο και ιδιαίτερης φύσης κριτήριο για τη διεύθυνση ξένων τραπεζών στην εγχώρια τραπεζική αγορά. Η εγκατάσταση αυτών των τραπεζών δηλαδή αποβλέπει στον εντοπισμό και εκμετάλλευση των ευκαιριών χρηματοδότησης στην ελληνική οικονομία που αδυνατούν να καλύψουν οι εγχώριες και στα πλαίσια πάντα του υψηλού τραπεζικού Μάρκετινγκ που ακολουθούν αυτές και στη δυνατότητά του να χρησιμοποιήσουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που έχουν στη διάθεσή τους.

Η First National City Bank, Citibank σήμερα ήταν η πρώτη ξένη τράπεζα που ίδρυσε μεταπολεμικά πρώτη υποκατάστημα του οποίου η λειτουργία αρχίζει το 1964. Οι περισσότερες όμως ξένες τράπεζες εγκαθίστανται στη χώρα μετά το 1967. Έτσι ενώ το 1964 λειτουργούν μόνο 2 ξένες τράπεζες με 4 υποκαταστήματα το 1971 υπάρχουν 7 με 19 υποκαταστήματα και στο τέλος του 1980 λειτουργούν 42 υποκαταστήματα από 17 τράπεζες. Διασυνδέσεις συμμετοχής υπήρξαν και υπάρχουν σε ορισμένες από αυτές μεταξύ τους καθώς και συμμετοχές σε ελληνικές τράπεζες (ΕΤΕΒΑ, Τράπεζα Επενδύσεων, Τράπεζα Αττικής) ή σε άλλους οργανισμούς ή και έχουν ιδιαίτερο υποκατάστημα για την άσκηση off shore τραπεζικών εργασιών.

Έτσι κάτω από αυτή την οπτική κρίνεται αναγκαίο και σκόπιμο η μελέτη και εξέταση των ξένων τραπεζών στην Ελλάδα να διερευνάται εις βάθος (συμμετοχές, υποκαταστήματα) και σε όλο το σύνολο του όλου τραπεζικού ομίλου όπου υπάρχει για να έχουν σαφή εκτίμηση των δυνατοτήτων αυτού και των επιμέρους οικονομικών στοιχείων του.

Έντονη ανάπτυξη και επέκταση των ξένων τραπεζών στη χώρα υπήρξε στο διάστημα 1967-74 που εκφράστηκε με πολλαπλασιασμό του αριθμού τους και τη διεύρυνση των εργασιών τους, 10 νέες τράπεζες και 28 νέα υποκαταστήματα. Από εκεί και μετά έως τα τέλη σχεδόν του 1980 εγκαταστάθηκαν άλλες 6 ιδρύοντας επτά νέα υποκαταστήματα και οι ήδη εγκατεστημένες 12 ξένες τράπεζες αύξησαν τον αριθμό των υποκαταστημάτων τους κατά 4. Έως το 1981 η Citibank και η American Express διέθεταν τον μεγαλύτερο αριθμό υποκαταστημάτων με επτά η κάθε μία έναντι του μέσου όρου των τριών, δύο ή ενός των υπολοίπων ξένων τραπεζών. Από το σύνολο αυτών 22 βρίσκονται στην Αθήνα, 13 στον Πειραιά και 7 στη Θεσσαλονίκη.

Οι ξένες τράπεζες περιορίζουν την εγκατάστασή τους στα κυριότερα οικονομικά κέντρα της χώρας (Αθήνα, Θεσ/νίκη κ.ά.) ή στους εδαφικούς χώρους που

έχουν ιδιαίτερα συμφέροντα όπως η American Express όπου διατηρούσε αποκλειστικότητα στην ίδρυση ορισμένων υποκαταστημάτων στις τότε υπάρχουσες αμερικάνικες βάσεις στον ελλαδικό χώρο για την εξυπηρέτηση του αμερικανικού προσωπικού αυτών.

Η πλειοψηφία των ξένων τραπεζών είναι Αμερικανικών και Βρετανικών συμφερόντων παρόλο που λειτουργούν και υποκαταστήματα τραπεζών αρκετών άλλων ανεπτυγμένων χωρών όπως ο Καναδάς, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ολλανδία. Οι Αμερικάνικες Τράπεζες εξάλλου είναι αυτές που πρωτοεγκαταστάθηκαν στη χώρα και είναι σήμερα οι πλέον ανεπτυγμένες από άποψη τραπεζικής δραστηριότητας στην εγχώρια αγορά. Οι Ευρωπαϊκές εγκαταστάθηκαν μετά το 1973 και για πολλά χρόνια είχαν περιορισμένη αν και σταθερά αυξανόμενη δραστηριότητα σε σχέση με τις Αμερικάνικες.

Η εξέλιξη αυτή στην αναλογία των τραπεζών μεταξύ ΗΠΑ και υπολοίπων χωρών είναι χαρακτηριστικά για ολόκληρη την αλλοδαπή επενδυτική δραστηριότητα και όχι μόνο στο τραπεζικό τομέα. Μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του '70 οι αμερικανικές άμεσες επενδύσεις αποτελούσαν το μεγαλύτερο μέρος της ξένης επενδυτικής δραστηριότητας ενώ από τότε έως και σήμερα παρατηρείται εντονότερη συμμετοχή των ευρωπαϊκών χωρών στις επενδύσεις αυτές, εξέλιξη που χαρακτήρισε την γενικότερη και όχι μόνο την τοπική κοινωνία και οικονομία. Ειδικότερα με τα γραφεία αντιπροσωπείας ξένων τραπεζών που ιδρύθηκαν μετά το 1974 από ευρωπαϊκά ιδρύματα ενισχύθηκε η τάση αυτή των ευρωπαϊκών χωρών, που με αυτό τον τρόπο κάλυπταν ένα ακόμη βήμα για την αμεσότερη εγκατάσταση μιας πολυεθνικής τράπεζας σε μια τρίτη χώρα. Μεταξύ βέβαια των ευρωπαϊκών τραπεζικών ιδρυμάτων πρέπει να αποδεχτούμε ότι η δράση των Αγγλικών Τραπεζών αναβάθμισε και ενίσχυσε ιδιαίτερα το ρόλο αυτών στον Ελλαδικό χώρο, όπου μέχρι και σήμερα κατέχουν ευνοϊκότερη θέση έναντι των υπολοίπων Ευρωπαϊκών Τραπεζών. Άλλωστε αυτό διαφαίνεται και από τον αριθμό των υποκαταστημάτων τους στην Ελλάδα σήμερα, από το προηγμένο τραπεζικό μάρκετινγκ που ακολουθούν (διαφήμιση, νέα τραπεζικά προϊόντα, νέες λειτουργίες, νέα τεχνολογία κ.ά.) καθώς και από τη θέση παγκοσμίως των μεγάλων πολυεθνικών τραπεζών της Αγγλίας όπως η Midland, η ABN, η Barclays, η HSBC ή η Mambro Bank.

Ένα συγκριτικό πλεονέκτημα των ξένων τραπεζών είναι ότι η πολιτική διείσδυσής τους σε τρίτες χώρες διαφέρει ανάλογα με το είδος των εργασιών τους έτσι για γενικές τραπεζικές εργασίες ιδρύουν δικά τους καταστήματα ενώ για τη διείσδυσή τους στο χώρο των εξειδικευμένων εργασιών ιδρύουν μικτές εταιρίες με ελληνικές τράπεζες. Χαρακτηριστικό γεγονός είναι ότι ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1960 σχεδόν μέχρι σήμερα. **Οι ξένες τράπεζες συμμετέχουν σε κάθε εξειδικευμένο οργανισμό που ιδρύεται** (με εξαίρεση την κρατική ΕΤΒΑ) ενώ παράλληλα αυξάνουν την αυτοτελή παρουσία τους στη χώρα με την ίδρυση υποκαταστημάτων.

Η συμμετοχή στο κεφάλαιο των τραπεζικών οργανισμών αποτέλεσε ιστορικά την πρώτη μορφή εγκατάστασης ξένων τραπεζών στη χώρα. Εκτός όμως από αυτό απέκτησαν σταδιακά και παράλληλα με την ίδρυση των υποκαταστημάτων τους συμμετέχοντας στο κεφάλαιο μιας σειράς εγχώριων πιστωτικών ή επενδυτικών οργανισμών όπως στις:

- α) Τράπεζα Πίστωσης
- β) Τράπεζα Αττικής
- γ) Ελληνική Εταιρία Επενδύσεων Χαρτοφυλακίου συμμετοχή Citibank 20%
- δ) Ελληνική Εταιρία Διαχειρίσεως Αμοιβαίων Κεφαλαίων
- ε) Διεθνική Εταιρία Διαχειρίσεως Αμοιβαίων Κεφαλαίων.

Μέχρι το 1978 οι συμμετοχές των ξένων τραπεζών είναι μειωηφίας λόγω της αποφάσεως της Νομισματικής Επιτροπής να μην ξεπερνάει η ξένη συμμετοχή το 40% σε ελληνικές τραπεζικές εταιρίες. Η ίδρυση όμως της Αραβοελληνικής τράπεζας που εγκρίνεται το 1978 προβλέπει ίση συμμετοχή τραπεζικών ιδρυμάτων μεταξύ Λιβύης και Κουβέιτ από 30% και 40% συμμετοχή της ΕΤΕ. Απόφαση που αποφασίστηκε στα πλαίσια της σύσφιξης των οικονομικών σχέσεων με τις αραβικές χώρες που επιχείρησε η Ελλάδα λίγο μετά το 1973 αλλά και των προσπαθειών της να προσεγγίσει ένα τμήμα των πετροδολλαρίων με σκοπό την εξισορρόπηση του ελλειμματικού ισοζυγίου πληρωμών της. Παράλληλα θα εξυπηρετούνταν οι ελληνικές επιχειρήσεις που δρούσαν στον αραβικό κόλπο καθώς και η προώθηση αραβικών επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον ελληνικό χώρο και η χρηματοδοτική εξυπηρέτηση επενδυτικών προγραμμάτων.

Ανάλογη περίπτωση υπήρξε και το 1979 με έγκριση της Νομισματικής Επιτροπής για την ίδρυση της «Διεθνούς Ελληνικής Τράπεζας Α.Ε.» με τότε κεφάλαιο 35 εκ. δολάρια στην οποία δινόταν η ευκαιρία να καλύψει το κεφάλαιο αυτό με την εισαγωγή συναλλάγματος από το εξωτερικό. Η αντίστοιχη συμμετοχή των ξένων μετόχων από μετοχικό κεφάλαιο ήταν 60% ή 21 εκατ. δολάρια.

Αξιόλογες διαστάσεις στην περίοδο μετά το 1974 είχαν και οι ιδρύσεις «γραφείων αντιπροσωπείας και οικονομικών πληροφοριών». Συνήθως συνέχεια της ίδρυσης γραφείων αντιπροσωπείας είναι η ίδρυση υποκαταστήματος ιδίως όταν οι τράπεζες αυτές είχαν αναπτύξει μέσω μητρικής εταιρίας χρηματοδοτική δραστηριότητα στην εγχώρια οικονομία. Η Barclays όσο και η Barkers Trust είχαν κάνει αξιόλογες τοποθετήσεις κεφαλαίων στην Ελλάδα πριν από την εγκατάστασή τους.

Αρχικά το αντικείμενο δραστηριότητας των γραφείων αυτών ήταν η συλλογή εμπορικών και οικονομικών πληροφοριών καθώς και η προώθηση ξένων επιχειρηματικών και επενδυτικών δραστηριοτήτων στην Ελλάδα. Ενώ αρχικά δεν προβλεπόταν άσκηση τραπεζικής εργασίας για τα γραφεία αυτά αργότερα η ελληνική νομοθεσία άφησε περιθώρια για την πιο ουσιαστική άσκηση αυτής (π.χ. εξυπηρέτηση της πελατείας του ξένου τραπεζικού συγκροτήματος σε διεθνές επίπεδο για τα συμφέροντα που αυτό έχει ή επιδιώκει να αναπτύξει στην Ελλάδα μέσω πληροφοριών χρήσιμων για την προώθηση των εξαγωγών τους ή των επενδυτικών τους δραστηριοτήτων στη χώρα).

Με τα γραφεία αυτά όπως και αυτά του Α.Ν. 89/1967 που εγκαταστάθηκαν στη χώρα μετά την αποδυνάμωση της Βυρητού ως κέντρου επιχειρηματικών δραστηριοτήτων τους στο μεσοανατολικό χώρο διενεργόταν τότε μια πρώιμη μορφή των τεχνικών μεθόδων έρευνας αγοράς των τότε πολυεθνικών τραπεζικών ιδρυμάτων παράλληλα με τους άλλους στρατηγικούς στόχους τους.

Οι δυνατότητες πραγματοποίησης αποδοτικών τραπεζικών εργασιών βάση των ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων που διέθεταν απέναντι στις ελληνικές τράπεζες οι ξένες είναι και οι λόγοι εγκατάστασης αυτών στην ελληνική τραπεζική αγορά. Πλεονεκτήματα που δεν παρέμεναν σταθερά δεδομένου της αισθητά ταχύτατης εξέλιξης και βελτίωσης του ελληνικού τραπεζικού συστήματος λόγω των συνθηκών ανταγωνισμού εγχώρια αλλά και διεθνώς μεταξύ αλλοδαπών και ημεδαπών τραπεζικών ιδρυμάτων και οργανισμών. Έτσι οι παράγοντες που οδήγησαν στην εγκατάσταση και επηρέασαν τη λειτουργία των ξένων τραπεζών εμφανίζουν μια εξελικτική διαφοροποίηση, γεγονός που αντανακλάται στην πολιτική και στους στόχους των τραπεζών μας.

Γενικότερα η πολιτική ανταγωνισμού των ξένων τραπεζών στηρίχτηκε κυρίως στις πηγές υπεροχής τους που ήταν:

α) Η ανάπτυξη υπηρεσιών και νέων τραπεζικών προϊόντων ή η χρησιμοποίηση τεχνικών που εξυπηρετούν τη ζήτηση τραπεζικών υπηρεσιών με τρόπο αποτελεσματικότερο και καλύπτουν βασικά κενά στις ανάγκες του επιχειρηματικού και μη τομέα της οικονομίας. Σε σχέση με τις αναπτυγμένες δυτικές οικονομίες το επίπεδο εγχώριας προσφοράς τραπεζικών προϊόντων άφηνε ανοικτό ένα ευρύ πεδίο δραστηριότητας τόσο από άποψη σύνθεσης όσο και ποιότητας για τις ξένες τράπεζες.

4.3 Η δυναμικότητα των ξένων τραπεζών

Οι ξένες τράπεζες στην Ελλάδα σήμερα διατηρούν μικρό αριθμό καταστημάτων και δραστηριοποιούνται μόνο στα μεγάλα αστικά κέντρα (κυρίως στην Αθήνα και τη Θεσ/νίκη).

Όπως είδαμε στην προηγούμενη ενότητα:

Το 1964 υπήρχαν μόνο 2 ξένες τράπεζες με 4 καταστήματα.

Το 1971 υπήρχαν μόνο 7 ξένες τράπεζες με 19 καταστήματα.

Το 1980 υπήρχαν μόνο 17 ξένες τράπεζες με 42 καταστήματα.

Το 2005 υπήρχαν μόνο 20 ξένες τράπεζες 243 καταστήματα.

Η πρώτη ξένη τράπεζα ήταν η American Express (1921) η οποία όμως σήμερα έχει υποτυπώδη παρουσία στην ελληνική αγορά με μόλις 3 καταστήματα, ακολουθεί η Citibank το 1964 όπου και αυτή διατηρεί μικρό αριθμό καταστημάτων στα δύο αστικά κέντρα. Στις επόμενες δεκαετίες του '70 και του '80 ακολούθησαν αντίστοιχα δύο κύματα εισβολής ξένων τραπεζών στην εγχώρια αγορά.

Παρατηρούμε ότι οι ξένες τράπεζες δεν ενδιαφέρονται για την ελληνική αγορά και αυτός είναι ο κύριος λόγος που δεν ανέπτυξαν μια πιο δυναμική παρουσία στον ελληνικό χώρο πέρα των δύο κύριων αστικών κέντρων.

Οι ξένες τράπεζες από την αρχή της παρουσίας τους στην ελληνική αγορά περιορίζονται κυρίως:

- Στην άσκηση off-shore τραπεζικών εργασιών
- Στην κάλυψη γεωγραφικών περιοχών που διατηρούν ιδιαίτερα συμφέροντα (π.χ. Αμερικάνικη βάση για την American Express) όπως πρεσβείες, πολυεθνικές κ.ά.
- Στην εκμετάλλευση των αδυναμιών των εγχώριων τραπεζών
- Στην αξιοποίηση των συγκριτικών τους πλεονεκτημάτων (ισχυρό brandname και κύρος, προηγμένη τεχνολογία, υψηλό τραπεζικό μάρκετινγκ, νέες υπηρεσίες και μορφές χρηματοδότησης κ.ά.).

Σήμερα όμως η δυναμική των ελληνικών τραπεζών απαξίωσε τους δύο τελευταίους παράγοντες. Ακόμη οι ευρωπαϊκές τράπεζες ξεπέρασαν τις Αμερικάνικες με την σταδιακή ανάπτυξη επενδυτικών δραστηριοτήτων. Τόσο η αναβάθμιση των ελληνικών τραπεζών έναντι των ξένων όσο και των Ευρωπαϊκών έναντι των Αμερικάνικων τραπεζικών μονοπωλίων ήταν αποτέλεσμα υψηλού τραπεζικού Μάρκετινγκ.

4.4 Σύγκριση δυναμικότητας ελληνικών και ξένων τραπεζών

Οι ελληνικές τράπεζες διέθεταν μέχρι το τέλος του 2005: (Πηγή: Ελευθεροτυπία 27/10/08)

3.126 καταστήματα έναντι 243 καταστημάτων που διέθεταν οι ξένες τράπεζες.

Απασχολούσαν:

53.678 εργαζόμενους έναντι

5.537 των ξένων τραπεζών.

Ειδικά σήμερα αυτή η ανισότητα έχει διευρυνθεί υπέρ των ελληνικών τραπεζών (2000 και πλέον καταστήματα διαθέτει σήμερα μόνο η ΕΤΕ).

Οι ξένες τράπεζες στην Ελλάδα κατείχαν το 2005 το 10% της αγοράς ενώ σήμερα κατέχουν λιγότερο από 2% (2009).

Ο παραγκωνισμός τους από τις ελληνικές τράπεζες ήταν αποτέλεσμα της «στασιμότητας» που επέδειξαν τα τελευταία έτη αλλά και της ισχυροποίησης των ελληνικών μέσω άσκησης υψηλού τραπεζικού μάρκετινγκ τόσο στην εγχώρια αγορά όσο και στο εξωτερικό.

4.5 Το παράδειγμα της Citibank

Η Citibank αποτελεί το πλέον ενισχυμένο παράδειγμα ξένης τράπεζας. Μέχρις ότου υποσκελιστεί από την Τράπεζα Κύπρου (την εποχή που η δεύτερη συγκαταλέγονταν στις ξένες τράπεζες) κατείχε το μεγαλύτερο μερίδιο στις χορηγήσεις και καταθέσεις μεταξύ των ξένων τραπεζών.

Σήμερα οι ξένες τράπεζες επικεντρώθηκαν σε τμήματα της αγοράς τα οποία απαιτούν ελάχιστο προσωπικό όπως είναι η δευτερογενής αγορά ομολόγων ή τα μεγάλα κοινοπρακτικά δάνεια προς δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Λόγω έλλειψης δικτύου διανομής και ελάχιστου προσωπικού προσανατολισμού στο Cooperate και wholesale banking που θεωρείται πιο προσοδοφόρο για τις ξένες τράπεζες και ταυτόχρονα αποτελεί μια αποτελεσματική αξιοποίηση των ελάχιστων διαθέσιμων πόρων τους από την εφαρμογή του τραπεζικού marketing.

Στην συντριπτική πλειονότητά του οι ξένες τράπεζες δεν ακολούθησαν την εκρηκτική ανάπτυξη της ελληνικής τραπεζικής αγοράς. Έτσι όσες δεν αποχώρησαν από την εγχώρια αγορά και δεν ακολούθησαν κάποια εναλλακτική στρατηγική είδαν τις τραπεζικές τους εργασίες να συρρικνώνονται.

Το μάρκετινγκ που ακολούθησαν οι ξένες τράπεζες επικεντρώθηκε στην αδυναμία των ελληνικών τραπεζών. Η χρήση προηγμένου μάρκετινγκ όμως από τις ελληνικές τράπεζες κάλυψε αυτή τη διαφορά και υποσκέλισε τις ξένες τράπεζες ειδικά στον τομέα της τραπεζικής λιανικής (Retail Banking) οι οποίες είδαν το μερίδιό τους να συρρικνώνεται τρομακτικά (λιγότερο από 2% της εγχώριας αγοράς).

Έτσι σήμερα οι ξένες τράπεζες ενδιαφέρονται πρωτίστως για την εξυπηρέτηση της εθνικής τους πελατείας και επιχειρήσεων σε ειδικές περιοχές (υπάλληλοι ξένων πρεσβειών, οργανισμών, επιχειρήσεων και τουριστικά κέντρα) και στη προσέλκυση μεγάλων ελληνικών εταιριών που δραστηριοποιούνται σε Λονδίνο και Ν. Υόρκη (ναυτιλιακές, αεροπορικές κ.λ.π.) κάνοντας χρήση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων τους στο εξωτερικό (ευρύ δίκτυο, ισχυρό brandname κ.ά.)

4.6 Η τάση συγχωνεύσεων στον τραπεζικό τομέα

Όπως είδαμε στην πρώτη ενότητα η απελευθέρωση της αγοράς με τις κοινοτικές οδηγίες επέφερε οξύ ανταγωνισμό ο οποίος θα οδηγήσει σταδιακά σε μια σειρά συγχωνεύσεων και εξαγορών των μικρών πιστωτικών ιδρυμάτων.

Η σύμπραξη μικρών τραπεζών αποφέρει πέρα της μείωσης του ανταγωνισμού μεταξύ τους και ένα σύνολο συγκριτικών πλεονεκτημάτων για αυτό και αποτελεί την πιο συνηθισμένη πρακτική μεταξύ των τραπεζικών ιδρυμάτων με στόχο την ισχυροποίησή τους μέσω της δημιουργίας ευρύτερου δικτύου και μείωσης των κοστών (διαφημιστικών, έξοδα προώθησης κ.λ.π.),

Η τάση συγχωνεύσεων και εξαγορών είναι έκδηλη και στην ελληνική τραπεζική αγορά. Προϊόν συγχώνευσης αποτελούν πολλές ισχυρές ελληνικές τράπεζες όπως η Alpha Bank (από τη συγχώνευση της Τράπεζας Πίστωσης με την Ιονική Τράπεζα), της

Eurobank (με την EFG Ergasias και την αλυσίδα Open με εξειδίκευση στην παροχή ταχυδανείων και δίκτυο 90 καταστημάτων), της Marfin-Egnatia Bank (αρχικά η σύμπραξη της Marfin Bank με την Egnatia Bank περιλάμβανε και τη Λαϊκή Τράπεζα).

Έντονα και μακροχρόνια απασχολεί τον εγχώριο τραπεζικό τομέα και το σενάριο της συγχώνευσης της Εθνικής Τράπεζας με την Alpha bank τόσο στο παρελθόν (1998, 2001) όσο και σήμερα (εικόνα 4.1, πηγή: Εφημερίδα Πρώτο Θέμα 8-6-08). Η επιτυχής έκβαση αυτού του σεναρίου θα δημιουργήσει μια υπερτάπεζα για ελληνικά τραπεζικά δεδομένα.

Σενάρια συγχωνεύσεων (όπως Εθνικής - Eurobank, η Πειραιώς, Alpha - Eurobank ή Πειραιώς) τροφοδότησαν και οι δηλώσεις του υπουργού οικονομίας Γιάννη Παπαθανασίου ενώ για άλλη μια φορά αναθερμαίνεται το σενάριο ένωσης Εθνικής - Alpha (Πηγή: Εφημερίδα Ελεύθερος τύπος 13-2-09).

Παρόμοια είναι και η κατάσταση διεθνώς και ειδικά στην ευρωπαϊκή αγορά.

Τέλος το έντονα ευμετάβλητο τραπεζικό περιβάλλον καταδεικνύει και η απουσία σήμερα ενός συνόλου τραπεζικών ιδρυμάτων με ισχυρή παρουσία στο παρελθόν (όπως Ιονική Τράπεζα, Πίστηως, Κρήτης, Χίου, Ελληνο-Αραβική Τράπεζα κ.λ.π.) τα οποία είτε συγχωνεύθηκαν είτε κατέρρευσαν εξαιτίας οικονομικών σκανδάλων.

«Πάγωσε» αλλά δεν έληξε το deal Εθνικής - Alpha Bank

Το παρασκήνιο των διαβουλεύσεων Αράπογλου - Κωστόπουλου - Πώς κόλλησε η συμφωνία στο προτεινόμενο διοικητικό σχήμα ενώ περιλαμβανόταν premium 25% πάνω από τη μετοχή της Alpha - **ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΟΥ Ι. ΔΗΜΗΤΡΟΜΑΝΩΛΑΚΗ**

22,5
ΔΙΣ. ΕΥΡΩ
ΣΕ ΘΕΣΗ
ΜΑΧΗΣ

Η κρίση των διεθνών αγορών και η ανάρτηση των μεγάλων χρηματοπιστωτικών ομίλων να εξεύρουν κεφάλαια για να χρηματοδοτήσουν την περαιτέρω επέκτασή τους οδηγώντας τους περισσότερους στην απειθαρχία τους όσον αφορά στις συναφείς και τις συμφωνίες σε εγγύηση επίθετο. Έχοντας πληροφορίες αναφορικά με επερχόμενες του ομίλου της Εθνικής, ο Τάκης Αράπογλου, επικεφαλής των αναφορών της παλαιότερης συμφωνίας μεταξύ του *Διαδόχου Καρατζά* και του *Γιάννη Κωστόπουλου* περί συνεννόησης των δύο μεγαλύτερων τραπεζών στη χώρα, με στόχο τη δημιουργία μιας μεγάλης τράπεζας, ενός ιδιωτικού «εθνικού προσαρτητή». Η πρόταση της Εθνικής στην Alpha έγινε μέσω τραπεζικού συμβούλου και αφορούσε την απορρόφηση της δεύτερης από την πρώτη με

«Ο ίδιος ο πρόεδρος θεωρεί ότι με τη μοναδική τράπεζα με την οποία θα μπορούσε να συνυψάξει η Alpha Bank, είναι η Εθνική», είναι στο «β.σ.» στελέχη της τράπεζας του Γ. Κωστόπουλου

η πρόταση της Εθνικής δεν έγινε αποδεκτή τουλάχιστον σε αυτήν τη χρονική στιγμή, εντούτοις πηγές της Alpha Bank που γνωρίζουν με ακρίβεια τις σκέψεις του επικεφαλής της και βασιζόμενοι μετριοφιλικά έλεγαν στο «β.σ.»: «Ο ίδιος ο πρόεδρος θεωρεί ότι με τη μοναδική τράπεζα που θα μπορούσε να συνυψάξει η Alpha Bank είναι η Εθνική» - αναφορικά όμως έτσι μια νέα διάδοσ σε αυτές τις Εμπροσθέντες με αυτόν τον τρόπο από τη μεγαλύτερη ιδιωτική τράπεζα στη χώρα αποκλείουν άλλους ποικίτες οι οποίοι ενδεχομένως θα ήθελαν να προσεγγίσουν τον όμιλο.

Η υπόθεση δεν πρέπει να θεωρείται λήδη, καθώς η Εθνική μπορεί να επανέλθει με βελτισμένες προτάσεις όσον αφορά στο διαπραγματικό σχήμα και να τις εκθέσει στη διοίκηση και στους μετόχους της Alpha Bank, εφόσον υπάρχει πο-

Τι θα αγοράσει με το ρευστό που μαζεύει ο κ. Αράπογλου;

3,5 δις. ευρώ θα αντλήσει η Eurobank, 4,5 δις. ευρώ συγκεντρώνει η Alpha, 2,5 δις. ευρώ η Πειραιώς και 10 δις. ευρώ η Marfin

Σε κάθε περίπτωση πάντως οι Έλληνες τραπεζίτες είναι ιδιαίτερα κινητικοί τους τελευταίους μήνες. Ο όμιλος της Εθνικής ενσκήσει τα κεφάλαιά του, μέσω της διάδοσης προνομίων μετοχών αξίας 625 εκατ. ευρώ. Επίσης έκοψε στη φεβρουάριο της περί τα 450 εκατ. ευρώ, τα οποία προήλθαν από την επανεξέταση του μεγαλύτερου μέρους του μεριζομιάς της, ενώ ανέλαβε την έκδοση ομολογίων αξίας τουλάχιστον 1 δις. ευρώ. Πολλοί αναλύτες εκτιμούν ότι η τόσο ισχυρή «καμπίνα» ρευστότητας δείχνει ότι η τράπεζα προετοιμάζεται για κάποια εξαγορά, είτε στην Ελλάδα είτε στο εξωτερικό. Πηγές της αγοράς επισημάνουν ακόμη ότι η EFG Eurobank αναμένεται να αντλήσει 3,5 δις. ευρώ από τις αγορές χρηματοδοτούμενης φέτος, προκειμένου να επεκταθεί στις διεθνείς αγορές, με την Alpha Bank να συγκεντρώνει 4,5 δις. ευρώ και την Τράπεζα Πειραιώς 2,5 δις. ευρώ. Εμπροσθέντες και το Marfin Investment Group θα δώσει «Άλφα κεφάλαια» ύψους με τον δεκάεξο υπολογίζοντας γύρω στα 10 δις. ευρώ, το οποίο μερικοί να αξιοποιηθούν ανά πάσα στιγμή και προς πάσα κατεύθυνση.

Ακονίζουν τα Ξηφ τους για το T.I.
Στο μέγαπο των εξαγορών πέρα Εθνική Τράπεζα και Eurobank δικαίωμα το φίλτρο του Ταυτονομικού Ταμείου. Οι δύο όμιλοι αδριατικά κινήθηκαν περίπου το 12% των μετοχών του T.I. και σκόνησαν τα Ξηφ τους σε περίπτωση που η κυβέρνηση αποφασί-

σει την αποκρατικοποίηση του. Εμπροσθέντες προ ολίγων μηνών φήμες έκαναν λόγο περί προσεγγίσεων Εθνικής και Πειραιώς, χωρίς όμως συνέπεια. Οι αλληλοεπιδράσεις, παρά το γεγονός ότι δεν εντάσσονται στην δεύτερη γενιά αγοράς ομολογίων «δεν είναι» των ΗΠΑ (βαθμιαία), λόγω της ταπεινής τους να ανασταθύνουν στην εγχώρια τραπεζική αγορά και στις αναδυόμενες αγορές της ευρωζώνης περριών, ενόψει της 2008 και το 2009 προβλέπεται ότι τα κέρδη τους θα κεντηθούν σε επίπεδο που δεν θα υπερβούν το 15% - 25%. Βρίσκονται αντιμέτωποι με ούζηση του κόστους χρηματοδότησης αλλά και με σκληρότερους συνθήκες στις αγορές χρηματοδοτούμενης. Τα spreads των καταθέσεων έχουν πεταστεί, ενώ η σταδιακή επανακίνηση των δανείων θα καταγορεύσει τόσο στο spread των πωλών όσο και στην όγκο των κορηθισμών. Βέβαια θα ήρθε να σημειωθεί ότι τυχόν συγκίνηση μεταξύ δύο οι των νέων μεγάλων ελληνικών τραπεζών σηματοδοτεί σημαντική προβλεπόμενη ταυτονομία σε εγκύριο επίπεδο, αν και θα έχει σημαντικές συνέπειες στις αναδυόμενες αγορές της περιοχής, όπου το δικαίωμα υποκαταστήσεων των ιδρυμάτων είναι συμπληρωματικό. Όμως στην Ελλάδα, με δεδομένο ότι οι εργατικοί νόμοι είναι άκαμπτοι και δεν επιτρέπεται μερικές απολύσεις, το πρόβλημα θα ήταν σημαντικό, καθώς η εναλλακτική λύση, που είναι εθελούσια έκδοση, θα απαιτούσε σημαντικά κεφάλαια, που υπερέβαιναν ακόμη και τα δύο δις. ευρώ.

»
ΑΥΞΗΣΗ ΚΕΡΔΩΝ ΕΚΤΙΜΑΤΑΙ ΟΤΙ ΘΑ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΟΥΝ ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΤΟ 2008 ΚΑΙ ΤΟ 2009. ΔΗΛΩΣΗ ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΑ ΚΕΡΔΗ, ΑΛΛΑ ΣΥΜΦΩΝΗΜΕΝΑ ΕΞΑΓΙΣΙΑΣ ΤΗΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΚΡΙΣΗΣ.

την ανταλλαγή μετοχών μεταξύ των δύο ομίλων. Στην πρόταση περιλαμβανόταν και premium περίπου 25% πάνω από την τιμή της Alpha Bank, έτσι όπως είχε δημοσιοποιηθεί εκείνες τις ημέρες. Άν και η προτεινόμενη ούσα ανταλλαγή μετοχών της Εθνικής με αυτές της Alpha Bank δεν ήταν μίσην ζήτημα, εν τούτοις, όπως φαίνεται, το σπέρμα το οποίο δεν έγινε αποδεκτό από την πλευρά Κωστόπουλου ήταν το προτεινόμενο διοικητικό σχήμα, με αποτέλεσμα οι ομοιότητες τουλάχιστον σε αυτή τη φάση να μην εξελισθούν σε διαπραγματεύσεις.

Δεν διαφεύδουν
ΣΤΕΛΕΧΗ της Εθνικής ερωτώμενοι από το «β.σ.» δεν επιβεβαίωσαν, για ενόχτους λόγους, τη συγκεκριμένη πληροφορία, ενώ υπηλοβαθήτοι διοικητικοί της Alpha Bank ούτε την επιβεβαίωσαν αλλά ούτε τη διεψέδωσαν. Παρόλο που

ΟΙ ΕΠΙΣΕΦΑΑΝΗ ΤΗΣ ALPHA BANK
κύριοι Τάκης Αράπογλου και Γιάννης Κωστόπουλος. Αυτή η «κρίση» της συμφωνίας των δύο τραπεζών για τη δημιουργία ενός «εθνικού προσαρτητή» κρατάει χρόνια - από την εποχή του Θεόδωρου Καρατζά

λίπη έγκριση και επιδιώκεται ένα σημαντικό τραπεζικό deal. Θεωρείται δε σίγουρο ότι αύριο το πρωί οι δύο τράπεζες με ανανεωμένους τους θα τοποθετηθούν επί του θέματος.

Ποιος έχει τι
ΥΠΕΝΩΜΙΖΕΤΑΙ ότι στην Εθνική το Ελληνικό Δημόσιο μέσω των ασφαλιστικών ταμείων κατέχει περίπου το 16%-18% των μετοχών, ενώ στην Alpha Bank η οικογένεια Κωστόπουλου κατέχει περίπου το 15% των μετοχών του ομίλου, ενώ ποσοστό μετοχών περίπου 10% ελέγχουν αυτή τη στιγμή τίςσερα μεγάλα θεσμικά χαρτοφυλάκια, μεταξύ των οποίων και το ολλανδικό fund ABF, το οποίο, όπως έγινε γνωστό, έχει στο χαρτοφυλάκιό του το 5% της τράπεζας.

Εικόνα 4.1

4.7 Κυριαρχία στην τραπεζική αγορά μέσω εξαγορών

Οι ισχυρότεροι εγχώριοι τραπεζικοί όμιλοι διαθέτουν μερίδιο σε ένα πλήθος οικονομικών ιδρυμάτων ενώ επιθυμούν έλεγχο των μικρότερων τραπεζών μέσω εξαγοράς μεριδίων τους όπως η ΕΤΕ και η Eurobank που κατέχουν αντίστοιχα το 5,7% και 6% του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου (εικόνα 4.2). Ο ανταγωνισμός όμως των μεγάλων τραπεζών για την εξαγορά μεριδίου ή κυριότητας των μικρών οικονομικών ιδρυμάτων δεν περιορίζεται όμως μόνο στην εσωτερική αγορά.

Οι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι ελέγχουν μέσω εξαγορών ένα σύνολο τραπεζικών και οικονομικών ιδρυμάτων του εξωτερικού (όπως π.χ. Finans bankasi, Storańska banka για την ΕΤΕ, ATE Bank Romania, AIK Banka για την ΑΤΕ Polbank EFG για τη Eurobank, Astra Bank και Alpha Bank Sibija A.D. για την Alpha κ.ο.κ.).

Βέβαια οικονομική απειλή δεν συνιστούν μόνο οι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι για τους μικρούς παίχτες των αναδυόμενων αγορών αλλά και οι μεγάλοι ξένοι επενδυτικοί οίκοι όπως η Citigroup για όλους τους ελληνικούς.

Ιστορική εξαγορά αποτέλεσε και αυτή της ABN-Amro από τη Βρετανική τράπεζα Barclays που δημιούργησε τη δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στην Ευρώπη και την πέμπτη στον κόσμο με βάση τη κεφαλαιοποίηση. Η εξαγορά της Ολλανδικής ABN-Amro πραγματοποιήθηκε έναντι 67 δις ευρώ ενώ το πλαίσιο της συμφωνίας προβλέπει και την πώληση της θυγατρικής της ABN-Amro, La Salle Bank που εδρεύει στο Σικάγο των ΗΠΑ, έναντι τιμήματος περίπου 21 δις δολαρίων στη Bank of America.

Η νέα υπερ-τράπεζα έχει 8.200 καταστήματα και 230.000 εργαζόμενους και το μεγαλύτερο ενεργητικό του κόσμου με 3,1 τρις δολάρια.

Σύγκριση κορυφής στο Ταμιευτήριο

Η ΕΘΝΙΚΗ ΑΠΕΚΤΗΣΕ ΤΟ 5,7%, ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΗ EUROBANK ΠΟΥ ΕΛΕΓΧΕΙ ΤΟ 6%

Η κυβέρνηση έχει διαμηνύσει ότι δεν ενθαρρύνει τη σύμπραξη με ελληνική τράπεζα

Της ΡΟΗΣ ΧΑΛΚΟΥ
Σε «μετωπική» σύγκριση δύο κορυφαίων ελληνικών τραπεζών εξελίσσεται η διεκδίκηση του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου. Μετά την «επενδυτική» είσοδο της Eurobank στο μετοχικό κεφάλαιο του Τ.Τ., με 5,7% «αφίνα» μπήκε χέρας και η Εθνική. Με ανακοίνωσή της η ΕΤΕ επιβεβαίωσε ότι απέκτησε μέσω του Χρηματιστηρίου το 5,16% του μετοχικού κεφαλαίου του Τ.Τ. με τιμή 13,25

τέλος Μαρτίου (απέκτησε μέσω πακέτου το 3,9% με τιμή 10,95 ευρώ/μετοχή), ο πρόεδρος της Εθνικής Τράπεζας κ. Τάκης Αρδούπογλου ήταν ο πρώτος που δήλωσε ότι «παρακολουθούμε στενά τις εξελίξεις και είμαστε παρόντες».

Παράλληλα, το υπουργείο Οικονομίας, προκειμένου να αποφύγει μια δεύτερη εμπλοκή τύπου ΟΤΕ - MIG, διημήνυσε στη Eurobank ότι δεν ενθαρρύνει τη σύμπραξη με ελληνική τράπεζα και εφόσον αποφασιστεί αποκρατικοποίηση του Τ.Τ., θα προτιμηθεί ευρωπαϊκός ομοειδής οργανισμός.

Μερικές ημέρες μετά η Eurobank αύξησε το ποσοστό της στο 6,075%, ενώ ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος της τράπεζας, κ. Νίκος Καραμούζης, σε συνέντευξή του στον ΕΤΚ σημείωσε για το ενδεχόμενο ιδιωτικοποίησης του Τ.Τ. ότι «ο» ένα ανοιχτό διαγωνισμό, αποκλεισμός αδιόριστων ενδιαφερομένων δεν νοείται». Ασφαλείς πληροφορίες αναφέρουν ότι στην παρούσα φάση η Eurobank προτίθεται να αποκτήσει μέχρι το 9,9% του Τ.Τ.
Οι εξελίξεις στη μετοχική σύνθεση του Τ.Τ. αναμένονται με ενδιαφέρον, καθώς χρηματοπιστωτικές πηγές αναφέρουν ότι θεσμικοί επενδυτές, έτερη μεγάλη ιδιωτική τράπεζα και εφοπλιστές ελέγχουν ποσοστό που ξεπερνά το 15%.

Θεσμικοί επενδυτές, έτερη μεγάλη ιδιωτική τράπεζα και εφοπλιστές ελέγχουν ποσοστό άνω του 15%

ευρώ/μετοχή, διαμορφώνοντας το συνολικό ποσοστό της σε 5,735%. Πηγές της Εθνικής ανέφεραν ότι πρόκειται για επενδυτική κίνηση, καθώς εκτιμούν ότι η νέα διοίκηση του Τ.Τ. θα αποδώσει σημαντικά και η τιμή της μετοχής θα ανέβει.

Ο πρόεδρος του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου κ. Αγγελος Φιλλιππίδης από την πλευρά του σημείωσε ότι η αναδιάρθρωση του Τ.Τ., σε συνδυασμό με την υψηλή αξιοπιστία και ρευστότητα που διαθέτει, είναι φυσικό να προσελκύει είτε επενδυτικές είτε στρατηγικές κινήσεις.

Από τη στιγμή που έγινε γνωστό ότι η Eurobank ελέγχει το 5,7% του μετοχικού κεφαλαίου του Τ.Τ. στο

Ελκυστικό στόχο εξαγοράς για εγχώρια και ξένα πιστωτικά ιδρύματα αποτελεί το Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο. ΠΡΟΣΜΑΤΙΣΤΙΚΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Η μετοχική σύνθεση του Τ.Τ.

Το Τ.Τ. σε αριθμούς	Καθαρά κέρδη μετά φόρων	€ 43,45 εκατ.
Κέρδη προ φόρων	€ 50,25 εκατ.	
Ενεργητικό	€ 13,182 δισ.	
Ενδιαφέροντα	€ 247,02 εκατ.	
Αριθμός καταστημάτων	140	
Συμπεριλαμβανόμενα καταστήματα ΕΛΤΑ	843	
Εργαζόμενοι	1,308	
Μερίδιο αγοράς καταθέσεων ταμιευτηρίου	10%	
Ενεργό λογαριασμό καταθέσεων	2,8 εκατ.	
Υπό διαχείριση καταθέσεις	€ 11,355 δισ.	
Μερίδιο αγοράς στεγαστικών δανείων	6,7%	
Μερίδιο αγοράς καταναλωτικών δανείων	9%	

Εικόνα 4.2

Ανοίγει νέος κύκλος συγχωνεύσεων στις τράπεζες

**ΦΟΥΝΤΩΝΟΥΝ ΚΑΙ ΠΑΛΙ ΤΑ ΣΕΝΑΡΙΑ
ΓΙΑ ΕΝΟΠΙΟΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΡΑΤΙΚΟΠΟΙΗΣΕΙΣ**

**Το πέρασμα στη δεύτερη φάση της κρίσης
δημιουργεί την ανάγκη για πιο ισχυρά σχήματα,
με ενισχυμένη κεφαλαιακή βάση**

Της ΡΟΗΣ ΧΑΪΚΟΥ

Νέα πνοή σε σενάρια για ενδεχόμενες ανακατατάξεις και «γάμους» μεταξύ των τραπεζών έδωσαν οι δηλώσεις του υπουργού Οικονομίας κ. Γιάννη Παπαθανασίου, ο οποίος άναψε το πράσινο φως για συγχωνεύσεις στον εγχώριο χρηματοπιστωτικό κλάδο.

Ανεξαρτήτως τού αν στην αγορά μπορεί να ευδοκιμήσει αυτή την περίοδο κάποια μεγάλη συμφωνία μεταξύ πιστωτικών ιδρυμάτων - κάτι που οι περισσότεροι τραπεζίτες θεωρούν δύσκολο λόγω του αρνητικού κλίματος και των εξαιρετικά χαμηλών χρηματιστηριακών αποτιμήσεων - όλοι συνηγορούν ότι μετά το τέλος της κρίσης η εικόνα του κλάδου θα είναι διαφορετική. Και αυτό γιατί θα αναγκάσει τις διοικήσεις των πιστωτικών ιδρυμάτων να αναπροσαρμόσουν τη στρατηγική τους και να «θωρακιστούν» για όσο διάστημα το κόστος του χρήματος θα είναι ακριβό.

Ηδη από χθες οι δηλώσεις του υπουργού έδωσαν το «σήμα» για να αναβιώσουν πολλά από τα σενάρια του παρελθόντος, όπως η συγχώνευση Εθνικής - Alpha, Εθνικής - Eurobank ή Πειραιώς, Alpha - Eurobank κ.λπ. Υψηλόβαθμα στελέχη της Εθνικής τόνισαν σε επικοινωνία που είχαν με τον ΕΤ ότι στην παρούσα φάση δεν μετέχουν σε καμία συζήτηση ούτε υπάρχει

κάποια πρόταση στο τραπέζι, ενώ αντίστοιχες θέσεις διατύπωναν πηγές και των υπόλοιπων τραπεζών.

Από την άλλη, όμως, πληθαίνουν οι φωνές και όσων υποστηρίζουν ότι βρισκόμαστε στη δεύτερη φάση της κρίσης και ότι αν οι τράπεζες χρειαστούν επιπλέον ενίσχυση θα πρέπει να προχωρήσουν σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου

**Ο κ. Παπαθανασίου τόνισε ότι οι όποιες εξελίξεις
δεν θα δρομολογηθούν με κρατική παρέμβαση**

υπέρ των παλαιών μετόχων.

Την άποψη αυτή εξέφρασε και ο πρόεδρος του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου κ. Αγγελος Φιλιππίδης σε συνέντευξή του στον ΕΤ. Μάλιστα υποστήριξε ότι αν οι μέτοχοι των πιστωτικών ιδρυμάτων αδυνατούν ή αρνηθούν να στηρίξουν τις τράπεζές τους, τότε αυτές θα πρέπει να κρατικοποιηθούν. Την ίδια θέση έχει εκφράσει στο πρόσφατο παρελθόν και ο αντιπρόεδρος της MIG κ. Ανδρέας Βγενόπουλος, που θεωρεί ότι μόνον έτσι θα ακολουθηθεί κοινή γραμμή στο θέμα των επιτοκίων, ώστε να χορηγηθούν φθηνά δάνεια στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και στα νοικοκυριά.

Οι συνεργάτες του υπουργού Οικονομίας υπογράμμισαν χθες στον ΕΤ ότι δεν υπάρχει κάποιο σχέδιο της κυβέρνησης για συγχωνεύ-

σεις ή εξαγορές, ενώ και ο κ. Παπαθανασίου τόνισε από την πρώτη στιγμή ότι οι όποιες εξελίξεις δεν θα δρομολογηθούν με κρατική παρέμβαση, αλλά μόνον εφόσον τα ιδρύματα και οι μέτοχοί τους το επιθυμούν.

Πάντως, την άποψη του κ. Παπαθανασίου ότι «οι εγχώριες τράπεζες είναι αρκετές» συμμερίζονται οι περισσότεροι επικεφαλής των ομίλων. Μάλιστα επαναλαμβάνουν όλο και πιο συχνά τα λόγια του προέδρου της Alpha Bank κ. Ιωάννη Κωστόπουλου ότι «στην αγορά χωράνε δυόμισι τράπεζες».

Οι περισσότεροι υποστηρίζουν ότι συγχωνεύσεις θα υπάρξουν όταν θα τελειώσει η κρίση, και αφού προηγηθεί μια μεγάλη συμφωνία στο εξωτερικό, η οποία θα

αποτελέσει θετικό καταλύτη για την παγκόσμια αγορά.

Υπάρχει βέβαια και το ενδεχόμενο των συμφωνιών ως λύση ανάγκης, ιδιαίτερα μεταξύ μικρών τραπεζών, ή η απορρόφησή τους από μεγαλύτερες προκειμένου να προκύψουν ισχυρότεροι και κατ'επέκταση πιο ανθεκτικοί όμιλοι. Γι' αυτές τις περιπτώσεις ο κ. Φιλιππίδης είπε ανοιχτά ότι οι τραπεζίτες θα πρέπει να επιδείξουν μεγάλη ευθύνη και να αφήσουν στην άκρη τον εγωισμό εάν μια συγχώνευση είναι προς όφελος της τράπεζάς τους. Αλλωστε η διοίκηση του Τ.Τ. έχει δηλώσει ότι είναι παρούσα για μια ενδεχόμενη εξαγορά, αν υπάρξει κάποια συμφέρουσα πρόταση.

rhaikou@e-tipos.com

Ενα
αντι
αυτι
κάνι
τολι
Αν
περι
βλήη
εκεί
και ή
νομη

Νέος τραπεζικός γίγαντας

Η Barclays απέκτησε την ABN Amro

Εξαγορά - μαμούθ, που δημιουργεί τη δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα στην Ευρώπη και την πέμπτη στον κόσμο με βάση την κεφαλαιοποίηση, πραγματοποίησε χθες η βρετανική τράπεζα Barclays, αποκτώντας την ολλανδική ABN Amro έναντι 67 δισ. ευρώ.

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:

Δημήτρης Πεφάνης

Πρόκειται για τη μεγαλύτερη εξαγορά που έχει πραγματοποιηθεί στον τραπεζικό κλάδο και το αποτέλεσμα της θα είναι μια mega-τράπεζα με περίπου 230.000 υπαλλήλους και περισσότερα από 8.200 καταστήματα. Με βάση το χθεσινό κλείσιμο, η συνολική κεφαλαιοποίηση της νέας τράπεζας θα είναι 192,6 δισ. δολάρια, έναντι 215,7 δισ. δολαρίων της επίσης ευρωπαϊκής HSBC, ενώ στην πρώτη θέση παγκοσμίως βρίσκεται η αμερικανική Citigroup, με συνολική κεφαλαιοποίηση 262,4 δισ. δολαρίων.

Η νέα τράπεζα θα είναι πάντως, η μεγαλύτερη στον κόσμο με βάση το ενεργητικό, το οποίο και θα ξεπεράσει τα 3,1 τρισ. δολάρια, θα φέρει την ονομασία Barclays Plc, τα κεντρικά της γραφεία θα βρίσκονται στο Άμστερνταμ και διευθύνων σύμβουλος της θα είναι ο κ. John Varley, σημερινός διευθύνων σύμβουλος της Barclays.

Το τίμημα της εξαγοράς ανήλθε σε 36,25 ευρώ ανά μετοχή, καθώς η Barclays θα προσφέρει 3,225 νέες μετοχές ανά μετοχή της ABN Amro. Με

Οι πέντε μεγαλύτερες τράπεζες στον κόσμο

	ΤΡΑΠΕΖΑ	ΚΕΦΑΛΑΙΟΠΟΙΗΣΗ (Δισ. δολάρια)
1	Citigroup	262,4
2	Bank of America	228,3
3	ICBC	219,0
4	HSBC	215,7
		<i>Η μεγαλύτερη ευρωπαϊκή</i>
5	Barclays ABN Amro	192,6
		<i>Η δεύτερη μεγαλύτερη ευρωπαϊκή</i>

ΠΡΟΦΙΛ Barclays-ABN Amro

Αριθμός εργαζομένων	▶ 230.000
Αριθμός καταστημάτων	▶ 8.200
Ενεργητικό	▶ 3,1 τρισ. δολάρια

BARCLAYS
ABN-AMRO Bank

TA NEA

βάση την αναλογία αυτή, η Barclays θα κατέχει το 52% του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της νέας τράπεζας και η ABN Amro το 48%. Πρόκειται για τίμημα αυξημένο κατά 33% σε σχέση με το κλείσιμο της μετοχής της ABN Amro στις 16 Μαρτίου, την ημέρα πριν από την ανακοίνωση για την

έναρξη των διαπραγματεύσεων μεταξύ των δύο τραπεζών. Σημειώνεται ότι στο πλαίσιο της συμφωνίας, η ABN Amro θα πουλήσει τη θυγατρική της LaSalle Bank που εδρεύει στο Σικάγο των ΗΠΑ, στη Bank of America, έναντι τιμήματος περίπου 21 δισ. δολαρίων.

Εικόνα 4.4

4.8 Ο έλεγχος των ξένων κεφαλαίων στις ελληνικές τράπεζες

Στην εικόνα 4.4 παρατηρούμε τα 5 μεγαλύτερα τραπεζικά μονοπώλια σε διεθνή κλίμακα. Η Citigroup αποτελεί την μεγαλύτερη τράπεζα στον κόσμο με 262,4 δισ δολάρια κεφαλαιοποίηση, δεύτερη η Bank of America με 228,3 δισ δολάρια και τρίτη η ICBC με 219 δισ δολάρια. Οι επόμενες δύο της λίστας αποτελούν και τις δύο μεγαλύτερες ευρωπαϊκές τράπεζες η HSBC με 215,7 δισ δολάρια (1η ευρωπαϊκή) και η Barclays-ABN Amro (2η) με 192,6 δισ δολάρια.

Οι ξένες τράπεζες δεν ενδιαφέρονται ιδιαίτερα όπως είδαμε για την ελληνική αγορά αλλά δεν συμβαίνει το ίδιο και με το ξένο κεφάλαιο που έχει αγκαλιάσει ασφυκτικά τα μεγάλα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα. Οι ελληνικές τράπεζες έχουν προσελκύσει από το εξωτερικό κεφάλαιο άνω των 17 δισ ευρώ με αποτέλεσμα άνω

του 40% των μετοχικών τους κεφαλαίων να ελέγχεται από ξένους επενδυτές, θεσμικοί επενδυτές, αμοιβαία κεφάλαια και ασφαλιστικά ταμεία του εξωτερικού ελέγχουν σήμερα περίπου το 50% του μετοχικού κεφαλαίου της ΕΤΕ, 25% της Eurobank, 35% της Πειραιώς ενώ στην Alpha Bank το ποσοστό των ξένων επενδυτών υπολογίζεται σε 30% (όπως το Ολλανδικό Fund ABP που ελέγχει το 5% της Alpha Bank, Εικόνα 4.5) (πηγή: εφημερίδα Ελευθεροτυπία).

Είδαμε στην δεύτερη ενότητα την εξάρτηση του ΧΑΑ από τους ξένους επενδυτές και το νόμιμο εξαγορών μεγάλων ελληνικών επιχειρήσεων από τους ξένους οίκους. Το ίδιο συμβαίνει και με τις ξένες τράπεζες που από τις αρχές του 1960 μέχρι και σήμερα συμμετέχουν στην ίδρυση κάθε μεγάλου εξειδικευμένου οργανισμού (Τράπεζα Αττικής, ΕΤΕΒΑ, Τράπεζα Επενδύσεων κ.λ.π.).

τορές ή εκδηλώσεις ενδιαφέροντος για εξαγορές άλλων επιχειρήσεων

53

ΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΠΟ ΞΕΝΕΣ

ΞΕΝΟΥΣ ΕΠΕΝΔΥΤΕΣ

Οι ξένους θεμελιωτές των επιχειρήσεων που αγόρασαν, αυτή η ποσότητα και με ελίτο της μετοχολογίας, σήμερα είναι η υπό-

θέση της TIM Ελλάς. Η εταιρεία ξεκίνησε την κινητή τηλεφωνία μαζί με τη Vodafone το 1993 (για τον κερκεύο, τις πρώτες κερκεύο) ως μέλος του ομίλου της Telecom Italia.

(50% συν 1 μετοχή) και σήκω πύλην στο χαρτοφυλάκιο οι αγιοποικίς Orascom, που την απέκτησε από την Enel (την παλιή ΔΕΗ). Η Orascom εμφανίζεται και ως το φορέα για την αγορά της TIM Ελλάς.

Αυτό είναι οραρό τους παρόικους υπηρεσιών. Στους κατασκευαστές εξοπλισμού, η πιο γνωστή είναι επένδυση αγορά η ρωσική Sistema, που ελέγχει το 51% της Intracom Telecom. Δεν είναι η πρώτη φορά που ένα κεφάλαιο εμφανίζεται στον όμιλο της Intracom. Ως και το 1998 η σουηδική Ericsson κατείχε το 13% των μετοχών της εταιρείας, το οποίο μεταβίβασε σε θεσμικούς, κυρίως, επενδυτές μέσω της Scorsellous.

ΚΑΙ ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ

βλήματα αυτά απεικονίζονται στα διεθνή μετρήματα για τους διαρθρωτικούς δείκτες της Παγκόσμιας Τράπεζας για την ποιότητα του επενδυτικού περιβάλλοντος και επιπτώσεων οριστικά την κατάσταση της χώρας ως προς την ανταγωνιστικότητα.

Η Τelfas, ένας από τους σημαντικότερους ανταγωνιστές του ΟΤΕ στον τομέα της σταθερής τηλεφωνίας, είναι αποτέλεσμα της συνεργασίας της ΔΕΗ με την παλιή Wind. Η τελευταία είναι, τυπικά, την πλειοψηφία των μετοχών

Η Siemens Τηλεπικοινωνιακή δεν είναι τίποτε άλλο παρά εταιρεία του γερμανικού κολλοσίου, ενώ το «Ελληνα» συνοδεύει τις εμπορικές επωνυμίες των θυγατρικών που έχουν ιδρύσει στη χώρα μας εταιρείες όπως η Ericsson, η Nokia και η Motorola.

Ο ξένες τράπεζες μπορεί να μην «μπαρμπούσαν» από την ελληνική αγορά, το ίδιο όμως δεν συνέβη με το ξένο επενδυτικό κεφάλαιο, το οποίο σήμερα έχει αγκαλιάσει οριστικά το μεγάλο εργαίο πιστωτικό ίδρυμα.

Το Ξένο κεφάλαιο έχει αγκαλιάσει τις εγκώριες τράπεζες

Η έκδοση που εμφανίζει η τραπεζική αγορά σήμερα προσδιορίζει και τον «επινοημένο» ρόλο που διαδραματίζουν οι ξένες τράπεζες. Είναι, πριν από την εξαγορά της Eurobank από την Credit Agricole, εβλήη που δεν μεταβλήθη άρθρη το σκεπτικό, οι ελληνικές τράπεζες στο σύνολό της χώρας διαθέτουν (στο τέλος του 2005) 3.126 καταστήματα και αποκαλούσαν 53.678 άτομα. Οι ξένες τράπεζες ή το υποκαταστήματός τους αποκαλούνται 5.537 υποκαταστήματα ενώ διαθέτουν 243 καταστήματα στην Ελλάδα. Η συγκριτική παρουσία των ξένων τραπεζών είναι καταπληκτική για την εν γένει δραστηριότητα τους στην ελληνική αγορά. Υπολογίζεται ότι όλες μαζί ελέγχουν μόνο το 10% της αγοράς.

Η πρώτη ξένη τράπεζα εμφανίστηκε στην ελληνική αγορά το 1921. Πρόκειται για την American Express, η οποία από τότε σήμερα έχει μείνει υποτυπώδη παρουσία στην ελληνική αγορά, με 3 μόνο καταστήματα. Η Citibank αποτελεί το πλέον επισημασμένο παράδειγμα ξένης τράπεζας. Μόλις άνοιξε υποκατάστημα από την Τράπεζα Κύπρου (την εποχή που η δεύτερη συγκαταλέχεται στις ξένες τράπεζες), κατείχε το μεγαλύτερο μερίδιο στις χορηγίες και καταθέσεις. Η παρουσία της στην ελληνική αγορά χρονολογείται από τα τέλη της δεκαετίας του '60. Στο δεκάτιό του 1970 παρατηρήθηκε το πρώτο κύμα «μαζικής εισβολής» ξένων τραπεζών, από το οποίο σήμερα έχουν μείνει μόνο το απόθεμα. Ήταν εμφανίστηκαν στην Ελλάδα οι National Westminster Bank, Bank of America, ABN Amro, Royal Bank of Scotland, Bank of Nova Scotia, ANZ Grindlays, The Chase Manhattan Bank. Το δεκάτιό του '80 έκαναν την εμφάνισή τους η γαλλική BNP και οι τράπεζες Barclays, Midland, Société Générale, Paribas Arab Bank.

Η αυριανή πλειοψηφία των τραπεζών αυτών δεν παρακολούθησε την εγκριτική ανάπτυξη που γνώρισε η τραπεζική αγορά το τελευταίο χρόνο στην Ελλάδα. Είναι, όπως παραμένουν και δεν αποχωρούν, είτε συρρικνώσαν τις αγορές τους είτε επικεντρώσαν σε τμήματα της αγοράς (όπως είναι η διευρυνόμενη αγορά ομοίλων, το μεγάλο κομμάτι δάνεια προς δημόσιους και ιδιωτικούς επιχειρηματίες) τα οποία απασχολούν ελάχιστα προσωπικό. Εξάρτησαν κανόνα των ξένων τραπεζών που διαδραματίζουν φθοροξύν να αποσπαστούν η παροικότητα BCP, η οποία, που εξαγοράσε τη Γενική, και η Credit Agricole, μετά την εξαγορά της Eurobank.

Την ίδια ώρα που η παρουσία των ξένων τραπεζών παραμένει περιορισμένη στην ελληνική αγορά, το μετοχικό των μεγάλων τραπεζών «βρέθηκε» από την παρουσία του ξένου επενδυτικού κεφαλαίου. Θεσμικοί επενδυτές, αμοιβαία κεφάλαια και ασφαλιστικά ταμεία του εξωτερικού ελέγχουν σήμερα το 40% του μετοχικού κεφαλαίου. Στη συγκριτική τους πλειοψηφία οι μέτοχοι αυτοί είναι αραβείς, δηλαδή δεν παρεμβαίνουν στις γενικές συνελεύσεις και συνεπώς ενδιαφέρονται για το στήσιμο διοικήσεως της κάθε τράπεζας. Αντίθετα, καθόρισαν την επενδυτική τους στρατηγική με αποσκοπούσε κριτήριο την αποειλευματικότητα της διοικήσεως, όπως αυτή ονομαζόταν στην παροία της μετοχής. Στην Ελλάδα, οι ξένοι κατέχουν σήμερα το 50% του μετοχικού της κεφαλαίου, στην Alpha το ποσοστό των ξένων υπολογίζεται στο 30%, στην Eurobank οι θεσμικοί του εξωτερικού κατέχουν το 25% του μετοχικού της κεφαλαίου και στην Πειραιώς το 35%.

Εικόνα 4.5

Τα ξένα κεφάλαια ασκούν τεράστια πίεση στα ελληνικά τραπεζικά ιδρύματα. Πρόσφατα παραδείγματα η εξαγορά της Εμπορικής τράπεζας από τον μεγαλύτερο γαλλικό εμπορικό όμιλο, αυτόν της Credit Agricole, της Γενικής τράπεζας από το Societe Generale, της Alpha Ασφαλιστικής από τη γαλλική AXA έναντι 71,8 εκ. ευρώ.

Οι μεγάλοι ξένοι επενδυτικοί οίκοι έχουν παρουσιάσει πολλές φορές επιθυμία για την εξαγορά των μεγαλύτερων εγχώριων τραπεζικών ιδρυμάτων (Alpha, Πειραιώς, Eurobank) όπως ο όμιλος της Citigroup για εξαγορά της Εθνικής Τράπεζας. Η ΑΤΕ Bank μετά την αποδέσμευσή της από τον κρατικό εναγκαλισμό όπως και η Post Bank αναμένεται να ενταχθούν κάτω από την ομπρέλα μεγάλων ομίλων του εξωτερικού.

Είναι μονόδρομος η εξαγορά ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων από τα μεγάλα τραπεζικά μονοπώλια εάν και εφόσον επιθυμούν διείσδυση στην ελληνική αγορά. Εάν διαπιστωθεί η ανάγκη αυτή από το τμήμα Μάρκετινγκ των ξένων μεγάλων τραπεζών θα πραγματοποιηθεί με την εξαγορά ελληνικού τραπεζικού ιδρύματος κυρίως λόγω έλλειψης δικτύου διανομής.

Ένας άλλος δελεαστικός λόγος που οι ξένοι τραπεζικοί οίκοι εποφθαλμιούν για εξαγορά ελληνικών τραπεζών είναι και ο έλεγχος που ασκούν τα ελληνικά ιδρύματα στις αναδυόμενες τραπεζικές αγορές της Ν.Α. Ευρώπης μέσω των επενδύσεων που έχουν πραγματοποιήσει εκεί.

Η αιτία εξαγοράς της Εμπορικής Τράπεζας από τον όμιλο της Credit Agricole ήταν γιατί πέρα των άλλων λόγων επιθυμεί και επέκτασή της στα Βαλκάνια διαμέσω της Εμπορικής (εικόνα).

Μακροπρόθεσμα στρατηγικοί στόχοι των μεγάλων ξένων τραπεζών είναι ο έλεγχος της ΝΑ Ευρώπης και της ευρύτερης λεκάνης της ΝΑ Μεσογείου λόγω της γεωπολιτικής θέσης για τον έλεγχο του πετρελαίου και του φυσικού αερίου. Οι συμμετοχές ή οι εξαγορές επί των ελληνικών τραπεζών αυτομάτως ισοδυναμούν με έλεγχο μιας μεγάλης σφαίρας επιρροής που εκτείνεται από την Αλβανία μέχρι την Τουρκία και τις πρώην δημοκρατίες του Καυκάσου και από τη Ρουμανία μέχρι τη Βόρεια Αφρική. Η μεγάλη εξωστρέφεια των ελληνικών τραπεζών (και όχι μόνο στην ευρύτερη περιοχή της Βαλκανικής) αλλά και η επέκταση των δραστηριοτήτων τους σε μεγάλες αγορές όπως η Τουρκία σηματοδοτούν την ενίσχυση της αξιοπιστίας της Ελληνικής οικονομίας και την αναβάθμιση του ρόλου της Ελλάδας. Έτσι δεν αποκλείεται να ενταθούν στο μέλλον τα σενάρια εξαγοράς ελληνικών τραπεζών από μεγάλους ομίλους του εξωτερικού κυρίως λόγω του ισχυρού Brandname που έχουν δομήσει με τη χρόνια παρουσία τους οι ελληνικές τράπεζες στις αναδυόμενες αγορές.

Εδώ θα πρέπει να επισημανθεί και το θετικό προφίλ των ελληνικών επιχειρήσεων στα Αραβικά Κράτη και τη Μέση Ανατολή. Η Ελλάδα ασκεί από αρχαιοτάτων χρόνων έντονη πολιτιστική επιρροή στις χώρες αυτές και ανέκαθεν διατηρούσε εμπορικούς και ιστορικούς δεσμούς με τους κατοίκους των χωρών αυτών, λόγω άκρατων φονταμενταλιστικών διαφορών με τα δυτικά κράτη η εξαγορά ή συμμετοχή σε ελληνικές τράπεζες φαντάζει ως το ιδανικό όχημα για την αξιοποίηση από τους ξένους οίκους των ευνοϊκών διεθνών σχέσεών μας.

Τέλος ο ρόλος του τμήματος Μάρκετινγκ σε μια πιθανή κατάσταση εξαγοράς ή συγχώνευσης με ομοειδή ίδρυμα δεν είναι αδιάφορος. Άλλωστε το Τμήμα Μάρκετινγκ παρέχει στοιχεία για τα οικονομικά μεγέθη των ανταγωνιστικών τραπεζών και είναι αυτό που έκρινε την επέκταση και την αποτελεσματικότητα των επενδύσεων.

Η ανοδική πορεία των αγορών έχει συμβάλει στη βελτίωση της κεφαλαιοποίησης των τραπεζών. Όμως, η εικόνα της πραγματικής οικονομίας είναι διαφορετική.

Η εικόνα των αγορών αποκρύπτει τις αδυναμίες του τραπεζικού κλάδου

Η αύξηση των κερδών δεν επαρκεί για την αντιστάθμιση των διαγραφών του επόμενου Ιθμήνου

Της ΖΩΡΖΕΤ ΖΟΛΑΤΑ

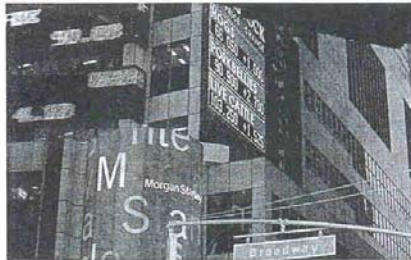
Η κερδοφορία των μεγάλων χρηματοπιστωτικών ομίλων βελτιώθηκε και η κεφαλαιοποίησή τους ενισχύθηκε από τις αρχές του έτους μέχρι σήμερα. Πολλές από αυτές, μάλιστα, έχουν την πολυτέλεια να εισπράτουν τα δισ. δολάρια ή ευρώ που δανείστηκαν από τις εθνικές κυβερνήσεις. Όλα αυτά, βέβαια, αποδίδονται στη με-

Στις ΗΠΑ, ο αριθμός των τραπεζών που δεν εισπράττει εμπρόθεσμα τις δόσεις δανείων έφθασε το 20%.

γάλη άνοδο των αγορών και όχι στην εκτόνωση της ύφεσης. Η πραγματική οικονομία βαδίζει προς την ανάκαμψη, αλλά με ρυθμούς χελώνας. Η δε κεκλιμένη ταχύτητα των αγορών σε κάποια στιγμή ενδεχομένως να ανακοπεί, με κίνδυνο να ακολουθήσει απότομη προεγείωση. Προς το παρόν, η πραγματική οικονομία συγκοινωνεί μόνον με τη λανθάνουσα τραπεζική, δηλαδή την **παραδοκίματη υπερκόσμηση** σε επιχειρήσεις και νοικοκυριά. Οι διαφορετικές ταχύτητες επιμένουν, σαν δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.

Στις ΗΠΑ, ο αριθμός των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που δεν εισπράττει εμπρόθεσμα τις δόσεις δανείων έφθασε το 20%, δηλαδή στο υψηλότερο επίπεδο της τελευταίας 18ετίας, σύμφωνα με τα στοιχεία της αμερικανικής υπηρεσίας εγρήθηνς καταθέσεων (FDIC), η οποία αναλαμβάνει την εκκαθάριση κρεκοποιημένων τραπεζών και την αποζημίωση των καταθετών. Από την άλλη πλευρά, η διατακτικότητα των τραπεζών να παρέχουν δάνεια οδηγεί σε μια «αδρανή ανάκαμψη», δηλαδή στο τηλεοπτικό δίκτυο CNBC η αναλόγιστη Μέρεντιθ Ουίτνι, που ανήκει σε μια μικρή ομάδα ειδημόνων που προέβλεψαν προ διετίας το μέγεθος της κρίσης. «Οι μικρές επιχειρήσεις απασχολούν το 50% των εργαζομένων στις ΗΠΑ και συμβάλουν κατά 38% στο ΑΕΠ» είπε η ίδια. Ο νέος πρόεδρος της ομοσπονδιακής τράπεζας των ΗΠΑ, Άλαν Γκρίνσπαν, προειδοποίησε για την έναρξη νέου γύρου στη χρηματοπιστωτική κρίση μόλις εκπνεύσει το ρόλι των αγορών.

Στην Ευρώπη, το ένα έκτο των 6.000 μικρών επιχειρήσεων που συμμετείχαν σε έρευνα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (είναι η πρώτη φορά που πραγματοποιείται μια τέτοια έρευνα από την ΕΚΤ) δήλωσε ότι οι συνθήκες πρόσβασης σε δάνεια επιδεινώθηκαν το πρώτο εξάμηνο του 2009. Σημειώσαν ότι εκείνη

Οι Goldman Sachs και Morgan Stanley αποπλήρωσαν τα δάνεια προς την αμερικανική κυβέρνηση μέσω των κερδών από διαπραγμάτευση τίτλων.

Κέρδη και επιστροφές κρατικών κεφαλαίων

Η γαλλική BNP Paribas ανακοίνωσε στην 1η εβδομάδα σχέδια αύξησης μετοχικού κεφαλαίου κατά 4,3 δισ. ευρώ, με στόχο να «κλείσει» τις εκκρεμότητές της με το κράτος, ύψους 5,1 δισ. ευρώ. Στην έκδοση νέων μετοχών θα προχωρήσουν και οι παλιές τράπεζες UniCredit και Intesa SanPaolo, καθώς δεν επιθυμούν να στηρικθούν σε κρατικά κεφάλαια. Οι αμερικανικές Goldman Sachs και Morgan Stanley ήταν κάποιες από τις τράπεζες που αποπλήρωσαν το δάνειο προς την αμερικανική κυβέρνηση μέσω

των κερδών που διασφάλισαν από τη διαπραγμάτευση τίτλων το πρώτο εξάμηνο του έτους. Στη μεγάλη αύξηση των εσόδων επενδυτικής τραπεζικής οφειλόταν και η αύξηση κερδών της BNP το β' τρίμηνο. Από την άλλη πλευρά, η συνεχιζόμενη ύφεση στην ιρλανδική αγορά ακινήτων ανάγκασε τις κρατικές, πλέον, Royal Bank of Scotland και Lloyds Banking Group να διοικηθούν 3,03 δισ. στερλίνες σε θυγατρικές της γειτονικής χώρας, προκλητώντας αντιδράσεις βρετανών φορολογουμένων.

την περίοδο οι αγορές σημείωσαν εντυπωσιακά κέρδη. Και το Διόνυς Νομισματικό Ταμείο (ΔΝΤ) μπορεί να μείσει προς τα κάτω τις προβλέψεις για απώλειες από δάνεια και επενδύσεις κατά 15% στα 3,4 τρις. δολάρια, παγκοσμίως, από τα 4 τρις. δολάρια που είχαν προβλεφθεί τον Απρίλιο, αλλά τόνισε ότι «η βελτίωση της κερδοφορίας τους δεν επαρκεί για να αντισταθμίσει τις διαγραφές του επόμενου 18 μηνών». Το τεστ κτώσεως στη Σουηδία, την Αυστρία και την Ελλάδα δείχνουν έτι οι απώλειες των τραπεζών σε στιμμάτων τους θα είναι «ελεγκόμενες».

Ως ασφαλέστερη διέξοδος, το ΔΝΤ βλέπει νέες αυξήσεις μετκικού κεφαλαίου, καθώς «βροσάμαστε σε πορεία ανάκαμψης, αλλά οι κίνδυνοι δεν έχουν απομακρυνθεί πλήρως». Παρ'ότι μείνει αβέβαιο εάν το χρηματοπιστωτικό σύστημα μπορεί να περάσει τις αναγκαίες πιστώσεις για να τροποδοτήσει την οικονομία ή ανάκαμψη και γι' αυτόν το λόγο δεν θα πρέπει να απομυκρυνθούν τα κρατικά μέτρα στη ρίζη της οικονομίας. Οσοίτις πώς είναι δυνατόν να ανοίξει δρόμος της ανάκαμψης εάν δε ανοίξουν οι κινήσεις χρηματισε σε επιχειρήσεις και καταναλωτή που τόσο είναι συνθηχισι εδώ κι τόσο χρόνια στο εύλογο και ινυπόστατο χηρμη: Οι παλιές σι νήθεις κόβονται δύσκολα.

Εικόνα 4.6

4.9 Τραπεζικό μάρκετινγκ και κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών

Ένας βασικό παράγοντας αύξησης της κερδοφορίας είναι η εξωστρέφεια των μεγάλων του ελληνικού τραπεζικού συστήματος και κυρίως οι επενδύσεις τους στις χώρες της ΝΑ Ευρώπης. (Πηγή: εφημερίδα Έθνος 29-4-07).

Τόσο οι επενδύσεις όπως είδαμε στις αναδυόμενες αγορές όσο και η κερδοφορία των τελευταίων ετών για την πλειονότητα των ελληνικών τραπεζών είναι αποτέλεσμα της χρήσης υψηλού τραπεζικού Μάρκετινγκ. Η χρήση του Μάρκετινγκ είναι επίσης και η αιτία «παράκαμψης» των ξένων τραπεζικών ιδρυμάτων στην εγχώρια αγορά και της ισχυροποίησης των ημεδαπών τόσο στην εσωτερική αγορά όσο και στις χώρες που έχουν ισχυρή παρουσία (Βαλκάνια και ΝΑ Ευρώπη).

Οι εγχώριοι τραπεζικοί οίκοι αναμένουν μελλοντικά μεγάλες πηγές εσόδων από αυτές τις αγορές. Άλλωστε πολλοί οικονομικοί αναλυτές είναι αυτοί που βλέπουν την εξωστρέφεια αυτή ως το κλειδί για έξοδο από την κρίση.

Σήμερα το μερίδιο των ελληνικών τραπεζών (συνολικά) σε ορισμένες ξένες χώρες ξεπερνά το 30% της αγοράς και ειδικά μετά το 2008 το σύνολο του ενεργητικού των ελληνικών τραπεζών στο εξωτερικό ανέρχεται σε 53,3 δις ευρώ. Το 20% των συνολικών κερδών των ελληνικών τραπεζών προέρχεται από αυτές τις

αγορές ενώ όπως θα δούμε και στην ενότητα για τον προγραμματισμό των τραπεζών η ΕΤΕ αναμένει 24% των συνολικών της εσόδων μόνο από την αγορά της Τουρκίας.

Οι αγορές αυτές θεωρούνται χρυσωρυχεία (εικόνα 4.7) με αποδόσεις έως και 300% για κάποιες ελληνικές τράπεζες και έρχονται να αντισταθμίσουν τη σχετική στασιμότητα της εσωτερικής αγοράς η οποία είναι μεν επικερδής για το σύνολο των εμπορικών τραπεζών όχι ανάλογα όμως με τις αποδόσεις που επιτυγχάνονται στις ξένες αγορές.

Στην εικόνα 4.7 βλέπουμε τα αναμενόμενα κέρδη για 5 μεγάλους εγχώριους τραπεζικούς ομίλους (2 δις ευρώ για την ΕΤΕ το 2009, 1,3 δις ευρώ το ίδιο διάστημα για την Alpha κ.ο.κ.).

Η κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών δεν επηρεάζεται από τους χαλεπούς καιρούς της ελληνικής οικονομίας με το μεγαλύτερο τμήμα του ελληνικού πληθυσμού να ζει στα όρια της ανέχειας. (Πηγή: Εφημερίδα Έθνος 29-4-07).

ΤΡΑΠΕΖΕΣ

→ **Ενας βασικός** παράγοντας αύξησης της κερδοφορίας είναι η εξωστρέφεια των μεγάλων του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, και κυρίως οι επενδύσεις τους στις χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Πάνε για νέο ρεκόρ κερδών

Αύξηση 50% έως 198% το πρώτο τρίμηνο. Χρυσωρυχεία στεγαστικά και Βαλκάνια!

→ **ΡΕΠΟΡΤΑΖ:** Δ.Σ. ΚΑΝΕΛΛΗΣ
d.kanelis@pegasus.g

Μπορεί ο καιρός να είναι χαλεπός για την ελληνική οικονομία και για μεγάλα τμήματα του ελληνικού πληθυσμού που διαβιώνουν κάτω από το όριο της φτώχειας, οι τράπεζες όμως φαίνεται να μην επηρεάζονται.

Όπως φαίνεται και από τα πρώτα οικονομικά αποτελέσματα του πρώτου τριμήνου του 2007, τα κέρδη των τραπεζών συνεχίζουν την ανοδική τους πορεία, ως συνέπεια του έντονου ανταγωνισμού, της διαφοράς μεταξύ επιτοκίων χορηγήσεων και καταθέσεων, των προμηθειών σε κάθε είδους συναλλαγών και κυρίως του υπερδανεισμού των ελληνικών νοικοκυριών σε στεγαστικά και καταναλωτικά δάνεια.

Αλλωστε, όπως φαίνεται και από τα πρώτα στοιχεία, συνεχίζεται με ένταση η πιστωτική επέκταση και τους πρώτους μήνες του 2007, με τη στεγαστική πίστη να αποτελεί την αιχμή του δόρατος. Σύμφωνα με εκτιμήσεις στελεχών εμπορικών τραπεζών, στο διάστημα Ιανουαρίου - Μαρτίου οι χορηγήσεις στεγαστικών δανείων «ρέχονται» με ρυθμό (σε ετήσια βάση) 25%, η καταναλωτική πίστη με 20%, ενώ περίπου 13% είναι ο ρυθμός αύξησης των επιχειρηματικών δανείων.

→ **Επιτόκια** Ωστόσο, ένας βασικός παράγοντας αύξησης της κερδοφορίας είναι η εξωστρέφεια των μεγάλων του ελληνικού τραπεζικού συστήματος, και κυρίως οι επενδύσεις τους στις χώρες της νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Όπως εκτιμούν τραπεζικά στελέχη, οι αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης θα παρουσιάσουν σημαντική ανάπτυξη, κλείνοντας την «μαζίδα» με τα δυτικοευρωπαϊκά επίπεδα διεύθυνσης, διατηρώντας ωστόσο υψηλά περιθώρια επιτοκίων σε σχέση με την Ελλάδα παρά την αυξανόμενη διεύθυνση ανταγωνιστών στην αγορά.

Ειδικότερα, θεωρούν ότι οι αγορές της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας αναπτύσσονται ταχέως, ενώ οι αγορές της Κύπρου και της Αλβανίας γίνονται ολοένα και πιο ενδιαφέρουσες.

Είναι χαρακτηριστικό ότι στα

Οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι 5 τραπεζών

Εθνική, Alpha, Eurobank, Πειραιώς και Εμπορική προσβλέπουν σε ακόμα πιο κερδοφόρες χρήσεις

**ΕΜΠΟΡΙΚΗ
Επενδύσεις
300 εκ. ευρώ
το 5ετές πλάνο**

Όπως εκτιμά η διοίκηση της τράπεζας, ο ρυθμός αύξησης του ελληνικού ΑΕΠ είναι σχεδόν διπλάσιος από εκείνον των άλλων δυτικοευρωπαϊκών χωρών, ενώ το ποσοστό δανεισμού επί του ΑΕΠ, παρότι παραμένει σε χαμηλότερο επίπεδο, αυξάνεται ταχύτητα.

→ **Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ** αναμένει μέση ετήσια αύξηση κερδών κατά 30% για το διάστημα 2007 με 2011, σύμφωνα με το business plan της τράπεζας που ανακοίνωσε την Παρασκευή. Η τράπεζα θέτει ως στόχους κέρδη προ φόρων 600 εκατ. ευρώ το 2011, μερίδιο αγοράς 10,5%, αύξηση εσόδων 11% αλλά και τη δημιουργία 265 καταστημάτων στη ΝΑ Ευρώπη με την πρόσληψη 2.250 ατόμων, καθώς και επενδύσεις στην 5ετία 250-300 εκατ. ευρώ.

→ **Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ** τραπεζικός τομέας «εκτιμούν οι Γάλλοι της Credit Agricole» θα συνεχίσει να επωφελείται από τη σύγκλιση με τα επικρατούντα δυτικοευρωπαϊκά επίπεδα, απολαμβάνοντας υψηλό ρυθμό ανάπτυξης σε ένα περιβάλλον πτωτικών περιθωρίων. Η Εμπορική σχεδιάζει την επέκτασή της στις ταχύτερα αναπτυσσόμενες αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με την τράπεζα να λειτουργεί σαν «αιχμή του δόρατος» για την ανάπτυξη των προϊοντικών γραμμών των εταιρειών του ομίλου της Credit στην περιοχή.

→ **ΕΠΙΣΗΣ**, ο στρατηγικός στόχος της Εμπορικής στη λιανική τραπεζική είναι να επιτύχει 21% ετήσια αύξηση στα στεγαστικά δάνεια αγγίζοντας τα 14,3 δισ. ευρώ το 2011 (από 5,4 δισ. το 2006) και 15% ετήσια αύξηση στα καταναλωτικά δάνεια (συμπεριλαμβανομένης και της Credicom) φτάνοντας τα 5,7 δισ. ευρώ το 2011 (από 2,8 δισ. το 2006).

κέρδη της Alpha Bank στο πρώτο τρίμηνο του 2007 που ανήλθαν στα 256,1 εκατ. ευρώ καταγράφοντας αύξηση 70%, μεγάλη συμμετοχή είχαν τα κέρδη από το εξωτερικό, τα οποία ανήλθαν στα 24,7 εκατ. ευρώ αυξημένα κατά 28,9%

Βέβαια στην κερδοφορία αυτή συνέβαλαν τα έσοδα κερδών από την πώληση της Alpha Ασφαλιστικής στο γαλλικό ταμείο AXA ύψους 81,8 εκατ. ευρώ, ενώ κυρίως από την εγγραφή τα κέρδη της τράπεζας διαμορφώνονται στα 174,6 εκατ. ευρώ καταγράφοντας αύξηση 14,5%, ποσοστό που καταδεικνύει τα υψηλά κέρδη που αναμένονται από τις χώρες του εξωτερικού. Τα έσοδα από προμήθει-

ες διαχρονικά ανήλθαν στα 107,5 εκατ. ευρώ καταγράφοντας αύξηση 14% και τα αποτελέσματα από χρηματοοικονομικές πράξεις διαμορφώθηκαν στα 29,9 εκατ. ευρώ.

→ **8,8 δισ. ευρώ** Τα υπόλοιπα στεγαστικών δανείων διαμορφώθηκαν στα 8,8 δισ. ευρώ και αυξήθηκαν με ρυθμό 23,8%, ενώ οι νέες εκταμειώσεις διαμορφώθηκαν στα 81,8 εκατ. ευρώ. Τα καταναλωτικά δάνεια αυξήθηκαν με ρυθμό 20,5% στα 3,4 δισ. ευρώ, ενώ οι νέες εκταμειώσεις διαμορφώθηκαν στα 434 εκατ. ευρώ.

Σημαντική αύξηση κατά 50,5% αναμένει και η Τράπεζα Πειραιώς για το πρώτο τρίμηνο του 2007, με

τα κέρδη να διαμορφώνονται σύμφωνα με πληροφορίες στα περίπου 280 εκατ. ευρώ.

Σημαντικό ρόλο στην κερδοφορία της τράπεζας έπαιξε η πώληση του πακέτου των μετοχών που είχε η Πειραιώς στην τράπεζα Κύπρου, ύψους 8,13%, η οποία της έφερε καθαρά κέρδη ύψους 153 εκατ. ευρώ.

Αύξηση 198% παρουσίασαν τα καθαρά κέρδη του α' τριμήνου της FBBank φτάνοντας τα 3,17 εκατ. ευρώ σε σχέση με το 1,06 εκατ. ευρώ το αντίστοιχο τρίμηνο της περσινής χρονιάς, ενώ αλόκληρο το 2006 τα καθαρά κέρδη της Τράπεζας για το έτος 2006 ανήλθαν σε 3,73 εκατ. ευρώ.

ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ

**Δεκαεξί
μοιράστηκαν
43,3 εκ. ευρώ**

ΣΤΑ 43,3 εκ. ευρώ ανήλθαν κατά το 2006 τα προ φόρων κέρδη των 16 συνεταιριστικών τραπεζών που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας, παρουσιάζοντας αύξηση της τάξης του 21% σε σχέση με το 2005.

Η περσινή χρονιά έκλεισε για τις συγκεκριμένες τράπεζες με συνολικό ενεργητικό 2,57 δισ. ευρώ αυξημένο κατά 26% σε σχέση με το 2005, καταθέσεις 2,13 δισ. ευρώ (+27%) και χορηγήσεις 1,93 δισ. ευρώ (+21%), ενώ τα ίδια κεφάλαια των τραπεζών έφθασαν τα 364,4 εκ. ευρώ (+22%).

Όπως ανέφερε ο πρόεδρος της Ένωσης Συνεταιριστικών Τραπεζών κ. Νίκος Μυρτιάκης, «οι αυξήσεις αυτές θεωρούνται σημαντικές και δίνουν την πολύ καλή οικονομική πορεία των Συνεταιριστικών Τραπεζών, οι οποίες έχουν τύχει της καθολικής αποδοχής και εμπιστοσύνης από μέρους των τοπικών κοινωνιών, γεγονός το οποίο αποδεικνύεται και από την αύξηση των μελών τα οποία ανέρχονται σε 174.612 έναντι 160.136 που ήταν το 2005».

→ **Αύξηση 37%** Σημαντική ανάπτυξη μεγεθών εμφανίσει κατά την περσινή χρονιά η Κεντρική Τράπεζα των Συνεταιριστικών Τραπεζών, η «Πανελλήνια Τράπεζα». Συγκεκριμένα, η ενεργητικό της αυξήθηκε κατά 37% (626 εκ. ευρώ έναντι 456 εκ. ευρώ το 2005), οι χορηγήσεις κατά 45% (455 εκ. έναντι 313 εκ. ευρώ), οι καταθέσεις κατά 40% (567 εκ. έναντι 405 εκ. ευρώ) και τα κέρδη προ φόρων σε 5,1 εκ. ευρώ έναντι 500 χιλ. ευρώ το 2005.

Το δίκτυο των καταστημάτων των Συνεταιριστικών Τραπεζών και της Πανελληνίας Τράπεζας ανέρχεται σε 172 καταστήματα, καλύπτει το μεγαλύτερο μέρος της Ελληνικής Επικράτειας και κατατάσσεται στην 8η θέση σε σύνολο 40 τραπεζικών δικτύων.

Μ. ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

Εικόνα 4.7

Οι 20 μετοχές στο Χρηματιστήριο Αθηνών με...

... την υψηλότερη αξία συναλλαγών

... τη μεγαλύτερη άνοδο
Τιμές κλεισίματος, ποσά σε ευρώ

... τη μεγαλύτερη πτώση
Τιμές κλεισίματος, ποσά σε ευρώ

2/1-30/9/09	Δισ. ευρώ		30/9/09	Μετ. από 2/1,%		30/9/09	Μετ. από 2/1,%
→ ΕΘΝΙΚΗ	7,882	FOLLI FOLLIE	16,42	183	ΛΑΝ-NET	0,12	-90
ΟΠΑΠ	2,96	PROTON	1,63	167	INFORMER	0,43	-59
ΟΤΕ	2,521	ΙΝΤΡΑΚΟΜ	1,71	141	ΚΥΡΙΑΚΟΥΛΗΣ	0,59	-54
→ ALPHA	2,314	ΣΩΛΗΝΟΥΡΓΕΙΑ	1,75	140	ΑΤΤΙCΑ GROUP	2,26	-49
ΔΕΗ	1,775	ΚΟΡΙΝΘΟΥ	2,07	135	ΒΩΒΟΣ	4,92	-45
→ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ	1,737	JUMBO	9	107	ΛΑΝΑΚΜ	0,78	-44
→ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1,57	→ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	12,67	102	ΠΕΡΤΣΙΝΙΔΗΣ	0,11	-42
→ EUROBANK	1,458	→ ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	24,5	101	ΕΙΚΟΝΑ-ΗΧΟΣ	0,19	-41
MARFIN POPULAR	1,304	ΤΡ. ΚΥΠΡΟΥ	5,2	95	ELMEC	2,1	-39
ALAPIS	1,02	→ EUROBANK	10,75	93	PLIAS	0,16	-36
COCA COLA	1,007	ΓΕΚ	6,4	92	ΒΑΛΚΑΝ	1,23	-36
MIG	0,692	→ ALPHA BANK	12,6	88	ΝΤΡΟΥΚΦΑΡΜΠΕΝ	0,66	-34
T.T.	0,526	COCA COLA	18,19	75	ΤΕΞΑΠΡΕΤ	0,22	-33
ΒΩΒΟΣ	0,444	ΤΙΤΑΝ	23,6	70	PASAL	1,6	-32
INTRALOT	0,44	ΣΙΔΕΝΟΡ	5,1	58	ΚΑΝΑΚΗΣ	1,4	-31
ΕΧΑΕ	0,353	ΕΧΑΕ	8,68	57	ALPHA TRUST	1,03	-31
ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ	0,33	INTRALOT	4,71	53	S&B	5,3	-31
JUMBO	0,284	MARFIN POPULAR	2,9	46	ELBISCO	0,63	-30
MOTOR OIL	0,269	ΜΥΤΙΛΗΝΑΙΟΣ	5,79	45	ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ	0,57	-29
ΕΛΛΑΚΤΩΡ	0,267	MOTOR OIL	11,08	44	ΚΛ. ΝΑΥΠΑΚΤΟΥ	0,35	-29

ΠΗΓΗ: ΚΥΚΛΟΣ ΑΧΕΡΕΥ

Εικόνα 4.8

Εκτιμήσεις κερδών τραπεζών α' τριμήνου 2008

Τράπεζα	α' τρίμηνο 2008	α' τρίμηνο 2007	Μεταβολή (%)	Μεταβολή (%) χωρίς έκτακτα
Εθνική	470,480	381	25	-
Eurobank	250	203,8	23	-
Alpha	235	256	-8	34
Πειραιώς	150-160	248,2	-39	57
Marfin	150	170,3	-11	25
Κύπρου	135	107	26	-
ΑΤΕ	55,60	74,6	-19	18
Εμπορική	25-28	18,3	42	-
Π	32,34	39,2	-12	-
Σύνολο	1.525-1.545	1.498	3	27

(ποσά σε εκατ. ευρώ)

ΠΗΓΗ: Πρώτες εκτιμήσεις αγοράς, πληροφορίες. Επεξεργασία στοιχείων «Ισοτιμία».

Τι προβλέπουν οι αναλυτές για τις μετοχές

	Σενάριο 1		Σενάριο 2		Σενάριο 3	
	Τιμή-στόχος	περιθώρια απόδοσης	τιμή	περιθώρια πτώσης	τιμή	Περιθώρια πτώσης
Πειραιώς	26,1	24%	16,5	22%	6,9	67%
Εθνική	47	24%	31	18%	7,6	80%
T.T.	12,8	23%	9,7	7%	8,6	18%
Eurobank	22,2	18%	14,8	22%	5	73%
Alpha Bank	27,7	35%	17,6	14%	7,1	65%

Σενάριο 1: Ήπια επιβράδυνση, όπως προεξοφλούν σήμερα από τις αγορές.

Σενάριο 2: Απότομη επιβράδυνση και επιδείνωση πιστωτικών συνθηκών.

Σενάριο 3: Επιστροφή των αποτιμήσεων στα χαμηλά του τρέχοντος κύκλου (περίοδος 2001-2003).

Πηγή: Goldman Sachs

ΕΝΟΤΗΤΑ 5

Ο ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ

5.1 Ο προγραμματισμός του μάρκετινγκ

Ο προγραμματισμός μάρκετινγκ είναι αναγκαίος για την εξασφάλιση της καλύτερης δυνατής χρησιμοποίησης των μέσων που έχει μια εμπορική τράπεζα στη διάθεσή της και για τη μέγιστη δυνατή εκμετάλλευση των ευκαιριών που της παρουσιάζονται.

Ο προγραμματισμός μάρκετινγκ μπορεί να περιλαμβάνει τόσο κάθετη επέκταση (νέες υπηρεσίες, βελτίωση των υπάρχοντων τραπεζικών προϊόντων ή τεχνικών μέσων) όσο και οριζόντια (εξάπλωση του δικτύου στο γεωγραφικό χώρο).

Διακρίνεται σε μακροχρόνιο προγραμματισμό (μέχρι 5 χρόνια) ή βραχυχρόνιο (μέχρι 12 μήνες).

Εδώ θα πρέπει να τονίσουμε ότι οι διαδικασίες πρόγνωσης και διάγνωσης της αγοράς στις οποίες στηρίζεται ο προγραμματισμός εξαρτώνται άμεσα και σε μεγάλο βαθμό από την Έρευνα Αγοράς (όπως οι προβλέψεις εξόδων-εσόδων, οι προβλέψεις κερδών, οι προβλέψεις επενδύσεων και αποδοτικότητας κ.λ.π.).

Παραδείγματα πρόγνωσης για τα αναμενόμενα κέρδη των τραπεζών μπορούμε να δούμε στην εικόνα 5.1 (για τις εκτιμήσεις κερδών των τραπεζών στο α' τρίμηνο του 2008) και στην ίδια εικόνα παρατηρούμε τις προβλέψεις οικονομικών αναλυτών για τις διακυμάνσεις των τιμών των τραπεζικών μετοχών, τους επιθυμητούς στόχους και τα ποσοστιαία περιθώρια ανόδου για τις μετοχές 5 εμπορικών τραπεζών. (Πηγή: Εφημερίδα Ισοτιμία 24/2/08).

Ο μακροχρόνιος προγραμματισμός αποτελεί το πλαίσιο που κινούνται και οι επιμέρους βραχυπρόθεσμοι ή μακροπρόθεσμοι προγραμματισμοί της τράπεζας π.χ. για επενδύσεις, προμήθειες κ.λ.π.

Ο μακροχρόνιος προγραμματισμός πρέπει να εξυπηρετεί τους στρατηγικούς στόχους της τράπεζας και να ακολουθείται από την κατάλληλη στρατηγική μάρκετινγκ.

Τέτοιοι στόχοι μπορούν να είναι οι εξής:

- Στρατηγικός στόχος της διοίκησης της ΕΤΕ υπό του Τάκη Αράπογλου είναι ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της κερδοφορίας να φτάσει το 2011 24% στην Τουρκική αγορά και 35% στην ΝΑ Ευρώπη.
- Για την Eurobank τα 170 εκατομμύρια ευρώ κερδών κατά το 2008 από τις αγορές της ΝΑ Ευρώπης να ανέλθουν σε 550 εκ. ευρώ έως το 2010.
- Για την Alpha Bank του Ιωάννη Κωστόπουλου η κερδοφορία της να αυξάνεται κατά 20% ετησίως ενώ αναμένουν ετήσια κέρδη 300 εκ. ευρώ από τις αναδυόμενες αγορές της ΝΑ Ευρώπης και μερίδιο 10% από αυτές τις αγορές.

Πρώτος στόχος τα Βαλκάνια

Σχέδιο σημαντικής επέκτασης του δικτύου / Μέχρι το 2010 θα έχει 1.200 καταστήματα, τα μισά στο εξωτερικό / Ζητεί ρύθμιση για να προσαρμοστούν και οι τράπεζες στο νέο ωράριο / 500 εκατ. ευρώ τα κέρδη του 2005

Του ΣΤΕΦΑΝΟΥ Β. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΥ

Ο στόχος της Alpha Bank είναι να διαθεται μέχρι το 2010 στην Ελλάδα και τις βαλκανικές χώρες περί τα 1.200 καταστήματα, από τα οποία τα μισά περίπου θα είναι στο εξωτερικό.

Αυτό ανακοίνωσε χθες ο διευθύνων σύμβουλος της Alpha Bank κ. Δημ. Μαντζούνης με την εκδήλωση της 2ης Επενδυτικής Ημερίδας της Τράπεζας, προδοκτώντας ότι ο στόχος της τράπεζας για την περίοδο μέχρι το 2010 είναι η εκπόνηση της να αυξάνεται κατά 20% ετησίως, ενώ αναφερθηκε στην κερδοφορία του 2005 είνε ότι αυτή εκτιμάται στα 500 εκατ. ευρώ, διευκρινίζοντας ότι το 25% των κερδών αυτών προέχεται από τη δραστηριότητα της τράπεζας στις βαλκανικές χώρες.

Παράλληλα ο κ. Μαντζούνης αναφέρθηκε στην πρόσφατη πρόταση του προέδρου της τράπεζας κ. Ιω. Κωστόπουλου για αλλαγή του ωραρίου στις τράπεζες ώστε να εξυπηρετούν την αγορά, λόγω της αλλαγής που έχει γίνει στο ωράριο λειτουργίας των καταστημάτων, τονίζοντας ότι το σημερινό ωράριο είναι διαφορετικό και χρειάζεται να δοθεί πεδατοτική άδση.

ΛΕΤΟΥΡΓΙΑ

Αιτία δεν μπορεί να είναι απλώς οι τράπεζες όταν λειτουργούν οι επιχειρήσεις. Πρέπει, πρόσθεσε ο κ. Μαντζούνης, να γίνει μια ρύθμιση για τη λειτουργία των τραπεζών μέσα στο νόμιμο ωράριο, ώστε να εξυπηρετείται η αγορά, διευκρινίζοντας ότι μια τέτοια εξέλιξη θα δι-

μουργήσει και νέες θέσεις εργασίας.

Όσον αφορά το ενδιαφέρον της Alpha Bank για την εξαγορά της Εμπορικής, ο κ. Μαντζούνης, ανέφερε να πάρει θέση, λέγοντας

Η πολιτική

της τράπεζας για την περίοδο 2006-2008

προβλέπει στροφή προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις

«...δεν μπορεί να δώσει καμία απάντηση αν προηγουμένως δεν ξεκαθαρίσει το τοπίο γύρω από την Εμπορική Τράπεζα, γιατί η περίπτωση της είναι διαφορετική α-

πό εκείνη της Τσωνικής, την οποία αγοράσε η Alpha Bank.

Όσον αφορά την πολιτική της τράπεζας για την περίοδο 2006-2008, ο κ. Μαντζούνης σημείωσε ότι θα στραφεί προς τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενώ για τη Νοτιοανατολική Ευρώπη ο στόχος είναι να αυξηθούν οι χορηγήσεις και οι καταθέσεις μεταξύ 30% και 40%, ξεπερνώντας το ρυθμό αύξησης της αγοράς.

ΑΝΑΞΙΑ

Ακόμη, πρόσθεσε ότι «στο διάστημα 2006-2008 αναμένουμε η επιβία αύξηση στην καταναλωτική πίστη, στα στεγαστικά και στα επιχειρηματικά δάνεια στην Ελλάδα να φθάσει το 29%, το 2,4% και το 11%, με την αγορά να αυξάνεται κατά 23%, 20% και 10% αντίστοιχώς».

Και συμπλήρωσε ότι «κατά την ίδια περίοδο τα περιθώρια των επιτοκίων θα μειωθούν σημαντικά. Μάλιστα, ο κ. Μαντζούνης, αναφερόμενος στην πολιτική που θα ακολουθήσει η τράπεζα για να επιτύχει τους φιλόδοξους στόχους της μέχρι το 2010, είπε:

«Σχεδιάζουμε να επεκτείνουμε το δίκτυό μας με 20 καταστήματα στην Ελλάδα και 260 καταστήματα στη Νοτιοανατολική Ευρώπη».

«Θα δημιουργηθεί έτσι ένα δίκτυο εκτός Ελλάδος 436 μονάδων, όλα περίπου καταστήματα θα έχουν και στην Ελλάδα, αυξανόμενος το σύνολο των καταστημάτων σε 840 μονάδες ως το 2008».

Και πρόσθεσε: «Επιδικάζω μας είναι να λειτουργούμε με 1.200 καταστήματα έως το 2010».

Εικόνα 5.1

Οι βραχυπρόθεσμοι στόχοι 5 τραπεζών

ΕΜΠΟΡΙΚΗ Επενδύσεις 300 εκ. ευρώ το 5ετές πλάνο

Όπως εκτιμά η διοίκηση της τράπεζας, ο ρυθμός αύξησης του ελληνικού ΑΕΠ είναι σχεδόν διπλάσιος από εκείνον των άλλων δυτικοευρωπαϊκών χωρών, ενώ το ποσοστό δανεισμού επί του ΑΕΠ, παρότι παραμένει σε χαμηλότερα επίπεδα, αυξάνεται ταχύτερα.

→ **Η ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ** αναμένει μέση ετήσια αύξηση κερδών κατά 30% για το διάστημα 2007 με 2011, σύμφωνα με το business plan της τράπεζας που ανακοίνωσε την Παρασκευή. Η τράπεζα θέτει ως στόχους κέρδη προ φόρων 600 εκατ. ευρώ το 2011, μερίδιο αγοράς 10,5%, αύξηση εσόδων 11% αλλά και τη δημιουργία 265 καταστημάτων στη ΝΑ Ευρώπη με την πρόσληψη 2.250 ατόμων, καθώς και επενδύσεις στην 5ετία 250-300 εκατ. ευρώ.

→ **Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ** τραπεζικός τομέας -εκτιμούν οι Γάλλοι της Credit Agricole- θα συνεχίσει να επωφελείται από τη σύγκλιση με τα επικρατούντα δυτικοευρωπαϊκά επίπεδα, απολαμβάνοντας υψηλό ρυθμό ανάπτυξης σε ένα περιβάλλον πτωτικών-περιθωρίων. Η Εμπορική σχεδιάζει την επέκτασή της στις ταχύτερα αναπτυσσόμενες αγορές της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, με την τράπεζα να λειτουργεί σαν «αιχμή του δόρατος» για την ανάπτυξη των προϊόντικών γραμμών των εταιρειών του ομίλου της Credit στην περιοχή.

→ **ΕΠΙΣΗΣ**, ο στρατηγικός στόχος της Εμπορικής στη λιανική τραπεζική είναι να επιτύχει 21% ετήσια αύξηση στα στεγαστικά δάνεια αγγίζοντας τα 14.3 δισ. ευρώ το 2011 (από 5.4 δισ. το 2006) και 15% ετήσια αύξηση στα καταναλωτικά δάνεια (συμπεριλαμβανομένης και της Credicom) φτάνοντας τα 5.7 δισ. ευρώ το 2011 (από 2.8 δισ. το 2006).

Εικόνα 5.2

Οι στόχοι αυτοί δεν είναι ανεξάρτητοι από τους γενικούς στόχους της Διοίκησης αλλά προσδιορίζονται και προσδιορίζουν τους στρατηγικούς στόχους του Μάρκετινγκ.

Οι ελληνικές τράπεζες ακολουθούν έντονη αναπτυξιακή στρατηγική ειδικά στο εξωτερικό και αυτό διαφαίνεται ιδιαίτερα από το ρυθμό επέκτασης των δικτύων διανομής τους. Στην εικόνα 5.2 βλέπουμε παράδειγμα έντονης αναπτυξιακής στρατηγικής από την Alpha Bank και το σχέδιο επέκτασης του δικτύου της (Πηγή: Εφημερίδα Ελεύθερος Τύπος 17-1-06). Στόχος της Alpha η επέκταση του δικτύου με ίδρυση νέων μονάδων στο εξωτερικό, οι αυξήσεις των χορηγήσεων και καταθέσεων μεταξύ 30%-40% στη ΝΑ Ευρώπη ξεπερνώντας το ρυθμό αύξησης της αγοράς. Για

την εσωτερική αγορά αναμένουν ετήσια αύξηση (2006-2008) στην καταναλωτικού πίστη, στα στεγαστικά και στα επιχειρηματικά δάνεια να φθάσει 29%, 24% και 11% ενώ αντίστοιχα η αγορά αυξάνεται κατά 23%, 20% και 10%.

Στην εικόνα 5.3 παρατηρούμε τους βραχυπρόθεσμους στόχους σε σχέση με τα αναμενόμενα κέρδη για την ΕΤΕ την Alpha, την Eurobank, την Πειραιώς και την Εμπορική. Ακόμη παρατηρούμε ότι το 5ετές πλάνο της Εμπορικής προβλέπει επενδύσεις 300 εκ. ευρώ και το μεγάλο άνοιγμα που σχεδιάζει στη ΝΑ Ευρώπη καθώς και τους στρατηγικούς της στόχους έως το 2011.

ΕΝΟΤΗΤΑ 6

ΤΙΜΟΛΟΓΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

6.1 Τιμολογιακή πολιτική

Στις τράπεζες η τιμολογιακή πολιτική αφορά τον καθορισμό του ύψους των αμοιβών των προσφερόμενων υπηρεσιών, δηλαδή των τόκων και των προμηθειών.

Η τιμή δεν είναι πλέον ο μόνος προσδιοριστικός παράγοντας της ζήτησης ή της αύξησης των πωλήσεων για μια εμπορική τράπεζα ωστόσο προκαθορίζει σε μεγάλο ποσοστό τη ζήτηση. Όλες οι οικονομικές μεταβλητές του Μίγματος Μάρκετινγκ είναι σημαντικοί και ο καθένας ενισχύει τη σημασία των υπολοίπων.

Η τιμή όμως ως εργαλείο του Μάρκετινγκ είναι το μοναδικό μετρήσιμο οικονομικό αναλύσεις κ.ά.). Τα άλλα εργαλεία του μάρκετινγκ όπως το είδος και η ποιότητα των προσφερομένων υπηρεσιών, η διανομή, η διαφήμιση ή η προσωπική πώληση συμβάλλουν έμμεσα στη ζήτηση και αύξηση των πωλήσεων. Πέρα από τα κόστη τους (συγκεντρωτικά ή αναλυτικά κατά είδος ή κατηγορία πελατών) δεν μπορείς να υπολογίσεις τα έσοδα που δημιουργούν και αποφέρουν και το κατά πόσο συνεισφέρουν στο μίγμα Μάρκετινγκ διαδικασίες που μόνο η τιμολόγηση επιφέρει.

Κατά συνέπεια η τιμολογιακή πολιτική προκαθορίζει το σύνολο και το είδος των εσόδων και η έξυπνη χρήση της προσεγγίζει αποτελεσματικότερα από τα άλλα εργαλεία του μάρκετινγκ τους οικονομικούς στρατηγικούς στόχους όπως η μεγιστοποίηση των κερδών και η αύξηση ή διατήρηση του μεριδίου αγοράς.

Μια ελκυστική για το κοινό τραπεζική τιμολογιακή πολιτική συνιστά μείωση των τόκων και προμηθειών στην προσφορά χορηγήσεων και στη διεξαγωγή διαμεσολαβητικών και χρηματοδοτικών υπηρεσιών ενώ αντίθετα τα υψηλά επιτόκια αποφέρουν υψηλές οικονομικές αποδόσεις για την τράπεζα.

Η τιμολογιακή πολιτική μιας τράπεζας είναι ανάλογη των μακροπρόθεσμων στόχων της και των απαιτήσεών της (διατήρηση χρηματικών αποθεμάτων ή υψηλής ρευστότητας κ.ά.).

Σε ένα άκρως ανταγωνιστικό περιβάλλον κάθε τράπεζα μπορεί να επιτύχει μεγιστοποίηση των αποδόσεών της είτε μέσω ελαχιστοποίησης του κόστους της σε κάθε υπηρεσία είτε με τιμολόγηση στη μέγιστη θεμιτή τιμή, στα επίπεδα δηλαδή των ανταγωνιστών (και στα όρια που επιτρέπουν οι αποφάσεις της Νομισματικής επιτροπής ορίων).

Οι μεγαλύτεροι τραπεζικοί όμιλοι (ΕΤΕ, Eurobank, Alpha, Πειραιώς) διαθέτουν σχετική επάρκεια χρηματικών πόρων και ευρύτερη υποδομή και συνάμα μεγαλύτερη δυνατότητα για μακροπρόθεσμη τιμολογιακή πολιτική χαμηλών επιτοκίων.

Ελκυστική τιμολογιακή πολιτική ακολουθούν οι τράπεζες που επιθυμούν αύξηση του μεριδίου αγοράς της.

Συνήθως ο ανταγωνισμός των τραπεζικών ιδρυμάτων είναι προς όφελος των πολιτών (μείωσης επιτοκίων, έξτρα παροχές κ.ά.).

Η ύπαρξη μονοπωλίων στην διεθνή τραπεζική αγορά είναι αυτή που καθορίζει μονομερώς τους τιμολογιακούς όρους στην αγορά είναι αυτή που καθορίζει μονομερώς τους τιμολογιακούς όρους στην αγορά και αναγκάζει τις υπόλοιπες τράπεζες να ακολουθήσουν τις ηγετικές του κλάδου. Έτσι το σύνολο των τραπεζών ακολουθούν πιο ενδιάμεση τιμολογιακή πολιτική αντίστοιχη των στρατηγικών στόχων που έχουν θέσει και ανάλογη των οικονομικών δυνατοτήτων τους.

Τα επιτόκια των στεγαστικών δανείων

ΤΡΑΠΕΖΑ	ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΟ	ΣΤΑΘΕΡΟ για 1 χρόνο	ΣΤΑΘΕΡΟ για 2 χρόνια	ΣΤΑΘΕΡΟ για 3 χρόνια	ΣΤΑΘΕΡΟ για 5 χρόνια	ΣΤΑΘΕΡΟ για 10 χρόνια	ΣΤΑΘΕΡΟ 15 χρόνια
ΕΘΝΙΚΗ	5,6%	3,6%		5,75%	5,85%	6,5%	6,7%
EFG EUROBANK - ERGASIAS	5,5%	3,65%	4,90%	5,2%	5,8%	6,5%	
ALPHA	6%	4,9%		6,10%	6,30%	6,75%	6,75%
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	5,5%	3,7%		5,9%	6,10%		
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	5,75%	3,6%	4,9%	5,75%	6,2%	6,8%	
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	5,5%	3,7%		5,8%	6,1%	6,7%	6,7%
ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	5,45%	3,55%		5,6%	5,85%		
ΚΥΠΡΟΥ	5,75%	3,75%		5,9%	6,10%		
ΑΤΤΙΚΗΣ	5,65%	3,5%		6%			
ΓΕΝΙΚΗ	5,65%	3,35%		5,7%	5,85%	6,4%	
ΛΑΪΚΗ	5,5%	3,5%		6%	6,25%		
ASPIS	6,15%	3,5%	4,5%	5,5%			
CITIBANK	5%			6,62%	6,62%		
HSBC	4,20%			5,15%	5,50%		
NOVA	4,35%	3,65%	3,95%	4,95%	5,9%	6,45%	
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	5,55%				5,6%		
ΕΓΝΑΤΙΑ	5,80%	4,5%					
PROBANK	5,70%	4%					

Τα επιτόκια των επισκευαστικών δανείων

ΤΡΑΠΕΖΑ	ΚΥΜΑΙΝΟΜΕΝΟ	ΣΤΑΘΕΡΟ 1 χρόνο	ΣΤΑΘΕΡΟ 3 χρόνια	ΣΤΑΘΕΡΟ 5 χρόνια	Χωρίς προσμημείωση
ΕΘΝΙΚΗ	5,6%		5,75%	5,85%	
EFG EUROBANK - ERGASIAS	5,5%	3,65%	5,2%	5,8%	
ALPHA	8,25%		8,35%	8,55%	
ΕΜΠΟΡΙΚΗ	5,5%	3,7%	5,9%	6,10%	
ΠΕΙΡΑΙΩΣ	5,75%	3,6%	5,75%	6,2%	9,25%
ΑΓΡΟΤΙΚΗ	5,5%	3,7%	5,8%	6,1%	
ΚΥΠΡΟΥ	5,75%	3,75%	5,9%	6,10%	
ΑΤΤΙΚΗΣ	5,65%		6%		9,65%
ΓΕΝΙΚΗ	5,65%	3,35%	5,7%	5,85%	
ΛΑΪΚΗ	5,5%	3,54%	6%	6,25%	
ASPIS	6,15%	3,5%	5,5%		
CITIBANK	4,23%		6,5%	6,5%	9,5%
HSBC	4,20%		5,15%	5,50%	
NOVA	από 4,35%	3,65%	4,95%	5,9%	9,90%
ΕΛΛΗΝΙΚΗ	5,55%			5,6%	
ΕΓΝΑΤΙΑ	6,3%				
PROBANK	4,5%	5,7%			

14

Εικόνα 6.1

ΕΝΟΤΗΤΑ 7

ΟΙ ΤΡΑΠΕΖΙΚΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

7.1 Τα χαρακτηριστικά των τραπεζικών υπηρεσιών σήμερα

Οι κλασικές μορφές των τραπεζικών προϊόντων έχουν αντικατασταθεί πλέον από δεκάδες νέες μορφές. Η απελευθέρωση της τραπεζικής αγοράς και ο ανταγωνισμός που επέφερε δημιούργησαν μια πλειάδα νέων μορφών χρηματοδότησης τόσο προς τα είδη όσο και προς το σύνολο.

Στις πιο πρώιμες μορφές της τραπεζικής αγοράς υπήρχαν ελάχιστα είδη δανειοδότησης και καταθέσεων και το κυρίως κριτήριο επιλογής από τον πελάτη ήταν το επιτόκιο. Σήμερα οι εμπορικές τράπεζες διαθέτουν εκατοντάδες τραπεζικά προγράμματα για κάθε είδος υπηρεσίας (δανειακά, καταθετικά, επενδυτικά κ.ά.).

Η εκρηκτική αύξηση των τραπεζικών προϊόντων και η προσαρμογή αυτών στις διαφαινόμενες απαιτήσεις του πελάτη ή της επιχείρησης είναι αδιαμφισβήτητο αποτέλεσμα της γενικευμένης χρήσης του Μάρκετινγκ. Το σημερινό επιθυμητό image των τραπεζών επιτάσσει να παρουσιάζουν μεγάλη γκάμα τραπεζικών υπηρεσιών.

Στην εξέταση για τα νέα τραπεζικά προϊόντα που δημιουργήθηκαν στην τελευταία εικοσαετία η αναφορά μερικών προϊόντων κάποιων εμπορικών τραπεζών (Πειραιώς, γενική, Κύπρου) είναι ενδεικτική για την διαπίστωση της εξειδίκευσης που δημιουργήθηκε στην Τραπεζική αγορά.

Εικόνα 7.1

Η χρήση του μάρκετινγκ στα νέα τραπεζικά προϊόντα φαίνεται πέρα των άλλων κάποια βασικά τους χαρακτηριστικά τα οποία είναι:

Η εξειδίκευση

Μέσω της εξειδίκευσης των υπηρεσιών της μιας τράπεζα μπορεί μακροπρόθεσμα να δημιουργήσει συγκριτικό πλεονέκτημα έναντι των ανταγωνιστών της. Μπορεί επίσης να εξοικονομήσει χρόνο με τη μείωση της γραφειοκρατίας και του συνολικού χρόνου εξυπηρέτησης των πελατών της και παράλληλα να μειώσει το κόστος της υπηρεσίας αυτής (λόγω εξειδίκευσης).

Η εξειδίκευση είναι το κλειδί ιδιαίτερα για τις μικρές τράπεζες οι οποίες δεν μπορούν να δραστηριοποιηθούν με επιτυχία σε όλο το φάσμα των τραπεζικών δραστηριοτήτων λόγω έλλειψης χρηματικών διαθεσίμων. Η εξειδίκευση λειτουργεί προτιμήσεις στο κοινό και επίσης είναι ένα πλεονέκτημα που μπορεί να

χρησιμοποιηθεί από τις άλλες μεταβλητές του μάρκετινγκ (διαφήμιση, προώθηση κ.ά.).

Πολλαπλές υπηρεσίες (cross-selling)

Ο προσανατολισμός των τραπεζικών υπηρεσιών στοχεύει στην παροχή μιας δέσμης υπηρεσιών και όχι σε μια μεμονωμένα. Έτσι από την παροχή πολλαπλών υπηρεσιών μεγιστοποιείται το συνολικό κέρδος από τον ιδιώτη. Σε αυτό βοηθάει και η δυνατότητα συνδυασμού διαφορετικών τραπεζικών υπηρεσιών από τον πελάτη που μεγιστοποιεί τις επιλογές του.

Πελατοκεντρικός χαρακτήρας των υπηρεσιών

Το πλήθος των νέων υπηρεσιών είναι προσαρμοσμένο στις ανάγκες του πελάτη ή διαφόρων κατηγοριών πελατών. Έτσι υπάρχουν δεκάδες τραπεζικών υπηρεσιών για μικρομεσαίες ή μικρές επιχειρήσεις, πολλές διαφορετικές μορφές δανειοδότησης για ειδικές ανάγκες (επισκευή ή αγορά κατοικίας κ.ά.), πολλά καταθετικά και επενδυτικά προγράμματα ή πακέτα υπηρεσιών.

Η ραχοκοκκαλιά της ελληνικής οικονομίας είναι οι μικρές επιχειρήσεις, περίπου 1.000.000 συνολικά. Στην πλειονότητά τους είναι οικογενειακές χωρίς απασχολούμενο προσωπικό ή ελάχιστο. Η απλότητα, η διαφάνεια και η εξοικονόμηση χρόνου είναι αυτά που αναζητούν οι επιχειρήσεις αυτές στις τραπεζικές τους συναλλαγές (Πηγή: Έθνος 12-7-08, Οικονομική ανάλυση της αγοράς από την Τράπεζα Κύπρου).

Διαφοροποίηση

Η διαφοροποίηση των τραπεζικών υπηρεσιών και λειτουργιών είναι αυτή που μπορεί να εξασφαλίσει ειδικό χαρακτήρα για την τράπεζα αλλά και να δημιουργήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Η διαφοροποίηση είναι κατά μία έννοια βασική λειτουργία του Μάρκετινγκ (ενότητα 1.3) και επίσης είναι το κυρίαρχο χαρακτηριστικό των σημερινών τραπεζικών προϊόντων τόσο μεταξύ των υπηρεσιών των τραπεζών όσο και στο σύνολο των υπηρεσιών της κάθε τράπεζας.

Οι τραπεζικές υπηρεσίες παρουσιάζουν έντονη ομοιογένεια μεταξύ τους και έτσι είναι αναγκαία η διαφοροποίηση μεταξύ τους έστω και αν δεν στηρίζεται σε αντικειμενικά κριτήρια (ειδική ανάλυση στην ενότητα 1).

Την διαφοροποίηση των προϊόντων των τραπεζών εντείνει και ο επόμενος παράγοντας.

Συνδυαστικά προϊόντα

α) Με την επιλογή των χαρακτηριστικών τους

Η δυνατότητα επιλογής διαφορετικών χαρακτηριστικών για μια υπηρεσία από τον πελάτη διεύρυνε το είδος και το σύνολο των υπηρεσιών. Έτσι σήμερα ο πελάτης μπορεί να διαμορφώσει ο ίδιος το προϊόν που θέλει (π.χ. τύπο δανείου ή κατάθεσης με χαρακτηριστικό της επιλογής του όπως κλιμακωτό, σταθερό ή κυμαινόμενο επιτόκιο ή και συνδυασμό αυτών όπως σταθερό για 2 έτη και μετά κυμαινόμενο).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτής της δυνατότητας είναι αυτό της Aspis Bank όπου ο πελάτης διαμορφώνει την πιστωτική κάρτα της αρεσκείας του με δυνατότητα επιλογής από ένα συνδυασμό 7.000 χαρακτηριστικών.

Η δυνατότητα συνδυασμού των προϊόντων πολλαπλασιάζει το σύνολό τους και είναι ένας από τους παράγοντες της εκρηκτικής αύξησής τους σε σχέση με το παρελθόν.

Τα νέα αυτά πολυμορφικά τραπεζικά προϊόντα δημιούργησαν νέα εποχή στον τομέα των τραπεζικών υπηρεσιών.

β) Με συνδυασμό υπηρεσιών (πακέτα τραπεζικών υπηρεσιών)

Σήμερα υπάρχει η δυνατότητα συνδυασμού υπηρεσιών μεταξύ τους με ταυτόχρονη επιλογή των χαρακτηριστικών τους (όπως δάνειο και αποταμιευτικό πρόγραμμα μαζί ή συνδυασμός επενδυτικού πακέτου με αποταμιευτικό λογαριασμό κ.ά.).

Έτσι μπορούμε να έχουμε συνδυασμένες τραπεζικές υπηρεσίες με συνδυασμένα χαρακτηριστικά.

γ) Με την επιλογή διευκολύνσεων ή παροχών από το δίκτυο συνεργαζόμενων καταστημάτων ή των θυγατρικών εταιριών.

Πολλά καταθετικά ή επενδυτικά προγράμματα παρέχουν διευκολύνσεις ή παροχές συμβεβλημένων επιχειρήσεων με την τράπεζα ή θυγατρικών όπως εκπτώσεις ασφαλίσεων, ιατρική περίθαλψη, εκπτώσεις στις αγορές αγαθών από το δίκτυο συνεργαζόμενων επιχειρήσεων της τράπεζας κ.ά.

Παράδειγμα αυτής της εφαρμογής είναι το πρόγραμμα Bonus της Alpha Bank.

Την καινοτομία

Η χρήση καινοτομιών στα τραπεζικά προϊόντα έχει ειδική σημασία για την προώθηση αυτών. Όλες οι νεοεμφανιζόμενες υπηρεσίες συνιστούν καινοτομία (π.χ. αυτόματες εξοφλήσεις). Καινοτομία μπορεί να προκύψει και από τη χρήση τεχνολογικών εφαρμογών. Η σημασία της χρήσης τεχνολογίας αναλύεται στην ενότητα αλλά και στην ενότητα 10 γίνεται ειδική αναφορά στην τεχνολογία ως παράγοντα διαφοροποίησης και ως αντίδοτο για την εξεύρεση νέων τρόπων προώθησης των τραπεζικών υπηρεσιών σε δυσμενείς συνθήκες όπως οι σημερινές που βιώνουμε τις συνέπειες τις παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Η χρήση της καινοτόμου ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα είναι μικρής διάρκειας γιατί μετέπειτα υιοθετείται από το σύνολο των τραπεζών.

7.2 Καταθετικά προγράμματα

Η ανάγκη για αποταμίευση καλύπτεται μέσω παραδοσιακών αποταμιευτικών λογαριασμών αλλά και πρωτοποριακών καταθετικών λογαριασμών, ευέλικτων επενδυτικών πακέτων, ασφαλιστικών προγραμμάτων ή προγραμμάτων ταμιευτηρίου και προθεσμιακών επιλογών.

Σήμερα υπάρχει η δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε μια μεγάλη γκάμα καταθετικών προγραμμάτων που διαφοροποιείται σε όλο το σύνολο των χαρακτηριστικών της από τράπεζα σε τράπεζα.

Τέτοια χαρακτηριστικά ενός καταθετικού προγράμματος, πέρα της τιμής επιτοκίου μπορεί να είναι:

- το είδος του επιτοκίου (σταθερό, κυμαινόμενο ή κλιμακωτό ή συνδυαστικά) και την περίοδο τοκισμού
- η δυνατότητα καταθέσεων χωρίς ελάχιστο ποσό
- η δυνατότητα αναλήψεων χωρίς περιορισμούς στο ποσό ή το σύνολο των αναλήψεων είτε στο τραπεζικό κατάστημα είτε στο ATM
- η δυνατότητα διαρκούς ενημέρωσης για τις κινήσεις του λογαριασμού και του υπολοίπου του, είτε μέσω κινητού, είτε με υπολογιστή καθώς και η απαραίτητη

- μηχανογραφική υποστήριξη (π.χ. δωρεάν αντίγραφα της κίνησης του λογαριασμού ή αναλυτικές καταστάσεις)
- η χρήση καινοτομιών ή συμπληρωματικών υπηρεσιών (π.χ. αυτοματοποιημένες πληρωμές, overdraft κ.ά.)

Εικόνα 7.2

Την υποστήριξη των καταθετικών προγραμμάτων «διευκολύνει» μια σειρά προνομίων ή παροχών όπως:

- δώρα ή εκπτώσεις από το δίκτυο συνεργαζόμενων επιχειρήσεων με την τράπεζα
- παροχές υγείας (Marfin - Egnatia Bank εικόνα 7.1) δωρεάν επισκέψεις σε διαγνωστικά κέντρα και εξωτερικά ιατρεία κ.λ.π. με ελάχιστο κόστος και δυνατότητα επιστροφής αυτού. Η παροχή αυτή διεξάγεται με συνεργασία 3 ιατρικών ομίλων)
- συμμετοχές σε κληρώσεις (όπως αυτός της Post Bank εικόνα 7.2), για τα 4 τελευταία ψηφία του πρώτου αριθμού του λαχείου που θα συμπέσουν με τα 4 τελευταία ψηφία της κάρτας μέλους ή αντίστοιχα της Πειραιώς για επιβράβευση 3 τυχερών καταθετών κάθε χρόνο με 100.000 ευρώ
- ασφαλιστικές παροχές
- εκπτώσεις σε άλλα τραπεζικά προϊόντα

Τέλος ο συνδυασμός των καταθετικών προγραμμάτων είτε με επενδυτικών είτε με χρηματοδοτικής μίσθωσης (leasing) είτε με άλλες δραστηριότητες δίνει δυνατότητα διαμόρφωσης των τραπεζικών προϊόντων ανάλογα με τις ανάγκες και απαιτήσεις του πελάτη.

Ας δούμε παρακάτω τα πλεονεκτήματα δύο καταθετικών προγραμμάτων (όπως λανσάρονται από την Πειραιώς και την Εμπορική).

Ο Λογαριασμός Καταθέσεων Άμεσης Πρόσβασης της Πειραιώς παρέχει:

- Υψηλό επιτόκιο
- τόκο από το πρώτο λεπτό

- κλιμακούμενο επιτόκιο που εφαρμόζεται σε όλο το ποσό της κατάθεσης και όχι τμηματικά
- ενημέρωση μέσω βιβλιαρίου καταθέσεων ή μηνιαίου αντίγραφο κίνησης λογαριασμού
- πρόσβαση στους λογαριασμούς κάθε στιγμή μέσα από ένα πλήρες φάσμα εναλλακτικών δικτύων (ATM, Internet, κινητό τηλέφωνο, call center)
- δυνατότητα αυτοματοποιημένων πληρωμών για τακτοποίηση των καθημερινών υποχρεώσεων με ευέλικτο και εύκολο τρόπο.

50.000 παιδιά έχουν ήδη Καταθετικό Αποταμιευτικό Λογαριασμό ΜΕΓΑΛΩΝΩ. Ανοίξτε κι εσείς στο παιδί σας ένα λογαριασμό «Μεγαλώνω» στο Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο, με επιτόκιο 2% και ελάχιστο ποσό αρχικής κατάθεσης μόνο €50. Αποταμίευση για τα «μικρά» μέλη της οικογένειας από την πρώτη μέρα της ζωής τους και μέχρι να κλείσουν τα 17. Κι ακόμα, κάθε εβδομάδα, θα έχουν την ευκαιρία να διπλασιάσουν τις αποταμιεύσεις τους στις εβδομαδιαίες κληρώσεις του Λαϊκού Λαχείου*, όπως έκαναν ήδη πάνω από 80 παιδιά. Ας χτίσουμε για τα παιδιά μας ένα όμορφο μέλλον γεμάτο επιλογές.

995 Σημεία Εξυπηρέτησης σε όλη την Ελλάδα, 145 Καταστήματα TT HELLENIC POSTBANK Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο 850 Συνεργαζόμενα Καταστήματα ΕΛΤΑ

* Εφόσον τα 4 τελευταία ψηφία της Κάρτας Μέλους συμπίπτουν με τα 4 τελευταία ψηφία του πρώτου αριθμού του Λαχείου, τότε το TT HELLENIC POSTBANK θα καταθέσει στο λογαριασμό του παιδιού ποσό ίσο με το 100% του υπολοίπου του λογαριασμού του που υπήρχε την ημέρα της κλήρωσης και μέχρι €500.000! Το κέρδη της κλήρωσης δισπλώνονται για 5 χρόνια ή για λιγότερα, εάν συμπληρωθεί το 18ο έτος ηλικίας του παιδιού.

Εικόνα 7.3

- Στο καταθετικό πρόγραμμα της Εμπορικής βρίσκουμε επιπλέον παροχές
- δυνατότητα κοινού λογαριασμού
- συναλλαγές και στο εξωτερικό μέσω ATM's για όλο το 24ωρο
- Δωρεάν κάρτα τραπεζικών συναλλαγών Visa Debit

Η παροχή εξειδικευμένων προγραμμάτων μπορεί να εξασφαλίσει την επιβίωση των μικρών τραπεζών. Κύριο καταθετικό πρόγραμμα για την Εμπορική Τράπεζα αποτελεί το αποταμιευτικό προϊόν «Πρόσοδος» με απόδοση 5,05% σε διάρκεια έξη μηνών. Για να συμμετάσχει κάποιος θα πρέπει να καταθέσει 50.000 ευρώ (ελάχιστο ποσό κατάθεσης) ή για τους υφιστάμενους να αυξήσουν κατά 50% την καταθετική σχέση του τηρούμενου του ελάχιστου ποσού κατάθεσης.

Εξειδικευμένο καταθετικό πρόγραμμα είναι το Καταθετικός Αποταμιευτικός Λογαριασμός «Μεγαλώνω» της Post Bank). Ο ιδιώτης ακόμη μπορεί να επιλέξει σε σύνθετη προθεσμιακή κατάθεση την περίοδο καταβολής των τόκων (να γίνεται κάθε μήνα, τρίμηνο, εξάμηνο ή έτος) ή το συνδυασμό μιας προθεσμιακής κατάθεσης διάρκειας 2 μηνών με μια 2 ετών επιλέγοντας την κατανομή του κεφαλαίου μεταξύ των δύο.

Νέα καταθετική υπηρεσία είναι και η μηνιαία προθεσμιακή κατάθεση «Ευρωπαϊκών Αποδόσεων» όπου οι αποδοχές των κεφαλαίων συνδέονται με την πορεία του ευρωπαϊκού επιτοκίου Euribor και αναπροσαρμόζονται ανάλογα κάθε μήνα. Ανάλογη σε καινοτομία είναι και η προθεσμιακή κατάθεση σε ξένο νόμισμα.

Μπορεί σε μια εποχή αβεβαιότητας να πετύχετε υψηλές αποδόσεις; 5,05%

Εξάμηνος προθεσμιακός λογαριασμός ΠΡΟΣΟΔΟΣ

ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ

Καταθετικά Προγράμματα

Σήμερα και σήμερα υπάρχουν υψηλές εγγυημένες αποδόσεις. Αλλά θα τις βρείτε μόνο στον προθεσμιακό λογαριασμό «Πρόσοδος» με 5,05% για το πρώτο τρίμηνο του εξάμηνου προγράμματος και Euribor μηνός για το υπόλοιπο της περιόδου. Το πρόγραμμα ισχύει για μακρό χρονικό διάστημα και αφορά νέους και αλιούς πελάτες. Επιλέξτε και εσείς τη ΒΕΒΑΙΟΤΗΤΑ™ που σας προσφέρει η Εμπορική Τράπεζα και κτοξέρυστε τις αποδόσεις σας στα ύψη.

5,05% ετήσια απόδοση
900-11-98000
www.emporiki.gr

Emporiki Bank
208
Εθν. Διεύθυνση, Εθν. Ασφάλιστος

Εικόνα 7.4

Μεγάλο Ταμειυτήριο

Μάζευε

και ας είναι και ρώγες

Το κάθε ποσό που αποταμιεύουμε έχει την αξία του. Και το να αποταμιεύουμε σε τακτική βάση έχει ακόμη μεγαλύτερη αξία. Έτσι, το λίγο γίνεται πολύ και οι στόχοι μας πραγματικότητα.

Η Eurobank δίνει αξία στα χρήματά σας και στηρίζει έμπρακτα την αποταμίευση με το **Μεγάλο Ταμειυτήριο**, το λογαριασμό ταμειυτηρίου που προσφέρει:

- επιτόκιο **3,3%** στα χρήματά σας από το πρώτο ευρώ
- δυνατότητα να **καταθέτετε ελεύθερα** όποιο ποσό θέλετε, **χωρίς περιορισμούς** και ελάχιστα ποσά
- ελευθερία στις **αναλήψεις όποτε θέλετε και για όποιο ποσό θέλετε**, έως και 3 φορές κάθε μήνα

Το Μεγάλο Ταμειυτήριο δίνει με σιγουριά στις αποταμιεύσεις σας τη θέση που τους αξίζει!

www.eurobank.gr

Εικόνα 7.5

7.3 Δανειοδοτικά προγράμματα

Εκρηκτική αύξηση υπήρχε και στη κλασική μορφή δανειοδότησης και έτσι σήμερα υπάρχει ένα σύνολο διαφοροποιημένων δανειακών προγραμμάτων ανάλογα με τις ανάγκες του ιδιώτη πελάτη ή των επιχειρήσεων (επισκευή ή αγορά κατοικίας, δημιουργία νέας επιχείρησης κ.τ.λ.). Τα κυριότερα είδη δανειοδότησης ως προς τον σκοπό τους και τις πελατειακές ανάγκες είναι τα εξής:

- Στεγαστικά Δάνεια
- Επισκευαστικά Δάνεια
- Εργατικά Δάνεια
- Καταναλωτικά Δάνεια
- Προσωπικά Δάνεια
- Κατασκευαστικά Δάνεια
- Επιχειρηματικά Δάνεια
- Διακοπών
- Υγείας
- Εορτοδάνεια
- Επιδοτούμενα
- Σε ξένο νόμισμα
- Ταχυδάνεια

Ο δανειολήπτης επίσης έχει τη δυνατότητα και του είδους του επιτοκίου (σταθερό, κυμαινόμενο ή κλιμακωτό).

Στις επόμενες ενότητες θα ασχοληθούμε ειδικά με τα στεγαστικά τόσο γιατί σημειώθηκε έκρηξη του ρυθμού χορήγησης των όσο και γιατί αποτέλεσαν την αιτία δημιουργίας νέων υπηρεσιών όπως της μεταφοράς δανείου (σε άλλη εμπορική τράπεζα).

7.4 Η αύξηση της στεγαστικής πίστης

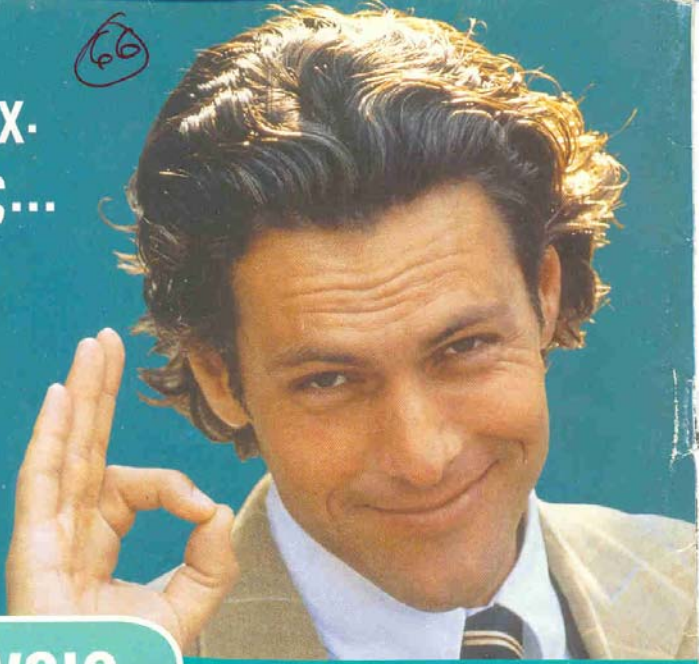
Μέχρι το 2000 το συνολικό ποσό στεγαστικών δανείων που είχε χορηγηθεί από όλες τις εμπορικές τράπεζες στην εγχώρια αγορά ανερχόταν σε 95 δις ευρώ!

Ειδικά την πενταετία 2001-2005 είχε σημειωθεί έκρηξη στην αγορά της στεγαστικής πίστης καθώς χορηγούνταν ετησίως περισσότερα από 100.000 στεγαστικά δάνεια.

Όπως εκτιμούν τα τραπεζικά στελέχη, υπάρχουν ακόμη περιθώρια ανάπτυξης της συγκεκριμένης αγοράς, αφού στη χώρα μας το ποσοστό των στεγαστικών δανείων είναι στο 8%-10% του Α.Ε.Π. ενώ αντίθετα στις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης κυμαίνονται στο 30%-40% του ΑΕΠ. (Πηγή: Έθνος 5-4-04, έθνετο αφιέρωμα).

66

1.000.000 δρχ.
στην τσέπη σας...
για πάντα!

Ανοιχτό Δάνειο

*Ξοδέψτε το όπως
και όσο θέλετε!
Εξοφλήστε το όσο
και όποτε θέλετε!*

Νέο πρωτοποριακό δάνειο Eurobank

- Ανοιχτή γραμμή πίστωσης γεμάτη πλεονεκτήματα:**
- Το αποκτάτε μέσα σε 48 ώρες από την κατάθεση των ελάχιστων δικαιολογητικών.
  - Το ξοδεύετε όπως θέλετε, όσο θέλετε, για ό,τι θέλετε.
  - Το εξοφλείτε όσο και όποτε θέλετε πληρώνοντας μόνο 25.000 δρχ. το μήνα για όποιο ποσό κι αν έχετε χρησιμοποιήσει.

Κι όλα αυτά με...

- Κυμαινόμενο επιτόκιο μόνο για το ποσό που χρησιμοποιήσατε και...
- Αναλυτική ενημέρωση κάθε μήνα, στο σπίτι σας.

Αυτό θα πει Ανοιχτό Δάνειο Eurobank.
Η δύναμη των μετρητών στην τσέπη σας... για πάντα!

δημιουργικά στη ζωή μας!

ΑΤΤΙΚΗ • ΑΙΓΑΙΕΟ Ιερό Οδός 259, 122 44 Τηλ.: 5310284-394 • ΑΛΙΜΟΣ Α. Βουλγαρέτης & Α. Αλίμου, 164 52 Τηλ.: 9958412-4 • ΑΜΠΕΛΟΚΗΠΟΙ Α. Κορησίου 98, 115 29 Τηλ.: 5487430-5 • ΓΑΛΑΤΣΙ Α. Βατίου 3, 111 48 Τηλ.: 2135121-5 • ΓΑΥΦΑΔΑ Πλατεία Εσπερίδων 3, 166 74 Τηλ.: 9880981 • Α. Παπαγιάννου 11, 166 75 Τηλ.: 801607-9 • ΕΘΝΙΚΗ ΟΔΟΣ 28α γλφ. Αθήνα-Λαμία, 145 65 Τηλ.: 8136146 • ΗΛΙΟΥΠΟΛΗ Ελ. Βενιζέλου 12Α, 163 45 Τηλ.: 9982309-14 • ΚΑΛΗΜΕΙΑ Α. Ζαγγρού 950, 176 74 Τηλ.: 930631-5 • ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ Καλλιθέρας 21, 117 43 Τηλ.: 8292400 • ΚΗΦΙΣΙΑ Πέτρα Μακρίνου 2, 145 82 Τηλ.: 8015500 • ΚΟΛΟΝΑΚΙ Σκουφά 12, 106 73 Τηλ.: 361513Α-141 • ΚΟΡΥΠΗ Βασ. Κωνσταντίνου 223, 19 400 Τηλ.: 9527853 • ΜΑΚΡΥΤΥΛΙΩΝΗ Βουλγαρέτης 2,4, 117 43 Τηλ.: 9292200 • ΜΑΡΟΥΣΙ Α. Κορησίου 56, 151 25 Τηλ.: 8986704 Α. Κορησίου 117, 151 80 Τηλ.: 8128000 • ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ Μυθολογισσάκης 103, 115 27 Τηλ.: 7791618-8 • ΝΕΑ ΣΜΥΡΝΗ Ελ. Βενιζέλου 33, 171 23 Τηλ.: 9313000-4 • ΝΙΚΑΙΑ Πέτρα Ράλλη 215, 164 50 Τηλ.: 4925732 • ΠΑΓΚΡΑΤΙ Ευρυχίδου 23, 116 34 Τηλ.: 7214140-3 • ΠΕΙΡΑΙΑΣ Γρηγ. Ασημάκη 138, 185 35 Τηλ.: 4225860-5 Ακτή Μουρούλη 75, 185 37 Τηλ.: 4284421-8 • ΠΕΡΙΣΤΕΡΙ Εθν.Μακαρίου 29, 121 31 Τηλ.: 5774738-42 • ΣΥΝΤΑΓΜΑ Όθωνος 2, 106 57 Τηλ.: 3226327-862 Όθωνος 8, 185 57 Τηλ.: 3337060 • ΦΑΛΗΡΟ Άλιαντος 2Α & Ποσειδώνος, 175 61 Τηλ.: 9850348 • ΧΑΛΑΝΔΡΙ Α. Πενιτέλης 13, 152 33 Τηλ.: 6852500-4 • ΨΥΧΙΚΟ Α. Κορησίου 340, 154 61 Τηλ.: 6773379 • **ΒΟΡΕΙΑ ΕΛΛΑΔΑ** • ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ Β. Όλγας 25ης Μαρτίου 546 46 Τηλ.: (031) 866280, Καρόλου Νηλ 33, 546 23 Τηλ.: (031) 242060, Τσιμισκή 100 546 22 Τηλ.: (031) 286170 Τσιμισκή 35, 546 24 Τηλ.: (031) 242037-41 • ΚΑΛΑΜΑΡΙΑ Αδριανουπόλεως 3, 551 33 Τηλ.: (031) 424207-8 • Ελ. Βενιζέλου 9, 551-33 Τηλ.: (031) 458280 • ΤΟΥΜΠΑ Αστύρας & Αρκεσίου 7, 544 53 Τηλ.: (031) 95070-4 • **ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΣ** • ΠΑΤΡΑ Αγ. Αφρόδιου 89, 262 21 Τηλ.: (061) 821719-20 • ΚΕΝΤΡΗΚΗ ΕΛΛΑΔΑ • ΒΟΛΟΣ Ηρώνας 82, 382 21 Τηλ.: (0421) 35107-189 • ΔΑΡΦΙΑ Κίρρου 79, 412 22 Τηλ.: (041) 534100-2 • Σκαραμύτη Χρύσιου 17, 412 22 Τηλ.: (041) 534770 • ΚΡΗΤΗ ΗΡΑΚΛΕΙΟ Α. Καλοκαυρπού 15, 712 01 Τηλ.: (081) 298910-11 • **ΘΥΡΙΑΣ ΕΥΡΩΒΑΝΚ** Απολλωνίου Θερμοπυλών Τηλ.: 6926561-2 • Ομόνοια Καρδιοχειρουργικό Κέντρο Τηλ.: 9393132 • Ιατρικό Κέντρο Αθηνών Τηλ.: 6997880 • Πνευματικό Μουσικό Κέντρο "Μαίτρος Κρήτης" Τηλ.: (061) 344010, 12

(01) 92.92.222
(031) 243.480
Ανοιχτό Δάνειο

Εικόνα 7.6

Βέβαια η αύξηση των στεγαστικών δανείων είχε ως βασικότερο αίτιο τη μείωση των επιτοκίων. Το 1997 το κυμαινόμενο επιτόκιο ήταν κατά μέσο όρο 14% σε σχέση με το 5,5% του 2004. Η διαφορά αυτή είναι πολύ μεγάλη και ισοδυναμεί με την αποπληρωμή δύο δανείων. Το 1997 ο καταναλωτής πλήρωνε μηνιαία δόση 39,08 ευρώ (13.317 δρχ.) ανά εκατομμύριο δανείου (15ετούς διάρκειας) και σήμερα η ίδια δόση είναι 29,25 ευρώ (6.900 δρχ.).

Η μεγάλη πτώση των επιτοκίων άρχισε τον Ιούνιο του 2000 όπου και σημειώθηκε έκρηξη στην αγορά των στεγαστικών δανείων καθώς τα χαμηλά επιτόκια αύξησαν κατακόρυφα τα δάνεια για αγορά κατοικίας.

Όπως αναφέρεται σε πρόσφατη οικονομική ανάλυση της Alpha Bank το διάστημα 1995-2002 είχαμε ταχεία επέκταση της στεγαστικής πίστης η οποία αυξήθηκε με μέσο ετήσιο ρυθμό 25%. Ωστόσο, ειδικά τα δύο τελευταία χρόνια υπήρξαν τράπεζες που «έτρεξαν» με ρυθμό 80% καθώς το κοινό ανταποκρίθηκε άμεσα στις δελεαστικές προσφορές του.

7.5 Α) Στεγαστικά προγράμματα

Σήμερα ο υποψήφιος δανειολήπτης μπορεί να επιλέξει ανάμεσα σε πλήθος στεγαστικών προγραμμάτων για αγορά ή επισκευή κατοικίας αφού οι τράπεζες διαθέτουν:

Στεγαστικά δάνεια σταθερού επιτοκίου για 2, 3, 5, 10 χρόνια και μετά την πάροδο αυτής της περιόδου, το επιτόκιο μπορεί να προσαρμοσθεί στο τότε ισχύον σταθερό ή να μετατραπεί σε κυμαινόμενο. Τα συγκεκριμένα δάνεια απευθύνονται σε δανειολήπτες που επιθυμούν να πληρώνουν σταθερή δόση και να είναι ήσυχoi από τις συχνές αλλαγές των επιτοκίων. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν και τα στεγαστικά δάνεια με σταθερό επιτόκιο για τον πρώτο χρόνο.

Υπάρχουν τα δάνεια χαμηλής εκκίνησης όπου τα πρώτα χρόνια ο δανειολήπτης αποπληρώνει το δάνειό του με χαμηλότερο επιτόκιο, από ότι είναι το ισχύον της τράπεζας.

Στα δάνεια με κυμαινόμενο επιτόκιο η δόση ακολουθεί την πορεία των επιτοκίων: όταν πέφτουν τα επιτόκια η δόση μειώνεται όταν ανεβαίνουν τα επιτόκια η δόση αυξάνεται. Ο δανειολήπτης ωφελείται από τις περιόδους ανόδου των επιτοκίων θα πληρώσει μεγαλύτερες δόσεις.

Β) Πολιτικές προσέλκυσης δανειοληπτών

Οι τράπεζες προκειμένου να προσελκύσουν πελατεία συνοδεύουν τα στεγαστικά τους δάνεια (τα οποία δίνονται είτε για αγορά, είτε για επισκευή κατοικίας) και με χαμηλότοκα καταναλωτικά ή προσωπικά δάνεια για την κάλυψη των πρώτων εξόδων που δημιουργεί η απόκτηση της νέας κατοικίας.

Επίσης προσφέρουν και μια σειρά ασφαλιστικών καλύψεων για το ακίνητο και τον ιδιοκτήτη.

Οι προσφορές από πλευράς τραπεζών δικαιολογούνται, καθώς όλες θέλουν να αυξήσουν τα μερίδιά τους στη συγκεκριμένη αγορά η οποία έχει τις μικρότερες επισφάλειες, αφού το κάθε δάνειο για αγορά ή επισκευή κατοικίας δίνεται με εγγραφή προσημείωσης από την τράπεζα (δηλαδή ότι και να γίνει η τράπεζα θα πάρει πίσω τα λεφτά της).

Ανταγωνιστικά επιτόκια, βελτίωση του χρόνου έγκρισης και εκταμίευσης των δανείων αλλά και επιπλέον παροχές αποτελούν το «δέλεαρ» για τους υποψήφιους δανειολήπτες.

ΑΤΤΙΚΗΣ ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ 7-6

**Στέγη...
πάνω από τη ζωή σας!**

- ✓ Πολύ χαμηλό επιτόκιο, 3.50% σταθερό για 1 χρόνο *
- ✓ Ανταγωνιστικά σταθερά επιτόκια για 2, 3 και 5 χρόνια
- ✓ Άμεση προέγκριση και εκταμίευση μέσα σε 15 ημέρες
- ✓ Περίοδος χάριτος μέχρι και 2 χρόνια, από τη ημέρα εκταμίευσης
- ✓ Δωρεάν ασφαλιστική κάλυψη κατά κινδύνου ζωής και ανικανότητας
- ✓ Ασφάλεια έναντι πυρός & σεισμού, ίση με το ποσό του δανείου
- ✓ Προνομιακοί όροι στα επισκευαστικά δάνεια

* Τα επιτόκια των Στεγαστικών Δανείων όλων των τραπεζών επιβιβάζονται με εισφορά 0.12 του Ν. 128/75

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
www.bankofattika.gr

Εικόνα 7.7

Στην εικόνα (7.6) η Τράπεζα Αττικής συνδυάζει όλα τα παραπάνω στο στεγαστικό της δηλαδή άμεση προέγκριση και εκταμίευση μέσα σε 15 ημέρες με χαμηλό επιτόκιο και επιπλέον παροχές την δωρεάν ασφαλιστική κάλυψη κατά κινδύνου ζωής και ανικανότητας όπως και ασφάλεια έναντι πυρός και σεισμούς, ίση με το ποσό του δανείου και περίοδο χάριτος 2 χρόνια. Επιπλέον προνομιακούς όρους για επισκευαστικό δάνειο.

Προνομιακό καταναλωτικό προσφέρει μαζί με στεγαστικό της και η Γενική Τράπεζα (εικόνα 7.7) και περίοδο χάριτος μέχρι 18 μήνες. Πρέπει να επισημάνουμε ότι η υποχρέωση μόνο καταβολής τόκων για ένα μακροπρόθεσμο διάστημα καθιστά πολύ ελκυστικό κάθε στεγαστικό δάνειο.

Η πολιτική προσέλκυσης δανειοληπτών οδήγησε και σε νέα τραπεζικά προϊόντα όπως το συνδυαστικό προϊόν της ΑΤΕ Bank (εικόνα 7.8) δάνειο με κατάθεση μαζί.

Άλλα νεοεμφανιζόμενα προϊόντα είναι τα δάνεια με χαμηλότερα επιτόκια ξένων νομισμάτων όπως αυτό της Πειραιώς σε Ελβετικό Φράγκο.

Καινοτομία αποτελεί και η δυνατότητα επαναχορήγησης του κεφαλαίου που έχει καταβληθεί στο ανοιχτό επαγγελματικό δάνειο της Γενικής (εικόνα 7.9).

Ανάλογης ευελιξίας είναι και το Επαγγελματικό δάνειο (εικόνα) της Τράπεζας Κύπρου με καινοτομία το «Ανοιχτό Κεφάλαιο Κίνησης» το οποίο εξετάζουμε και στην ενότητα σαν ειδικά προγράμματα για ελεύθερους επαγγελματίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις.

ΟΔΟΣ ΑΓΝΩΣΤΩΝ ΜΑΡΤΥΡΩΝ
1996

ΟΔΟΣ ΜΑΡΤΥΡΩΝ ΔΡΑΜΑΣ
1998

ΟΔΟΣ ΟΣΙΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΛΟΥΚΑ
2001

Μην αλλάζετε σπίτι...

...Αλλάξτε τράπεζα!

3,35% **ΓΕΝΙΚΗ Σπίτι Compleat**
ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΟ + ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟ
προνομιακό επιτόκιο σταθερό για ένα χρόνο

Σπίτι +Επιπλα +Εφορία

- Προέγκριση σε 24 ώρες
- Περίοδος χάριτος 3-18 μήνες

Επικοινωνήστε μαζί μας
801 11 600 300
110 καταστήματα όλης της χώρας | www.geniki.gr

Κάλυψη έως 100% της εμπορικής αξίας

ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Εικόνα 7.7

Smart business

δάνειο & κατάθεση μαζί!

Ο νέος έξυπνος λογαριασμός του επιχειρηματία και του ελεύθερου επαγγελματία, που προσφέρει:

- Έως **100.000 ευρώ μετρητά** στη διάθεσή σας.
- Επιτόκιο σταθερό για το πρώτο έτος **6,50%** για όλους.
- Υποχρέωση καταβολής **μόνο τόκων** ανά εξάμηνο.

Και για την κατάθεσή σας, υψηλό επιτόκιο από το πρώτο ευρώ.

ATEbank
 ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Τράπεζα Εμπιστοσύνης

ΑΠΟ ΣΤΑΘΕΡΟ
801 11 58000
 ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΟ
210 38 94 400
www.atebank.gr

Εικόνα 7.8

Νιώθετε ότι η επιχείρησή σας μένει στάσιμη:
 Μην αλλάζετε σχέδια...

...Αλλάξτε τράπεζα!

ΑΠΟ 5,90% ΓΕΝΙΚΗ XLixh

ΑΝΟΙΧΤΟ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟ ΔΑΝΕΙΟ

- Προνομιακό επιτόκιο σταθερό για ένα χρόνο
- Εξόφληση μόνο τόκων ανά τρίμηνο
- Ευελιξία στον τρόπο αποπληρωμής του κεφαλαίου
- Επαναχορήγηση του κεφαλαίου που έχει καταβληθεί

Επικοινωνήστε μαζί μας
801 11 600 300
 110 καταστήματα ήλιοι και www.geniki.gr

ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Εικόνα 7.9

Λύσεις

ΑΠΟΚΤΗΣΗ & ΑΝΑΚΑΙΝΙΣΗ ΚΑΤΟΙΚΙΑΣ

Στεγαστικά & Επισκευαστικά Δάνεια

Η Τράπεζα Πειραιώς έχει δημιουργήσει μία ευρεία γκάμα στεγαστικών & επισκευαστικών προγραμμάτων για αγορά κατοικίας, εξοχικού, οικοπέδου, επισκευής, κατασκευής, αποπεράτωσης, ακόμα και μεταφορά δανείου από άλλη τράπεζα, προσφέροντας:

- Δυνατότητα επιλογής του νομίσματος του δανείου: ευρώ ή ελβετικό φράγκο (CHF).
- Δυνατότητα επιλογής του επιτοκίου του δανείου: σταθερό ή κυμαινόμενο, βάσει διατραπεζικού επιτοκίου Euribor, Libor ή του επιτοκίου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
- Άνεση και ευκολία στην απόκτηση κατοικίας με χρηματοδότηση που φτάνει μέχρι και το 100% της εκτιμώμενης αξίας του ακινήτου.
- Δυνατότητα περιόδου χάριτος μέχρι 24 μήνες, κατά την οποία δεν καταβάλλονται καθόλου δόσεις κατά τον πρώτο καιρό του δανείου.
- Δυνατότητα χορήγησης συμπληρωματικού δανείου με εγγραφή β' σειράς προσημείωσης.
  - Δωρεάν άμεση προέγκριση με ελάχιστα δικαιολογητικά.
- Εκταμίευση σε σύντομο χρονικό διάστημα και ευέλικτη αξιολόγηση των οικονομικών στοιχείων.
- Δυνατότητα σταδιακών εκταμιεύσεων για επισκευή, αποπεράτωση ή ανέγερση ακινήτου.
  - Δυνατότητα πρόωρης αποπληρωμής, μερικής ή ολικής, χωρίς έξοδα.
- Ασφαλιστική κάλυψη ακινήτου και του δανειολήπτη με χαμηλό κόστος ασφαλιστών.
  - Δυνατότητα εξασφάλισης της μηνιαίας αποπληρωμής της δόσης του δανείου με το πρωτοποριακό Πρόγραμμα Προστασίας Πληρωμών Δόσεων.
  - Μειωμένη τιμολόγηση επιτοκίου με εξασφάλιση μετρητών ή τίτλων.
- Επίσης, για την κάλυψη των πρώτων εξόδων εγκατάστασης και εξοπλισμού παρέχεται Ανοικτό Προσωπικό Δάνειο €6.000 με προνομιακό επιτόκιο και δωρεάν δαπάνη εξέτασης αιτήματος.

«Πράσινα» Προϊόντα

Η Τράπεζα Πειραιώς, στο πλαίσιο της περιβαλλοντικής πολιτικής, εισάγει τα πρώτα καινοτόμα «πράσινα» χρηματοδοτικά προϊόντα. Πρόκειται για δάνεια με τα οποία καθίσταται δυνατή η επισκευή, ανακαίνιση ή αγορά ενός ακινήτου, εγκαθιστώντας σε αυτό πρωτοποριακές τεχνολογίες που όχι μόνο συμβάλλουν στην προστασία του περιβάλλοντος, αλλά εξοικονομούν ή/και παράγουν ενέργεια (π.χ. αγορά και εγκατάσταση των τεχνολογιών που αφορούν στις διαφορετικές ανανεώσιμες πηγές ενέργειας).

Εικόνα 7.10

- Παρόμοια προνόμια παρέχει η Πειραιώς σε κάθε
- δάνειο στα στεγαστικά και επισκευαστικά της (εικόνα) όπως:
  - δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε τοκοχρεωλυτικά καταναλωτικά και ανοικτά δάνεια ή στο υπόλοιπα της διαθέσιμης γκάμας
  - δυνατότητα χρηματοδότησης μέχρι 50.000 ακόμα και χωρίς εξασφάλιση
  - μεγάλη διάρκεια από πληρωμής έως 180 μήνες εκμεταλλευόμενη τη χαμηλή δόση
  - επιλογή ανάμεσα σε σταθερό ή κυμαινόμενο επιτόκιο ανάλογα με το προϊόν
  - δυνατότητα χορήγησης δανείων με εξασφάλιση ακινήτου, μετρητών, επενδυτικού χαρτοφυλακίου κ.λ.π. για ακόμα χαμηλότερο επιτόκιο
  - δυνατότητα συγκέντρωσης λοιπών δανειακών υποχρεώσεων στην Τράπεζα Πειραιώς με το ειδικό πρόγραμμα μεταφοράς υπολοίπου
  - δυνατότητα επιλογής επιτοκίου συνδεδεμένο είτε με το Β.Ε.Κ. (Βασικό Επιτόκιο Καταναλωτικής Πίστης) είτε με το Euribor ενός μηνός
  - δυνατότητα εξασφάλισης της μηνιαίας αποπληρωμής της δόσης του δανείου με το Πρωτοποριακό Πρόγραμμα Προστασίας Πληρωμών Δόσεων (χωρίς ποινή προεξόφλησης σε περίπτωση μερικής ή ολικής αποπληρωμής).
Ανάλογα η Τράπεζα Κύπρου παρέχει:
  - Χρηματοδότηση έως και 100% της ανάγκης του επαγγελματία
  - άμεση έγκριση και εκταμίευση
  - χορήγηση ορίου με εξασφάλιση μεταχρονολογημένων επιταγών (προεξόφληση)
  - δυνατότητα αναβολής δόσεων ή μη πληρωμής για το 1ο έτος
  - περίοδος χάριτος αποπληρωμής κεφαλαίου έως και 2 έτη όπου πληρώνονται μόνο τόκοι (για δάνεια τακτής λήξης)
  - δυνατότητα πρόωρης αποπληρωμής στο κυμαινόμενο επιτόκιο χωρίς ποινή προεξόφλησης
  - μεταφορά δανείου από τον ανταγωνισμό με προνομιακούς όρους και χωρίς έξοδα αιτήματος
  - εξασφάλιση εξόφλησης του δανείου μέσου του προγράμματος Protection Plus
  - δωρεάν το 1ο μπλοκ επιταγών
  - προεγκεκριμένα πιστωτική κάρτα με δωρεάν συνδρομή για το 1ο έτος
  - δυνατότητα σταδιακών εκταμιεύσεων για την ανέγερση επαγγελματικής στέγης.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ
ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΩΝ
ΔΑΝΕΙΩΝ

από **2,75%** επιτόκιο

Εάν θέλετε να εκμεταλλευτείτε τα χαμηλότερα επιτόκια ξένων νομισμάτων, η Τράπεζα Πειραιώς σας προσφέρει Στεγαστικό Δάνειο σε Ελβετικό φράγκο με επιτόκιο από 2,75%*.

Ρωτήστε μας τώρα στο 801-802-803-804, ή επισκεφθείτε ένα από τα καταστήματά μας.

☎ 801-802-803-804
www.piraeusbank.gr
500 καταστήματα

Από την Τράπεζα που ΟΠΟΥ ΕΠΙΘΥΜΕΙΣ... ΔΗΜΙΟΥΡΓΕΙ.

 **ΤΡΑΠΕΖΑ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

Η Τράπεζα με τη δική σου έννοια

Εικόνα 7.11

7.6 Προγράμματα μεταφοράς υπολοίπων

Η αύξηση του ρυθμού στεγαστικής πίστης και η μικρή επισφάλεια των στεγαστικών δανείων για τις τράπεζες δημιούργησε ένα νέο προϊόν αυτό της μεταφοράς του υπόλοιπου δανείου σε άλλη τράπεζα ως αποτέλεσμα της επιθυμίας των τραπεζών να αυξήσουν μερίδιο στις στεγαστικές ή και λοιπές παροχές και να αναδιανέμουν την «πίτα».

Κάθε τράπεζα διαθέτει ανάλογη υπηρεσία όπως και να την ονομάζει. Μεταφορά υπολοίπου δανείων και καρτών για την Τράπεζα Πειραιώς που το συνδυάζει με 3 μήνες χωρίς πληρωμή δόσης και δώρο 1.000 € μετρητά για κάθε 18.000 € μεταφοράς που το συνδυάζει με δώρο 5,56% επί του δανείου σε μετρητά (εικόνα 7.12).

Μεταφορά Επιχειρηματικού Δανείου από την ΑΤΕ Bank (εικόνα 7.13) που το συνδυάζει με αρκετές παροχές όπως δωρεάν τα έξοδα φακέλου για την πρώτη χορήγηση, δωρεάν μπλοκ επιταγών, δωρεάν μεταφορά ευρώ εντός Ελλάδος και εκπτώσεις στις προμήθειες εισαγωγών –εξαγωγών και των εγγυητικών επιστολών. Μεταφορά οφειλών επίσης στο Προσωπικό Δάνειο της Τράπεζας Κύπρου (εικόνα 7.14) με ετήσιος κυμαινόμενο επιτόκιο 7,95%.

Παρατηρούμε ότι τα προγράμματα μεταφοράς δανειακών υποχρεώσεων είναι άκρως ανταγωνιστικά μεταξύ τους και με αρκετές επιπλέον παροχές – κίνητρα. Το βασικό όμως κίνητρο για να μεταφέρει ο πελάτης όλες τις δανειακές του υποχρεώσεις σε άλλη τράπεζα είναι το όφελος από τα ιδιαίτερα χαμηλά επιτόκια ακόμη και για όλη τη διάρκεια αποπληρωμής του ποσού, μειώνοντας τη δόση του μέχρι και στο μισό.

ΚΑΙ ΤΩ ΠΟΥ ΘΑ ΚΑΤΣΩ ΤΩΡΑ
ΜΕ ΟΛΕΣ ΑΥΤΕΣ ΤΙΣ ΠΟΥ ΦΤΙΑΧΝΕΤΕ ΣΤΗΝ ΠΑΡΑΛΙΑ;

ΜΕΤΑΦΟΡΑ
ΥΠΟΛΟΙΠΟΥ
ΔΑΝΕΙΩΝ
& ΚΑΡΤΩΝ

Μη μεταφέρεις τα νεύρα και το άγχος
των οφειλών σου στις διακοπές.
Μετάφερε τα υπόλοιπά σου
στην Τράπεζα Πειραιώς.

Με το Νέο Πρόγραμμα Μεταφοράς Υπολοίπου εδρασηλίζεις:

- 3 μήνες χωρίς πληρωμή δόσης και
- Δώρο 1.000€ μετρητά
για κάθε 18.000€ μεταφοράς

Αίτηση και στο 800 11 90000.

Τα κίνητρα από 3.000€ έως 50.000€ είναι μεμονωμένα ανά περίπτωση, το 5,56% του Δανείου (Επιτοκίο προλόγου) είναι 1, εφόσον τηρηθούν οι συνθήκες όροι
*όροι και πληροφορίες: 11770, 11770 για 18.000€, ορισμένες κάρτες με αντιστοίχηση τίμων 3 μηνών, δάνεια 1.000€, συνθήκη δόσεων 04 μηνών, κερτοποίηση
* 9,95% + 0,01% στην Α.1.2873 και δάνεια 170€.

ΤΡΑΠΕΖΑ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ
Η Τράπεζα με τη δική σου έγνοια

ΜΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

Εικόνα 7.12

Επιχειρήσ **ΑΤΕ**

Μεταφορά Επιχειρηματικού Δανείου

Νομίζεις ότι σου δίνουν
το καλύτερο επιτόκιο;

Νομίζεις.

Έως **2** μονάδες χαμηλότερο επιτόκιο
από αυτό που πληρώνεις!

ΑΤΕκέρδος

Μεταφορά δανείου με μειωμένο επιτόκιο* για επιχειρήσεις

- Χωρίς έξοδα φακέλου για την πρώτη χορήγηση
- Χορήγηση δωρεάν μπλοκ επιταγών
- Δωρεάν μεταφορά χρημάτων σε ευρώ εντός Ελλάδας
- Εκπτώσεις στις προμήθειες εγγυητικών επιστολών και εισαγωγών - εξαγωγών

*Ισχύει για μεταφορά ενήμερων οφειλών, ανάλογα με την αξιολόγηση της επιχείρησης από την ΑΤΕbank.

#ATEAdvertising

ΑΤΕbank
ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τράπεζα Εμπιστοσύνης

ΑΠΟ ΣΤΑΘΕΡΟ
801 11 58000
ΑΠΟ ΚΙΝΗΤΟ
210 38 94 400
www.atebank.gr

Εικόνα 7.13

Προσωπικό Δάνειο Lower με το χαμηλότερο επιτόκιο

7,95%

ΔΕ ΘΑ ΒΡΕΙΤΕ
ΤΙΠΟΤΑ ΠΙΟ ΚΑΤΩ...

Ισχύει και για μεταφορά οφειλών

Προσφορά έως τις 31/07/08

Για ποσό δανείου € 10.000, ετήσιο κυμαινόμενο επιτόκιο 7,95% με προϋπόθεση τη συνεπή εξυπηρέτηση του δανείου, εφάπαξ δαπάνη € 180 και διάρκεια 84 μήνες, Σ.Ε.Π.Π.Ε. 9,13%.

800.11.800.800 www.bankofcyprus.gr

Τράπεζα Κύπρου

Εικόνα 7.14

7.7 Ο ρόλος του συνεργατικού δικτύου και των θυγατρικών

Ιδιαίτερο ρόλο μπορούν να διαδραματίσουν οι θυγατρικές των τραπεζικών ομίλων (χρηματοπιστηριακές, επενδυτικές, ασφαλιστικές, νομικές, κατασκευαστικές και καταναλωτικές εταιρίες) όπως και το δίκτυο συνεργαζόμενων επιχειρήσεων.

Το δίκτυο εμπορικών σχέσεων κάθε τραπεζικού ομίλου μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα μέσω της κοινής προώθησης των προϊόντων τους διασφαλίζοντας αμφότερα εταιρικά συμφέροντα.

Για να εμφανίσει έτσι πιο δελεαστικά τα προϊόντα της μια τράπεζα μπορεί να τα συνοδεύσει εκπαιδευτικά με αντίστοιχα των θυγατρικών και συνεργαζόμενων ή μέσω παροχών και διευκολύνσεων από αυτές (για ένα χρονικό διάστημα γνωστοποιώντας τα παράλληλα στο ευρύ κοινό) όπως:

- Ιατρικά προγράμματα και παροχές υγείας όπως δωρεάν επισκέψεις και διαγνώσεις από συνεργαζόμενα νοσηλευτικά ιδρύματα και διαγνωστικά κέντρα κ.ά.
- Ασφαλιστικά προγράμματα δωρεάν ασφαλιστικές καλύψεις κατά κινδύνου ζωής και ανικανότητας ή ασφαλίσει πυρός και σεισμού ανάλογη με το ποσό του δανείου (εικόνα 7.6). Ακόμη μπορεί η προώθηση ενός καταθετικού προγράμματος να συνδυάζεται με δωρεάν ιδιωτική ασφάλιση ενός σύντομου χρονικού διαστήματος π.χ. εξάμηνο με στόχο τη δημιουργία κινήτρου για συνέχισή της από τον πελάτη.
- Καταναλωτικά προγράμματα είτε με παροχές δώρων από τις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις (π.χ. δωρεάν εξάμηνη σύνδεση Internet, ταξίδια, συμμετοχή σε κληρώσεις) είτε με παροχές εκπτώσεων (π.χ. Alpha Bonus).

Στο μέλλον θα ενταθεί η συμμετοχή των συνεργαζόμενων εταιριών στην προώθηση και προσφορά των τραπεζικών υπηρεσιών γιατί υπάρχουν περαιτέρω περιθώρια ανάπτυξης. Εγγύηση για αυτό αποτελεί η προσπάθεια των τραπεζών για αύξηση πωλήσεων μέσω πολλαπλών υπηρεσιών ή μέσω συνδυαστικών προϊόντων.

Δεν αποκλείεται στο μέλλον η παρουσίαση πακέτων με στεγαστικά ή επιχειρηματικά δάνεια τα οποία θα παρέχουν έτοιμη επιχείρηση ή νέα κατοικία με τις τράπεζες να αναλαμβάνουν τη πλήρη υλοποίηση του σχεδίου μέσω των συνεργαζόμενων εταιριών τους (κτηματομεσιτικών γραφείων, κατασκευαστικών εταιριών). Έτσι θα διασφαλίζεται πληρέστερη δραστηριοποίηση των θυγατρικών του ομίλου προοπτική ιδιαίτερη ευνοϊκή και για τους πελάτες. Έτσι φαντάζει αρκετά ευνοϊκή η δημιουργία επιχείρησης ή ανέγερση κατοικίας από πλήρως εξειδικευμένους φορείς με εγγύηση το κύρος του τραπεζικού ομίλου και την διασφάλιση της νομιμότητας των συμβολαιογραφικών πράξεων καθώς και της μείωσης των εξόδων για τον πελάτη.

Τέλος η παροχή δωρεάν συμβουλών για θέματα χρηματοπιστηριακά, φορολογικά, οικονομικά ή νομικά θέματα θα μπορούσε να αποτελέσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα και ανέξοδο μέσο προώθησης των τραπεζικών υπηρεσιών (μέσω του δικτύου της).

7.8 Προϊόντα με χρήση καινοτομιών

Την τελευταία δεκαετία εμφανίστηκαν προϊόντα που ενώ αρχικά αποτέλεσαν καινοτομία σήμερα πλέον είναι κλασικά όπως οι αυτοματοποιημένες εντολές πληρωμής (πάγιες εντολές ή η δυνατότητα υπερανάληψης για καταθέσεις (overdraft)), το leasing κ.ο.κ.

Καινοτόμα προϊόντα σήμερα θεωρούνται αυτά που βοηθούν στην ανάπτυξη οικολογικών τεχνολογιών και είναι και επιδοτούμενα σε ένα ποσοστό. Μπορεί να αφορούν φωτοβολταϊκά συστήματα, αιολική ενέργεια, επεξεργασία αποβλήτων ή

βιολογικές καλλιέργειες. Για παράδειγμα η Τράπεζα Πειραιώς τα χορηγεί με το πρόγραμμα Green Banking.

Καινοτομία επίσης θεωρείται και το All in One της Alpha Bank που συγκεντρώνει όλες τις διαφορετικές οφειλές μας σε μια δόση και με δυνατότητα μείωσής της μέχρι το μισό κατόπιν αιτήματος του πελάτη.

Ακόμη προϊόντα όπως ο Ανοιχτός Αλληλόχρεος λογαριασμός της Τράπεζας Κύπρου αποτελούν πρωτοπορία στον κλάδο και είναι προσαρμοσμένα στις ανάγκες των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Στόχος της τράπεζας είναι να οδηγηθούν οι μικρότερες επιχειρήσεις στην καλύτερη επιλογή της χρηματοδότησής τους επιλέγοντας το κατάλληλο προϊόν για την ικανοποίησή τους.

Επιπλέον η τράπεζα Κύπρου αναλαμβάνει πρωτοβουλία για ειδικό οικονομικό κλάδο (ξενοδοχειακό) με τη δημιουργία ενός ειδικού χρηματοδοτικού προϊόντος, από μια τράπεζα όπου η βαριά βιομηχανία της Κύπρου είναι αναμφισβήτητα ο τουρισμός.

7.9 Προϊόντα για ελεύθερους επαγγελματίες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις

Παρακάτω αναφέρονται ορισμένα προϊόντα της τράπεζας Κύπρου που μπορούν να είναι αιχμή του δόρατος για τις πιο μικρές τράπεζες του κλάδου και πλήρως εξειδικευμένες για συγκεκριμένες κατηγορίες πελατών.

Στον τομέα των βραχυπρόθεσμων χορηγήσεων – ταμειακών διευκολύνσεων ξεχωρίζει το «Κεφάλαιο Κίνησης μέσω Ανοικτού Αλληλόχρεου Λογαριασμού» για την κάλυψη των καθημερινών επαναλαμβανόμενων εξόδων της επιχείρησης όπως η αγορά εμπορευμάτων, η πληρωμή ΦΠΑ/ΙΚΑ, η κάλυψη επιταγών σε προμηθευτές, η αξιοποίηση των εκπτώσεων λόγω ενίσχυσης της ρευστότητας κ.λ.π.

Ο Ανοιχτός αλληλόχρεος προβλέπει αποπληρωμή τόκων κάθε ημερολογιακό τρίμηνο μόνο για το κεφάλαιο που χρησιμοποιείται και μόνο για το διάστημα που χρησιμοποιείται. Ο λογαριασμός αυτός λειτουργεί και ως πιστωτικό όριο που το έχει ο επαγγελματίας για ασφάλεια σε περίπτωση που συμβεί κάτι έκτακτο αφού δεν χρεώνεται καθόλου τόκους αν δεν το χρησιμοποιήσει καθόλου.

Σε περίπτωση που η ανάγκη ρευστότητας δεν είναι επαναλαμβανόμενη αλλά πάγια συστήνεται το Δάνειο Τακτής Λήξης με μηνιαία δόση που προσφέρει ασφαλή οικονομικό προγραμματισμό. Συγκεκριμένα καλύπτει τις εξής ανάγκες: Αγορά μεριδίου επιχείρησης, δικαιώματα εισόδου σε franchise κ.λ.π. με «Κεφάλαιο Κίνησης μέσω Δανείου Μεσοπρόθεσμου» και διάρκεια αποπληρωμής έως 12 έτη. Αγορά και ανανέωση επαγγελματικού εξοπλισμού όπως έπιπλα γραφείου, οχήματα και λοιπά μηχανήματα με το «Δάνειο επαγγελματικού εξοπλισμού» και διάρκεια αποπληρωμής έως 12 έτη.

Αγορά, κατασκευή, ανακαίνιση ιδιόκτητου ή ενοικιαζόμενου επαγγελματικού ακινήτου όπως γραφείο, κατάστημα, ιατρείο κ.λ.π. με το «Δάνειο Επαγγελματικής Στέγης» και διάρκεια αποπληρωμής έως 20 έτη.

7.10 Προϊόντα για τον ξενοδοχειακό κλάδο

Η πολιτική χρηματοδότησης που ακολουθείται από τις τράπεζες σήμερα δεν διαφοροποιείται ιδιαίτερα από τις βασικές αρχές χρηματοδότησης επιχειρήσεων, όσο αφορά τους συγκεκριμένους σκοπούς.

Οι κύριες μορφές χρηματοδότησης του ξενοδοχειακού κλάδου είναι αφενός η χορήγηση μακροπρόθεσμων Δανείων Τακτής Λήξης για υλοποίηση επενδυτικών προγραμμάτων και αφετέρου η χορήγηση βραχυπρόθεσμου δανεισμού (μέσω αλληλόχρεου λογαριασμού) για κάλυψη αναγκών κεφαλαίου κίνησης.

Η Τράπεζα Κύπρου παρέχει μονομερές συμβατικό δικαίωμα στον πελάτη αναβολής δόσεων κεφαλαίου (έως το 10% του συνολικού αριθμού των δόσεων

κεφαλαίου). Παράλληλα εξασφαλίζεται δόση χαμηλής εκκίνησης με περίοδο χάριτος πληρωμής κεφαλαίου. Παρέχεται η δυνατότητα προσαρμογής των δόσεων στους μήνες λειτουργίας της μονάδας, δυνατότητα επιλογής μεταξύ σταθερού και κυμαινόμενου επιτοκίου καθώς και ασφάλιση της βάσεως του επιτοκίου χωρίς ποινή προεξόφλησης για οποιοδήποτε ποσό και για οποιαδήποτε χρονική στιγμή στα δάνεια κυμαινόμενου επιτοκίου.

Όλα αυτά παρέχονται συνδυαστικά και όχι μεμονωμένα. Το νέο προϊόν της Τράπεζας Κύπρου εξασφαλίζει μεγάλη διάρκεια δανείου που φτάνει έως και 20 χρόνια και επίσης παρέχει κεφάλαιο κίνησης με δυνατότητα αναλογικής αύξησης σε συνάρτηση με τα οικονομικά στοιχεία της εταιρίας.

Η ανέγερση ενός ξενοδοχειακού συγκροτήματος αποτελεί μια μεγάλη αλλά και μακροπρόθεσμη επένδυση. Τα ποσά που απαιτούνται για τη δημιουργία μιας αναβαθμισμένης ξενοδοχειακής μονάδας είναι υψηλά. Η αποπληρωμή της χρηματοδότησης με ένα προσεκτικό σχεδιασμό είναι καλό να προέρχεται από το ίδιο το έργο.

Στις μακροπρόθεσμες επενδύσεις με σχεδιασμό αποπληρωμής συνυπολογίζονται πάντα και κάποιες όχι τόσο καλές χρονιές από πλευράς εσόδων. Σε μια επένδυση με βάθος χρόνου, η σχέση Επιχείρησης – Τράπεζας δεν μπορεί παρά να στηρίζεται στην εμπιστοσύνη. Μέχρι σήμερα οι τραπεζικές υπηρεσίες παρείχαν αποσπασματικές λύσεις και δεν ήταν προσαρμοσμένες στις ανάγκες ενός τέτοιου εγχειρήματος.

7.11 Έσοδα από δημόσιες προμήθειες

Σημαντικά έσοδα μπορούν να προέλθουν για τις τράπεζες από την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών στον δημόσιο τομέα.

Είδαμε στην δεύτερη ενότητα ότι διαρθρωτικές αδυναμίες του τραπεζικού τομέα στερούσαν προμήθειες εκατομμυρίων ευρώ από τις εμπορικές τράπεζες.

Τέτοια έσοδα μπορεί να προέρχονται από τομείς όπως

- Πληρωμή μισθοδοσιών δημοσίων υπηρεσιών και οργανισμών
- Απόδοση φόρων και ασφαλιστικών εισφορών (ΦΠΑ, ΙΚΑ κ.ά.)
- Διαχείριση κοινοτικών επιδοτήσεων
- Πληρωμή συντάξεων (και επικουρικών)
- Πληρωμή προμηθευτών του δημόσιου τομέα.

Παρόλο που η ανάθεση τέτοιων υπηρεσιών από το δημόσιο προς τις τράπεζες γίνεται με διαγωνισμό και θεωρητικά δεν αφορά το Τραπεζικό Μάρκετινγκ εντούτοις η τράπεζα που θα υλοποιήσει αυτές τις λειτουργίες αποκτάει ένα συγκριτικό πλεονέκτημα. Αυτό της αναβάθμισης του brandname της και της προώθησης εργασιών όπως π.χ. της ιδιωτικής ασφάλισης για τις θυγατρικές της.

7.12 Χρηματιστηριακά προϊόντα

Η «πολιτική» προώθησης των χρηματιστηριακών προϊόντων από τις τράπεζες σήμερα είναι μέσω δημιουργίας επενδυτικών πακέτων με υψηλότερη ασφάλεια και χαμηλότερου ρίσκου και με την υποστήριξη της ηλεκτρονικής τραπεζικής.

Οι εμπορικές τράπεζες επιθυμούν μερίδιο στον τομέα παροχής των χρηματιστηριακών υπηρεσιών και προσπαθούν να αναβαθμίσουν τις υπηρεσίες αυτές και να ανοικοδομήσουν μέτρα εμπιστοσύνης και αξιοπιστίας στο κοινό ειδικά μετά τη φούσκα του ΧΑΑ και τη σημερινή οικονομική κρίση. (Η διαφθορά και τα σκάνδαλα του δημόσιου τομέα εντείνουν την αναξιοπιστία του κοινού. Αναλυτικότερα δες ενότητα) . Ενδιαφέρον για τη διαβίβαση χρηματιστηριακών συναλλαγών

υπάρχει και για τις θυγατρικές των τραπεζών (Alpha Χρηματιστηριακή, Χρηματιστηριακή Πειραιώς κ.ά.).

Η αναβάθμιση αυτή διαφαίνεται κυρίως στη:

- Στη βελτίωση όρων ασφαλείας και ταχύτητας των χρημ. διαβιβάσεων.
- Στο ειδικά εκπαιδευόμενο προσωπικό των τραπεζών που παραλαμβάνει τις εντολές και τις διαβιβάζει ηλεκτρονικά
- Στη δυνατότητα τηλεφωνικών εντολών
- Στη δυνατότητα On-Line παρακολούθησης του ΧΑΑ από τα τραπεζικά υποκαταστήματα
- Στην παροχή ανανεωμένων ηλεκτρονικών τραπεζικών υπηρεσιών

7.13 Ηλεκτρονική τραπεζική (e- banking)

Μέσω διαδικτύου σήμερα μπορεί κανείς να εκτελέσει ένα πλήθος τραπεζικών εργασιών άμεσα και ανέξοδα. Μπορεί να ενημερωθεί για το υπόλοιπο του λογαριασμού του και τις μεταβολές του, να εξοφλήσει προμηθευτές, να μεταφέρει κεφάλαια από λογαριασμό σε λογαριασμό, να αιτηθεί για δάνειο, να δει στατιστικές τραπεζικές μελέτες και αναλύσεις, να παρατηρήσει την πλήρη κίνηση των μετοχών του ΧΑΑ και ένα σύνολο λοιπών τραπεζικών εργασιών που αυξάνονται με αριθμητική πρόοδο.

Το διαδίκτυο όπως και κάθε τεχνολογική εφαρμογή που σχετίζεται με υπολογιστή, τηλέφωνο ή τηλεόραση έχουν απίστευτα περιθώρια εξέλιξης (αναλογιστείτε την εξέλιξη της κινητής τηλεφωνίας και της πληροφορικής την τελευταία δεκαετία).

Το Internet ή διαδίκτυο έχει διπλό ρόλο στον τομέα των τραπεζικών υπηρεσιών τόσο σαν είδος υπηρεσίας όσο και σαν μέσο διανομής. Έτσι η χρήση ηλεκτρονικής τραπεζικής επεκτείνει τις τραπεζικές δραστηριότητες στο γεωγραφικό χώρο και λόγω της καθολικής χρήσης του διαδικτύου ενδέχεται η ηλεκτρονική τραπεζική να αντικαθιστήσει πολλές κλασικές τραπεζικές λειτουργίες και ο κυριότερος όγκος των τραπεζικών συναλλαγών να διεξάγεται μελλοντικά εκτός των τραπεζικών καταστημάτων.

Σήμερα παγκοσμίως το χρήμα κινείται μόνο στο 3% περίπου στην κλασική του μορφή, το υπόλοιπο αφορά ηλεκτρονικό χρήμα δηλαδή μια βασική λειτουργία της ηλεκτρονικής τραπεζικής την ηλεκτρονική μεταφορά κεφαλαίων. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την εκρηκτική πιθανή του εξέλιξη αλλά και τον διπλό ρόλο που κατέχει στον τομέα των υπηρεσιών προδιαγράφει αναμφισβήτητα τον ρόλο που θα διαδραματίσει στον τραπεζικό τομέα μεταξύ άλλων.

Η ευκολία και η αμεσότητα εξόφλησης κάθε λογαριασμού ή και αντίστροφα είσπραξης του διαμέσου του προσωπικού σου υπολογιστή προκαλεί επαναστατικές μεταβολές στις παραδοσιακές μορφές συναλλαγών και αποτελεί προϋπόθεση ανάπτυξης του ηλεκτρονικού εμπορίου και δεν αποκλείει στο μέλλον τα πάντα να εξοφλούνται μέσω υπολογιστή ή κινητού τηλεφώνου.

Alpha Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες

Οι Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες της Alpha Bank κάνουν τη ζωή σας πιο εύκολη γιατί είναι στη διάθεσή σας όποια στιγμή τις χρειασθείτε. Στο δρόμο, στο σπίτι, στο γραφείο σας, οπούδήποτε. Πάντα εύχρηστες και διαρκείς*. Πληρώστε τα εισιτήρια, τα δελτία, τις συνδρομές, τις κρατήσεις ξενοδοχείων, το δικηγόρο, το μηχανικό, το φροντιστήριο. Απλά επιλέξτε έναν από τους παρακάτω τρόπους:

- **Alpha Web Banking** και **Alphaphone Banking** για μεταφορά ποσών και εμβόλιμα από το λογαριασμό σας σε λογαριασμούς τρίτων στην Alpha Bank και σε άλλες τράπεζες στην Ελλάδα και το εξωτερικό
- **ATM** και **Κέντρα Αυτόματων Συναλλαγών** για άμεση κατάθεση μετρητών στο λογαριασμό σας ή σε λογαριασμό τρίτου.

*κατά από τα εμβόλιμα προς άλλες τράπεζες που έχουν όριο 0,30.

ATM

Alphaphone Banking

Για να καταθέσεις τα χρήματά σου
δεν χρειάζεται να καταθέσεις
και το χρόνο σου

Alpha Web Banking

Κέντρα Αυτόματων Συναλλαγών

Για τις καταθέσεις και τις πληρωμές σας έχετε τις Alpha Ηλεκτρονικές Υπηρεσίες!

ALPHA BANK

801 11 326 0000, www.alpha.gr

Εικόνα 7.15

Τραπεζικές υπηρεσίες όπως οι Πάγιες εντολές και οι αυτοματοποιημένες πληρωμές θα αντικατασταθούν από την «προσωπική» ηλεκτρονική τραπεζική. Ασύγκριτο πλεονέκτημα της ηλεκτρονικής τραπεζικής είναι ότι δεν απαιτεί χρόνο για την διεξαγωγή οικονομικών συναλλαγών ούτε απαιτεί μετάβαση σε άλλο χώρο και παράλληλα η χρήση της μειώνει τη γραφειοκρατία σε μια τράπεζα (εξοικονόμηση χρόνου από λειτουργίες όπως ενημέρωση υπολοίπου, εξοφλήσεις λογαριασμών, πληρωμών δόσεων δανείου, πιστωτικών καρτών, αποδόσεις φόρων, μισθοδοσίας με ταυτόχρονη μείωση των λειτουργικών εξόδων).

Άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι υπάρχει ένα σύνολο διαφορετικών ονομασιών από κάθε τράπεζα για την ηλεκτρονική της τραπεζική όπως web-banking, για την Alpha Bank, win-banking για την Πειραιώς, i-bank για την Εθνική κ.ο.κ. Η διαφοροποίηση αυτή είναι αποτέλεσμα του Τραπεζικού Μάρκετινγκ και την ειδική της σημασία θα δούμε σε παρακάτω ενότητα.

Μελλοντικά ενδέχεται να αναβαθμιστεί και ο ρόλος της κινητής τηλεφωνίας για την εφαρμογή τραπεζικών υπηρεσιών (ειδικά μετά το νόμο περί ταυτοποίησης των αριθμών της κινητής τηλεφωνίας).

7.14 Ο βαθμός συσχέτισης των συνθηκών της αγοράς με τις νέες τραπεζικές υπηρεσίες

Οι τραπεζικές υπηρεσίες είναι ανάλογες των συνθηκών που επικρατούν στην αγορά. Η πολυπλοκότητα της αγοράς αντικατοπτρίζεται στον τεράστιο σύνολο των προσφερόμενων τραπεζικών προϊόντων και η ρευστότητά της στο ρυθμό εξέλιξης των νέων τραπεζικών προϊόντων. Ειδικά με την χρήση τεχνολογικών εφαρμογών είναι έντονη η ανάπτυξη νέων υπηρεσιών και η ρευστότητα θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ένας σχετικός δείκτης της μεταβολής των υπηρεσιών και της αντικατάστασής των με νέες πιο αναχρονιστικές προσαρμοσμένες στα νέα δεδομένα (βασική λειτουργία του μάρκετινγκ). Έτσι ανάλογη της ρευστότητας είναι και ο χρόνος ζωής των τραπεζικών υπηρεσιών.

Στην εγχώρια τραπεζική αγορά της προηγούμενης εικοσαετίας τα κυριότερα προϊόντα των πιστωτικών ιδρυμάτων ήταν η κατάθεση και η παροχή δανείου. Η προσφορά των υπηρεσιών αυτών ήταν ανάλογη των τότε συνθηκών (λιγότερα τραπεζικά ιδρύματα, έλλειψη ανταγωνισμού, λιγότερες ανάγκες των ιδιωτών και επιχειρήσεων για νέες μορφές χρηματοδότησης κ.λ.π.). Η μεταβολή των συνθηκών αυτών οδήγησε και σε μεταβολή των όρων παροχής των υπηρεσιών για παράδειγμα σήμερα η εμπράγματη ασφάλεια δεν αποτελεί όρο δανεισμού (ο βασικός αυτός όρος δανειοδότησης στο παρελθόν σήμερα αντιπαρέχεται με την αύξησή του στο επιτόκιο λόγω επισφάλειας).

Συμπερασματικά λοιπόν, οι συνθήκες της αγοράς όπως η ρευστότητα επιδρούν στη μορφή και τα είδη των τραπεζικών υπηρεσιών. Οι νέες ανάγκες των πελατών και των επιχειρήσεων δημιουργούν νέες μορφές τραπεζικών υπηρεσιών (εδώ διαφαίνεται και ο ειδικός ρόλος της έρευνας αγοράς στη διαμόρφωση των έων υπηρεσιών).

Δεν αποκλείεται στα επόμενα χρόνια να υπάρξει καθολική αλλαγή στη μορφή των τραπεζών ως θεσμό, όπως αντίστοιχα άλλαξαν ριζικά ειδικά την τελευταία εικοσαετία.

7.15 Η διαφοροποίηση μέσω δημιουργίας ψυχολογικών και καταναλωτικών προτύπων

Στην μέχρι τώρα ανάλυση των τραπεζικών υπηρεσιών παρατηρούμε ότι υπάρχει πλήθος ονομασιών για ίδιες τραπεζικές υπηρεσίες. Έτσι για παράδειγμα η ηλεκτρονική τραπεζική ονομάζεται και:

- e-banking
- web-banking
- net-banking
- phone-banking
- win-banking
- home-banking
- inter-banking
- i-banking

Αντίστοιχα η υπηρεσία μεταφοράς δανείου ονομάζεται από διάφορες εμπορικές τράπεζες με διαφορετικά ονόματα όπως Πρόγραμμα Μεταφορά Υπολοίπου Δανείων και Καρτών, Πρόγραμμα μεταφοράς Δανειακών Υποχρεώσεων ή Πρόγραμμα Μεταφοράς Οφειλών κ.λ.π.

Αντίστοιχα η υπηρεσία των Πάγιων Εντολών και ως Αυτόματων Εντολών η Αυτοματοποιημένων Πληρωμών (Easyray) κ.λ.π.

Η έκδηλη τάση αυτή διαφοροποίησης πανομοιότυπων υπηρεσιών είναι αποτέλεσμα του Μάρκετινγκ που επιθυμεί να προσδώσει ένα διαφορετικό πρότυπο και εικόνα (image) σε μια εμπορική τράπεζα έναντι των υπολοίπων και ταυτόχρονα τη δημιουργία κύρους και προφίλ για την κάθε υπηρεσία ξεχωριστά. Εφόσον δηλαδή δεν υπάρχουν αντικειμενικά ή βασικά κριτήρια διαφοροποίησης ανάμεσα σε παρόμοιες τραπεζικές υπηρεσίες αυτή είναι θεμιτό να γίνεται σε άλλη διάσταση (π.χ. σε επίπεδο ονομασίας των υπηρεσιών ή στην «δημιουργία» εξειδικευτικού χαρακτήρα και εικόνας των υπηρεσιών έστω και εάν στηρίζεται σε καθαρά ψυχολογικά και υποκειμενικά κριτήρια).

Είδαμε στην πρώτη ενότητα ότι η διαφοροποίηση ακόμη και δύο πανομοιότυπων προϊόντων μπορεί να παρέλθει μέσα από ένα πλήθος παραγόντων.

Η αρχή αυτή έγινε από τη διαμόρφωση κλασικών τραπεζικών υπηρεσιών όπως η κατάθεση ή το Δάνειο και την μετονομασία τους σε στεγαστικά προγράμματα ή επαγγελματικά προγράμματα και αργότερα κατηγοροποίησης των προγραμμάτων σε ένα διαφορετικό σύνολο (π.χ. στα δάνεια και στα είδη τους όπως αναγράφονται σε προηγούμενη ενότητα). Αν και αρχικά δεν διέφεραν σαν μορφή χρηματοδότησης από τα υπόλοιπα, δημιουργούσαν όμως τόνωση του αισθήματος όμως τόνωση του αισθήματος του υποψήφιου πελάτη. Αρχικά δηλαδή δεν διέφεραν το στεγαστικό με το επαγγελματικό ή καταναλωτικό δάνειο πέρα της ονομασίας του και του επιτοκίου του σε αντίθεση με τα σημερινά τραπεζικά προϊόντα που παρέχουν και ένα πλήθος εξειδικευμένων προνομίων ανάλογα με τον τύπο του δανείου ή της κατεύθυνσης. Η κατηγοριοποίηση όμως για παράδειγμα των δανείων σε ένα σύνολο δανειακών προγραμμάτων τα καθιστούσε πιο ελκυστικά στους υποψήφιους πελάτες και δημιουργούσε συνειρμούς που μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν ευνοϊκά για την αύξηση των πωλήσεων. Άλλωστε και η προσεκτική επιλογή των λέξεων για τα τραπεζικά προϊόντα σε αυτό αποσκοπούσε (π.χ. καταθετικά προγράμματα αντί καταθέσεων ή χρηματιστηριακά προϊόντα αντί μετοχών). Χρησιμοποιήθηκαν δηλαδή λέξεις-κλειδιά για τη δημιουργία και τόνωση ψυχολογικών εντυπώσεων (μέσω διαφήμισης) στο κοινό όσο και για τη διαμόρφωση τάσεων σε αυτό.

Σε τέτοιες αρχές βασίστηκε και η μετονομασία του Ταχυδρομικού Ταμιευτηρίου σε πιο αναβαθμισμένη και δυναμική Post Bank καθώς και στην ανάγκη μεταστροφής

των απόψεων και της άγνοιας του κοινού. Θέλησαν να εξαλείψουν δηλαδή τη σύγχυση που προκαλούσε ο όρος Ταμειυτήριο (ακόμα και σήμερα κάποια αγνοούν τον όρο σε σχέση με τον όρο τράπεζα) με το πιο κλασικό και οριοθετημένο όπως αυτό της Τράπεζας (Bank).

Οι τραπεζικές λειτουργίες είναι άυλες και παρουσιάζουν μεγάλη ομοιογένεια. Κατά συνέπεια η διαφοροποίησή τους είναι αρκετά πιο δύσκολη από ότι στο Μάρκετινγκ προϊόντων και έτσι θα έπρεπε να βασιστεί (αρχικά τουλάχιστον) σε ψυχολογικούς παράγοντες (να ταυτιστεί δηλαδή ο πελάτης μια συγκεκριμένη υπηρεσία με μια συγκεκριμένη τράπεζα).

Το μάρκετινγκ μπορεί να «εξασφαλίσει» τη διαφοροποίηση και μέσω της δημιουργίας ψυχολογικών προτύπων που βασίζονται στις ψυχοκοινωνικές ανάγκες των ειδικών κατηγοριών (πελατών) του κοινού. (Ιεράρχηση των ανθρωπίνων αναγκών κατά A. Maslow).

Έτσι η χρήση των συστατικών του Μάρκετινγκ από τις τράπεζες φρόντισε να τονώσει την ασφάλεια και την εμπιστοσύνη στα τραπεζικά προϊόντα που ήταν αναγκαίο (υψηλού ρίσκου συνήθως επενδυτικά) λανσάροντάς τα με το ανάλογο προφίλ ώστε να ανοικοδομήσει την χαμένη αξιοπιστία μετά τα αλλεπάλληλα οικονομικά σκάνδαλα και τη φούσκα του χρηματιστηρίου ώστε να αυξηθεί η ζήτηση σε πιο φυσιολογικά επίπεδα. Παράλληλα φρόντισε να εμφανίσει ως άκρως ελκυστικές τις δανειοδοτήσεις (ειδικά για την αγορά στέγης) με μια σειρά «μέτρων» όπως και με το επιχείρημα ότι είναι συμφερότερα από την καταβολή ενοικίου (οι δυσμενείς επιπτώσεις από τις υπερχρεώσεις ιδιωτών και νοικοκυριών εξετάζονται σε άλλη ενότητα).

7.16 Leasing

Σύμβαση μίσθωσης - leasing

Το leasing είναι μια μορφή χρηματοδότησης που άρχισε να εφαρμόζεται στη δεκαετία του '50 στις ΗΠΑ. Στη συνέχεια επεκτάθηκε στην Ευρώπη και σε όλες τις βιομηχανικά αναπτυσσόμενες χώρες. Στο σύστημα μίσθωσης αυτό συμμετέχουν τρία μέρη ο εκμισθωτής (συνήθως εταιρία leasing, ο μισθωτής και ο παραγωγός - κατασκευαστής ή πωλητής ενός αγαθού ή υπηρεσίας).

Η εταιρία leasing και ο παραγωγός συνδέονται με ένα συμβόλαιο πώλησης, ενώ η εταιρία leasing και ο μισθωτής με ένα συμβόλαιο μίσθωσης.

Τα τρία αυτά μέρη καταρτίζουν μια χρηματοδοτική συμφωνία κατά την οποία ο εκμισθωτής (εταιρία leasing) αγοράζει αγαθά από τον παραγωγό και τα μισθώνει στο μισθωτή έναντι προσυμφωνημένου μισθώματος που καταβάλλεται σε καθορισμένα χρονικά όρια. Η μίσθωση πραγματοποιείται για συγκεκριμένη χρονική περίοδο μετά την λήξη της οποίας ο μισθωτής έχει τη δυνατότητα ή να επιστρέψει τα αγαθά ή να επαναλάβει τη μίσθωση ή να αγοράσει τα αγαθά σε συμβολική τιμή που είναι προκαθορισμένη στο συμβόλαιο.

Δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι αυτή η μορφή χρηματοδότησης πρωτοεμφανίστηκε στις βιομηχανικά ανεπτυγμένες χώρες. Η ανάγκη των μεγάλων βιομηχανικών και εμπορικών επιχειρήσεων για την αγορά ή χρήση ακριβών εξοπλισμών όπως γεωργικών μηχανημάτων, δομικό-χωματουργικών μηχανημάτων, βιομηχανικών εξοπλισμών, οχημάτων, εξοπλισμό ναυπηγείων, υπολογιστικών - πληροφοριακών νοσοκομείων, εξοπλισμό γραφείων και επιπλώσεις εμπορικών χώρων κ.ά. βρήκε λύση σε αυτή τη μορφή χρηματοδότησης. Έτσι η κάθε επιχείρηση θα κατάφερνε να χρησιμοποιήσει εξοπλισμό ποιότητας, τεχνολογίας και δική της επιλογής χωρίς να μειωθεί η ταμειακή της ρευστότητα επενδύοντας αυτά τα χρηματικά διαθέσιμα πιο αποτελεσματικά σε άλλο συντελεστή της παραγωγής.

Ταυτόχρονα θα έχει ένα σύνολο πλεονεκτημάτων φορολογικών, χρηματοδοτικών και οικονομικών.

Σήμερα οι μορφές του leasing στην αγορά δεν αποβλέπουν μόνο στις μεγάλες επιχειρήσεις και οικονομικές μονάδες αλλά και στις ατομικές όσο και στους ιδιώτες. Παράλληλα οι μορφές χρηματοδότησης μέσω leasing δεν αφορούν μόνο αγαθά αλλά και υπηρεσίες κάθε μορφής. Έτσι σήμερα ένας ιδιώτης μπορεί εκτός από το να προβεί σε απλές ενέργειες μέσω leasing.

Η σύμβαση leasing χαρακτηρίζεται από δύο βασικές αρχές. Πρώτο το leasing δεν μεταβιβάζει την ιδιοκτησία του οικονομικού αγαθού αλλού αποκλειστικά και μόνο τη δυνατότητα εκμετάλλευσής του για να δημιουργηθεί κέρδος και δεύτερο το leasing είναι μια εξαιρετικά ευέλικτη μορφή μίσθωσης, επειδή επιτρέπει να ικανοποιούνται οι πολυάριθμες και πολυποικίλες ανάγκες του μισθωτή τόσο σε ότι αφορά τα χαρακτηριστικά του μισθωμένου αγαθού όσο και τους όρους αγοράς τους, αφού ο μισθωτής σε κατευθείαν επαφή με τον κατασκευαστή - παραγωγό επιλέγει το κεφαλαιουχικό αγαθό που θα εντάξει στην παραγωγική του διαδικασία.

Τρεις είναι οι κυριότερες μορφές Leasing:

Λειτουργική μίσθωση - operating leasing

Σε αυτή την κατηγορία το κεφαλαιουχικό αγαθό που μισθώνεται διατηρεί υψηλή υπολειμματική αξία μετά το πέρας της μίσθωσης και δύναται να χρησιμοποιηθεί από πολλούς χρήστες και διαδοχικά. Πολλές φορές ο εκμισθωτής σε αυτή την κατηγορία είναι και ο παραγωγός του αγαθού και παρέχει συνήθως και την συντήρηση του μηχανήματος ή τις τυχόν επισκευές του. Ακόμη αναλαμβάνει και τον οικονομικό κίνδυνο για την καλή λειτουργία ή αποζημίωση του αγαθού. Η μίσθωση έχει συνήθως σύντομη χρονική διάρκεια σύμβαση με τη δυνατότητα ακύρωσης ή ανανέωσης της κατόπιν προειδοποίησης. Σπάνια ο μισθωτής επιθυμεί την κυριότητα του κεφαλαιουχικού αυτού αγαθού μετά τη λήξη της σύμβασης (συνήθως οι leasing μισθώσεις δεν παρέχουν την δυνατότητα αυτή).

Χρηματοδοτική μίσθωση - financial leasing

Αυτή είναι και η πλήρης μορφή εφαρμογής του θεσμού. Σε αυτά τα αγαθά που μισθώνονται απαξιώνονται σχετικά γρήγορα και σε πολλές περιπτώσεις θα έχουν ήδη αποσβεσθεί με την πάροδο λήξης της μίσθωσης π.χ. ηλεκτρονικοί υπολογιστές. Επίσης δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν από πολλούς μισθωτές.

Το όραμά σας περικλείεται μέσα σε κάθε μας συνεργασία

Η Πειραιώς Leasing βρίσκεται πάντοτε δίπλα σας, με ολοκληρωμένες υπηρεσίες Leasing, που καλύπτουν κάθε σας επιχειρηματική ανάγκη και πραγματοποιούν το όραμά σας. Γιατί κάθε μας συνεργασία είναι σύμβολο επιτυχίας της εταιρείας σας.

- Leasing Ακινήτων
- Sale & Lease Back Ακινήτων
- Leasing Εξοπλισμού
- Leasing Οχημάτων
- Leasing Αεροσκαφών

Με τους καλύτερους όρους της αγοράς.

Για πληροφορίες: Σινώπης 27, Τ.Κ.: 115 27, Αθήνα, τηλ.: 210 7760600,
www.piraeusleasing.gr και σε όλα τα καταστήματα της Τράπεζας Πειραιώς

ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ LEASING

ΠΕΙΡΑΙΩΣ LEASING
ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΕΙΣ Α.Ε.
Πάντα Μπροστά

Εικόνα 7.16

Η τράπεζα Πειραιώς έχει προχωρήσει στην αύξηση του μεριδίου της σε όλες τις θυγατρικές της στη ΝΑ Ευρώπη και ειδικότερα στη Βουλγαρία και τη Ρουμανία για την προσφορά εξειδικευμένων υπηρεσιών χρηματοδοτικής μίσθωσης επαγγελματικών οχημάτων, επιβατηγών αυτοκινήτων, βιομηχανικού, εμπορικού, κατασκευαστικού, ιατρικού και λοιπού εξοπλισμού σε επιχειρήσεις και επαγγελματίες.

Η ιδιομορφία που παρουσιάζει το leasing όπως και το factoring είναι ότι από πολλούς σήμερα θεωρείται και μέσο επέκτασης του δικτύου (χρηματοδοτική μορφή που μεταβιβάζει απαιτήσεις σε τρίτους).

7.17 Forfaiting

Πράξη πώλησης αξιόγραφων - forfaiting

Το forfaiting, καινοτομία συγγενείς με το factoring, χρησιμοποιείται κυρίως από εξαγωγείς, ως μέσο ρευστοποίησης των οφειλών πελατών. Είναι πράξη πώλησης αξιόγραφων, χωρίς δικαίωμα αναγωγής, που λήγουν στο μέλλον και απορρέουν από συναλλαγή προμήθειας αγαθών ή παροχή υπηρεσιών. Τέτοια αξιόγραφα είναι η συναλλαγματικές (bills of exchange), τα γραμμάτια σε διαταγή (promissory note) και οι ανέκκλητες πιστώσεις (invariable letters of credit). Σκοπός της ρήτηρας «χωρίς αναγωγή» είναι να μεταβιβάσει κινδύνους και υποχρεώσεις είσπραξης μιας απαίτησης από τον προμηθευτή - δικαιούχο στον αγοραστή forfaiter. Επειδή το forfaiting συνίσταται στην προεξόφληση αξιόγραφων στη διεθνή χρηματαγορά χωρίς δικαίωμα επανεκχώρησης, τα αξιόγραφα αυτά πρέπει να είναι πλήρως διαπραγματεύσιμα και εγγυημένα από τράπεζα πρώτης τάξεως.

Η λέξη «forfaiting» προέρχεται από το γαλλικό “a forfait” που σημαίνει «απώλεια δικαιωμάτων». Με τη σύναψη των forfaiting ο προμηθευτής χάνει το δικαίωμα είσπραξης της απαίτησης από τον πελάτη και ο forfaiter χάνει το δικαίωμα επανεκχώρησης στην περίπτωση μη πληρωμής της οφειλής από τον πελάτη.

Η χρονική περίοδο της πίστωσης, που μπορεί να καλυφθεί θεωρητικά είναι από 2 μήνες έως 10 χρόνια. Κατά κανόνα όμως το forfaiting χρησιμοποιείται για συναλλαγές με μεσοπρόθεσμη πίστωση από 3 έως 5 έτη. Σαν συμφωνία είναι μεγαλύτερης διάρκειας χρονικής από το factoring. Σοβαρό πλεονέκτημα σε σχέση με το factoring είναι η δυνατότητα να προεξοφληθεί η απαίτησή της στο σύνολό της σε μετρητά.

Για να αναλάβει ο forfaiter την αγορά (προεξόφληση) των απαιτήσεων χωρίς δικαίωμα αναγωγής. Ζητά από τον προμηθευτή εξασφαλίσεις που συνήθως παίρνουν τη μορφή μιας μεταβιβάσιμης και ανέκκλητης εγγύησης τράπεζας πρώτης τάξεως, της αποδοχής του forfaiter.

7.18 Underwriting

Ανάληψη κινδύνου - αντασφάλιση - underwriting

Το underwriting είναι η αναδοχή έκδοσης αξιών από μία ή περισσότερες τράπεζες και συνίσταται στην συμφωνία οργάνωσης και εγγύησης της κάλυψής του διατιθέμενου σε δημόσια εγγραφή κεφαλαίου. Στην ουσία είναι πράξη ανάληψης από τον ανάδοχο - underwriting - του οικονομικού κινδύνου της διάθεσης των νεοεκδοθέντων χρεώγραφων μιας άλλης, εκδότριας εταιρίας αφού πρώτα τα αγοράσει από αυτή. Το underwriting περιλαμβάνει το σύνολο των διαδικασιών έκδοσης, διάθεσης και της αγοράς των αδιάθετων τίτλων από τον αντασφαλιστή σε τιμή ασφαλείας.

Ο θεσμός πηγάζει από την ανάγκη των επιχειρήσεων για άντληση κεφαλαιακών πόρων από την κεφαλαιαγορά. Είναι μια μορφή μακροπρόθεσμης χρηματοδότησης, όπου παρακάμπτεται η δανειοληψία από το τραπεζικό σύστημα και

οι επιχειρήσεις προσφέρουν χρεώγραφα, μετοχές ή ομολογίες στην αγορά και οι επενδυτές αφού τα αξιολογήσουν παρέχουν τα αναγκαία κεφάλαια.

Ο ρόλος της αναδόχου εταιρίας που συνήθως είναι μια τράπεζα έγκειται στην πείρα και στην ειδική γνώση της αγοράς που έχει οι οποίες μπορούν να αποβούν χρήσιμες στην τιμολόγηση των χρεογράφων στην επιλογή της κατάλληλης στιγμής προσφοράς τους στην αγορά και στην ικανοποίηση των νομικών θεμάτων που σχετίζονται με την όλη διαδικασία.

7.19 Factoring

Ανάληψη απαιτήσεων τρίτων - Factoring

Το factoring είναι μια μορφή εμπορικής χρηματοδότησης και αποτελείται από μια δέσμη υπηρεσιών που βασίζεται στην εκχώρηση από τους προμηθευτές - παραγωγούς προς αυτόν που εκτελεί την πράξη του factoring - factor - των απαιτήσεων έναντι των πελατών τους. Αντί συμφωνημένης αμοιβής, ο factor αναλαμβάνει την είσπραξη των ποσών αυτών καθώς επίσης τον έλεγχο της φερεγγυότητας του πελάτη και τη λογιστική παρακολούθηση των πελατών.

Το factoring περιλαμβάνει ένα τρίπτυχο υπηρεσιών που καλύπτει την αξιολόγηση της φερεγγυότητας, τη διαχείριση και τη χρηματοδότηση εμπορικών απαιτήσεων. Ο Factor, ως εκδοχέας των απαιτήσεων, ουσιαστικά αγοράζει τις απαιτήσεις αυτές, οι οποίες αποτελούν πλέον δικά του περιουσιακά στοιχεία. Το ποσό που ο factor πληρώνει στον προμηθευτή αποτελεί το τίμημα της αγοράς αυτής.

Ο προμηθευτής που εκχωρεί την απαίτηση εγγυάται ότι η απαίτηση αυτή είναι υπαρκτά, έγκαιρη και έννομη. Ο factor αποδεχόμενος της εκχώρησης αναλαμβάνει και τον κίνδυνο αφερεγγυότητας του πελάτη. Αν ο πελάτης αποδειχθεί αφερέγγυος και δεν πληρώσει, ο factor θα υποστεί ζημία ότι ο μισθωτής στο τέλος της μίσθωσης έχει τη δυνατότητα να αποκτήσει τη κυριότητα του αγαθού έναντι ενός συμβολικού ποσού.

Σε αυτή τη μορφή leasing το μίσθωμα θα πρέπει να καλύπτει κατά τη διάρκεια της μίσθωσης το συνολικό κόστος αγοράς του, τους τόκους και τα λοιπά έξοδα συμπεριλαμβανόμενα το κέρδος του εκμισθωτή. Έτσι ο μισθωτής έχει πληρώσει μακροχρόνια πάνω από το συνολικό κόστος αγοράς του αγαθού και δεδομένου της μικρής οικονομικής υπολειμματικής αξίας στο τέλος της μίσθωσης είναι συμφερότερο για αυτόν να το αγοράσει. Σε αυτή τη μορφή μίσθωσης όπως και στη προηγούμενη και σε όλη τη διάρκειά της το πάγιο στοιχείο είναι ιδιοκτησία του εκμισθωτή. Όλοι οι κίνδυνοι όμως, όπως και τα έξοδα λειτουργίας, ασφάλειας, συντήρησης και επισκευών αναλαμβάνονται από το μισθωτή.

Πώληση και επανεκμίσθωση -sale and lease back

Η τρίτη μορφή αυτή leasing είναι και η πιο ιδιαίτερη. Εδώ πραγματοποιείται αγορά του κεφαλαιουχικού αγαθού που ανήκει ήδη στον μισθωτή από τον εκμισθωτή που με τη σειρά του το επανεκμισθώνει στο μισθωτή.

Το αντικείμενο της μίσθωσης αυτής δεν είναι καινούργιος εξοπλισμός, αλλά εξοπλισμός που έχει ήδη αγορασθεί από το μισθωτή και συνήθως έχει ήδη επάχθει στη παραγωγική διαδικασία. Εδώ η επιχείρηση μισθωτής ρευστοποιεί του ενεργητικού της, αυξάνει έτσι το κεφάλαιο κίνησής της προκειμένου να διευρύνει την οικονομική της δραστηριότητας.

7.20 Επενδυτικά προϊόντα

Η πορεία των κεφαλαιαγορών είναι δύσκολο να προβλεφτεί έτσι τα επενδυτικά προϊόντα παρουσιάζουν υψηλό ρίσκο.

Τα αμοιβαία κεφάλαια προσφέρουν μεγάλες αποδόσεις υψηλότερες από εκείνες των καταθέσεων και συνάμα τη δυνατότητα επένδυσης σε ξένες αγορές.

Η απόδοσή τους ωστόσο δεν είναι εγγυημένη κάτι που αποτρέπει τους συντηρητικούς να προβούν σε τέτοιου είδους επένδυση.

Έτσι οι τράπεζες χρησιμοποιούν άλλες πρακτικές για τη προώθηση αυτών των προϊόντων.

Υπάρχει και εδώ τεράστια διεύρυνση των ειδών που παρέχονται από τις εμπορικές τράπεζες. Η εθνική για παράδειγμα διαθέτει 200 Αμοιβαία Κεφάλαια ενώ η Πειραιώς πάνω από 140.

Η δυναμική του Μάρκετινγκ οδήγησε σε αυτή τη διεύρυνση κυρίως γιατί:

- για να παρέχει καλύτερη δυνατή επιλογή επενδυτικών ευκαιριών και από διεθνείς αγορές
- για την αναγκαία διαφοροποίηση των επενδυτικών τους προγραμμάτων
- για την επίτευξη διαχρονικών αποδόσεων πέρα από υψηλών (και για τη διατήρησης της μακροχρόνιας συνεργασίας με τους επενδυτές)

Ως λύση για την προώθηση αυτών. Η προσέλκυση υποψήφιων πελατών από πλευράς των τραπεζιών έπρεπε να δημιουργήσει αρχικά ευνοϊκές προϋποθέσεις στο κοινό για το είδος αυτών των επενδυτικών τραπεζικών προϊόντων, να μπορέσει δηλαδή να εμπνεύσει εμπιστοσύνη και ασφάλεια στο κοινό για αυτά. Έτσι παρατηρούμε να παρουσιάζονται από τις τράπεζες ως συγκριτικά πλεονεκτήματα τα εξής:

- η αξιολόγηση των Αμοιβαίων Κεφαλαίων κατό διεθνείς οίκους (Standars & Poors, Morning Star) του εξωτερικού που θεωρούνται έγκυροι και εξειδικευμένοι
- η συνεργασία με κορυφαίους χρηματοοικονομικούς οίκους με αναγνωρισμένη εμπειρία και κύρος στις διεθνείς αγορές (ING Investment Management, Goldman Sachs). Οι οίκοι αυτοί είναι οι μεγαλύτεροι διαχειριστές Αμοιβαίων Κεφαλαίων στον κόσμο
- η διαφοροποίηση των προϊόντων για την μείωση του επενδυτικού κινδύνου

Έτσι σήμερα οι τράπεζες διαθέτουν μια σειρά από σύγχρονες επενδυτικές λύσεις όπως:

- σύνθετα επενδυτικά προϊόντα που συνδυάζουν την κατάθεση με την επένδυση
- επενδυτικά προγράμματα με μηνιαίες καταβολές, για εύκολο προγραμματισμό αποταμίευσης - επένδυσης με βάση το μηνιαίο εισόδημα
- προϊόντα εγγυημένου κεφαλαίου, με την προσδοκία των υψηλών αποδόσεων χωρίς κίνδυνο για το αρχικό κεφάλαιο.

Παρατηρούμε ότι και εδώ ο συνδυασμός των προϊόντων διευρύνει την γκάμα των επιλογών των επενδυτών και τους δίνει την ευκαιρία να προσαρμόσουν στις απαιτήσεις τους τα σύνθετα επενδυτικά προϊόντα (συνδυάζοντάς τα και με άλλες τραπεζικές υπηρεσίες όπως η κατάθεση ή επιλέγοντας τα χαρακτηριστικά του επενδυτικού πακέτου).

Το μάρκετινγκ επίσης δημιούργησε επενδυτικά προϊόντα με πιο ασφαλή χαρακτηριστικά όπως τα αμυντικά. Τέτοια περίπτωση αποτελούν τα εξής:

Η ισοτιμία Ευρώ - Δολαρίου Η.Π.Α. συνεχώς μεταβάλλεται. Μπορώ να ξέρω σήμερα πόσο θα κοστίζουν οι εισαγωγές μου σε Δολάρια Η.Π.Α. το 2009;

ΣΤΟ ΜΕΛΛΟΝ, ναι!

Η Eurobank Τραπεζική Επιχειρήσεων, με το πρωτοποριακό προϊόν ΜΕΛΛΟΝ, προσφέρει στην επαγγελματία διαχείριση των κινδύνων που προκύπτουν από τις διακυμάνσεις των συναλλαγματικών ισοτιμιών.

Eurobank ΜΕΛΛΟΝ
Προϊόντα Διαχείρισης Συναλλαγματικών Κινδύνων

Eurobank

Eurobank Τραπεζική Επιχειρήσεων
Παροφρέσις:
www.eurobank.gr/CorporateBanking | Τηλ.: 210 3718999

Εικόνα 7.16

Alpha Global Αμυντικής Στρατηγικής Μικτό Εξωτερικού είναι: είναι ένα μικτό αμοιβαίο κεφάλαιο που έχει ως βασικό επενδυτικό στόχο την προστασία του 85% του κεφαλαίου (και των κερδών) όλων των επενδυτών κάθε μέρα. Αυτό επιτυγχάνεται με τη χρήση ενός αλγόριθμου. Επενδύει σε ένα ισορροπημένο παγκόσμιο μετοχικό χαρτοφυλάκιο πλήρως αντισταθμισμένο σε ευρώ. Το ομολογιακό χαρτοφυλάκιο αποτελείται από χρεόγραφα κυρίως κυμαινόμενου επιτοκίου. Απευθύνεται σε επενδυτές που επιθυμούν να τοποθετηθούν σε ένα παγκόσμιο χαρτοφυλάκιο αντισταθμισμένο σε ευρώ με συνεχή διασφάλιση και περιορισμένες απώλειες σε περίπτωση πτωτικής πορείας των αγορών. Ενδείκνυνται για τοποθετήσεις με μακροπρόθεσμο ορίζοντα 3-5 ετών.

Alpha Επενδυτικά Προϊόντα

Στην εποχή των ροζομένων εθνικών, τοποθετήστε στρατηγικά, συνδεδεμένα: **Κοιμητική προστασία κεφαλαίου - Στρατηγικά στις αποδόσεις των αγορών - Ευελκύει κινήσεις**

Σήμερα η Alpha Bank, μέσω της Alpha Asset Management A.E. Δ.Α.Κ. διαχειρίζεται σταθμό των Alpha Αμυντικών Κεφαλαίων, στη προαγωγή: **Σειρά Alpha Αμυντικής Στρατηγικής**

- **Alpha GLOBAL Αμυντικής Στρατηγικής Μικτό Εξωτερικού** (Αρ. Έγκρ. Ε.Κ. 17/963/20.4.08 Φ.Ε.Κ. 604/8/22.5.08)
Το μεγαλύτερο ελληνικό Μικτό Αμοιβαίο Κεφάλαιο Εξωτερικού, το οποίο παραμένει πάντα σε ένα ισορροπημένο μεσοπρόθεσμα απορροφούμενο αντισταθμισμένο σε Ευρώ κομμάτι και σε ομόλογα κυμαινόμενου επιτοκίου, ενώ παράλληλα στοχεύει στη **συνεχή προστασία τουλάχιστον 85% των κεφαλαίων και των κερδών των επενδυτών κάθε μέρα.**
- **Alpha ΟΥΡΕΩΣ Αμυντικής Στρατηγικής Μικτό Εσωτερικού** (Αρ. Έγκρ. Ε.Κ. 53/1.2.07 Φ.Ε.Κ. 143/8/5.2.07)
Το μόνο Μικτό Αμοιβαίο Κεφάλαιο που παύσει έκθετο στις εισηγίες του FTSE/ASE 20 του Χρηματιστηρίου Αθηνών κομμάτι και σε ομόλογα μικρής διάρκειας και παράλληλα στοχεύει στη **συνεχή προστασία τουλάχιστον 85% των κεφαλαίων και των κερδών των επενδυτών κάθε μέρα.**

Επίσης σήμερα σε οποιαδήποτε Κοσόπημα στη Alpha Bank και επίσης τη στρατηγική που αναπτύσσεται στα δύο ως επενδυτικός οδηγός.

ALPHA ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
ΣΕΙΡΑ ΑΜΥΝΤΙΚΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ
Στρατηγική προστασίας κεφαλαίου κάθε μέρα

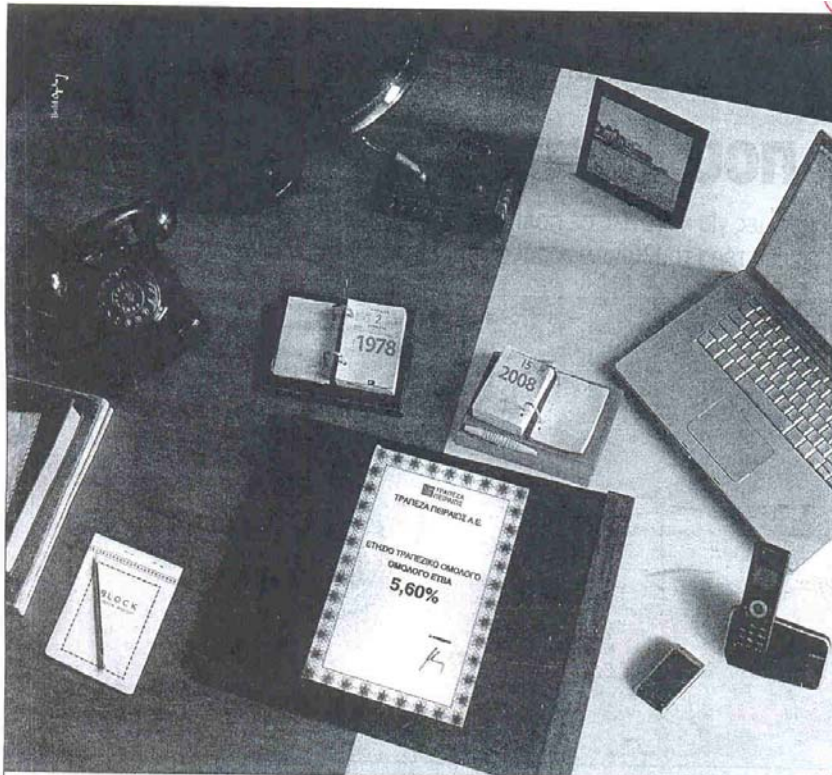
ΑΜΥΝΑ
Η στρατηγική που κερδίζει!

ALPHA BANK

801 11 326 0000, www.alpha.gr

ΤΑ ΑΜΟΙΒΑΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΕΓΓΥΗΜΕΝΗ ΑΠΟΔΟΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΙΣ ΔΕΝ ΔΙΑΦΗΜΟΛΟΓΟΥΝ ΤΙΣ ΜΕΛΛΟΝΤΙΚΕΣ

Εικόνα 7.17

ΕΤΗΣΙΑ ΟΜΟΛΟΓΑ ΕΤΒΑ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΠΕΙΡΑΙΩΣ

www.piraeusbank.gr • 800 καταστήματα
801-802-803-804

**ΟΣΑ ΧΡΟΝΙΑ ΚΑΙ ΑΝ ΠΕΡΑΣΟΥΝ,
ΤΑ ΟΜΟΛΟΓΑ ΕΤΒΑ ΕΙΝΑΙ ΣΤΑΘΕΡΗ ΑΞΙΑ
ΓΙΑ ΤΑ ΧΡΗΜΑΤΑ ΣΑΣ.**

ΤΩΡΑ, ΜΕ ΕΓΓΥΗΜΕΝΗ ΕΤΗΣΙΑ ΑΠΟΔΟΣΗ 5,60%

Τα ΟΜΟΛΟΓΑ ΕΤΒΑ έχουν πια καθιερωθεί ως μία από τις πιο σίγουρες και ασφαλείς μορφές επένδυσης. Η ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ συνδυάζει την αξιοπιστία τους με μοναδικά προνόμια, δημιουργώντας για σας μια δυνατή επενδυτική πρόταση που προσφέρει:

- Εγγυημένη ετήσια απόδοση **5,60%**
- Ελάχιστο ποσό επένδυσης **1.000€**
- Μηνιαία απόδοση τόκων

Εμπιστευθείτε τα ΟΜΟΛΟΓΑ ΕΤΒΑ της Τράπεζας Πειραιώς: την επένδυση που ήταν, είναι και θα είναι σίγουρη αξία για τα χρήματά σας.

Διάθεση από 9 Ιουνίου έως 20 Ιουνίου 2008

**ΤΡΑΠΕΖΑ
ΠΕΙΡΑΙΩΣ**

Η Τράπεζα με τη δική σου έννοια

ΕΓΑΣ ΧΟΡΗΓΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΜΑΔΑΣ ΠΟΔΟΣΦΑΙΡΟΥ

Εικόνα 7.18

Το Alpha θυρεός Αμυντικής Στρατηγικής Μικτό Εσωτερικού.

Είναι ένα αμοιβαίο που έχει ως βασικό επενδυτικό στόλο την προστασία του 85% του κεφαλαίου (και των κερδών) όλων των επενδυτών κάθε μέρα. Οι μετοχικές επενδύσεις πραγματοποιούνται στις μετοχές του δείκτη FSTE/ASE 20 Χρηματιστηρίου Αθηνών. Το ομολογιακό χαρτοφυλάκιο αποτελείται κυρίως από κρατικά ομόλογα μικρής διάρκειας. Το προϊόν απευθύνεται σε επενδυτές που επιθυμούν να τοποθετηθούν στις μεγαλύτερες εταιρίες του ΧΑ με συνεχή διασφάλιση

και περιορισμένες απώλειες σε περίπτωση πτωτικής πορείας της αγοράς. Ενδείκνυται για τοποθετήσεις με μεσομακροπρόθεσμο ορίζοντα 3-5 ετών.

Τα Αμοιβαία Κεφάλαια της Alpha Bank έχουν τα ακόλουθα πλεονεκτήματα: (πηγή: Έθνος 12-5-08)

- Διαχειρίζονται από έμπειρους επαγγελματίες με γνώση των αγορών
- μείωση του επενδυτικού κινδύνου λόγω της μεγάλης διασποράς που προσφέρουν
- δυνατότητα άμεσης ρευστοποίησης της επένδυσης
- διαφάνεια, διότι κάθε μέρα δημοσιεύονται οι τιμές και ο επενδυτής έχει άμεση εποπτεία της πορείας της επένδυσης

Τα βασικά χαρακτηριστικά των γενικότερων επενδυτικών προγραμμάτων είναι πέραν των υψηλών αποδόσεων, το υψηλό ρίσκο και η μη διασφάλιση αποδόσεων.

Με επενδύσεις αμυντικών τοποθετήσεων οι επενδυτές μπορεί να εξασφαλίσουν με ένα λελογισμένο ρίσκο όλο ή το μεγαλύτερο μέρος του κεφαλαίου του.

Έτσι με τη δημιουργία επενδυτικών προϊόντων μειωμένου κινδύνου και ταυτόχρονα την ενημέρωση του κοινού για αυτά μπορεί να καταστηθούν πιο επιθυμητά και προσιτά στους υποψήφιους επενδυτές.

CLUB F

Είστε έτοιμοι για όλα;

Και βέβαια είστε, γιατί η κάρτα προνομίων bonus Club F σας παρέχει όλα τα προνόμια των καλών και, κυρίως, των εγγυημένων αγορών! Μην χάνετε χρόνο. Αποκτήστε τη τώρα και... καλές διακοπές!

Ο Όμιλος Φωκά, έχοντας πάντα ως βασικό κριτήριο την καλύτερη εξυπηρέτηση και διευκόλυνση του πελάτη, δημιούργησε την κάρτα προνομίων Club F. Η ισχυρή εκπαιτική κάρτα προνομίων είναι μια δωρεάν παροχή του Ομίλου Φωκά σε όλους τους πελάτες που εδώ και χρόνια τον τίμησαν με την επιλογή και την αφοσίωσή τους. Όσοι είναι ήδη κάτοχοι της κάρτας Club F συνεχώς μας ευχαριστούν με επιστολές και γράμματά τους, για τα υπέροχα προνόμια που τους προσφέρουμε. Αν ακόμη δεν έχετε δηλώσει συμμετοχή στο Club F, στο κείμενο που ακολουθεί αναλυτικά σας αναφέρουμε τα προνόμια των μελών μας.

Are you ready for everything?
Of course you are. The CLUB F member's card guarantees the benefit of quality purchase at discount prices. Become a member now and enjoy your vacation!
It is a free of charge benefit card from the FOKAS GROUP to their customers. If you have not applied for membership yet, read the following lines related to the benefits.

• Ερμού 11 & Βουλής 20, Αθήνα, τηλ: 010 32 57 770
• Σταδίου 44, Αθήνα, τηλ: 010 32 57 800
• Ερμού 14, Θεσ/νίκη, τηλ: 0310 279 876

Εικόνα 7.19

7.21 Πιστωτικές κάρτες

Πιστωτικές και εκπτωτικές κάρτες προσφέρουν και ένα σύνολο εμπορικών πολυκαταστημάτων και επιχειρήσεων για την προώθηση των προϊόντων τους (εικόνα 7.19 κάρτα Club F του Ομίλου Φωκά).

Κάθε εμπορική τράπεζα σήμερα εκδίδει πλήθος πιστωτικών καρτών και σε πολλές περιπτώσεις βλέπουμε συνδυασμό της πιστωτικής κάρτας με κάρτα τραπεζικών αναλήψεων ή και άλλων λειτουργιών.

Η γκάμα πιστωτικών καρτών της τράπεζας Πειραιώς περιλάμβανε μέχρι το 2008

Πειραιώς Visa Classic
Πειραιώς Visa Gold
Πειραιώς University Visa
Πειραιώς Master Card
Πειραιώς visa Electron
Winlife Visa
Champion cart Mastercard
Miles and More Mastercard
Panathinaikos FC Visa Classic
Panathinaikos FC Visa Gold
Seat Ergocar Visa

Παρατηρούμε ότι οι τρεις τελευταίες πιστωτικές κάρτες απευθύνονται σε ειδικές κατηγορίες πελατών και δημιουργήθηκαν λόγω των ειδικών σχέσεων της Τράπεζας Πειραιώς με την SEAT και την διοίκηση της ΠΑΕ Παναθηναϊκός.

Παρατηρούμε ότι σχεδόν σε όλα τα τραπεζικά προϊόντα γίνεται χρήση των θυγατρικών εταιριών και συνεργαζόμενων επιχειρήσεων.

Ως συγκριτικά πλεονεκτήματα για την επιλογή μιας συγκεκριμένης πιστωτικής κάρτας μπορεί να είναι τα:

- μηδενικό επιτόκιο για ένα μικρό χρονικό διάστημα (εξάμηνο)
- χαμηλό επιτόκιο για αγορές, αναλήψεις μετρητών και για τη μεταφορά υπολοίπου από άλλες τράπεζες
- εκπτώσεις από το σύνολο των συνεργαζομένων καταστημάτων
- επιστροφές χρημάτων από τις συνολικές αγορές στο εμπορικό δίκτυο της τράπεζας (ποσοστιαίο επί του συνόλου, ή επιστροφή συγκεκριμένου ποσού)

Μέσω έντονης διαφημιστικής προβολής παρουσίασε η Alpha Bank το πρόγραμμα Alpha Bonus (επιστροφές χρημάτων για αγορές από το συνεργαζόμενο εμπορικό δίκτυο) και αποτέλεσε το πρώτο παράδειγμα για την ισχυροποίηση της θέσης της στην εγχώρια τραπεζική αγορά μέσω του εμπορικού δικτύου της.

Παρόμοιο προνόμιο αποφέρει και η πιστωτική κάρτα Miles & More Master Card της Τράπεζας Πειραιώς που παρέχει μια σειρά προνομίων είτε με τη μορφή δώρων (εικόνα 7.20)

Βάλτε την στη ζωή σας και κερδίστε:

- Welcome bonus έως και 5.000 δωρεάν μίλια
- 1 δωρεάν μίλι για κάθε 1 ευρώ συναλλαγών
- Απεριόριστη ισχύ για όλα τα μίλια σας*

Εικόνα 7.20

ASPIS One MasterCard

Έρθε η μία και μοναδική κάρτα που προσαρμόζεται στις απαιτήσεις μας!

Επιτέλους, η κάρτα που διαμορφώνεται όπως θέλουμε, όποτε θέλουμε, είναι εδώ!

Όλοι μας, όπως κάθε άνθρωπος, είμαστε μοναδικοί. Έχουμε τις δικές μας προσωπικές ανάγκες και συνήθειες που μας διαφοροποιούν από όλους τους άλλους. Γιατί λοιπόν να μην έχουμε μια κάρτα τόσο μοναδική όσο εμείς; Η ASPIS BANK δημιούργησε την ASPIS One MasterCard, τη μία και μοναδική κάρτα που προσαρμόζεται στις απαιτήσεις μας και διαμορφώνεται όπως και όποτε θέλουμε!

Με την ASPIS One MasterCard μπορούμε να επιλέξουμε τα χαρακτηριστικά που θέλουμε να έχει η κάρτα μας, ανάμεσα σε περισσότερους από 7.000 συνδυασμούς που αφορούν:

- το επιτόκιο & τη συνδρομή
- το πρόγραμμα επιβράβευσης συναλλαγών
- το ελάχιστο ποσό που επιθυμούμε να καταβάλλουμε
- την ημερομηνία έκδοσης λογαριασμού
- ακόμα και το σχέδιο της κάρτας

...αλλά και να αλλάξουμε τα χαρακτηριστικά της όποτε θέλουμε και όσο συχνά θέλουμε!

Εικόνα 7.21

Πώς θα σχεδιάσουμε την ιδανική μας κάρτα με 5 κινήσεις;

Κίνηση 1n: Επιλέγουμε Επιτόκιο & Συνδρομή που εξυπηρετεί τις δικές μας προσωπικές ανάγκες!

ΚΛΑΣΙΚΗ		ΧΡΥΣΗ	
Επιτόκιο	Μηνιαία Συνδρομή	Επιτόκιο	Μηνιαία Συνδρομή
17,5%*	€ 2,5	16,5%	€ 4,5
16,5%	€ 3,5	15,5%	€ 5,5
15,5%	€ 4	14,5%	€ 6,25
14,5%	€ 5	13,5%	€ 7
13,5%	€ 6	12,5%	€ 8
12,5%	€ 7	11,5%	€ 8,5

Κίνηση 2n: Επιλέγουμε Πρόγραμμα Επιβράβευσης Συναλλαγών που ταιριάζει καλύτερα στις καταναλωτικές μας συνήθειες!

Επιλέγουμε ανάμεσα σε 3 διαφορετικά προγράμματα επιβράβευσης συναλλαγών, εκείνο που ταιριάζει στο δικό μας τρόπο ζωής, κερδίζοντας έως και €240 το χρόνο:

- Επιστροφή 1% σε όλες τις επιχειρήσεις
- Επιστροφή 1,5% σε 2 ομάδες επιχειρήσεων
- Επιστροφή 2% σε 1 ομάδα επιχειρήσεων

Ομάδες Επιχειρήσεων: • Αγορές και εστιατόρια
• Διασκέδαση και ταξίδια • Υγεία, ασφάλεια και ευεξία

Κίνηση 3n: Επιλέγουμε το Ελάχιστο Ποσό Πληρωμής που μας βολεύει!

Επιλέγουμε το ελάχιστο ποσό πληρωμής που επιθυμούμε να εξοφλούμε κάθε μήνα, μεταξύ 1,5%, 3% ή 5% επί του μηνιαίου υπολοίπου.

Κίνηση 4n: Επιλέγουμε Ημερομηνία Έκδοσης Λογαριασμού!

Επιλέγουμε την ημερομηνία που μας εξυπηρετεί να εκδίδεται ο λογαριασμός μας, μεταξύ των 3 κύκλων πληρωμής: στις 3, 13 ή 23 κάθε μήνα.

*Γενικό επιτόκιο ASPIS One MasterCard Standard 17,5% με ετήσια συνδρομή € 30 (και εισφ. Ν. 128/75), 0,6%, Συνολικό Ετήσιο Πραγματικό Ποσοστό Επιβάρυνσης (ΣΕΠΠΕ): 20,572%.

Κίνηση 5n: Επιλέγουμε το Εικαστικό της Κάρτας που μας αρέσει!

ASPIS One MasterCard STANDARD (ΚΛΑΣΙΚΗ)

ASPIS One MasterCard GOLD (ΧΡΥΣΗ)

Αν δεν επιθυμούμε να φτιάξουμε το δικό μας συνδυασμό, μπορούμε να διαλέξουμε μεταξύ τριών έτοιμων πακέτων, σε ένα κατάστημα της ASPIS BANK δίπλα μας!

EURO RSCG

73 Καταστήματα δίπλα σας 801 801 2000 210 998 6200

ASPIS BANK
αγκαλιάζει τη ζωή μας

www.aspisbank.gr

Εικόνα 7.22

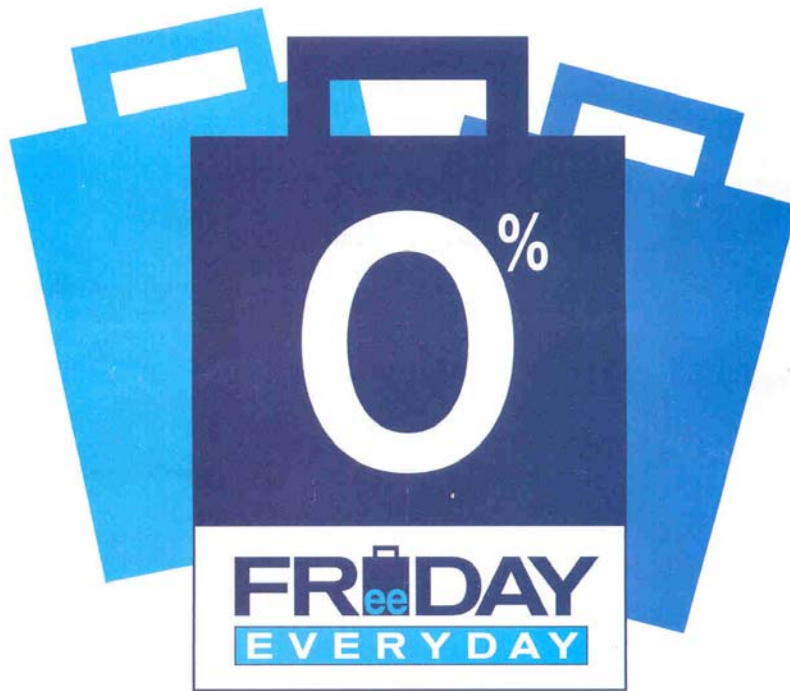
Παράδειγμα έξυπνου συνδυαστικού προϊόντος βλέπουμε και στις εικόνες 7.21 και 7.23 όπου η Aspis Bank παρέχει την Aspis One Master Card με δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε 7.000 συνδυασμούς χαρακτηριστικών και με δυνατότητα συχνής αλλαγής αυτών. Τα χαρακτηριστικά αυτά αφορούν το επιτόκιο, την συνδρομή, το πρόγραμμα επιβράβευσης συναλλαγών το ελάχιστο ποσό καταβολής, την ημερομηνία έκδοσης του λογαριασμού μέχρι και το σχέδιο της κάρτας!

Σήμερα σχεδόν όλες οι πιστωτικές κάρτες των τραπεζών επιβραβεύουν τις συναλλαγές είτε με εκπτώσεις είτε με διευκολύνσεις. Η καινοτομία όπως διατυπώθηκε και στην αρχή της ενότητας αποτελεί βραχυχρόνιο ανταγωνιστικό

πλεονέκτημα γιατί αργά ή γρήγορα θα ακολουθήσουν όλες του κλάδου. Επίσης η δυνατότητα επιλογής ανάμεσα σε ευρύ σύνολο χαρακτηριστικών βοηθάει τον πελάτη να δημιουργήσει μια πιστωτική κάρτα προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις του.

Όλες οι μεγάλες εμπορικές τράπεζες εκδίδουν πιστωτικές κάρτες συμβεβλημένες με την American Express Card (Εικόνα 7.24), τη Master Card (7.25) και τη Eurocard διότι διαθέτουν τα μεγαλύτερα δίκτυα (για την American Express συνολικά 13.000.000 συνεργαζόμενων επιχειρήσεων σε όλη την υφήλιο).

ΑΓΟΡΕΣ ΜΕ 0% ΕΠΙΤΟΚΙΟ ΓΙΑ 6 ΜΗΝΕΣ!

Αποκτήστε τώρα Alpha Bank Visa, Alpha Bank MasterCard ή Πιστωτική Κάρτα American Express και κάνετε κάθε μέρα όλες τις αγορές σας με 0% επιτόκιο. Αν είστε ήδη κάτοχος, αποκτήστε μία επιπλέον κάρτα χωρίς συνδρομή για πάντα και απολαύστε και εσείς τα προνόμια του προγράμματος Freeday-Everyday.

**Μόνο με τις
Πιστωτικές Κάρτες
της Alpha Bank.**

Η προσφορά ισχύει για τις νέες κάρτες που θα εκδοθούν έως 30/4/2006 και για έξι μήνες από την έκδοσή τους. Μετά τη λήξη του εξαμήνου, τα υπόλοιπα άτακτων αγορών που δεν έχουν εξοφληθεί, θα επιβαρύνονται με τα ισχύοντα επιτόκια των καρτών της Alpha Bank.

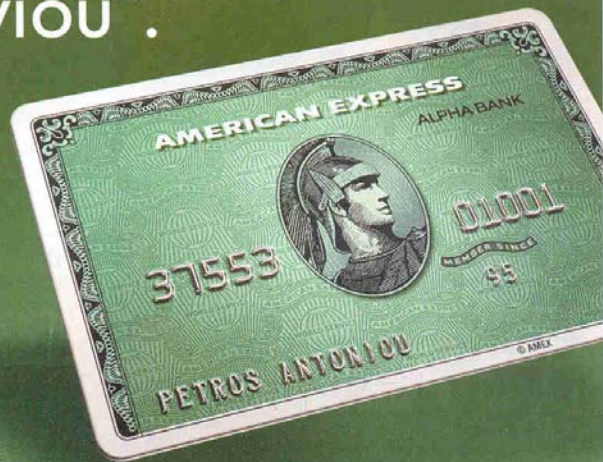

ALPHA BANK

Εικόνα 7.23

Δεν είναι κάρτα.

Είναι η διαφορά μεταξύ
του "Καλώς ήρθατε"
και του "Καλώς ήρθατε
κύριε Αντωνίου".

LONG LIVE DREAMS

Η Κάρτα American Express είναι ευπρόσδεκτη σε εκατομμύρια επιχειρήσεις στην Ελλάδα και όλο τον κόσμο. Το κύρος και η αξιοπιστία του ονόματός της εγγυώνται την άψογη προσωπική εξυπηρέτηση οπουδήποτε κι αν βρίσκεστε. Η Κάρτα American Express γίνεται έτσι το διαβατήριό σας σε έναν κόσμο όπου είστε πραγματικά επώνυμος. **Καλύτερα να έχετε American Express.**

Εικόνα 7.24

Η λειτουργία της πιστωτικής κάρτας είναι διπλή τόσο τραπεζική υπηρεσία όσο και σαν μέσο επέκτασης του δικτύου διανομής της.

7.22 Προϊόντα υψηλού ρίσκου

Η ανάπτυξη νέων τραπεζικών υπηρεσιών ήταν αποτέλεσμα της χρήσης υψηλού τραπεζικού μάρκετινγκ από τις ελληνικές τράπεζες. Η εφαρμογή των αρχών του μάρκετινγκ είναι η αιτία αύξησης της ζήτησης για ορισμένα τραπεζικά προϊόντα. Αντίθετα για κάποιες τραπεζικές υπηρεσίες που δεν ήταν προσανατολισμένες στο Retail Banking δεν δημιουργήθηκε αξιόλογη ζήτηση (όπως και εξαιτίας του υψηλού ρίσκου). Μια σειρά τέτοιων δανειακών προϊόντων, ου αν και στο εξωτερικό υπάρχουν από το 1970 στην τοπική αγορά δεν εμφανίστηκαν ιδιαίτερη άνθιση, είναι τα εξής:

- Junk bonds (ομολογίες υψηλού κινδύνου)
- underwriting (Ανάληψη κινδύνου - ανασφάλιση)
- LBOs (leveraged buy outs - εξαγωγές επιχειρήσεων με δάνειο)
- Interest rate swap (Ανταλλαγή επιτοκίων)
- CDs (certificates of deposit - πιστοποιητικά καταθέσεων)
- CPs (Commercial paper - Εμπορικά Ομόλογα)
- Swaps (Συμφωνία ανταλλαγής πληρωμών)

ΕΝΟΤΗΤΑ 8

8.1 Το μείγμα διανομής στο τραπεζικό μάρκετινγκ

Στο μάρκετινγκ των προϊόντων η διανομή περιλαμβάνει τους διάφορους μεσάζοντες μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή που αποτελούν την έννοια των καναλιών διανομής, όλα όσα περιλαμβάνονται δηλαδή για να φθάσει ένα προϊόν στον τελικό αποδέκτη του με ποικίλους τρόπους. (Με διανομή κατ'οίκον από μεταφορέα ή τον παραγωγό, με ταχυδρομική αποστολή, με αποστολή σε προεπιλεγμένα σημεία, ή και μέσω συνεργαζόμενων πρακτορείων ή καταστημάτων κ.τ.λ.).

Για τη διανομή του επίσης απαιτούνται διάφορα μέσα (μεταφορικές εταιρίες, αερομεταφορές κ.ά.) ή μεσάζοντες (εισαγωγείς, μεταφορικές εταιρίες, αποθηκευτικές και ασφαλιστικές εταιρίες, χονδρέμποροι, λιανοπωλητές κ.ά.). Όσοι περισσότεροι μεσάζοντες απαιτώντας πόσο αυξάνει το κόστος μιας υπηρεσίας μεταφοράς και ο συνολικός χρόνος παροχής της.

Στο τραπεζικό Μάρκετινγκ όμως οι παρεχόμενες υπηρεσίες είναι άυλες, αδιαχώριστες και αδιάσπαστες.

Έτσι η έννοια της διανομής στο Τραπεζικό μάρκετινγκ μεταφράζεται κυρίως στο δίκτυο καταστημάτων της, η διανομή, δηλαδή αφορά το μέσον με το οποίο διεξάγεται η διάθεση μιας τραπεζικής υπηρεσίας ή λειτουργίας στην αγορά - στόχο της (target group).

Τα κυριότερα κανάλια διανομής στις τράπεζες είναι:

1. Το δίκτυο καταστημάτων της κάθε τράπεζας

Είναι αυτονόητο ότι η απόσταση κάθε τραπεζικού υποκαταστήματος από την περιοχή που εδρεύει μια επιχείρηση ή εταιρία ή από την οικία του καταθέτη ιδιώτη είναι ένας αποφασιστικός παράγοντας επιλογής για την εξυπηρέτησή του από την συγκεκριμένη εμπορική τράπεζα. Κανείς δεν είναι διατεθειμένος να επιλέξει για την εξυπηρέτησή του μια συγκεκριμένη τράπεζα εάν το πλησιέστερο κατάστημά της απέχει 20 χλμ όσα ελκυστικά πακέτα προσφορών και να διαθέτει (κυρίως για τον ιδιώτη καταθέτη). Έτσι ενώ μια τράπεζα μπορεί να έχει ελκυστικό επιτόκιο καταθέσεων, χαμηλό επιτόκιο δανεισμού ή καινοτομίας δέσμες υπηρεσιών, τα σχετικά συγκριτικά αυτά πλεονεκτήματα που μπορεί να διαθέτει εκμηδενίζοντας ή αντισταθμίζοντας από τα οφέλη που παρέχει το πλησιέστερο τραπεζικό υποκατάστημα άλλης τράπεζας. Αυτό ισχύει και για τις περιπτώσεις που η πλησιέστερη τράπεζα δεν παρουσιάζει πλεονεκτήματα όπως ελκυστικά επιτόκια ή φιλικό περιβάλλον εντούτοις παρέχει αμεσότερη πρόσβαση, εξοικονόμηση χρόνου μετάβασης και συνολικού χρόνου εξυπηρέτησης. Στις μεγάλες επιχειρήσεις αυτό μειώνει και τα μεταφορικά έξοδα για το προσωπικό (λόγω όγκου συναλλαγών με τις τράπεζες σε επιχειρήσεις με υψηλές απαιτήσεις) ή εξυπηρετεί στις χρονικές προθεσμίες σε περιόδους φόρτου εργασίας (deadlines).

2. Πιστωτικές ή ηλεκτρονικές κάρτες

Κάθε είδος ηλεκτρονικής κάρτας το οποίο χρησιμοποιείται σαν μέσο χορήγησης πίστης από την τράπεζα προς τους πελάτες της. Με την χρήση της πιστωτικής κάρτας τη χρήση μετρητών σε όλη τη διάρκεια της ημέρας. Αυξάνεται χρονικά έτσι το εύρος των τραπεζικών υπηρεσιών ως προς τον παρεχόμενο χρόνο και τον όγκων των συναλλαγών όπως και στα ATM's.

3. ATM's - Αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές

Οι μηχανές ανάληψης και κατάθεσης μετρητών συνήθως βρίσκονται πλησίον του τραπεζικού υποκαταστήματος (στην είσοδό της ή παραπλεύρως). Σε αυτές τις περιπτώσεις χρησιμοποιούνται για να αυξήσουν χρονικά το εύρος των τραπεζικών υπηρεσιών πέρα του οχτάωρου λειτουργίας των τραπεζών. Στις περιπτώσεις όμως που ATM's βρίσκονται μεμονωμένα εκεί αυξάνουν το εύρος της γεωγραφικής διασποράς των τραπεζικών υπηρεσιών δηλαδή καλύπτουν επαρκέστερα την εθνική αγορά ή επιμέρους υποαγορά αυξάνοντας το σύνολο των σημείων εξυπηρέτησης.

4. Οι μηχανές ηλεκτρονικής μεταφοράς κεφαλαίων στα σημεία πώλησης (E.F.T.P.O.S. Electronics Funds Transfer at the Point of Sale)

Με τις μηχανές αυτές μεταφέρονται αυτόματα τα ποσά των αγοραζόμενων ειδών από το λογαριασμό του καταναλωτή και πελάτη της τράπεζας στο λογαριασμό της επιχείρησης.

5. Με το διαδίκτυο (e-banking)

Μέσω διαδικτύου σήμερα ο πελάτης μπορεί να εκτελέσει ένα πλήθος τραπεζικών εργασιών. Μπορεί να αιτηθεί για δανειοδότηση, για μεταφορά υπολοίπου σε άλλο λογαριασμό, να εξοφλήσει προμηθευτές του ή δημόσιες υπηρεσίες όπως η ΔΕΗ και να ενημερώνεται ηλεκτρονικά για τις κινήσεις αυτές (εάν για παράδειγμα εγκριθεί το ταχυδάνειό του, τις μεταβολές του λογαριασμού του ή το ακριβές χρεωστικό του υπόλοιπο). Οι τραπεζικές αυτές εργασίες μέσω διαδικτύου μπορούν να πραγματοποιηθούν σήμερα εκτός του εθνικού και σε διεθνές επίπεδο όχι μόνο για το σύνολο των εμπορικών τραπεζών αλλά και για το δίκτυο των συνεργαζόμενων επιχειρήσεών τους.

Σε πολλές αναφορές ως κανάλια διανομής θεωρούνται οι θυρίδες, τα ανταλλακτήρια ανταλλάγματος, τα πρακτορεία αεροδρομίων ή ξενοδοχείων και οι αυτοκινητοτράπεζες. Στην εγχώρια τραπεζική αγορά τόσο οι αυτοκινητοτράπεζες (σχεδόν ανύπαρκτες) όσο και οι θυρίδες δεν γνώρισαν ιδιαίτερη άνθιση σαν πρακτική. Ακόμη τα ανταλλακτήρια συναλλάγματος και τα πρακτορεία έχουν απαξιωθεί εν μέρει μετά και την υιοθέτηση του κοινού Ευρωπαϊκού νομίσματος. Ακόμη οι μηχανές ηλεκτρονικής μεταφοράς κεφαλαίων στα σημεία πώλησης (E.F.T.P.O.S.) δεν τύχαν ευρείας χρήση και πλέον οι λειτουργίες τους παρέχονται πληρέστερα και ταχύτερα από το διαδίκτυο.

Αξίζει να σημειωθεί ότι καταλυτικό ρόλο στους τρόπους και τη μορφή των μέσων διανομής μπορεί να διαδραματίσει η εξέλιξη της τεχνολογίας και οι καινοτομίες που αυτή δημιουργεί.

Όση εξέλιξη όμως και να σημειωθεί στην τεχνολογία αυτή δεν θα καταργήσει κάποιες μορφές εμπορικές συναλλαγές γιατί πάντα θα υπάρχει η αναγκαιότητα της προσωπικής επαφής.

8.2 Το δίκτυο καταστημάτων των ελληνικών τραπεζών

Το ευρύτερο δίκτυο διανομής διαθέτει η Εθνική Τράπεζα, άνω των 1600 καταστημάτων, στην εγχώρια αγορά. Η ΕΤΕ δραστηριοποιείται διεθνώς σε παραπάνω από 15 χώρες ενώ έχει έντονη παρουσία στη Τουρκία, μετά την εξαγορά της 3ης μεγαλύτερης τουρκικής τράπεζας finansbank (με δίκτυο άνω των 200 καταστημάτων), στη ΠΓΔΜ μετά την εξαγορά της stopanska bank και στη Σερβία με τη Mojvodjanska Bank.

Η Alpha Bank διαθέτει σήμερα περίπου 1300 καταστήματα:

- 870 καταστήματα στην τοπική αγορά

- 100 καταστήματα στην Τουρκία
- 120 καταστήματα στη Βουλγαρία
- 141 καταστήματα στη Σερβία μέσω της Srbija Alpha Bank A.D. και τα υπόλοιπα στη Ν.Α. Ευρώπη όπως το δίκτυο της Astra Bank (Ουκρανία) κ.ά.

Η Eurobank διαθέτει δίκτυο 1500 καταστημάτων και αποτελεί συνολικά 22.000 εργαζόμενους. Δραστηριοποιείται έντονα σε χώρες όπως Σερβία, Βουλγαρία, Αλβανία, Τουρκία, Λουξεμβούργο, Κύπρο, Αγγλία μέσω των θυγατρικών της όπως της Polbank EFG στην Πολωνία.

Η Τράπεζα Πειραιώς δραστηριοποιείται ιδιαίτερα σε Σερβία, Βουλγαρία, Αλβανία, Κύπρο, Αίγυπτο, Ουκρανία όπως και σε Λονδίνο και Ν. Υόρκη. Διαθέτει δίκτυο άνω των 870 καταστημάτων.

Ο όμιλος της Pireaus Bank θεωρεί την αγορά των Βαλκανικών χωρών ζωτικής σημασίας και στο πλαίσιο αυτό επεκτείνεται με γοργό ρυθμό το δίκτυο διανομής σε αυτές ενισχύοντας παράλληλα και το προφίλ του στη λιανική τραπεζική. Στοιχείο σημαντικό αποτελεί το γεγονός ότι διευρύνει και το φάσμα των υπηρεσιών του στο εξωτερικό πραγματοποιώντας άνοιγμα και σε τομείς όπως η χρηματοδοτική μίσθωση.

Ο όμιλος της Marfin (MIG) με αραβικά κεφάλαια διαθέτει κεφαλαιοποίηση άνω των 5 δις ευρώ και αναμένεται μακροπρόθεσμα να αναβαθμίσει το μερίδιό του τόσο στην εσωτερική αγορά όσο και στο εξωτερικό. Διαθέτει δίκτυο 467 καταστημάτων σε 13 χώρες συνολικά (με πάνω από 9.000 εργαζόμενους συνολικά).

Παρόμοιας δυναμικότητας είναι και το δίκτυο της ATE bank με 4 καταστήματα. Σημαντικό δίκτυο διαθέτουν επίσης και η Εμπορική Τράπεζα (με τον προγραμματισμό για δημιουργία 267 νέων μονάδων) όπως και η Τράπεζα Κύπρου. Οι υπόλοιπες εμπορικές τράπεζες υπολείπονται συντριπτικά στο δίκτυό τους συγκριτικά με τις μεγάλες του κλάδου.

Η Πανελλήνια τράπεζα διαθέτει 172 καταστήματα, η Aspis Bank μόνο 73, η Γενική 145.000 και η Post Bank περίπου.

Οι ξένες τράπεζες στην Ελλάδα όπως είδαμε στην ενότητα 4.6 δεν διαθέτουν δίκτυο στην εγχώρια αγορά και περιορίζονται απλώς σε λίγα καταστήματα στα μεγάλα αστικά κέντρα.

8.3 Η σημασία της ευρύτητας του δικτύου

Ο προσανατολισμός των ελληνικών τραπεζών στο Retail (Λιανοτραπεζική) καθιστά αναγκαιότητα την επαρκή κάλυψη του γεωγραφικού χώρου τόσο στην εσωτερική αγορά όσο και εκτός συνόρων.

Αναμφισβήτητα ένα ευρύ δίκτυο διανομής αποτελεί το συγκριτικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για μια τράπεζα. Όσο αποτελεσματικό Μάρκετινγκ και να εφαρμόζει μια μικρή τράπεζα με ελάχιστο αριθμό τραπεζικό καταστημάτων δεν μπορεί να αντισταθμίσει την περιοχή έναντι των μεγάλων τραπεζικών ομίλων. Στην δημιουργία ευρύτερου δικτύου αποσκοπεί άλλωστε και η τάση συγχώνευσης των μικρών τραπεζών, οι οποίες διαβλέπουν ως μόνη λύση για την κάλυψη του γεωγραφικού χώρου την ενοποίηση με ομοειδή οικονομικό οργανισμό.

Η δημιουργία όμως ευρύτατου δικτύου σε μια αγορά είναι χρονοβόρα διαδικασία και απαιτεί τεράστια χρηματικά διαθέσιμα. Έτσι ως ένα βαθμό η δημιουργία πυκνού δικτύου είναι εξαρτώμενη από τα ίδια κεφάλαια της τράπεζας και τη γενικότερη επενδυτική και αναπτυξιακή πολιτική της. Κατά συνέπεια είναι προδιαγεγραμμένη η δυναμικότητα μιας εμπορικής τράπεζας από την επάρκεια χρηματικών κεφαλαίων και υψηλής ρευστότητας. Ως μόνη λύση για τις μικρές του τραπεζικού τομέα φαντάζει και η παροχή συγκεκριμένων και εξειδικευμένων

τραπεζικών υπηρεσιών που διαθέτουν πιθανό πλεονέκτημα (π.χ. ευνοϊκούς οικονομικούς όρους ή καινοτομία) πέρα της συγχώνευσης. Στον αντίποδα όμως η ενοποίηση μεγάλων τραπεζικών οίκων δημιουργεί υπερτράπεζες εκτός ανταγωνισμού.

Σήμερα ενώ πλήθος τραπεζικών υπηρεσιών μπορεί να διεξαχθεί εκτός των τραπεζικών καταστημάτων με εναλλακτικούς τρόπους (internet, ATM's κ.λ.π.) εντούτοις η σημασία των τραπεζικών μονάδων δεν υποβαθμίζεται αλλά είναι αναγκαία η χρησιμότητά τους για την διεξαγωγή υψηλών τραπεζικών εργασιών ή για το κλείσιμο εταιρικών συμφωνιών. Όπως θα δούμε και στη συνέχεια η τεχνολογία δημιουργεί νέες μορφές συναλλαγών και υπηρεσιών που ενδέχεται να ανατρέψουν ριζικά κάποια δεδομένα αλλά δεν θα μπορέσουν να απαλείψουν ποτέ το στοιχείο της προσωπικής επαφής σε μια πώληση οποιαδήποτε μορφή τεχνολογίας ή αυτοματισμού και έτσι έως σήμερα ο κυριότερος όγκος εμπορικών συναλλαγών πραγματοποιείται εντός των τραπεζικών μονάδων όπου διαμέσου τραπεζικών θεσμών όπως του Συμβούλου πελατείας ενισχύεται και κατευθύνεται η διαπροσωπική πώληση τραπεζικών υπηρεσιών. Ειδικά σήμερα όπου η σύγχρονη τραπεζική επιτάσσει και την παροχή δεσμών υπηρεσιών (cross-selling).

Σήμερα παρατηρούμε ότι πολλές τράπεζες επενδύουν εκατομμύρια ευρώ στις κεντρικές υπηρεσίες τους όπως η ATE Bank με τη δημιουργία ενός υπερσύγχρονου μηχανογραφικού κέντρου 10.500 τ.μ. στην Αθήνα όπως αντίστοιχα και η Pireaus Bank στην Θεσσαλονίκη τη δημιουργία περιφερειακού κέντρου (Εθν. Αμύνης με Τσιμισκή).

8.4 Το δίκτυο διανομής στην ΝΑ Ευρώπη

Όπως είδαμε και στην δεύτερη ενότητα οι ελληνικές τράπεζες έχουν επενδύσει άνω των 10 δις ευρώ στη ΝΑ Ευρώπη και ελέγχουν πάνω του 10% στις αγορές αυτές.

Στις χώρες αυτές διαθέτουν ευρύ δίκτυο καταστημάτων. Συγκεκριμένα σε 3 χώρες που παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τις ελληνικές τράπεζες δραστηριοποιούνται:

Στη Ρουμανία 7 ελληνικές τράπεζες με 266 υποκαταστήματα.

Στη Βουλγαρία 5 ελληνικές τράπεζες με 363 υποκαταστήματα.

Στην Ουκρανία 4 ελληνικές τράπεζες με 20 υποκαταστήματα.

και απασχολούν αντίστοιχα:

Στη Ρουμανία 6000 τραπεζικούς υπαλλήλους.

Στη Βουλγαρία 24000 τραπεζικούς υπαλλήλους.

Στην Ουκρανία 2000 τραπεζικούς υπαλλήλους.

(Πηγή: Εφημερίδα Πρώτο θέμα 2-11-08).

Τα σχετικά αυτά στοιχεία για τις πραγματοποιηθέντες επενδύσεις των ελληνικών τραπεζών είναι ενδεικτικά της σημασίας που δίνουν οι εγχώριες τράπεζες στις αναδυόμενες αγορές καθώς και τη σημασία επέκτασής του τόσο κάθετα όσο και οριζόντια στις χώρες αυτές. Αφενός αυτό επιβάλλεται και από την αναγκαιότητα για την αύξηση των εσόδων τους από το Retail Banking εκεί όσο και από το γεγονός ότι οι ελληνικές τράπεζες διαθέτουν εκεί συμπληρωματικό και όχι κύριο δίκτυο διανομής. Αυτό διαφαίνεται άλλωστε στο μακροχρόνιο προγραμματισμό τους όπως και στις συνεχείς εξαγγελίες τους για την ίδρυση νέων τραπεζικών μονάδων με ρυθμό εκρηκτικό όπως θα δούμε στην παρακάτω ενότητα.

Όμιλος EUROBANK EFG
 • 22.000 εργαζόμενοι
 • πάνω από 1.500 καταστήματα

Σταθερή αναπτυξιακή πορεία.

Η δυναμική πορεία και η σημαντική αύξηση των εργασιών του Ομίλου μας στηρίζουν τις υψηλές μας επιδόσεις και μας εδραιώνουν ως μια αξιολογημένη Ευρωπαϊκή τραπεζική δύναμη. Η ισχυρή οργανική ανάπτυξη, η σταθερά αυξανόμενη κερδοφορία, η κεφαλαιακή επάρκεια, η υψηλότερη πιστοληπτική αξιολόγηση μεταξύ των τραπεζών στην Ελλάδα, η ποιότητα του χαρτοφυλακίου και οι ικανότητες του προσωπικού μας, διασφαλίζουν τις προοπτικές του Ομίλου. Η ικανοποίηση και η εμπιστοσύνη των πελατών μας είναι πάντα το μέτρο της επιτυχίας μας.

Οικονομικά αποτελέσματα 2007:
 • 32% αύξηση οργανικών κερδών • €68 δισ. ενεργητικό • €5 δισ. ίδια κεφάλαια • κεφαλαιακή επάρκεια 50% άνω του ορίου • στόχος για συνεισφορά κερδών από το εξωτερικό άνω του 35% το 2010

Eurobank EFG
 www.eurobank.gr

Εικόνα 8.1

8.5 Ο ρυθμός επέκτασης του δικτύου

Η επέκταση του δικτύου διανομής των ελληνικών τραπεζών ειδικά στο εξωτερικό πραγματοποιείται με αριθμητική πρόοδο για τη δημιουργία κυρίως δικτύου και μπορεί να διακριθεί έντονα στην αύξηση των τραπεζικών τους μονάδων:

- Η Τράπεζα Πειραιώς διευρύνθηκε κατά 178 καταστήματα το 2008, με 46 στην Ελλάδα και με 132 νέα καταστήματα στο εξωτερικό
- αντίστοιχα το α' τρίμηνο του 2008 με 36 νέες τραπεζικές μονάδες 12 στην Ελλάδα και 24 στο εξωτερικό καθιστώντας σαφή την οριζόντιά της επέκταση στο εξωτερικό και την ειδική βαρύτητα που δίνει στη ΝΑ Ευρώπη. Αντίστοιχα

οι εργαζόμενοι αυξήθηκαν κατά 2341 ή +20% από τον Σεπτέμβριο του 2007 (+7% στην Ελλάδα και +36% στο εξωτερικό) και έφτασαν συνολικά τους 14.376 εργαζόμενους.

- Η Alpha Bank που δίνει ιδιαίτερη έμφαση στις αγορές της Σερβίας και της Ρουμανίας διευρύνθηκε το 2008 κατά 142 καταστήματα. Η Alpha Bank διέθετε 487 καταστήματα το 2006, 840 το 2008 ενώ μετά την υλοποίηση της προγραμματισμένης της επέκτασης στο εξωτερικό διαθέτει σήμερα 1300 καταστήματα τα μισά από τα οποία είναι στο εξωτερικό!
- Το business plan της Εμπορικής το 2007 προγραμμάτιζε τη δημιουργία 267 νέων καταστημάτων στη ΝΑ Ευρώπη και την απασχόληση για 2250 νέες θέσεις ερευνας (εικόνα 4.7) (Πηγή: Εφημερίδα Ελευθεροτυπία 17/1/06)
- Η EYrobank
- Η ΕΤΕ διέθετε 1400 καταστήματα το 2008 και περίπου 2000 σήμερα.
- Τα συνολικά καταστήματα των ελληνικών τραπεζών το 2006 ήταν 3.127 ενώ σήμερα μόνο η ΕΤΕ και η Alpha διαθέτουν παραπάνω καταστήματα.

Ο αυξητικός ρυθμός μεταβολής των καταστημάτων των ελληνικών τραπεζών μπορεί να διαπιστωθεί εύκολα και από έντυπες διαφημίσεις. Συγκεκριμένα σε δύο διαφορετικές διαφημιστικές καταχωρήσεις με χρονική διαφορά λιγότερο από 3 έτη μεταξύ τους βλέπουμε την τράπεζα Πειραιώς αρχικά με ένα δίκτυο 500 καταστημάτων (εικόνα 7.11) και μετέπειτα σε 800 καταστημάτων (εικόνα 7.12). Αντίστοιχα 1400 καταστημάτων για την Eurobank (εικόνα 7.5) και 1500 καταστημάτων (εικόνα 8.1).

8.6 Η δημιουργία προτιμήσεων και το παράδειγμα της Royal bank of Scotland

Οι λειτουργίες του μάρκετινγκ είναι αυτές που υποδεικνύουν μια πιθανή περιοχή για την ίδρυση ενός νέου τραπεζικού καταστήματος, τον τύπο του, την απάλειψη ή μεταφορά ενός παλιού καταστήματος, την αποτελεσματικότητα των εργασιών του, τις νέες υπηρεσίες που θα προωθήσει κ.λ.π.

Η επιλογή μιας περιοχής για την ίδρυση ενός τραπεζικού καταστήματος έχει την ανάλογη σημασία, ιδιαίτερα για τα αστικά κέντρα. Αυτονόητη είναι η επιλογή κομβικών σημείων ή σημείων ζωτικής σημασίας (βιομηχανικές περιοχές, λογιστήρια κ.λ.π.).

Η επιλογή μιας περιοχής θα δημιουργήσει μελλοντικά τοπικές προτιμήσεις. Κλασικό παράδειγμα είναι αυτό της Royal Bank of Scotland η οποία το 1970 έκλεισε 120 καταστήματα σε περιοχές όπου υπήρχε έντονος ανταγωνισμός και δημιούργησε 20 νέα σε περιοχές με πιο «χαμηλή» εξυπηρέτηση.

Η στρατηγική των κυριότερων μέχρι σήμερα ελληνικών τραπεζών επιθυμεί την κάλυψη των αστικών περιοχών και επιλεκτικά τις περιφέρειες της επαρχίας συνήθως με κλασικούς τύπους καταστημάτων (με 6 έως 10 απασχολούμενους).

8.7 Λοιπά κανάλια διανομής

Με την βοήθεια της τεχνολογίας υπάρχουν σήμερα ένα σύνολο εναλλακτικών μέσων που υποκαθιστούν την λειτουργία των τραπεζικών καταστημάτων εξίσου σημαντικά. Τέτοια μπορεί να είναι:

1. Πιστωτικές και ηλεκτρονικές κάρτες

Οι διάφορες πιστώσεις που παρέχουν αυτές οι κάρτες έχουν το πλεονέκτημα ότι διενεργούνται χρονικά όλες τις ώρες πέρα του κλασικού οχτάωρου των τραπεζικών υποκαταστημάτων. Και εδώ όμως ισχύει ότι και για τα τραπεζικά καταστήματα. Οι κυρίαρχες του είδους όπως η Mastecard, American express, η Visa

και η Eurocard διαθέτουν παγκόσμιο δίκτυο (π.χ. 13.000.000 συνεργαζόμενες επιχειρήσεις σε όλο τον κόσμο για τη Mastercard) και έτσι παρατηρείται το γεγονός ότι όλες οι ελληνικές τράπεζες σήμερα εκδίδουν Mastercard και American Express (εικόνα 7.23 για την Alpha Bank).

2. Τα ATM's

Οι αυτόματες ταμειολογιστικές μηχανές αυξάνουν τόσο χρονικά (24ωρο) όσο και γεωγραφικά την παροχή των τραπεζικών υπηρεσιών. Για παράδειγμα η ΑΤΕ διαθέτει 476 τραπεζικά καταστήματα και 847 ATM's που ανεβάζουν κατά πολύ τα συνολικά σημεία εξυπηρέτησής της στον ελλαδικό χώρο.

Επίσης μέσω του ΔΙΑΣ (Διατραπεζικό σύστημα αυτόματων συναλλαγών) παρέχεται η δυνατότητα εξυπηρέτησης (με μικρή επιβάρυνση) και σε ένα σύνολο λοιπών σημείων εξυπηρέτησης, γεγονός που ευνοεί ιδιαίτερα τις μικρές τράπεζες. Έτσι μέσω του ΔΙΑΣ οι πελάτες της Εμπορικής Τράπεζας μπορούν να εξυπηρετηθούν σε παραπάνω από 4000 σημεία σε όλη τη χώρα.

Ακόμη τράπεζες με ειδικό χαρακτήρα όπως η Post Bank έχουν συγκριτικά πλεονεκτήματα. Έτσι η Post Bank διαθέτει μόνο 145 καταστήματα αλλά μέσω των συνεργαζόμενων ΕΛΤΑ (2850 σημεία) ανεβάζει στα 1100 περίπου τον αριθμό των σημείων εξυπηρέτησής της πανελλαδικά. Προέκταση του δικτύου μιας τράπεζας μπορεί να αποτελέσουν και οι θυγατρικές της που δύναται να παρέχουν ομοειδείς υπηρεσίες ή και οι συνεργαζόμενες με αυτήν εμπορικές εταιρίες (δίκτυο συνεργαζόμενων επιχειρήσεων όπως π.χ. η Wind για την Alpha μέσω του Alpha bonus) ή ακόμη και τα εξωτερικά γραφεία διασύνδεσης.

3. Το διαδίκτυο (net banking)

Όπως είδαμε και στην ενότητα των τραπεζικών υπηρεσιών η εκρηκτική εξέλιξη των τεχνολογικών μέσων δημιουργεί ριζοσπαστικές μορφές χρηματοδοτικών συναλλαγών. Μέσω του διαδικτύου σήμερα εκτελούνται άμεσα και ανέξοδα η πλειοψηφία των τραπεζικών υπηρεσιών. Ενδέχεται στο μέλλον ο κύριος όγκος των συναλλαγών να διεξάγεται εκτός των τραπεζικών υποκαταστημάτων.

4. Μέσω κινητής τηλεφωνίας

Η εξέλιξη του σημερινού κινητού τηλεφώνου σε μικροϋπολογιστή με δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο θα επιφέρει νέα διάσταση στο ρόλο της κινητής τηλεφωνίας (και εδώ ισχύει ότι και για το διαδίκτυο).

5. Το factoring και το leasing

Οι νέες μορφές χρηματοδότησης που μεταφέρουν απαιτήσεις σε τρίτους μεταθέτουν εκτός τραπεζικού καταστήματος συγκεκριμένες όμως τραπεζικές υπηρεσίες.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ

Διαπιστώσαμε μέχρι τώρα ότι τόσο η κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών όσο και η επέκτασή τους είναι αποτέλεσμα του μάρκετινγκ, ειδικότερα για την εξάπλωσή τους στις αναδυόμενες αγορές.

Η συνεχόμενη διεύρυνση του δικτύου διανομής των ελληνικών τραπεζών και ο εκρηκτικός ρυθμός αύξησης των τραπεζικών μονάδων ειδικά στο εξωτερικό αφορά τη στρατηγική μάρκετινγκ που εφαρμόζουν οι εγχώριοι τραπεζικοί οίκοι.

Η επιτυχημένη παρουσία τους στις αγορές αυτές και η δημιουργία ισχυρού brandname είναι και ο λόγος που οι ελληνικές τράπεζες αποτελούν πόλο έλξης για μεγάλους ξένους επενδυτικούς οίκους που επιθυμούν έλεγχο της ΝΑ λεκάνης της Μεσογείου που αποτελεί οικονομικό, ενεργειακό και τηλεπικοινωνιακό κέντρο με ειδική σημασία και σύνδεση με τις Αραβικές χώρες.

ΕΝΟΤΗΤΑ 9

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ - ΠΡΟΩΘΗΣΗ

9.1 Ορισμός της διαφήμισης, περιεχόμενό της και σημασία της

Διαφήμιση είναι η μαζική απρόσωπη επικοινωνία η οποία εμπεριέχει το στοιχείο της πληρωμής της οποίας ο τελικός σκοπός είναι η μετάδοση πληροφορικών και η δημιουργία ευνοϊκής γνώμης στον καταναλωτή για το διαφημιζόμενο προϊόν ή την επιχείρηση και έτσι να συμβάλλει στην προαγωγή των επιχειρησιακών της στόχων.

Η διαφήμιση είναι ένας θεσμός πανάρχαιος και τελεί υπό στενή σύνδεση με την τεχνολογική ανάπτυξη. Η εξέλιξη της τεχνολογίας διαφοροποιεί τους τρόπους και τα μέσα της. Η διαφήμιση ως θεσμός έχει αποδείξει διαχρονικά ότι ανταποκρίνεται και προσαρμόζεται ανάλογα με τις γενικότερες εξελίξεις.

Ο βασικός κανόνας που πρέπει να στηρίζεται η διαφήμιση είναι ο A.I.P.A. (όπως και στις πωλήσεις). Ονομασία που προέρχεται από τα ακρωνύμια των αγγλικών λέξεων

- Attention (Πρόκληση της προσοχής)
- Interest (Πρόκληση του ενδιαφέροντος)
- Desire (Διέγερση της επιθυμίας)
- Action (Ενεργοποίηση της πώλησης)

Κάθε διαφημιστικό μήνυμα για να θεωρηθεί επιτυχημένο πρέπει να βασίζεται σε αυτά τα στοιχεία δηλαδή να μπορεί να διεγείρει αρχικά την προσοχή μας και να διατηρήσει το ενδιαφέρον μας χρονικά, τουλάχιστον μέχρι τη μετάδοσης της κεντρικής ιδέας της διαφήμισης.

Η διαφήμιση σαν μέσο προώθησης των πωλήσεων προϋπήρχε του Μάρκετινγκ. Έτσι μελετήθηκε διεξοδικά ως προς τις ψυχολογικές τις επιδράσεις στο κοινό καθώς και ως προς την αποτελεσματικότητά της. Η σύγχρονη διαφήμιση βασίζεται σε αρχές κυρίως ψυχοκοινωνικών επιστημών.

9.2 Επιχειρησιακοί στόχοι της διαφήμισης

Η διαφήμιση όπως είδαμε πριν μπορεί να εξυπηρετήσει πολλούς επιχειρησιακούς στόχους. Τέτοιοι στόχοι μπορεί να είναι οι εξής:

1. Η αύξηση του μεριδίου αγοράς (γενικά η επιμέρους σε επιλεγμένες υποαγορές)
2. Η διατήρηση του μεριδίου της σε περιόδους δίεσης ή σε συνθήκες έντονου ανταγωνισμού (π.χ. με σταθεροποίηση των πωλήσεων)
3. Η αύξηση των πωλήσεων ορισμένων τραπεζικών υπηρεσιών
4. Η σταθεροποίηση ορισμένων τραπεζικών υπηρεσιών
5. Η εισαγωγή μιας νέας υπηρεσίας ή καινοτομίας που εφαρμόζει η επιχείρηση
6. Η δημιουργία του επιθυμητού κύρους ή εύνοιας για την επιχείρηση
7. Η διαμόρφωση της γενικής της εικόνας ή του ειδικού της χαρακτήρα (π.χ. διαφοροποίηση μέσω εξειδίκευσης)
8. Μεγαλύτερος βαθμός γνωριμίας με το κοινό γενικά ή ειδικά (π.χ. για την ίδια την τράπεζα ή για τις υπηρεσίες της)
9. Η αλλαγή κάποιων απόψεων ή τάσεων που επικρατούν στο κοινό σχετικές με την επιχείρηση, την γενική της εικόνα ή τις υπηρεσίες της.

Όλες οι επιχειρήσεις πραγματοποιούν διαφημιστικά έξοδα ακόμα και οι πολύ μικρές έστω και με υποτυπώδεις μορφές.

Η τηλεοπτική διαφήμιση είναι το είδος της διαφήμισης με τη μεγαλύτερη απήχηση στο κοινό καθότι χρησιμοποιεί το αποτελεσματικότερο μέσο μαζικής ενημέρωσης.

Αναμφισβήτητα η τηλεόραση ασκεί μεγάλη επιρροή στο κοινό. Η τηλεόραση έχει μεταβάλλει σταδιακά τα ηθικά και κοινωνικά πρότυπα και δημιούργησε σχέση εξάρτησης και ελέγχου με το κοινό. Στις Δυτικές κοινωνίες όπου υπάρχει ιδιωτική τηλεόραση εδώ και δεκαετίες είναι πιο έκδηλη η χειραφέτηση του κοινού από την τηλεόραση και τα αποτελέσματα των επιδράσεών της έχουν ερευνηθεί επαρκέστερα. Ο μέσος άνθρωπος μέχρι την ενηλικίωσή του έχει παρακολουθήσει πάνω από 50.000 διαφημιστικά τηλεοπτικά μηνύματα ενώ συνολικά θα δαπανήσει 10 και πλέον χρόνια από τη ζωή μπροστά στην τηλεόραση. Έτσι είναι αυτονόητο ότι η τηλεοπτική διαφήμιση δημιουργεί πρότυπα συμπεριφοράς όπως και καταναλωτικά πρότυπα.

9.3 Τα είδη διαφήμισης που χρησιμοποιούν οι τράπεζες

Οι τράπεζες χρησιμοποιούν ως κυριότερα μέσα διαφήμισης την τηλεόραση, τις εφημερίδες και τα περιοδικά χωρίς βέβαια να αποκλείουν και τα υπόλοιπα.

Οι τράπεζες συνήθως εφαρμόζουν διαφημιστική πολιτική με ταυτόχρονη και συνδυαστική χρήση των κυριοτέρων μέσων ους και σε όλα τα είδη της διαφήμισης.

Δαπανούν εκατομμύρια ευρώ για την ενίσχυση του κύρους τους και της γενικής τους εικόνας. Στη διαφήμιση κύρους δεν προβάλλονται συγκεκριμένα τραπεζικά προϊόντα αλλά η κοινωνική της προσφορά όπως η συνεισφορά στην οικολογία (π.χ. Greenbanking) και στη χρηματοδότηση δημιουργίας «πράσινων» επιχειρήσεων ή εταιριών για την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας κ.λ.π. Ακόμη η προσφορά της στους καταναλωτές (π.χ. παροχές και διευκολύνσεις, μειώσεις επιτοκίων, παραγραφές χρεών, αναστολές πλειστηριασμών κ.ά.) ή στο προσωπικό της.

Επιπλέον η διαφήμιση κύρους είναι αποτελεσματική μετά από βελτίωση των οικονομικών της μεγεθών (αύξηση πωλήσεων, κερδών, αύξηση ενεργητικού, ιδίων κεφαλαίων ή επέκτασή της με δημιουργία νέων μονάδων). Διαφήμιση κύρους για τη Marfin-Egnatia Bank συναντάμε στην εικόνα (2.21) όπως και για τη Eurobank στην εικόνα (8.1) (προβολή οικονομικών μεγεθών όπως ενεργητικό και κέρδη καθώς και της ισχυροποίησης της θέσης στο εξωτερικό).

Συχνά συναντάται σήμερα και η συνεργατική διαφήμιση (με θυγατρικές του ομίλου ή με συνεργαζόμενες εταιρίες). Η διαφήμιση αυτού του είδους αποσκοπεί στην ενίσχυση όλου του εμπορικού δικτύου της τράπεζας και παράλληλα στη μείωση των διαφημιστικών της εξόδων.

Κύριο είδος διαφήμισης είναι η ανταγωνιστική που προβάλλει τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ενός συγκεκριμένου τραπεζικού προϊόντος σε σχέση τα ανταγωνιστικά και τα συγκριτικά του πλεονεκτήματα (εικόνες 7.11, 7.13, 7.14). Στόχος αυτής της διαφήμισης είναι η δημιουργία προτιμήσεων.

Η διαφήμιση υπενθύμισης όμως είναι ο συνηθέστερος τύπος εμπορικής διαφήμισης και ειδικά για τις τράπεζες. Αποσκοπεί στο να διατηρήσουν οι πελάτες τις ευνοϊκές εντυπώσεις προς τη συγκεκριμένη τράπεζα και να σταθεροποιηθούν οι θέσεις αυτές (με μακροπρόθεσμο στόχο τη διατήρηση του μεριδίου της στην αγορά).

Τα είδη που χρησιμοποιούνται λιγότερο και κατ' ανάγκη είναι η πρωτοποριακή διαφήμιση και η διαφήμιση εισαγωγής προϊόντος. Χρησιμοποιούνται για τη δημιουργία αρχικής ζήτησης ενός νέου τραπεζικού προϊόντος (διεγείρουν την προσοχή και το ενδιαφέρον μας μέσω εντυπωσιασμού π.χ. με τη δύναμη της εικόνας ή του ήχου ή του περιεχομένου του μηνύματος). Διαφήμιση εισαγωγής προϊόντος βλέπουμε στην εικόνα (7.8 και 7.17).

Αυτά είναι τα κυριότερα είδη διαφήμισης από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τα οποία χρησιμοποιούν οι εμπορικές τράπεζες σήμερα.

Τέλος για την πολυεθνική δράση των εγχώριων τραπεζικών ομίλων υπάρχει έντονη αναγκαιότητα και για διαφημιστική δράση και σε διεθνή κλίμακα (εικόνα 9.1), διαφήμιση κύρους για την Alpha Bank στο εξωτερικό.

Οι τράπεζες επιδιώκουν μέσω μακροχρόνιων διαφημιστικών πολιτικών να δημιουργήσουν ένα ισχυρό brandname και image. Επιθυμούν σταθερή και επαναλαμβανόμενη προβολή στο κοινό για τη διαμόρφωση και διατήρηση μιας δυναμικής γενικής εικόνας. Για το σκοπό αυτό δαπανούν εκατομμύρια ευρώ σε κάθε διαφημιστικό μέσο και ειδικά στα τηλεοπτικά (ενότητα) όπως θα δούμε και στην παρακάτω ενότητα.

Οι ισχυρότερες εμπορικές τράπεζες (ETE, Eurobank, Alpha, Πειραιώς) είναι αυτές που δαπανούν και τα μεγαλύτερα ποσά σε διαφημιστικές δαπάνες. Το γεγονός ότι στην εγχώρια αγορά το Retail Banking είναι η σημαντικότερη πηγή εσόδων για τις τράπεζες καθιστά αναγκαίο να διατηρούν σταθερή σχέση με τον πελάτη μέσω της διαφήμισης.

Οι τράπεζες αποφεύγουν την υπερπροβολή τους μέσα από έντονες διαφημιστικές εκστρατείες γιατί είναι πιθανό να δημιουργήσουν αντίθετα αποτελέσματα από τα ζητούμενα. Έτσι τα έμμεσα αποτελέσματα της διαφήμισης στο κοινό δεν είναι πάντα ανάλογα του ύψους των διαφημιστικών δαπανών.

The only luggage you need
wherever you are

With only 9,5% interest rate on the Golden Alphacard Visa and 10% on the Silver Alphacard Visa

© Alpha Bank 2008

In the new era enjoy the freedom that Alphacards bring to you.

In today's demanding world, Alpha Bank offers you flexibility and freedom. With Alphacards you can make your payments for products and services in more than 13,000,000 shops, hotels and restaurants around the world. Every time you use your card, you collect points that give you the opportunity to win gifts, tours and air-tickets. Furthermore, you can use your cards to withdraw money from any Alpha Bank branch, as well as from ATMs in Cyprus and abroad. And don't forget! Silver and Gold Alphacard Visa holders

enjoy extra benefits, such as purchase insurance and special discounts, while Gold Alphacard Visa exclusively offers free travel insurance up to \$250,000, Priority Pass card for access to business lounges at international airports and 24-hour service any-where in the world, for immediate replacement in case of card loss or theft. Live in the new era and enjoy your freedom wherever you are.

Alpha Bank. The bank of a new era.

Εικόνα 9.1

9.4 Άμεση διαφήμιση

Την τελευταία εικοσαετία παρατηρούμε ότι οι τράπεζες δημιούργησαν μεθόδους άμεσης διαφήμισης προς τους πελάτες όσο και στα σημεία προσφοράς (τραπεζικά καταστήματα) των υπηρεσιών. Αυτό διαπιστώνεται κυρίως:

- από τους ειδικά διαμορφωμένους χώρους (stand) στις τράπεζες για τη διάθεση διαφημιστικών φυλλαδίων σχετικά με τις υπηρεσίες τους
- από την αυξανόμενη χρήση των εσωτερικών και εξωτερικών χώρων των υποκαταστημάτων για διαφημιστική προβολή (αφίσες και πόστερ σε βιτρίνες ή εισόδους των τραπεζικών καταστημάτων, φυλλάδια και αυτοκόλλητα σε γραφεία και διαδρόμους, εσωτερικές πινακίδες και επιγραφές, τοιχογραφίες, εκτυπώσεις σε τένις περιπτέρων πλησίον των καταστημάτων ή σε ATM's κ.ά.)
- από την έκδοση των παραστατικών τους (αναγραφή διαφημιστικών μηνυμάτων και προσφορών στα αντίγραφα των λογαριασμών)
- από την επιστολογραφία τους (εμφάνιση λογότυπων και μηνυμάτων στους φακέλους αλληλογραφίες ή των ενημερωτικών φυλλαδίων κ.λ.π.)
- από τα διαφημιστικά δώρα σε μεγάλους πελάτες ή στο κοινό (έκδοση διαφημιστικών ημερολογίων ή τηλεφωνικών ευρετηρίων και καταλόγων)
- από την αποστολή εντύπων σε τοπικούς παράγοντες ή πελάτες (δημοτικές αρχές, εμπορικές εταιρίες κ.λ.π.) τόσο για ενημέρωση ή άλλους λόγους (πρόσκληση σε πολιτιστική εκδήλωση, ημερίδα ή εγκαίνια νέου καταστήματος κ.ά.)
- από το διαδίκτυο (αποστολή ηλεκτρονικών διαφημιστικών μηνυμάτων).

Τέλος, παρατηρούμε ότι κάποιες εναλλακτικές μορφές διαφήμισης που χρησιμοποιούνται ευρύτατα στο εξωτερικό εδώ είναι «παραγκωνισμένες» (διαφημίσεις σε μεταφορικά μέσα όπως λεωφορεία, αεροπλάνα ή τραίνα, σε γήπεδα, σε συναυλίες ή δημόσιους χώρους) ενώ αρκετά συχνά χρησιμοποιείται η διαφήμιση στο ραδιόφωνο και οι γιγαντοαφίσες στους δρόμους.

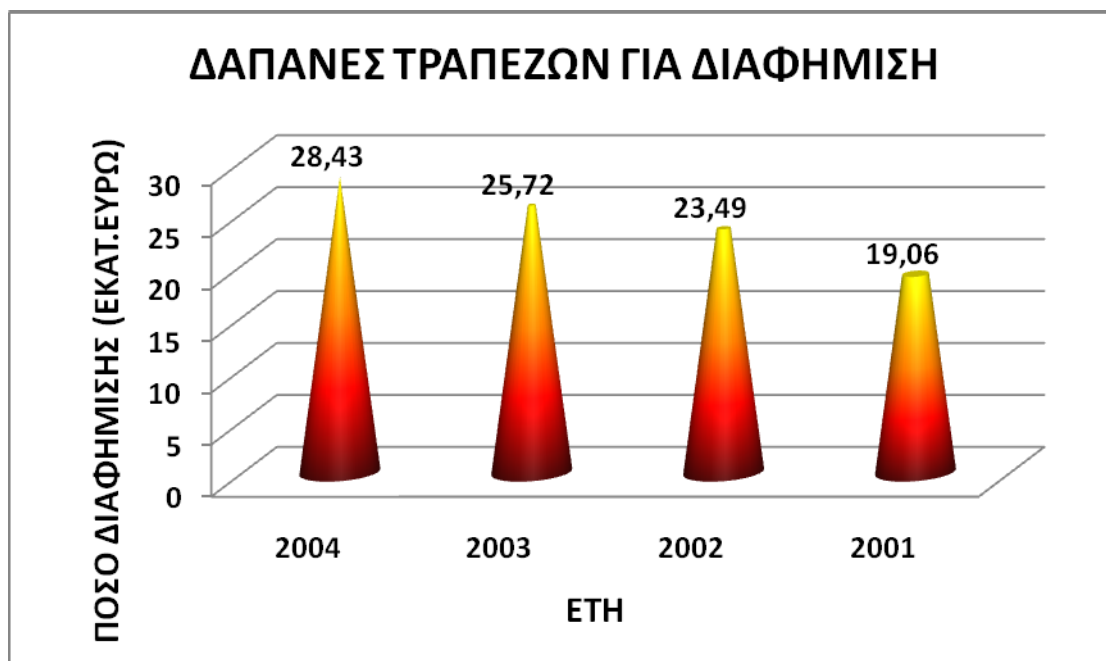
9.5 Οι διαφημιστικές δαπάνες των τραπεζών

Ο συνεχώς αυξανόμενος ανταγωνισμός μεταξύ των τραπεζικών οργανισμών, καθώς και τα νέα χρηματοοικονομικά προϊόντα -που πλέον απευθύνονται σε ένα πελατολόγιο που διευρύνεται διαρκώς- κατέστησαν τη διαφημιστική προβολή των τραπεζών που δραστηριοποιούνται στη χώρα μας ολοένα και πιο απαραίτητη.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Media Services για το 9μηνο του 2004, χρόνο με το χρόνο η διαφημιστική δαπάνη των τραπεζών αυξάνεται με ιδιαίτερα εντυπωσιακούς ρυθμούς. Χαρακτηριστικό είναι ότι την τελευταία τριετία ο μέσος ρυθμός αύξησης που παρουσιάζει η διαφημιστική δαπάνη των τραπεζών στα ΜΜΕ σε επίπεδο 9μήνου φτάνει στο 14,43%. Τη φετινή χρονιά το συνολικό ποσό για την προβολή των τραπεζικών οργανισμών στο διάστημα από Ιανουάριος - Σεπτέμβριος 2004 ήταν κατά 10,53% υψηλότερο σε σχέση με το αντίστοιχο διάστημα του 2003, το ποσό του 9μήνου του 2003 ήταν κατά 9,48% υψηλότερο σε σχέση με το 9μηνο του 2002, ενώ αν πάμε ένα χρόνο πιο πίσω, το 9μηνο του 2002 η αύξηση σε σχέση με το 9μηνο του 2001 έφτασε στο 23,29%. Όσον αφορά το 2004, το ποσό της δαπάνης των τραπεζών ανήλθε στα 28,43 εκατ. ευρώ, το 2003 ανήλθε στα 25,72 εκατ. ευρώ, το 2002 στα 23,49 εκατ. ευρώ και το 2001 στα 19,06 εκατ. ευρώ. Τα στοιχεία της Media Services δείχνουν πως μέσα σε μια τριετία το διαφημιστικό κονδύλι των τραπεζών αυξήθηκε σχεδόν κατά 50%, πράγμα ιδιαίτερα εντυπωσιακό αλλά και

ενδεικτικό ταυτόχρονα της ευημερίας που γνωρίζει η συγκεκριμένη αγορά. Τα παραπάνω στοιχεία αποτυπώνονται στον πίνακα και στο διάγραμμα που ακολουθούν:

2004	28,43 εκατ. ευρώ	10,53%
2003	25,72 εκατ. ευρώ	9,48%
2002	23,49 εκατ. ευρώ	23,29%
2001	19,06 εκατ. ευρώ	

Οι τράπεζες «αγαπούν» την τηλεόραση και τις εφημερίδες

Σαφώς κερδισμένη από την ολοένα και μεγαλύτερη «διάθεση» των τραπεζών να προβληθούν προς τα ΜΜΕ, είναι η τηλεόραση, η οποία στο 9μηνο του 2004 πήρε το 50,81% του συνόλου που αντιστοιχεί σε 14,44 εκατ. ευρώ, από τη συνολική δαπάνη. Οι εφημερίδες πήραν το 31,43% που αντιστοιχεί σε 8,93 εκατ. ευρώ, ενώ τα άλλα δύο Μέσα μοιράστηκαν το υπόλοιπο 17,74%. Ειδικότερα το ραδιόφωνο με 9,51% πήρε το ποσό των 2,70 εκατ. ευρώ ενώ τα περιοδικά με 8,23% πήραν το ποσό των 2,34 εκατ. ευρώ. Αξίζει εξάλλου να επισημανθεί ότι σε σχέση με την κατανομή του διαφημιστικού κονδυλίου των τραπεζών στο 9μηνο του 2003 η τηλεόραση και οι εφημερίδες παρουσιάζουν ελαφρά ενίσχυση στα ποσοστά τους.

Η τράπεζα με τη μεγαλύτερη προβολή

Η Alpha Bank είναι η τράπεζα που στο 9μηνο του 2004 δαπάνησε τα περισσότερα χρήματα για διαφημιστική προβολή των προϊόντων της στα ΜΜΕ αφού το εν λόγω κονδύλι ανήλθε στα 7,62 εκατ. ευρώ. Στη δεύτερη θέση η EFG Eurobank Ergasias με 6,38 εκατ. ευρώ, ενώ στην πρώτη πεντάδα εμφανίζονται κατά σειρά, η Τράπεζα Πειραιώς με 6,16 εκατ. ευρώ, η Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος με 1,94 εκατ. ευρώ και η Τράπεζα Αττικής με 1,37 εκατ. ευρώ. Από τους πρώτους τρεις, η Alpha Bank και η EFG Eurobank Ergasias δαπάνησαν το μεγαλύτερο μέρος του διαφημιστικού τους κονδυλίου -4,98 εκατ. ευρώ η πρώτη και 4,15 εκατ. ευρώ η δεύτερη- για προβολή από την τηλεόραση, ενώ η Τράπεζα Πειραιώς φαίνεται να αγαπά περισσότερο τις εφημερίδες στις οποίες δαπάνησε το μεγαλύτερο ποσό και συγκεκριμένα 3,1 εκατ. ευρώ.

Πού «επένδυσαν» οι Τράπεζες ανά Μέσο

Ο ANΤ1 με 4,92 εκατ. ευρώ ήταν το κανάλι που πήρε τη μερίδα του λέοντος από το διαφημιστικό κονδύλι των τραπεζών. Όσον αφορά τα υπόλοιπα Μέσα και ειδικότερα τις εφημερίδες, οι κυριακάτικες πήραν 4,17 εκατ. ευρώ, οι πρωινές 1,84 εκατ. ευρώ, οι απογευματινές 1,49 εκατ. ευρώ και οι οικονομικές 1,1 εκατ. ευρώ χωρίς τα ένθετα. Τα ένθετα των πολιτικών εφημερίδων πήραν 1,27 εκατ. ευρώ ενώ τα ένθετα των οικονομικών 197 χιλιάδες ευρώ. Πρώτη κυριακάτικη ήταν η «Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία» με 1,09 εκατ. ευρώ, πρώτη πρωινή η «City Press» με 793 χιλιάδες ευρώ, πρώτη απογευματινή η «Ελευθεροτυπία» με 602 χιλιάδες ευρώ και τέλος πρώτη οικονομική η «Ημερησία» με 427 χιλιάδες ευρώ. Πρώτο σε απορρόφηση κονδυλίων ένθετο από τις πολιτικές εφημερίδες ήταν οι «Εικόνες του Έθνους» με 207 χιλιάδες ευρώ ενώ από τις οικονομικές και τα ένθετα της «Ναυτεμπορικής» με 48 χιλιάδες ευρώ. Στο ραδιόφωνο ο «Σκάι 100,3» πήρε το μεγαλύτερο μερίδιο με 459 χιλιάδες ευρώ.

Σε μια τριετία το διαφημιστικό κονδύλι των τραπεζών αυξήθηκε σχεδόν κατά 50%, ενδεικτικό της ευημερίας που γνωρίζει η συγκεκριμένη αγορά Ιδιαίτερα υψηλά τα έσοδα και στο 10μηνο

Η μεταολυμπιακή περίοδος, παρά τις αντίθετες προβλέψεις, αποδεικνύεται θετική ιδιαίτερα για τα έντυπα, καθώς υψηλά διαφημιστικά κέρδη πέτυχαν και τον Οκτώβριο τα ΜΜΕ ακολουθώντας "σχεδόν όλα" σταθερά ανοδική πορεία σε σχέση με το αντίστοιχο χρονικό διάστημα του 2003. Συνολικά έσοδα όλων των Μέσων τον Οκτώβριο ανήλθαν σε 183,85 εκατ. ευρώ, σημειώνοντας αύξηση 8,28% σε σχέση με τον Οκτώβριο του 2003. Εντυπωσιακή αύξηση 16,15% σημειώθηκε στο συνολικό ποσό της διαφημιστικής δαπάνης σε επίπεδο 10μηνου. Το συνολικό ποσό ανήλθε στα 1,62 δισ. ευρώ και τα περιοδικά, παίρνοντας 628,58 εκατ. ευρώ, απορρόφησαν το 38,19%, που είναι και το μεγαλύτερο μέρος. Επισημαίνεται ότι το ποσό αυτό ήταν κατά 20,06% υψηλότερο σε σχέση με το 10ηνο του 2003.

9μηνο 2004 σε ευρώ

Alpha Bank	7,62 εκατ. Ευρώ
Eurobank Ergasias	6,38 εκατ. Ευρώ
Τράπεζα Πειραιώς	6,16 εκατ. Ευρώ
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος	1,94 εκατ. Ευρώ
Τράπεζα Αττικής	1,37 εκατ. Ευρώ

<http://sarantosm.com/2010/01/06/greek-banks-advertising-spending/>

Σύμφωνα με το σημερινό άρθρο του Marketing Week με τίτλο "Επικοινωνία τραπεζικών οργανισμών: Ανάκαμψη αργή και επίπονη", η εικόνα της διαφημιστικής δαπάνης των εγχώριων τραπεζών, βάσει στοιχείων της εταιρείας Media Services, έχει ως εξής:

	Τηλεόραση	Περιοδικά	Εφημερίδες	Ραδιόφωνο	ΣΥΝΟΛΑ
2009	47.847.787 €	12.635.378 €	59.849.326 €	17.945.525 €	138.288.016 €
2008	42.951.335 €	11.342.350 €	53.724.709 €	16.109.089 €	124.127.483 €

9.6 Ο κρυφός ρόλος της διαφήμισης

Η διαφήμιση και ειδικά η τηλεοπτική είναι ένα ισχυρό μέσο επιρροής στο κοινό. Ο βαθμός όμως αποτελεσματικότητάς της δεν μπορεί να διακριθεί άμεσα αλλά

έμμεσα από τα αποτελέσματά της όπως αυξήσεις πωλήσεων ή μέσω της έρευνας αγοράς για την αναγνωρισιμότητα μιας νέας υπηρεσίας κ.λ.π.

Οι τράπεζες όμως αποτελούν εμπορικούς ομίλους με τεράστια οικονομική δύναμη και επιρροή και δαπανούν μεγάλα ποσά σε διαφήμιση και προβολή. Ακολουθούν σταθερή και επαναλαμβανόμενη διαφημιστική στρατηγική με στόχο τη διατήρηση της εγγύτητάς τους με το κοινό (διαφήμιση υπενθύμισης). Το γεγονός αυτό καθιστά ιδιαίτερα αποτελεσματική τη διαφημιστική τους πολιτική.

Όλοι έχουμε ακούσει για «έξυπνα» ή και ευέλικτα καταθετικά προγράμματα, για προνομιακά ή ελκυστικά επιτόκια και άλλες φράσεις κλισέ ή λέξεις - κλειδιά. Η διαφημιστική πολιτική των τραπεζών έχει δημιουργήσει τεχνητή εμπιστοσύνη, σιγουριά και ασφάλεια στο κοινό ακόμη και για υπηρεσίες υψηλού επιχειρηματικού κινδύνου. Η σταθερή σχέση της τραπεζικής διαφήμισης με το κοινό έχει δημιουργήσει οικονομικά και καταναλωτικά πρότυπα στο κοινό που εμποτίζεται ασυνείδητα με νέες οικονομικές αξίες και ιδέες. Εκμεταλλεύεται ως ένα ποσοστό κάποιες ψυχοκοινωνικές ανάγκες και ιδιότητες και μέσω της διαφήμισης υπερτονίζει κάποιες πτυχές των τραπεζικών υπηρεσιών και ταυτόχρονα υποβαθμίζει κάποιες άλλες άροντας έτσι τις δυσχέρειες του κοινού σε συγκεκριμένες προτιμήσεις.

Η διαφήμιση πλάθει γενικές εικόνες για την εξυπηρέτηση των βασικών της σκοπών και στην πλειονότητα των περιπτώσεων δεν αφορά απλώς την γνωστοποίηση κάποιων παραμέτρων (π.χ. όρους δανεισμού).

Είναι αυτονόητο ότι εάν ήταν ευρύτατα γνωστό και αντιληπτό πως κάθε δάνειο θα αποπληρωθεί έως και τουλάχιστον 3 φορές η αξία του η επιλογή κάθε άλλο παρά θεμιτή θα φάνταζε (ή το κατά πόσο δυσχεραίνει ο ανατοκισμός το συνολικό δάνειο κ.λ.π.).

Σε αυτό βέβαια συμβάλλει και το μάρκετινγκ και για πολλούς τίθεται θέμα δεοντολογίας. Επίσης πόσο θεμιτή είναι η δημιουργία τεχνητής ζήτησης για κάποιες υπηρεσίες ή προϊόντα; Πόσο ηθικό είναι επίσης η υπερχρέωση κάθε νοικοκυριού που έχει συνάψει ένα στεγαστικό δάνειο στο παρελθόν και σήμερα άλλαξαν δυσμενώς οι όροι δανεισμού και τα επιτόκια.

Το σίγουρο είναι ότι η διαφημιστική στρατηγική των τραπεζών είναι αποτελεσματική και άκρως εξυπηρετική στους επιχειρησιακούς τους στόχους.

Σωστή και με σεβασμό στον πελάτη διαφήμιση παρατηρούμε στην εικόνα 7.17 όπου γνωστοποιείται στον πελάτη το υψηλό ρίσκο και η μη διασφάλιση των αποδόσεων (Αμοιβαία Κεφάλαια της Alpha Bank).

Τέλος εντελώς παραγνωρισμένη είναι και η διαπροσωπική διαφήμιση (από πρόσωπο σε πρόσωπο) που πηγάζει ασφαλώς μόνο από την παροχή ποιοτικών και αποτελεσματικών τραπεζικών υπηρεσιών (βέβαια δεν είναι εφικτή η χρήση της εκτός των περιπτώσεων που αφορούν opinion leaders).

9.7 Προώθηση των πωλήσεων

Μετά την άσκηση μιας δυναμικής και συντονισμένης διαφημιστικής εκστρατείας από μια εμπορική τράπεζα επικρατούν ευνοϊκές συνθήκες για αύξηση των πωλήσεων εάν ακολουθήσει και μια εξίσου αποδοτική προώθηση των πωλήσεων.

Η διαφήμιση μέσω των ερεθισμάτων που προκαλεί διεγείρει το ενδιαφέρον των υποψηφίων πελατών (pull effect), ενώ η προώθηση των πωλήσεων αποσκοπεί στο να δελεάσει τον πελάτη και να του δώσει την τελική ώθηση για την πώληση (push effect).

Η πολιτική της προώθησης των πωλήσεων είναι αποτελεσματικότερη όταν συντονιστεί και με την διαφημιστική πολιτική σε μια τράπεζα. Αυτά τα δύο στοιχεία

του μίγματος επικοινωνίας (M. Mix) όταν συνδυάζονται μεταξύ τους αποτελούν την «αιχμή του δόρατος» για τις πωλήσεις.

Σαν προώθηση των πωλήσεων εννοούμε την τεχνική αύξησης των πωλήσεων μέσω παροχής αυξημένων κινήτρων τόσο στους πωλητές όσο και στο κοινό μιας αγοράς στόχου.

Οι γενικά καθιερωμένες πρακτικές που χρησιμοποιούνται για την προώθηση των πωλήσεων είναι οι εξής:

1. Μέσω του προσωπικού

α) με την κατάλληλη εκπαίδευση και επιμόρφωση

β) με την παροχή κατάλληλων κινήτρων στο προσωπικό που διενεργεί τις πωλήσεις

2. α) με την παροχή δώρων ή χορηγιών στο κοινό - προνόμια

β) Με την παροχή εξυπηρετήσεων στο κοινό (πάρκινγκ, καφέ, εμπορικό δίκτυο).

9.8 Προώθηση των πωλήσεων μέσω του προσωπικού (εκπαίδευση - επιμόρφωση)

Οι άνθρωποι πόροι μιας επιχείρησης αποτελούν κατά πολλούς οικονομικούς αναλυτές το πιο κατάλληλο μέσο για αύξηση των πωλήσεων. Αναμφισβήτητα όταν οι ανάλογες θέσεις στελεχωθούν από το κατάλληλο και εξειδικευμένο προσωπικό τότε μεγιστοποιούμε τα επιχειρησιακά αποτελέσματα. Ειδικότερα στον τραπεζικό τομέα η διαπροσωπική πώληση έχει ειδική σημασία και της αναγνωρίστηκε με τη δημιουργία θεσμών όπως του συμβούλου πελατείας που είναι υπεύθυνος για μεγάλες εταιρικές συμφωνίες.

Στην εικόνα 9.2 παρατηρούμε ότι 230 καταστήματα της Eurobank διαθέτουν προσωπικό συνεργάτη για επενδυτικές προτάσεις. Ολοένα και περισσότερα συστήματα διοίκησης εστιάζουν στις πωλήσεις (διευθυντές καταστημάτων, σύμβουλοι πελατείας, Account officers κ.λ.π.). Η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών τελεί σε άμεση σχέση και εξάρτηση από τον παράγοντα αυτό δεδομένου ότι κάθε πώληση εμπεριέχει το ανθρώπινο στοιχείο και διεξάγεται στο κύριο όγκο των τραπεζικών συναλλαγών από φυσικά πρόσωπα. Έτσι η διοίκηση των ανθρώπινων πόρων για την διεξαγωγή και παροχή ποιοτικό τραπεζικών υπηρεσιών αναγνωρίζεται ολοένα και περισσότερο.

Όλο το προσωπικό διεξάγει πωλήσεις στις τράπεζες είτε άμεσα είτε έμμεσα. Για την μεγιστοποίηση των πωλήσεων όμως απαιτείται όχι απλώς εξειδικευμένο και επιστημονικό προσωπικό αλλά μια εσωτερική ροή συνεχούς επιμόρφωσης και ανάπτυξης του προσωπικού δηλαδή μια ενδοεπιχειρησιακή κατευθυντική επιμόρφωση που σαν στόχο της θα έχει την δημιουργία υπαλλήλων που θα προωθούν στο μέγιστο τους επιχειρησιακούς της στόχους αλλά και την περαιτέρω

προβολή του επιθυμητού κύρους και εικόνας της τράπεζας. Αυτό όμως προϋποθέτει και μια σχετική αυτονομία δράσης και αυτοσχεδιασμού στην εργασιακή συμπεριφορά που δεν θα περιορίζεται από τα κλασικά άκαμπτα και οριοθετημένα πρότυπα συμπεριφοράς. Άλλη προϋπόθεση είναι και η επιδότηση από τη Δ/ση προσωπικού των απαραίτητων κονδυλίων για την ύπαρξη και διατήρηση μιας σαφής και αποτελεσματικής μεθόδου εκπαίδευσης του προσωπικού της και συμπληρωματικών ή ενισχυτικών μέσων χωρίς να λείπει παράλληλα και το στοιχείο της καινοτομίας.

Τέτοια μέσα μπορεί να είναι τα τακτικά ή ειδικά επιμορφωτικά σεμινάρια, η πριμοδοτήσεις μετεκπαίδευσης, η δημιουργία βιβλιοθηκών κ.λ.π.

Όταν η μεγιστοποίηση των επιδιώξεων της τράπεζας ταυτίζεται με τη μεγιστοποίηση του όφελους και για τον πελάτη τότε έχουμε την χρυσή τομή και σαφή πελατοκεντρικό χαρακτήρα για τις παρεχόμενες τραπεζικές υπηρεσίες. Ένα εξειδικευμένο προσωπικό προάγει ταυτόχρονα το κύρος της τράπεζας και προάγει τις δημόσιες σχέσεις.

β) Μέσω κινήτρων

Το κίνητρο είναι ένας ισχυρός παράγοντας προσδιορισμού της ανθρώπινης συμπεριφοράς και όλοι αντιλαμβανόμαστε ότι η ανάληψη επιπλέον δράσης πέρα του καθιερωμένου για έναν τραπεζικό υπάλληλο προϋποθέτει και την παροχή αυξημένων κινήτρων από την τράπεζα. Έτσι η διοίκηση κάθε τράπεζας πρέπει να διαθέτει μια ανάλογη ιεραρχία κινήτρων σχετικά με τους στόχους της. Ισχυρό κίνητρο πάντα είναι το οικονομικό όπως η πριμοδότηση των υπαλλήλων για αύξηση των πωλήσεων (είτε με ποσοστό είτε με κλίμακα κ.λ.π.) ή για την επίτευξη ενός επιχειρησιακού στόχου όπως η προώθηση μιας νέας υπηρεσίας.

Οικονομικό κίνητρο μπορεί να αποτελεί και η επιβράβευση ενός υπαλλήλου (π.χ. υπάλληλος του μήνα) με δωρεάν παροχή υπηρεσιών ή αγαθών από τις θυγατρικές του ομίλου ή διάφορους άλλους τρόπους.

Οι επιπλέον παροχές επίσης στους υπαλλήλους μιας τράπεζας όπως διοργάνωση εκπαιδευτικών εκδρομών, ταξιδιών αναψυχής, σεμιναρίων, πολιτιστικών εκδηλώσεων, ημερίδων κ.λ.π, μπορεί να αποτελέσουν ομαδικό κίνητρο.

Κίνητρο μπορεί επίσης να αποτελέσουν οι χορηγήσεις, οι εκπτώσεις (σε προϊόντα θυγατρικών του ομίλου ή του συνεργαζόμενου δικτύου) ή και μια σειρά ειδικών προνομίων.

Πέρα όμως των οικονομικών κινήτρων υπάρχουν και διάφορα άλλα ιδιαίτερα σημαντικά για κάποιες κατηγορίες ατόμων όπως ηθικές επιβραβεύσεις, απονομή τιμητικών διακρίσεων κ.ά.

Μια ξεχωριστή υπηρεσία για ξεχωριστούς πελάτες. Εσάς.

Personal Banking

Μαζί, πετυχαίνουμε περισσότερα για τα χρήματά σας.

Μια ξεχωριστή υπηρεσία για ξεχωριστούς πελάτες γεννιέται. Εμείς και εσείς, μαζί, φροντίζουμε τα χρήματά σας με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Ο προσωπικός σας συνεργάτης στο Personal Banking στέκεται δίπλα σας με γνώση και επαγγελματισμό. Κατανοεί τις ανάγκες σας, προτείνει λύσεις ειδικά για εσάς και επιβραβεύει τη σχέση σας με την Eurobank με μοναδικά προνόμια. Το Personal Banking ανοίγει ένα νέο κόσμο για εσάς και τα χρήματά σας με:

- Προσωπικό συνεργάτη στη διάθεσή σας σε 230 καταστήματα Eurobank
- Επενδυτικές λύσεις με πρόσβαση στις διεθνείς αγορές
- Προνομιακή τιμολόγηση
- Άμεση αναγνώριση και προτεραιότητα σε όλα τα δίκτυα με την προσωπική σας κάρτα Personal Banking

Μιλήστε μαζί μας
Γραμμή Εξυπηρέτησης, Τηλ.: 210 95 55 111
www.personalbanking.gr

9107 JMT

Για πελάτες με καταθετική ή και επενδυτική σχέση από €60.000

Εικόνα 9.2

Πέρα των κινήτρων όμως ή των διαφόρων ανταλλαγμάτων δεν πρέπει να παραβλέπεται η σημασία των ανθρωπίνων σχέσεων και ο ψυχισμός του ανθρώπου στο περιβάλλον εργασίας. Για να υπάρχει ο επιθυμητός βαθμός εγγύτητας στο προσωπικό είναι απαραίτητο να υπάρχουν και τα κατάλληλα ψυχικά ερείσματα ώστε το υπαλληλικό προσωπικό να λειτουργεί ως μια συντονισμένη οντότητα.

Για να επιτευχθεί όμως αυτό είναι απαραίτητη μια ανθρωποκεντρική διοικητική η οποία θα αποτελεί ταυτόχρονα και το μέσο όπου κάθε υπάλληλος θα βιώνει τον ειδικό ρόλο που επιτελεί στην εργασιακή ομάδα.

Έχει ειδική σημασία να βιώσει ο υπάλληλος ότι αποτελεί μέλος της ομάδας και όχι ξένο σώμα, γεγονός που συμβάλλει θετικά στην ευνοϊκή εργασιακή συμπεριφορά και στην ψυχική ικανοποίηση των μελών της ομάδας.

9.9 Προώθηση μέσω χορηγιών και διευκόλυνση

Μέσα από τα δελεαστικά επιτόκια οι τράπεζες προσδοκούν στη διεύρυνση της πελατειακής τους βάσης, στην οποία θα προωθήσουν και σειρά άλλων προϊόντων, όπως είναι τα προσωπικά και καταναλωτικά δάνεια, οι πιστωτικές κάρτες, διάφορα επενδυτικά προϊόντα κ.λ.π. από τα οποία θα αποκομίσουν πολύ μεγαλύτερο κέρδος. (Πηγή: Έθνος 5-4-04 Ένθετο αφιέρωμα).

Στην ενότητα των τραπεζικών υπηρεσιών είδαμε αναλυτικά τις μορφές εκπτώσεων, προνομίων και επιπλέον παροχών στο κοινό για την προώθηση των τραπεζικών υπηρεσιών. Τέτοιες παροχές μπορεί να είναι ασφαλιστικές καλύψεις, ιατροφαρμακευτική περίθαλψη ή δωρεάν ιατρικές εξετάσεις, συμμετοχή σε κληρώσεις ή ταξίδια.

Μπορεί ακόμη να αφορά τις δυνατότητες ή τις προνομιακές διευκολύνσεις που συνοδεύουν τις τραπεζικές υπηρεσίες όπως η παροχή δωρεάν μπλοκ επιταγών, η κάλυψη των εξόδων φακέλου, η δωρεάν αίτηση, η περίοδος χάριτος ή η δυνατότητα υπερανάληψης (over draft για καταθετικό λογαριασμό).

Η προώθηση των πωλήσεων μπορεί να λάβει πολλές μορφές (όπως η τηλεφωνική προσέγγιση του πελάτη) και να συνδυαστεί με καινοτομία η τεχνολογική εφαρμογή.

Συνηθισμένη πρακτική είναι και η συνεργατική (με τις επιχειρήσεις του εμπορικού δικτύου της τράπεζας) όπου υπάρχει κοινή προώθηση των υπηρεσιών της.

22 ● οικονομία

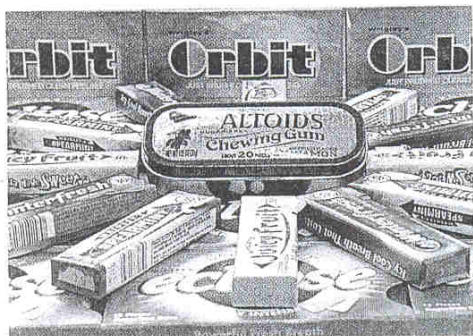
Σύντομα

Πειραιώς: Τιτλοποίηση €800 εκατ.

Ολοκληρώθηκε με επιτυχία η τρίτη τιτλοποίηση στεγαστικών δανείων της Τράπεζας Πειραιώς, ύψους 800 εκατ. ευρώ, όπως αναφέρεται σε σχετική ανακοίνωση της τράπεζας. Η έκδοση των ομολογιών πραγματοποιήθηκε από την εδρεύουσα στο Λονδίνο εταιρία ειδικού σκοπού με την επωνυμία Estia Mortgage Finance III PLC. Ως διοργανωτής της έκδοσης ορίστηκε η UBS Limited. Πιστοληπτική διαβάθμιση στις ομολογίες παρέχει ο οίκος Fitch. Η πρώτη τιτλοποίηση είχε γίνει το 2005 και η δεύτερη, ύψους 1,25 δισ. ευρώ, το 2007.

Ο Κερκόριαν επενδύει στη Ford

Πρόταση για την απόκτηση 20 εκατομμυρίων μετοχών της Ford (που αντιστοιχεί στο 1% του μετοχικού κεφαλαίου της εταιρίας) έναντι 8,5 δολαρίων ανά μετοχή κατέθεσε ο όμιλος Tracinda του δισεκατομμυριούχου επενδυτή Κερκ Κερκόριαν, ο οποίος ήδη ελέγχει το 4,7% της αμερικανικής αυτοκινητοβιομηχανίας. Πρόκειται για την τρίτη κρούση του Κερκόριαν στην αγορά των αμερικανικών αυτοκινητοβιομηχανιών, καθώς ο ίδιος επενδυτής ήταν βασικός μέτοχος της Chrysler πριν από την πώλησή της στην Daimler τη δεκαετία του 1990. Παράλληλα, έχει εξασφαλίσει σημαντικό μερίδιο στην General Motors.

Η συνένωση Mars - Wrigley δημιουργεί τη μεγαλύτερη εταιρία του κλάδου παγκοσμίως. AP PHOTO/BRIAN KERSEY

23 δισ. δολ. για μια τσίχλα

Στη δημιουργία της μεγαλύτερης επιχείρησης ζαχαρωδών προϊόντων παγκοσμίως απασκοπεί η σοκολατοβιομηχανία Mars Inc, μετά την εξαγορά της «τσίχλας» Wrigley έναντι 23 δισ. δολαρίων. Για κάθε μετοχή της Wrigley που θα αποκτήσει η Mars είναι υποχρεωμένη να καταβάλει 80 δολάρια σε μετρητά, δηλαδή ποσό 28% υψηλότερο σε σχέση με την τιμή κλεισίματος των 62,45 δολαρίων την Παρασκευή. Ο βασικός χρηματοδότης της εξαγοράς της

Wrigley είναι ο δισεκατομμυριούχος επενδυτής, Γουόρεν Μπάφετ, μέσω του επιχειρηματικού κολοσσού Berkshire Hathaway. Πειραιτέρω χρηματοδότηση παρέχεται από την Goldman Sachs. Στις πρώιμες εμπορικές συναλλαγές της Νέας Υόρκης οι μετοχές της Wrigley εκτοξεύτηκαν κατά 14,54 δολ., δηλαδή κατά 23%. Με την εξαγορά, στην γκάμα των προϊόντων της Mars θα συγκαταλέγονται πλέον σήματα όπως οι τσίχλες Orbit και οι σοκολάτες M&M'S και Snickers.

Κέρδη για την American Express

Ελαφρώς υψηλότερα από τις εκτιμήσεις των αναλυτών κυμάνθηκαν τα οικονομικά μεγέθη της American Express για το πρώτο τρίμηνο του έτους. Συγκεκριμένα τα καθαρά κέρδη διαμορφώθηκαν στα 991 εκατ. δολ. ή 85 σεντς ανά μετοχή από 1,06 δισ. δολ. ή 87 σεντς ανά μετοχή την αντίστοιχη περυσινή περίοδο, όπως ανακοίνωσε η διοίκηση της τράπεζας. Οι μέσες εκτιμήσεις των αναλυτών τοποθετούσαν τα κέρδη της εταιρίας στα 81 σεντς ανά μετοχή.

Δουλεύουν για να πληρώνουν τα δάνειά τους

ΣΤΟ ΟΡΙΟ ΤΗΣ ΦΤΩΧΕΙΑΣ ΛΟΓΩ ΧΡΕΩΝ ΣΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ 140.000 ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ

Καταβάλλουν σε δόσεις πάνω από το 40% του εισοδήματός τους. Μία στις 4 χορηγήσεις με προσημείωση αφορά συγκεντρωση οφειλών

Της ΡΩΗΣ ΧΑΪΚΟΥ
Μεγαλύτερα ποσά από αυτά που πραγματικά «σπώνει» η τσέπη των καταναλωτών χορηγούν οι τράπεζες, δημιουργώντας μια εν δυνάμει νέα γενιά «νεόπτωχων» πολιτών.

Οι μισές ελληνικές τράπεζες εγκρίνουν δάνεια που υπερβαίνουν σε ύψος το όριο ασφαλείας που έχει θέσει η Τράπεζα της Ελλάδος. Δηλαδή, οι συνολικές δόσεις κάθε δανειολήπτη να μην υπερβαίνουν το 30%-40% του εισοδήματός του. Εκτιμάται ότι από τα περίπου 2 εκατ. νοικοκυριά που έχουν κάποιο δάνειο το 7% (135.000-140.000 νοικοκυριά) βρίσκεται «επί ξυρού ακμής», καθώς έχει δανειστεί ποσά που ξεπερνούν το 40% των συνολικών μηνιαίων εισοδημάτων του.

Την ίδια στιγμή ο δανεισμός των νοικοκυριών σε καταναλωτικά δάνεια έπιασε τον ευρωπαϊκό μέσο όρο: στο 15,2% του ΑΕΠ αντιστοιχούσαν οι χορηγήσεις των νοικοκυριών για χρηματοδότηση καταναλωτικών αναγκών έναντι 15,8% στη ευρωζώνη. Ακόμη πιο ανησυχητική είναι η τάση που παρατηρείται κυρίως τον τελευταίο χρόνο και αφορά την προσημείωση ακινήτου για τη λήψη μεγάλων καταναλωτικών δανείων, που μπορεί να φθάνουν και τις 200.000 ευρώ. Υπολογίζεται ότι ένα στα τέσσερα δάνεια με προσημείωση του ακινήτου δεν αφορά στεγαστικό, αλλά καταναλωτικό δάνειο και μάλιστα προορίζεται για να συγκεντρώσει διάφορες οφειλές σε μία.

Η κεντρική τράπεζα έχει επιδοθεί σε μια σειρά ελέγχων προς τα πιστωτικά ιδρύματα, ώστε να διαπιστωθεί πόσο είναι ακριβώς οι υπερχρεωμένοι δανειολήπτες, ενώ ήδη έχει ζητήσει εξηγήσεις για τη μη τήρηση του «πλαφόν» στα δάνεια. Αρμόδιες πηγές της ΤτΕ ανέφεραν στον ΕΤ ότι οι τράπεζες που χορηγούν ποσά άνω του 30%-40% των εσόδων κάθε δανειολήπτη χωρίζονται σε δύο κατηγορίες. Από τη μία υπάρχουν αυτές που τεκμηριώνουν την τακτική τους παρουσίαζοντας πελατολόγιο το οποίο έχει «κανονιστικά εισοδήματα αλλά δεν «φαίνονται» πλήρως στη φορο-

λογική δήλωση, όπως γιατροί, ελεύθεροι επαγγελματίες, δικηγόροι, αλλοδαποί, αγρότες κ.λπ. Ουσιαστικά οι τράπεζες αναγνωρίζουν σε μεγάλο ποσοστό τη φοροδιαφυγή.

Ωστόσο, υπάρχει και ένας σημαντικός αριθμός τραπεζών που αυναντούν να δικαιολογήσουν τη σχέση ύψος δανείου/οικονομική επιφάνεια πελάτη και ουσιαστικά βρίσκονται επί ξύλου κρεμάμενες.

Το πλαφόν του 40% συνεπάγεται ότι ένας δανειολήπτης που παίρνει στεγαστικό δάνειο ύψους 100.000 ευρώ, διάρκειας 20 ετών, με κυμαινόμενο επιτόκιο 5,3% και καταβάλλει μηνιαία δόση 684 ευρώ, πρέπει να έχει εισόδημα τουλάχιστον 1.700 ευρώ το μήνα, για να μπορεί και τη δόση του να πληρώνει κανονικά και να καλύπτει τα υπόλοιπα έξοδα διαβίωσής του. Τα πράγματα γίνονται ακόμη πιο δύσκολα όταν ο δανειολήπτης έχει ακόμη ένα καταναλωτικό δάνειο ή αποπληρώνει κάρτες. Εστω λοιπόν

Οι μισές τράπεζες εγκρίνουν δάνεια που υπερβαίνουν σε ύψος το όριο ασφαλείας που έχει θέσει η ΤτΕ

ότι εκτός από τη δόση του στεγαστικού πληρώνει κάθε μήνα 260 ευρώ για καταναλωτικό δάνειο και 50 ευρώ για την πιστωτική του κάρτα. Με συνολικές οφειλές στις τράπεζες ύψους 994 ευρώ, το μηνιαίο εισόδημά του πρέπει να υπερβαίνει τα 2.500 ευρώ για να καλύπτει το όριο του 40%.

Στην περίπτωση που έχει ένα ή δύο παιδιά, με τα υπόλοιπα 1.500 ευρώ το μήνα που περισσεύουν η καθημερινότητα κάθε άλλο παρά εύκολη είναι, καθώς καλείται να καλύψει έξοδα διατροφής, ένδυσης, δίδακτρα για ξένες γλώσσες κ.λπ. Με δεδομένο ότι το 21% των Ελλήνων βρίσκεται κάτω από το όριο της φτώχειας, ο δανεισμός ως τρόπος «χρηματοδότησης» των εισοδημάτων αποδεικνύεται επισημολογία.

rhaikou@e-tipos.com

Εικόνα 9.3

ΕΝΟΤΗΤΑ 10

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΙΣΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

10.1 Δημόσιες σχέσεις και κοινωνικός ισολογισμός

Σαν δημόσιες σχέσεις της τράπεζας εννοούμε το σύνολο των προγραμματισμένων, διαρκών και συστηματικών ενεργειών της για την καθιέρωση και διατήρηση της εκτίμησης, της θετικής προδιάθεσης και τελικά της εμπιστοσύνης του κοινού προς την τράπεζα. Οι δημόσιες σχέσεις αποσκοπούν στην ευρύτερη δυνατή γνωριμία της τράπεζας και των υπηρεσιών που προσφέρει με το κοινό, στην αναγνώριση του κοινωνικού της ρόλου και στη βελτίωση της εικόνας της στην αγορά (image) με τελικό σκοπό βέβαια τη βελτίωση του μεριδίου αγοράς της.

Δημόσιες σχέσεις είναι όλες οι εκδηλώσεις και συνεδριάσεις τόσο προς το σώμα των μετόχων της τράπεζας όσο και προς τους προμηθευτές της, το δίκτυο των συνεργαζόμενων επιχειρήσεων όσο και προς το κοινό.

Ως προς το σώμα των μετόχων περιλαμβάνει όλο το σύνολο των ενεργειών που απαιτούνται όπως διοργάνωση των γενικών εκμεταλλεύσεων, στη διανομή εντύπων, προσκλήσεων.

Σαν δημόσιες σχέσεις νοούνται και οι συνεδριάσεις κλειστών ή υπαίθριων χώρων, οι εκδηλώσεις (πολιτιστικές, ψυχαγωγικές, κοσμικές κ.ά.), οι διοργανώσεις ημερίδων, σεμιναρίων, ταξιδίων ή η διεξαγωγή διαγωνισμών, κληρώσεων ή διάφορων ενεργειών με σκοπό την προβολή της τράπεζας.

Η καλύτερη μορφή όμως Δ.Σ. είναι αυτή που προάγει κοινωνικό έργο ταυτόχρονα με την παραγωγή των επιχειρησιακών στόχων όπως χορηγίες και δωρεές για πολιτιστική και κοινωνική ανάπτυξη.

Τέτοιας μορφής είναι η ίδρυση πρότυπων θεματικών μουσείων που διενέργησε η Πειραιώς, η χορηγία στην Ολυμπιάδα των Αθηνών το 2004 από την Alpha Bank και την ΕΤΕ, η διάσωση αρχαιοτήτων και γενικότερα της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Επίσης ίδιας μορφής είναι κάθε ενέργεια, στα πλαίσια των Δ.Σ. με στόχο την ενίσχυση κοινωνικά και οικονομικά ευπαθών ομάδων, η καταπολέμηση της φτώχειας, η ίδρυση πτωχοκομείων - ορφανοτροφείων, η ενίσχυση του ιατρικού τομέα, η καταπολέμηση ασθενειών. Επίσης οποιαδήποτε ενέργεια για πράσινη ανάπτυξη και οικολογία, για τη διαχείριση των φυσικών πόρων, για τη μείωση της μόλυνσης.

Θεμιτή και πολύτιμη είναι και η συνεργασία με εθνικούς και κρατικούς φορείς για την ενίσχυση εθνικών αδυναμιών.

Μέσω των Δ.Σ. οι τράπεζες απαλείφουν το προφίλ ως αμείλικτων επιχειρήσεων που έχουν σαν πρωτεύον σκοπό το κέρδος. Και στον τομέα των Δ.Σ. υπάρχει πολλές φορές σύμπραξη με τις λοιπές του ομίλου ή του συνεργαζόμενων επιχειρήσεων με στόχο την ισχυροποίηση του κύρους τους στα μάτια του κοινού.

Στην εικόνα 10.1 βλέπουμε τους τίτλους που δημιούργησε η Citibank με σκοπό την καταπολέμηση της φτώχειας στην Αφρική, ενώ στις εικόνες 10.2 και 10.3 παρατηρούμε τις προσπάθειες της Eurobank για έργα στον τουρισμό, την παιδεία και τον αθλητισμό. Στην επόμενη ενότητα αναλύονται οι κοινωνικές παροχές των συνεπειών της διεθνούς κρίσης.

Οι δημόσιες σχέσεις επίσης απαλείφουν και τα σκάνδαλα των τραπεζικών οίκων (εικόνα 01.4 έως εικόνα 107) ενώ απαλείφουν και την έντονη κοινωνική κριτική που τους ασκείται (εικόνα 10.8 και εικόνα 10.9- μισθοί των golden boys).

Εικόνα 10.1

«ΣΤΟΝ ΟΜΙΛΟ της EFG Eurobank Ergasias εστιάζουμε στην παιδεία, τον πολιτισμό και τον αθλητισμό. Στον τομέα της παιδείας κάνουμε χορηγίες και δωρεές προς το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, έχουμε διαμορφώσει πρόγραμμα υποτροφιών ενώ προκηρύσσουμε στην υλοποίηση του προγράμματος χορηγιών "Η μεγάλη στιγμή για την παιδεία". Το πρόγραμμα αφορά μαθητές απ' όλη την Ελλάδα που φοιτούν στη Γ' Λυκείου. Η Τράπεζα επιβραβεύει τους αριστούχους με το ποσό των 1.000 € που κατατίθεται σε λογαριασμό της Eurobank.

Στον τομέα του πολιτισμού, η τράπεζα έχει μακροχρόνιες συνεργασίες με το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και το Εθνικό Θέατρο. Τέλος, στον αθλητισμό υποστηρίζουμε τις 9 εθνικές ομάδες καλαθοσφαίρισης και με αποκλειστική χορηγία 12 νέους Έλληνες αθλητές στίβου. Με αποκλειστική χορηγία έχουμε αναλάβει και τις Σοφία Μπεκατώρου, Αιμιλία Τσουλιφρά, δύο από τις κορυφαίες ελληνίδες αθλήτριες της ιστιοπλοΐας.

Με την οικονομική συνεισφορά μας επιστρέφουμε στην κοινωνία, με τρόπο επισκοδομικό, ένα μέρος του οικονομικού αποτελέσματος που η δημιουργική μας δραστηριότητα παράγει. Πέρα από αυτό όμως, τα Χριστούγεννα αποστέλνουμε πάντα μια χρονική στιγμή για μια ιδιαίτερη προσφορά. Η τράπεζά μας έχει συνδέσει τις χριστουγεννιάτικες κάρτες που στέλνει στους πελάτες της με δωρεές προς κοινωνικά ήδρύματα που ασχολούνται με το παιδί».

Εικόνα 10.2

Εμφραση της Eurobank σε έργα και τουρισμό
 Η ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕ ΣΕΙΡΑ 5 ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΟΜΑΛΟΤΕΡΗ ΕΞΟΔΟ ΤΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΡΙΣΗ

Θα παρασχεθεί στήριξη στις εξαγωγικές επιχειρήσεις, καθώς και σε δυναμικές μικρομεσαίες εταιρίες. Της Ρόης Χάικου

Πέντε πρωτοβουλίες για τη στήριξη της επιχειρηματικής δραστηριότητας μέσω της χρηματοδότησης του τουρισμού, των ΣΔΙΤ και νέων αναπτυσσόμενων επιχειρηματικών πρωτοβουλιών περιλαμβάνει η παρέμβαση της Eurobank για τη μεγαλύτερη έξοδο της ελληνικής οικονομίας από την κρίση.

Ο Διευθύνων Σύμβουλος της Eurobank κ. Νίκος Νανόπουλος και ο αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος κ. Νίκος Καραμούζης επισημάνουν την ανάγκη υλοποίησης ενός νέου αναπτυξιακού μοντέλου, το οποίο θα ενισχύσει την εξωστρέφεια των ελληνικών επιχειρήσεων, «έτσι θα καταφέρουμε ως χώρα να δώσει μετά το πέρας της κρίσης ρυθμούς ανάπτυξης της τάξης του 3% - 4%. Άλλωστε, θα φτωχίσουμε με ένα 2%», τόνισε ο κ. Νανόπουλος. Ο ίδιος πάντως στάθηκε στις άδειες, εγγυημένες υπογραφές που οι πρωτοβουλίες της Eurobank «δεν είναι επικοινωνιακό πυροτέχνημα. Έχουν σούρα και θα φονεί σε βάθος χρόνος».

Η διοίκηση του ομίλου συμφωνεί με τα επόμενα 4 χρόνια με στόχο τις μακροχρόνιες χρηματοδοτήσεις έργων υποδομής, ΣΔΙΤ και αναπτυσσόμενων πηγών. Η τράπεζα έχει ήδη μια σημαντική συμβολή στη χρηματοδότηση των έργων, με τις διαρκείς αρχικές προβλέψεις.

Ο τρίτος Διευθύνων Σύμβουλος της Eurobank κ. Νίκος Καραμούζης επισημάνει τη δυνατότητα των επιχειρήσεων να επενδύσουν σε δικαίωμα αγοράς και μεσοπρόθεσμα σε επενδύσεις και ανακατασκευές. Τελευταία πρωτοβουλία είναι η χρηματοδότηση του συναλλακτικού κύκλωματος και των επενδύσεων των

Συνολικά τα επόμενα 4 χρόνια θα διατεθούν 1,5 δισ. ευρώ σε μακροχρόνιες χρηματοδοτήσεις υποδομών, ΣΔΙΤ και αναπτυσσόμενων πηγών

εξαγωγικών επιχειρήσεων. Σας οι πρωτοβουλίες συμπεριλαμβάνουν τη δυνατότητα προεξόφλησης τιμολογίων και παραγγελιών εξωτερικών εξαγωγικών επιχειρήσεων, η προεξόφληση των απαιτήσεων επιστροφής

Εικόνα 10.3

ΠΡΟΣΩΠΑ

Η άτακτη παρέα των διεθν

Διαχειρίζονται πάνω από 10 τρισεκατομμύρια δολάρια. Στόχος τους το εύκολο και γρήγορο χρέι

→ **ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Κ. ΡΟΜΠΟΤΗΣ**
robotis@pegasus.gr

Το νέο ιστορικό ρεκόρ που κατέγραψε την περασμένη εβδομάδα ο δείκτης Dow Jones, σπάζοντας το φράγμα των 13.000 μονάδων, προκάλεσε ευφορία στις χρηματιστηριακές αγορές των ΗΠΑ, της Ευρώπης και της Ασίας και χαμόγελα στους επενδυτές που βλέπουν τις μετοχές να συνεχίζουν ακλόνητες την ανοδική κούρσα τους που ξεκίνησε στις αρχές του 2003.

Τα χαμόγελα ικανοποίησης όμως είναι ακόμη μεγαλύτερα στα πρόσφατα ορισμένους δεκάδων υψηλόβαθμων στελεχών που βρίσκονται στην κορυφή της πυραμίδας των μεγαλύτερων επενδυτικών τραπεζών του πλανήτη, οι οποίες όσο οι «ταύροι» συνεχίζουν την επέλασή τους στα χρηματιστήρια κάνουν «κρυσές δουλειές».

Τα τελευταία χρόνια μία ομάδα κορυφαίων επενδυτικών οίκων στις δύο πλευρές του Ατλαντικού θησαυρίζουν χάρη στο ράλι των μετοχών και των εμπορευμάτων, την εντυπωσιακή κινητικότητα στον τομέα των συγχωνεύσεων και των εξαγορών (στις οποίες λειτουργούν ως χρηματοοικονομικοί σύμβουλοι) καθώς και την αυξημένη δραστηριότητα στις αγορές συναλλαγμάτων και εμπορευμάτων.

→ Δύναμη Είναι χαρακτηριστικό ότι οι δέκα μεγαλύτεροι τραπεζικοί, επενδυτικοί και χρηματιστηριακοί όμιλοι παγκοσμίως σπάνε το ένα μετά το άλλο ρεκόρ κερδοφορίας τα τελευταία χρόνια με αποτέλεσμα να έχουν συγκεντρώσει στα χέρια τους τεράστια οικονομική δύναμη.

Διαχειριζόμενες κεφάλαια που υπερβαίνουν το αστρονομικό ποσό των 10 τρισεκατομμυρίων δολαρίων, όσο δηλαδή το ΑΕΠ του συνόλου των χωρών της ευρωζώνης, οι κολοσσιαίες επενδυτικές τράπεζες Citigroup, JP Morgan, Morgan Stanley, Merrill Lynch, Lehman Brothers, Credit Suisse, Goldman Sachs, HSBC και Deutsche Bank κινούνται τα νήματα στις αγορές και έχουν τη δυνατότητα να επηρεάζουν τις αποφάσεις μεγάλων επενδυτών, επιχειρήσεων αλλά και κυβερνήσεων, των οποίων μέληστα είναι και βασικοί χρηματοδότες.

Οι δέκα μεγαλύτεροι τραπεζικοί, επενδυτικοί και χρηματιστηριακοί όμιλοι παγκοσμίως σπάνε το ένα μετά το άλλο ρεκόρ κερδοφορίας τα τελευταία χρόνια και έχουν συγκεντρώσει στα χέρια τους τεράστια οικονομική δύναμη

Συντά κινούνται σε «γκρίζες ζώνες» και εμπλέκονται σε ύποπτα παιχνίδια θυσάζοντας τους κανόνες της διαφάνειας στον βωμό του εύκολου και γρήγορου κέρδους.

Μετά το σπάσιμο της χρηματιστηριακής φουριάς της νέας οικονομίας το 2000 και την αποκόλληση του πολύκροτου σκανδάλου της Επτοση είδον το φως της δημοσιότητας δεκάδες κρούσματα διαφθοράς με προπαγανδιστικές πολλές από τις μεγάλες επενδυτικές τράπεζες. Ωστόσο, παρά τις έρευνες που διεξήχθησαν, τα πρόστιμα που επιβλήθηκαν και τα μέτρα για τη θωράκιση των αγορών που ελήφθησαν τα παιχνίδια των επενδυτικών οίκων συνεχίζονται.

Είναι χαρακτηριστικό ότι αυτήν την περίοδο βρίσκονται σε εξέλιξη μια σειρά από έρευνες της αμερικανικής επιτροπής κεφαλαιαγοράς αναφορικά με τις πρακτικές των επενδυτικών τραπεζών και τις υποθέσεις για χειραγώγηση των αγορών ομολόγων και αμοιβαίων κεφαλαίων στις ΗΠΑ.

Η οικονομική ισχύς που έχουν τους επιτρέπει να μην πιέζονται από τα πρόστιμα που τους επιβάλλονται και η μεγάλη επιρροή που ασκούν τους δίνει τη δυνατότητα να καθαρίζουν εύκολα τη δημόσια εικόνα τους κάθε φορά που αυτά θαλάνει από τα απόνερα ενός σκανδάλου. Εκφραστές της ισχύος των μεγάλων επενδυτικών ομίλων είναι αναμφισβήτητα οι επικεφαλής τους, οι οποίοι έχουν παρόμοιους με διεθνούς χρηματοοικονομικού συστήματος και κρατούν στα χέρια τους τις βαλίτσες που, σε μεγάλο βαθμό, καθορίζουν τη ροή των κεφαλαίων στις αγορές.

→ Στην ιστορία της Citigroup και στο βιογραφικό του προέδρου της Τσ. Πρινς υπάρχουν βέβαια και μελανά σημεία, καθώς η αμερικανική τράπεζα έχει πρωταγωνιστήσει σε αρκετά και πικρά οικονομικά σκάνδαλα.

→ Για δεκάδες αμφιλεγόμενες επενδυτικές συστάσεις η Merrill Lynch βρέθηκε στο στόχαστρο της αμερικανικής επιτροπής κεφαλαιαγοράς στο πλαίσιο της έρευνας για τη χειραγώγηση μετοχών.

ΤΖΟΝ ΜΑΚ - MORGAN STANLEY

Σε 2 χρόνια απέλυσε 10.000

Στην παρέα των «άτακτων» χρηματιστών της Wall Street συγκαταλέγεται και ο επικεφαλής της Morgan Stanley, Τζον Μακ. Ο Μακ, που φέρει το παρατσούκλι... «το μαχαίρι» (γιατί ως επικεφαλής της CSFB είχε απολύσει 10.000 άτομα μέσα σε 2 χρόνια), βρέθηκε για αρκετά χρόνια στο μικροσκόπιο των αμερικανικών Αρχών για συναλλαγές που κατηγορείται ότι πραγματοποίησε το 2001 κάνοντας χρέπη εσωτερικής πληροφόρησης για μία επικείμενη συγχώνευση. Και η τράπεζα της οποίας ηγείται όμως ο Μακ δεν είναι και από τις πιο «αθώες», καθώς το όνομά της συνδέθηκε με το περισσότερο από τα χρηματιστηριακά σκάνδαλα που έχουν δει το φως της δημοσιότητας στις ΗΠΑ από το 2001 μέχρι σήμερα.

ΤΣΑΡΛΣ ΠΡΙΝΣ - CITIGROUP

Στην κορυφή της πυραμίδας

Ο Τσαρλς Πρινς, πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της Citigroup, αποτελεί αναμφισβήτητα τον ισχυρό άνδρα της «βιομηχανίας του χρήματος». Διαχειρίζεται τον μεγαλύτερο χρηματοοικονομικό οίκο παγκοσμίως με ενεργητικό που αγγίζει τα 2 τρις. δολάρια και κεφαλαίοποίηση 270 δισ. δολ. Στην ιστορία της Citigroup και στο βιογραφικό του Πρινς υπάρχουν βέβαια και μελανά σημεία, καθώς η αμερικανική τράπεζα έχει πρωταγωνιστήσει σε αρκετά, πικρά οικονομικά σκάνδαλα. Εμπλεκόταν, μαζί με την πλειονότητα των μεγάλων τραπεζών σε ΗΠΑ και Ευρώπη, στο σκάνδαλο χειραγώγησης μετοχών και εξαπάτησης επενδυτών που αποκόλυψε το 2002 η επιχείρηση «καθαρά χέρια» της Wall Street, η έρευνα του Γενικού Εισαγγελέα της Νέας Υόρκης, Ελιοτ Σπίτσερ. Το όνομά της έχει συνδεθεί με ύποπτες πρακτικές στις αγορές της Ιαπωνίας και Βραζιλίας ενώ ευδύναν για μία «μαρμαρωτή συναλλαγή» ομολόγου αξίας 11 δισ. ευρώ στην ευρωπαϊκή αγορά το καλοκαίρι του 2004.

ΣΤΑΝ Ο' ΝΙΑ - MERRILL LYNCH

Στην παρέα του Μπους

«Η μετοχή της excite@home είναι ακουπίδι», ανέφερε αναλυτής της Merrill Lynch πριν από μερικά χρόνια σε εσωτερική επικοινωνία με συναδέλφους του. Την ίδια ημέρα όμως, σε σχετική έκθεση προς τους πελάτες του «επιβεβαιώσε» ότι η μετοχή αυτή είναι ακουπίδι για αγορά. Γ' αυτή και δεκάδες ακόμη συστάσεις η ML βρέθηκε στο στόχαστρο της αμερικανικής επιτροπής κεφαλαιαγοράς και της Δικαιοσύνης των ΗΠΑ. Ο επικεφαλής του επενδυτικού οίκου, Σταν Ο' Νια, ήταν από τους βασικούς υποστηρικτές του Τζορτζ Μπους του νεότερου, κυρίως κατά τα πρώτα χρόνια της διακυβέρνησής του.

Λ. ΜΠΛΑΝΚΦΑΙΝ - GOLDMAN SACHS

Ο πιο ακριβός

Πρακτικές χειραγώγησης μετοχών, με αποτέλεσμα να ζημιωθούν χιλιάδες επενδυτές έχει ακολουθήσει επανειλημμένα η Goldman Sachs. Παρό το γεγονός αυτό όμως αποτελεί μία από τις ταχύτερα αναπτυσσόμενες επενδυτικές τράπεζες ανά τον κόσμο. Σε αυτό βέβαια βοηθούν και οι στενοί δεσμοί που έχει με επιφανή πρόσωπα της αμερικανικής πολιτικής σκηνής. Ο επικεφαλής της, Λόιντ Μπλάνκφαιν, βρίσκεται, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, κάτω από τη σκιά του προκατόχου του, του Χένρι Πόλσον που αποχώρησε την άνοιξη του 2006 για να αναλάβει το υπουργείο Οικονομικών των ΗΠΑ, αλλά μάλλον βρίσκεται παρηγοριά στα 55 εκατ. δολάρια με τα οποία αμείβεται ετησίως που τον καθιστούν τον πιο καλοπληρωμένο μόντατζερ της Wall Street.

Εικόνα 10.4

νών χρηματαγορών

χρήμα, ενώ συχνά κινούνται στις «γκρίζες ζώνες» της οικονομίας

HEDGE FUNDS
Αγοράζουν
και πουλάνε
εταιρείες
μέσα σε 3
με 5 χρόνια

ΣΤΙΣ ΔΙΟΗΘΕΙ χρηματαγορές τζόγος δεν γίνεται μόνο με μετοχές και εμπορεύματα αλλά και με τις ίδιες τις εταιρείες. Σε αυτό το παιχνίδι πρωταγωνιστούν τα hedge funds και τα private equities, τα οποία έχουν κάνει αισθητή την παρουσία τους και στην Ελλάδα την τελευταία διετία.

Στόχος τους σε πρώτη φάση είναι η απόκτηση όσο το δυνατόν μεγαλύτερων ποσοστών «κόκμης και πλειοψηφίας» στην περίπτωση των private equities σε ελληνικές εταιρείες, οι οποίες παρουσιάζουν επενδυτικό ενδιαφέρον. Για παράδειγμα, «κυνήσιον» ελληνικές εταιρείες με αξία άνω των 200 εκατ. ευρώ.

Επιθυμούν ακόμη η εταιρεία-στόχος να έχει υψηλές ταμειακές ροές, ώστε να χρηματοδοτήσουν τη δραστηριότητα της εταιρείας και να εξυπηρετήσουν τα υψηλά επίπεδα δανειακού, ικανό management και ισχυρή θέση στην αγορά της.

→ **Υψηλότερες τιμές** Ωστόσο ο βασικός τους στόχος είναι να πουλήσουν σε σύντομο χρονικό διάστημα (3-5 έτη συνήθως) τις μετοχές αυτές σε άλλα θεσμικά χαρτοφυλάκια ή επιχειρήσεις, σε πολύ υψηλότερες τιμές. Σε περίπτωση που δεν υπάρξει τέτοιο ενδιαφέρον, είθαι η επενδυτική εταιρεία στο χρηματιστήριο, αποκομίζοντας έτσι τα όποια κέρδη προκύψουν από τις διαφορές αποτίμησης των μετοχών.

Σήμερα, με παράγοντες της αγοράς, μια ενδεχόμενη απόκτηση του management ελληνικών εταιρειών από ξένους μπορεί να έχει άσχημες συνέπειες, αφού η «κοινωνική ευαισθησία» είναι όρος άγνωστος για τα απρόσωπα funds.

Για παράδειγμα, η διοίκηση από ένα fund μπορεί να οδηγήσει σε περικοπές προσωπικού, όπου αυτές κρίνονται απαραίτητες, καθώς και σε αλλαγές στο εργασιακό περιβάλλον.

ΜΑΚΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ

ΠΕΤΕΡ ΒΟΥΦΑΛΙ - UBS

Μια εταιρεία είναι ηθική όσο οι άνθρωποι

Η κατάρρευση των μετοχών της νέας τεχνολογίας το 2000 και το «εκκρόνηθ» της Επτοη που ακολούθησε έναν χρόνο μετά προκάλεσαν απίστευτους κλυδωνισμούς και στους δύο μεγαλύτερους ελβετικούς τραπεζικούς ομίλους, την Credit Suisse και την UBS.

Πρόεδρος της πρώτης είναι ο Βάλτερ Κιέλκελτς και διευθύνων σύμβουλος της δεύτερης Πέτερ Βούφλι. Αρκετά στελέχη των δύο ομίλων βρέθηκαν αντιμετώπιση με κατηγορίες για εξαπάτηση των

επενδυτών, προκαλώντας πλήγμα στη δημόσια εικόνα των κολοσσικών ελβετικών οίκων. Αλλάστε, όμως, έχει δηλώσει κατά το παρελθόν ο διευθύνων σύμβουλος της UBS, Πέτερ Βούφλι, «μία επικείριση είναι τόσο ηθική όσο οι άνθρωποι της».

Τόσο ηθική ώστε να της επιβληθεί πρόστιμο 100 εκατομμυρίων δολαρίων από τη Fed επειδή μετέφερε παράνομα κεφάλαια από τις ΗΠΑ σε χώρες με τις οποίες η Ουάσιγκτον έχει διακόψει τις εμπορικές σχέσεις.

Την Ελβετία εκπροσωπεί και ο πρόεδρος της Credit Suisse, Βάλτερ Κιέλκελτς.

ΓΙΟΖΕΦ ΑΚΕΡΜΑΝ - DEUTSCHE BANK

Καθάρισε με πρόστιμο

Η μεγαλύτερη γερμανική τράπεζα έχει επανειλημμένα βρεθεί στο μικροσκόπιο των Αρχών για αθέμιτες ή παράνομες πρακτικές αναλύσεων και χρηματιστηρίων της. Ωστόσο, αυτές που την έδειχναν σιμωσιότερο περιόδο είναι οι διευθύνων σύμβουλος της Γιόζεφ Ακερμαν. Λόγω της εμπλοκής του σε σκάνδαλο δωροδοκίας που αφορούσε με τον «γκάμμο» της γερμανικής τηλεοπτικοκοινωνικής εταιρείας Mannesmann και της Vodafone. Ως μέλη του εποπτικού συμβουλίου της πρώτης, ο Ακερμαν, και πέντε ακόμη άτομα είχαν κατηγορηθεί για οπισία σε βαθμό κακοουρήματος για την έγκριση 60 εκ. ευρώ που δόθηκαν ως επιπλέον αμοιβή κατά την αποχώρηση υψηλόβαθμων στελεχών. Για να κμπε στο αρχείο η υπόθεση, ο επικεφαλής της Deutsche Bank θα πληρώσει πρόστιμο 3,2 εκατ. ευρώ.

ΣΤΙΒΕΝ ΓΚΡΙΝ - HSBC

Χαμηλών τόνων

Αποτελώντας την εξέλιξη μίας μικρής τράπεζας που ίδρύσαν οι Βρετανοί στο Χονγκ Κονγκ στα μέσα του 19ου αιώνα για να χρηματοδοτούν τις εμπορικές συναλλαγές τους με τις ασιατικές χώρες, η HSBC έχει εξελιχθεί σε έναν παγκόσμιο κολοσσό με ενεργητικό 1,9 τρια. δολ.

Το γεγονός ότι δίνει μεγάλη έμφαση στη λιανική τραπεζική, από την οποία αντλεί μεγάλο μέρος των κερδών της, την έχει κρατήσει, μέχρι στιγμής τουλάχιστον, μακριά από το σκάνδαλο των αγορών. Χαμηλού προφίλ είναι και ο πρόεδρος της Στίβεν Γκριν.

Στίβεν Γκριν, ανήκει στην ηγετική ομάδα της HSBC από τις αρχές της δεκαετίας του '80.

P. ΦΕΛΝΤ - LEHMAN BROTHERS

Ο δαιμόνιος trader

Με ενεργητικό 500 δισεκατομμυρίων δολαρίων η Lehman Brothers κατέχει περίοπτη θέση στις διεθνείς αγορές μετοχών και ομολόγων. Ο επικεφαλής της, Ρίτσαρντ Φελντ, έχει τη φήμη ενός «δαιμόνιου trader» και καλού γνώστη των αγορών. Η Lehman συγκαταλέγεται στη λίστα των χρηματοπιστηριακών οίκων που εξαπάτησαν το επενδυτικό κοινό κατά την περίοδο 1999-2001 και για τον λόγο αυτό το 2003 πλήρωσε το ποσό των 80 εκατ. δολαρίων για να καταλήξει σε εξωδικαστικό συμβιβασμό με την Εσαγγελία της Νέας Υόρκης. Ο στόχος σύμφωνο με δημοσιεύματα η εταιρεία βρίσκεται και πάλι στο μικροσκόπιο των Αρχών που διεξάγουν έρευνες για ανορθόδοξες πρακτικές επενδυτικών τραπεζών στην αξία 4 τρια. δολ. αγορά ομολόγων των ΗΠΑ.

Με 55 εκατ. δολάρια αμείβεται επίσης ο επικεφαλής της Goldman Sachs.

Το πάθημα δεν φαίνεται να έγινε μάθημα για την εταιρεία του Ρίτσαρντ Φελντ.

ΤΖΕΙΜΣ ΝΤΙΜΟΝ - JP MORGAN

Με ελληνικές ρίζες

Η αμερικανική τράπεζα που έχει βρεθεί στο μάτι του κυκλώνα λόγω της εμπλοκής της στην υπόθεση των ομολόγων των Τουρκιών φαίνεται ότι είναι επηρεασμένη στα αποθήματα. Η JP Morgan βρέθηκε αναμεμειγμένη στο περισσότερο από τα λογιστικά σκάνδαλα που αποκλύφθηκαν σε ΗΠΑ και Ευρώπη την περίοδο 2001-02. Είχε κεντρικό ρόλο στο σκάνδαλο της Επτοη καθώς διατηρούσε μία offshore εταιρεία που, κατά κύριο λόγο, συνεργαζόταν με τον πάλαι ποτέ κρατικό ενεργητικό όμιλο και μέσο σύνθετων συναλλαγών, τον βοηθούσε να κρύβει τα υπέρσκα κέρδη του. Όσον αφορά τους επιπλέον δεσμούς του με την Ελλάδα, ο πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της JP Morgan, Τζέιμς Ντίμον, είναι εγγονός Έλληνα μετανάστη στις ΗΠΑ.

Εικόνα 10.5

► Το «μακαίρι στο κόκαλο» βάζει η εισαγγελική έρευνα μετά τις υποψίες ότι τα χρήματα «ξεπλύθηκαν» μέσω της Σοφοκλέους

► **Ιθύνων vous** ο προϊστάμενος Καταθέσεων και «σύνεργα» της απάτης λογαριασμοί καταθετών μέσω των οποίων διοχετεύθηκαν τα χρήματα

Στο σκαμνί 25 για την αρπαγή 30 εκατ. ευρώ από την Τράπεζα Αττικής

Ειδικός ανακριτής περνά από κόκκινο το «κόλλο γκρόσο» στο υποκατάστημα του Αιγάλεω

ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΚΟΚΚΑΛΗ

Ανεξέλεγκτες διαστάσεις λαμβάνει πλέον η υπεξαίρεση των υπεξαιρέτων περίπου 30 εκατ. ευρώ (€), δηλαδή 10,22 δισ. δρχ., από το υποκατάστημα της Τράπεζας Αττικής στο Αιγάλεω. Μόλις δύο μήνες μετά την αποκάλυψη της οπότες, αντιμέτωπα με τη Δικαιοσύνη βρίσκονται ήδη περισσότερα από 25 άτομα, που φέρονται να έχουν ανάμιξη στην υπεξαίρεση-μαμούθ, υπόθεση που αρχίζει να σκιάζει επικίνδυνα το οικονομικό και επιχειρηματικό τοπίο της χώρας...

Κάποιοι, μάλιστα, δεν διστάζουν να μιλήσουν για χρήματα που «ξεπλύθηκαν» μέσω της Σοφοκλέους, αλλά και για κεραυνοποίηση τιμών μετακών μέσω χρηματοπιστωτικών εταιρειών που ελέγχονται από την εισαγγελική έρευνα. Κι όλα αυτά τη στιγμή που η Τράπεζα Αττικής αποτελεί για την κυβέρνηση τον αμέσως επόμενο στόχο πόληψης, μετά τη μεταβίβαση του ηλεκτρονικού πακέτου της Εμπορικής Τρά-

πέως τους νέους κατηγορούμενους, οι τραπεζικοί λογαριασμοί των οποίων φαίνεται ότι χρησιμοποιήθηκαν ως... διαδοί εξέδου από την τράπεζα αρκετά μεγάλων κεφαλαίων. Η δικαιογραφία βρίσκεται ήδη στα χέρια ειδικού ανακριτή (λόγω του είδους των αδικομάτων και του ύψους

του ποσού που υπεξαιρέθηκε), ο οποίος μέσω από την ανάκριση που θα διενεργηθεί καλείται να απαντήσει σε δύο βασικά ερωτήματα: πώς είναι δυνατόν από μια τράπεζα με μεγάλη συμμετοχή του Δημοσίου στο μετοχικό κεφάλαιό της να κόνουν... φτερά περίπου 30 εκατ. ευρώ και ουδείς να

«παιρνει ειδηση», αλλά και το πού κατέληξε μεγάλο μέρος του ποσού που υπεξαιρέθηκε. Πιως, δηλαδή, ήταν ο τελικός προορισμός των χρημάτων, κάτι που δεν κατέστη δυνατόν να εξακριβωθεί πλήρως ούτε από την έρευνα που διεξάγει η ίδια η τράπεζα.

ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ «8 ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ Η ΖΗΜΙΑ»

Η Τράπεζα Αττικής σε ανακοίνωσή της αναφέρει ότι δεν θα υπερβεί τελικά το ποσό των 8 εκατ. ευρώ η ζημία που υπέστη. Κι αυτό παρά το γεγονός ότι διεκδικεί δικαστικά 22.300.000 ευρώ. Παράλληλα, διευκρινίζει ότι το γεγονός αυτό δεν θα δημιουργήσει πρόβλημα στην απρόσκοπτη λειτουργία της και σημειώνει ότι έχει ήδη κινηθεί δικαστικά για την πρόσωση των συμπεριφορών της

ΕΓΓΡΑΦΟ 2. Στις 28 Ιουλίου η τράπεζα επανήλθε και κατέθεσε νέα αίτηση ασφαλιστικών μέτρων εις βάρος των δύο ήδη εναγομένων, ζητώντας αυτή τη φορά να διαταχθεί συντηρητική κατάσχεση της περιουσίας τους μέχρι του ποσού των 3.300.000 ευρώ

ΕΓΓΡΑΦΟ 1. Με αίτηση ασφαλιστικών μέτρων που κατέθεσε αρχικά στις 10 Ιουλίου στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών, η Τράπεζα Αττικής ζήτησε τη συντηρητική κατάσχεση της περιουσίας των δύο εναγομένων, του Λάμπρου Μπλόντζου και του Ιωάννη Σούριου (που έχει αποβιώσει) μέχρι του ποσού των 19.000.000 ευρώ

ΠΩΣ ΑΝΟΗΚΕ ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ

Τα ασφαλιστικά μέτρα της τράπεζας και η «ακτινογραφία» της απάτης

«Πάγινος λογαρ»

Εικόνα 10.6

Επιχείρηση «καθαρά χέρια» στις τράπεζες της Ιταλίας

Στο προσκήνιο βρίσκεται το πιστωτικό σύστημα της χώρας, με τον κυβερνήτη της Κεντρικής Τράπεζας Αντόνιο Φάτζιο να βρίσκεται στο επίκεντρο του σκανδάλου

Ι. ΡΩΜΗ Κ. ΠΑΠΑΔΑΚΗ

Μια «αγγλικανική συμμορία», όπως τη χαρακτηρίζει το δικαστικό πόρισμα του Μιλάνου, η οποία εκτόξευσε άλλων έβραζε χέρι στους λογαριασμούς και στα περιουσιακά στοιχεία ατόμων και των αποβαντών της Ιταλικής Τράπεζας του Λόντιν, Βρι.

Με τη συνδρομή του κυβερνήτη της κεντρικής τράπεζας Αντόνιο Φάτζιο αξιοποιήθηκε πακέτο μετοχών με στόχο την εξαγορά μικρότερων τραπεζών-«φάντασμα» όπως η Λαϊκή Τράπεζα της Κρέμα, παρακαρούσε δάνεια χωρίς νομική και πιστωτική κάλυψη σε «φίλους» χρηματιστές, πολιτικούς και επιχειρηματίες, χειραγωγούσε την αγορά διοχετεύοντας καθοδηγούμενες πληροφορίες και παραβιάζοντας τους κανόνες του ηθικού ανταγωνισμού, ανακούλιζε παράνομα κεφάλαια με τη μέθοδο των καταθέσεων σε φορολογικούς παραδείσους, χρημίζε με παχυλές μίζες πολιτικούς εθνικής εμπέλας προκειμένου να «κλείνουν τα μάτια» για τις πιο φρονιμίδες επιχειρήσεις στο τραπεζικό και χρηματοπιστωτικό στερέωμα της χώρας.

Πρόκειται για ένα ευρύ δικτυο τραπεζιτών, χρηματιστών, επιχειρηματιών και πολιτικών, το οποίο διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στο νέο σκάνδαλο, το οποίο έξευσε από τη βδομάδα στο Μιλάνο και είχε ως αποτέλεσμα, προς το παρόν, τη σύλληψη του πρώην

Αντόνιο Φάτζιο

Τζιανμπέρο Φιοράνι

Τζιανμπέρο Φιοράνι, γνωστό από την υπόθεση της εξαγοράς της τράπεζας Banca Antonveneta. Την επομένη της σύλληψης του Φιοράνι, ο πρώην Πρόεδρος της Δημοκρατίας Φραντσέσκο Κοσίγκα δήλωσε ότι ο εισαγγελέας ζήτησε και τη σύλληψη του Φάτζιο, αίτημα το οποίο, όμως, δεν έγινε δεκτό από τον αρμόδιο δικαστή.

Καθαρά χέρια

Οι εισαγγελικές αρχές στο Μιλάνο μιλούν για την επάνοδο μιας νέας περιόδου ανάλογης με αυτήν που στις αρχές του '90 απηρέλυνε την Ιταλία και είναι γνωστή με την επωνυμία «καθαρά χέρια». Μόνον που αυτή τη φορά στο προσκήνιο βρίσκεται το πιστωτικό σύστημα της χώρας, με την συμμετοχή του κυβερνήτη της Κεντρικής Τράπεζας Αντόνιο Φάτζιο, για την υποστήριξη του οποίου μπήκε στη μάχη ακόμη και ο εφημερίδα του Βατσκανού με τον τίτλο «Κάτω τα χέρια από τον κυβερνήτη».

Όμως το κλίμα είναι αρνητικό για τον κεντρικό τραπεζίτη της Ιταλίας, Μόλις πρε,

Το νέο σκάνδαλο, είχε ως αποτέλεσμα, προς το παρόν, τη σύλληψη του πρώην προέδρου της τράπεζας Βρι, Τζιανμπέρο Φιοράνι

χώρας Τζούλιο Τρεμόντι, «άδειασε» τον κεντρικό τραπεζίτη δηλώνοντας ότι είτε θα κάνει ένα βήμα μπροστά, για να ξεπεραστεί η κρίση, είτε η κυβέρνηση θα κάνει το βήμα μόνη της. Τόνισε μάλιστα ότι η κυβέρνηση σχεδιάζει αλλαγές στο νόμο που ορίζει τον τρόπο εκλογής του κεντρικού τραπεζίτη της χώρας. Ο Φάτζιο βρίσκεται πλέον στο μάτι του κυκλωτών.

Το «αγαπημένο παιδί» του, όπως συνήθιζε να αυτοανακαλείται ο Φιοράνι, βρίσκεται από την Τετάρτη στις φυλακές του Μιλάνου, ενώ η αναρρίκπιή του στην καρδιά της Banca Antonveneta φαίνεται να είναι μόνον η κορυφή του παγόβουνου ενός σκανδάλου

ρά η ίδια η αξιοπιστία του τραπεζικού συστήματος της Ιταλίας σε διεθνές επίπεδο.

Στο δικαστικό πόρισμα τονίζεται ότι η τράπεζα του Φιοράνι «ήταν για χρόνια το επίκεντρο παράνομων χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων, με καταστροφικές επιπτώσεις στο σύνολο του τραπεζικού συστήματος και με την εμπλοκή ακόμη και ξένων τραπεζιτικών ιδρυμάτων». Λίγα εβδομάδες πριν από τη σύλληψη του Φιοράνι εκδόθηκε και ένα άλλο δικαστικό ένταλμα εις βάρος του σχετικά με τη χρεοκοπία της Cirio, στην οποία εμπλέκονται χρηματιστές και τραπεζίτες, όπως οι πρόεδροι της Capitalia και της Banca San Paolo, Τσέζαρε Τζιρόντζι και Ράνερ Ματζέρα.

Οι πονηροί...

Εκτός, όμως, από τον Φιοράνι στη φυλακή κατέληξε και ο προσωπικός του λογιστής Σιλβάνο Σπινέλι, ο οποίος θεωρείται ο διαχειριστής του παράνομου «πιστωροφυλακίου» μιας «παύδου» τράπεζας που λειτουργούσε για τους λίγους και τους εκλεκτούς της παρυφής της πρώην Λαϊκής Τράπεζας του Λόντιν και νυν Βρι. Μαζί με τον Σπινέλι στις φυλακές του Μιλάνου οδηγήθηκε και ο πρώην γενικός διευθυντής του τομέα χρηματοπιστωτικών υποθέσεων της τράπεζας, η οποία στο όνομα της εθνικότητας του πιστωτικού συστήματος επιδόσε με τις ευλογίες του Φάτζιο να ανακόψει τον δρόμο των Ολλανδών της Abn Amro προς την Αντο

Υπό την απειλή υποβάθμισης

Το κουβέρτιο σε σκανδάλου στον τραπεζικό κλάδο επιπλέει την εικόνα της χώρας παραμένει εγκλωβισμένη σε Συμψηφιστές. Η αξιοπιστία της δοκιμάζεται ακόμη ενώ το δημοτικό χρέος αυξάνεται με ανησυχητικούς ρυθμούς. Η Ιταλία αντιμετωπίζει την απειλή της υποβάθμισης της πιστοληπτικής ικανότητάς της. Η διαπίστωση αυτή παρουσιάστηκε στην βδομάδα από τη Standard & Poor's, η οποία, στην ανάλυσή της για την ιταλική οικονομία, υπογραμμίζει ότι η σταδιακή μείωση της αξιοπιστίας της ιταλικής οικονομίας προκύπτει από την ουσιαστική συναρροχή μιας πολιτικής διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων από την κυβέρνηση Μπέρλουσκόνι. Στην έκθεσή της η Standard & Poor's υποστηρίζει ότι η μακροπρόθεσμη αξιολόγηση για την ιταλική οικονομία δεν αποκαλύπτει την υποβάθμιση από το 2006, εάν δεν ληφθούν ριζικά και διαρθρωτικά μέτρα για τη μείωση του υπέρκομου δημόσιου χρέους.

α. Ο μεγαλοεπιχειρηματίας στον τομέα των κατασκευών Ινρίκο Καλιτάρνι, ο οποίος μαζί με τον πρώην οδοποιοτεχνίτη και νυν διοικητομνημειακό χρηματιστή Στέφανο Ρικουότι προώθησαν την εξαγορά της μεγαλύτερης ιταλικής εφημερίδας Corriere della Sera. Ιδιαίτερη αίσθηση προκαλούν οι δηλώσεις του ίδιου του Φιοράνι στον εισαγγελέα, σύμφωνα με τις οποίες στο παράνομο κύκλωμα συμμετείχε και η τρίτη σε ισχύ ασφαλιστική εταιρεία Unipol, η οποία ελέγχεται από την Ενωμένη Συνεταιριστική (Lega delle Cooperative).

Εικόνα 10.7

Τ. ΑΡΑΠΟΓΛΟΥ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΘΝΙΚΗΣ)
 «Η αύξηση των μεριδίων αγοράς στους επιμέρους τομείς της ευρύτερης λιανικής τραπεζικής (ιδιώτες και μικρομεσαίες επιχειρήσεις) δεν θα αποτελέσει το επίκεντρο του ανταγωνισμού».

Οι τράπεζες «φορτώνουν» την κρίση στους δανειολήπτες

Κόβουν τα δάνεια, αυξάνουν τα επιτόκια και τα περιθώρια κέρδους

→ ΡΕΠΟΡΤΑΖ: Δ.Σ. ΚΑΝΕΛΛΗΣ
 dkanelis@pegasus.gr

Με αύξηση των επιτοκίων και με κλείσιμο της «κάνουλας» των δανείων διεμβολίζεται το... μεγαλόπνοο σχέδιο της κυβέρνησης για να τονώσει τη ρευστότητα των τραπεζών και κατ'επέκταση τις δανειοδοτήσεις νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Την ώρα που ο υπουργός Οικονομίας Γ. Αλογοσκούφης ανακοίνωσε ενισχύσεις των τραπεζών με «ενέσεις» 28 δις. ευρώ, τα πιστωτικά ιδρύματα ανεβάζουν και άλλο τα επιτόκια, ενώ προχωρούν και σε κόψιμο των δανείων.

Είναι χαρακτηριστικό ότι μέσα σε 15 ημέρες τα επιτόκια χορηγήσεων αυξήθηκαν κατά μέσο όρο από 0,25 έως 0,60 της μονάδας στα στεγαστικά και από 1,20 έως 1,45 στην καταναλωτική πίστη, ενώ υπάρχουν πιστωτικά ιδρύματα, και μάλιστα από τα μεγαλύτερα, που ανέβασαν τα στεγαστικά επιτόκια πάνω από 1 μονάδα.

→ **Θολό τοπίο** Οι αποφάσεις αυτές των τραπεζών έρχονται σε αντίθεση με την εικόνα στην αγορά, αφού η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα έχει μειώσει το επιτόκιο κατά μισή μονάδα, ενώ και το διατραπεζικό επιτόκιο έχει αρχίσει να μειώνεται. Είναι χαρακτηριστικό ότι το euribor 3 μηνών που αποτελεί τη βάση του δανεισμού για τα περισσότερα τραπεζικά προϊόντα έπεσε τις τελευταίες ημέρες 5,09%, σε σχέση με το 5,39% που ήταν το υψηλότερο σημείο που είχε φτάσει. Οι τράπεζες όμως, α-

Ενώ το Euribor πέφτει, τα επιτόκια ανεβαίνουν

ΣΤΕΓΑΣΤΙΚΑ ΔΑΝΕΙΑ		Κυμαινόμενο επιτόκιο	Σταθερό για 1 έτος	Σταθερό για 3 έτη	Σταθερό για 5 έτη	Σταθερό για 10 έτη
Επιτόκιο 3/10	Euribor 3 μηνών + περιθώριο 1,60	3,25 - 6,25	4,15 - 6,30	4,70 - 6,50	5 - 6,40	
Επιτόκιο 16/10	Euribor 3 μηνών + περιθώριο 1,90	3,25 - 6,50	4,15 - 6,60	4,70 - 7,10	5,10 - 6,80	
ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ	Επιτόκιο 3/10	Σταθερό επιτόκιο 9,25 - 14,60	Επιτόκιο 16/10 10,95 - 16,15			
ΑΝΟΙΧΤΑ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΑ	Επιτόκιο 3/10	Κυμαινόμενο επιτόκιο 8,90 - 14,45	Επιτόκιο 16/10 12,75 - 15,70			
ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΡΤΕΣ	Επιτόκιο 3/10	Κυμαινόμενο επιτόκιο 14,75 - 17,75	Επιτόκιο 16/10 14,75 - 18,95			

Μέσα σε 2 εβδομάδες οι τράπεζες

Αύξησαν το περιθώριο κέρδους στα κυμαινόμενα στεγαστικά κατά μέσο όρο 0,30

Αύξησαν 0,25 στο σταθερού επιτοκίου 1 έτους	Αύξησαν 1,45 στα καταναλωτικά δάνεια
Αύξησαν 0,30 στο σταθερού επιτοκίου 3 ετών	Αύξησαν 1,25 στα ανοιχτά καταναλωτικά
Αύξησαν 0,60 στο σταθερού επιτοκίου 5 ετών	Αύξησαν 1,20 στις πιστωτικές κάρτες
Αύξησαν 0,40 στο σταθερού επιτοκίου 10 ετών	

ντί να περάσουν τη μείωση στους δανειολήπτες, σπεύδουν να μεταφέρουν το βάρος της κρίσης σ' αυτούς αυξάνοντας τα περιθώρια κέρδους τους κατά 0,30, όση και η μείωση του euribor. Αποτέλεσμα αυτής της κατάστασης, που ερμηνεύεται ως α-

πόρριψη των κυβερνητικών προτάσεων, είναι το υψηλό κόστος χρήματος για όσους τελικά καταφέρνουν να δανειστούν είτε για την αγορά κατοικίας και την κάλυψη καταναλωτικών αναγκών είτε για τη χρηματοδότηση μικρών και μεγάλων επιχειρήσεων. Ηδη, με διά-

φορες δικαιολογίες, οι μηχανικοί των τραπεζών περικόπουν έως και 20% το ποσό που έχουν ζητήσει δανειολήπτες για την αγορά ή ανέγερση κατοικίας, ενώ σ' αλληλοεπηρεάζονται τις αιτήσεις προσωπικών και καταναλωτικών δανείων.

Εικόνα 10.8

Η ΛΙΣΤΑ
ΜΕ ΤΟΥΣ ΠΙΟ
ΧΡΥΣΟΠΛΗΡΩ
-ΜΕΝΟΥΣ MANAGERS
ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

Πιεζό
Χωρίς γκ
εμφάνη
Δημήτρη
Αβραμίδ
πέρσι
με-

ΠΟΣΑ ΠΗΡΑΝ ΤΑ GOLDEN BOYS ΣΕ ΜΙΣΘΟΥΣ ΚΑΙ STOCK OPTIONS

ΟΝΟΜΑ	ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΣ ΟΜΙΛΟΣ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΤΑΚΤΙΚΕΣ ΑΠΟΔΟΣΕΣ (ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΑΠΟΣΕΣ (ΣΕ ΕΥΡΩ)	ΣΥΝΟΛΙΚΑ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ (ΣΕ ΕΥΡΩ)	STOCK OPTIONS
ΙΩΑΝΝΗΣ ΠΕΧΛΙΒΑΝΙΔΗΣ	ΕΘΝΙΚΗ	Αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος	212 630	375 000	587 630	37 500 μετοχές
ΑΝΘΙΜΟΣ ΘΩΜΟΠΟΥΛΟΣ		Γενικός διευθυντής	251 365	220 000	471 365	62 500 μετοχές
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΤΟΥΡΚΟΛΙΑΣ		Γενικός διευθυντής	223 733	175 000	398 733	45 500 μετοχές
ΑΓΗΣ ΔΕΣΠΟΥΛΟΣ		Γενικός διευθυντής	158 805	120 000	278 805	26 400 μετοχές
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΤΣΗΣ (ΠΡΟΣΔΙΩΨΗ 1/10/2005)		Γενικός διευθυντής	36 402	-	36 492	47 000 μετοχές
ΜΑΡΙΝΟΣ ΠΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ	ALPHA BANK	Εντεταλμένος Σύμβουλος	500 000	έως 100% ετησίων αποδοκών	έως 1.000.000	201.000 μετοχές
ΣΠΥΡΟΣ ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ		Εντεταλμένος Σύμβουλος	500 000	έως 100% ετησίων αποδοκών	έως 1.000.000	103.000 μετοχές
ΑΡΤΕΜΗΣ ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ		Εντεταλμένος Σύμβουλος	500 000	έως 100% ετησίων αποδοκών	έως 1.000.000	255.000 μετοχές
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΑΡΑΜΟΥΖΗΣ	EFG EURO BANK	Αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος	136 611	648 000	784 611	161.600 μετοχές
ΒΥΡΩΝ ΜΠΑΛΛΗΣ		Αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος	135 514	648 000	783 514	161.600 μετοχές
ΦΟΚΙΩΝ ΚΑΡΑΒΙΔΑΣ		Γενικός διευθυντής	124 468	145 700	270 178	35.000 μετοχές
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ	ΠΕΙΡΑΙΩΣ	Αντιπρόεδρος ΔΣ & Διευθ. Σύμβουλος	1 390 000	-	1 390 000	77.000 μετοχές
ΣΤΑΥΡΟΣ ΔΕΚΚΑΚΟΣ		Αναπληρωτής διευθύνων σύμβουλος	292 000	-	292 000	-
ΑΝΤΩΝΗΣ ΚΑΜΙΝΑΡΗΣ	TAX. ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΟ	Α' αντιπρόεδρος	155 507	-	155 507	-
ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΤΡΕΤΣΙΣ		Β' αντιπρόεδρος	141 952	-	141 952	-
ΤΡΥΦΩΝ ΚΟΛΛΙΝΤΖΑΣ	ΑΤΤΙΚΑ BANK	Πρόεδρος & Διευθύνων σύμβουλος	125 610	-	125 610	-
ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΛΑΜΠΑΚΗΣ		Γενικός διευθυντής (CFO)	53 471	2 465	55 936	-
ΠΑΝΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ		Γενικός διευθυντής (CDO)	52 216	-	52 216	-
PATRICK COUSTE	GENIKI BANK	Διευθύνων σύμβουλος	127 108	-	127 108	-
CHRISTIAN BOYET		Επικεφαλής διαχείρισης Κινδύνων	155 355	-	155 355	-
ΜΙΧΑΗΛ ΠΑΠΠΑΡΗΣ	ASPS BANK	Γενικός Διευθυντής	216 295	-	216 295	35.912 μετοχές
ΠΙΟΡΓΟΣ ΔΙΑΓΑΝΤΗΣ		Γενικός Διευθυντής	181 468	24 240	205 708	29.625 μετοχές
ΑΝΔΡΕΑΣ ΒΕΝΙΣΠΟΥΛΟΣ	MARFIN	Αντιπρόεδρος	270 000	-	270 000	225.000 μετοχές
ΠΙΟΡΓΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ		Εκτελεστικό μέλος	140 624	-	140 624	-

Πηγή: Διμηνιαία στοιχεία τραπεζών
Οι ετήσιες αποδοχές αφορούν το 2006 ενώ τα stock options αφορούν την περίοδο 2007-2008

Εικόνα 10.9

10.2 Οι κοινωνικές παροχές των τραπεζών ως απάντηση στην διεθνή οικονομική κρίση

Οι τράπεζες αναγκάστηκαν να λάβουν μια δέσμη μέτρων για την τόνωση των ασθενέστερων κοινωνικών ομάδων και μικρομεσαίων επιχειρήσεων, οι οποίες και δέχονται το μεγαλύτερο πλήγμα από την έλλειψη ρευστότητας και χρηματοδότησης (Πηγή: Εφημερίδα Πρώτο Θέμα 16-11-2008).

Η Εθνική ανακοίνωση ότι προχωρεί σε αναστολή για διάστημα έξι μηνών των ενεργειών πλειστηριασμού ή κατάσχεσης που αφορούν σε απαίτησή της από στεγαστικό δάνειο πρώτης κατοικίας, αρχικού ύψους κεφαλαίου μέχρι 300.000 ευρώ. Επίσης αναστέλλει για δώδεκα μήνες τις καταβολές δόσεων στεγαστικών δανείων για ανέργους δικαιούχους επιδόματος του ΟΑΕΔ οι οποίοι θα υπαχθούν στη ρύθμιση αυτή μέχρι τις 31-12-2009.

Η Εθνική Τράπεζα παράλληλα με τη συμμετοχή της στη νέα δράση του Υπουργείου Ανάπτυξης, μέσω του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρή και Πολύ Μικρών Επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΕ), για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων

ενεργοποιεί πρόγραμμα ύψους 100 εκ. ευρώ για τη δανειοδότηση νέων επιχειρήσεων (με λειτουργία τουλάχιστον έξι μηνών), καλύπτοντας με αυτό τον τρόπο έναν τομέα που δεν εμπίπτει στη δράση του ΤΕΜΠΕ. Επίσης δεσμεύεται πως θα εξαντλήσει τα περιθώρια που έχει για τη διευκόλυνση των ΜΜΕ στην αντιμετώπιση των δανειακών τους υποχρεώσεων και παράλληλα θα αναλάβει πρωτοβουλία για συνεργασία με Επαγγελματικά Επιμελητήρια, προκειμένου να γίνει άμεση καταγραφή των ζητημάτων που αφορούν σε επαγγελματικούς κλάδους και να συντονιστούν οι κατάλληλες ενέργειες.

Η Τράπεζα Πειραιώς ανακοίνωσε δύο μέρες μετά την Εθνική ακόμη πιο προωθημένα μέτρα συνδυάζοντάς τα με τη μείωση των επιτοκίων σε συγκεκριμένες κατηγορίες δανείων. Για τα στεγαστικά δάνεια πρώτης κατοικίας η τράπεζα παρέχει τη δυνατότητα σε όσους πελάτες της το ζητήσουν να μειωθεί η δόση του δανείου της στο μισό για όλο το 2009. Επίσης μειώνει το Βασικό Επιτόκιο Χορηγήσεων (ΒΕΧ) για επαγγελματίες και μικρές επιχειρήσεις κατά 0,5% και το επιτόκιο των πιστωτικών καρτών έως και 1% το οποίο διαμορφώνεται από 14,75% έως 15,75% ανάλογα με τον τύπο της κάρτας. «Παγώνει» ακόμα μέχρι το τέλος του 2009 τις δόσεις των στεγαστικών και καταναλωτικών δανείων - για κεφάλαιο και τόκους - για τους ανέργους δικαιούχους του ΟΑΕΔ. Παράλληλα ανακοίνωσε ότι θα απέχει για ένα χρόνο από κάθε πρωτοβουλία πλειστηριασμού ή κατάσχεσης ακινήτου που αφορά στεγαστικό πρώτης κατοικίας μέχρι του ποσού των 300.000 ευρώ.

Η Τράπεζα Πειραιώς, επίσης, σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων θα χορηγήσει αμέσως 50 εκ. ευρώ για τη χρηματοδότηση επενδύσεων των ελληνικών μικρομεσαίων επιχειρήσεων στους τομείς του τουρισμού, της βιομηχανίας, του εμπορίου και των μικρών έργων υποδομής. Το συνολικό ποσό που θα χορηγηθεί σταδιακά στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις θα ανέλθει στα 150 εκ. ευρώ. Επίσης ανακοίνωσε τη συμμετοχή της στο πρόγραμμα δράσης του υπουργείου Ανάπτυξης για την ενίσχυση της ρευστότητας των μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων (ΤΕΜΠΕ) με την προώθηση των εγγυημένων και επιδοτούμενων δανείων του προγράμματος.

Η Aspis Bank συμμετέχει στο πρόγραμμα του Ταμείου Εγγυοδοσίας Μικρών και πολύ Μικρών Επιχειρήσεων για την ενίσχυση της ρευστότητας.

Η Τράπεζα Αττικής:

- αναστέλλει κάθε ενέργεια κατάσχεσης και πλειστηριασμού για έξι μήνες για δάνειο α' κατοικίας μέχρι του ποσού των 300.000 ευρώ

- μειώνει στο μισό τη δόση για στεγαστικά δάνεια α' κατοικίας μέχρι 200.000 κατά 50% μέχρι το τέλος του 2009 έπειτα από έγγραφη αίτηση του δανειολήπτη
- τέλος επιστρέφει τόκους κατά 2% σε κατόχους ενήμερων καρτών με συγκεκριμένο όριο κάρτας έως 1500 ευρώ (ισχύει από 12-12-08 έως 12-12-09)

Η Τράπεζα Αττικής επιπλέον προωθεί τη συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για χρηματοδότηση μικρομεσαίων επιχειρήσεων με ευνοϊκούς όρους και συμμετέχει στο πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητας αυτών μέσω των επιδοτούμενων και εγγυημένων προγραμμάτων του ΤΕΜΠΕ.

Η ΑΤΕ Bank προχώρησε σε μειώσεις των επιτοκίων για τους αγρότες, ενώ έχει κρατήσει αμετάβλητα τα επιτόκια των αγροτών τα τέσσερα τελευταία χρόνια διαμορφώνοντας όπως ανακοίνωσε το κόστος χρηματοδότησης προς τον αγροτικό τομέα σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα. Οι κατά κύριο επάγγελμα αγρότες απολαμβάνουν ήδη το 50% των επιτοκίων σε σχέση με το 2004 και οι συνεταιριστικές οργανώσεις μειώσεις που φτάνουν τις 4,5 ποσοστιαίες μονάδες. Για την άμεση διευκόλυνση των αγροτών η τράπεζα παρέτεινε όλες τις λήξεις των κεφαλαίων κίνησης προς τους κατά κύριο επάγγελμα αγρότες πέραν της 31ης Δεκεμβρίου 2008. Παράλληλα διευκολύνει περαιτέρω τους αγρότες τόσο στην εξασφάλιση δανείων με χαμηλά επιτόκια όσο και στην αποπληρωμή τους. Αποτελεί πάγια τακτική της όταν μια αγροτική εκμετάλλευση υποστεί ζημιές από έκτακτα γεγονότα και υπάρχει αδυναμία πληρωμής, ο οφειλέτης της όχι μόνο να μην καθίσταται ληξιπρόθεσμος αλλά και να απαλείφονται οι τόκοι ποινής. Επιπλέον παρέχεται η δυνατότητα επαναδανειοδότησης της επιχείρησης για τη συνέχιση της παραγωγικής της δραστηριότητας.

Η Eurobank συνεχίζει να χορηγεί αφειδώς νέα δάνεια. Η τράπεζα του ομίλου Λάτση ακόμη ανακοίνωσε ότι διατηρεί τα επιτόκια των καταθέσεων αμετάβλητα παρά τη μείωση των επιτοκίων των δανείων που προσαρμόζονται αυτόματα στις αντίστοιχες μειώσεις των επιτοκίων αναφοράς ΕΚΤ και euribor/libor. Σε ότι αφορά τα δάνεια αναστέλλει κάθε ενέργεια πλειστηριασμού ή κατάσχεσης ακινήτου που αφορά σε στεγαστικό α' κατοικίας μέχρι του ποσού των 300.000 ευρώ για περίοδο έξι μηνών. Επίσης αναστέλλει τις δόσεις στεγαστικών δανείων - για κεφάλαιο και τόκους - για τους ανέργους δικαιούχους τους επιδόματος του ΟΑΕΔ μέχρι το τέλος του 2009 και μειώνει τα επιτόκια των πιστωτικών καρτών έως και 1% και των καταναλωτικών

δανείων έως και 5% ανάλογα με τον τύπο των προϊόντων με ισχύ από 17-11-2008. Ακόμη από την αρχή της οικονομικής κρίσης η τράπεζα ακολουθεί μια ευέλικτη πολιτική αναδιάρθρωσης των δόσεων των δανείων και διευκόλυνσης των δανειοληπτών οι οποίοι ανήκουν στις οικονομικά ασθενέστερες ομάδες και αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας.

Επιπλέον θα διαθέσει 200 εκ. ευρώ σε νέες εκταμιεύσεις το τελευταίο τρίμηνο του 2008. Χορηγεί επιπλέον 30 εκ. ευρώ σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων για τον εκσυγχρονισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και συμμετέχει στο πρόγραμμα ενίσχυσης της ρευστότητάς τους μέσω των προγραμμάτων του ΤΕΜΠΕ.

ΕΝΟΤΗΤΑ 11

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΙΕΘΝΗ ΚΡΙΣΗ

Στις εικόνες 11.1 και 11.2 παρατηρούμε μερικές από τις συνέπειες της διεθνούς κρίσης η οποία έχει επίπτωση σε κάθε τομέα.

Σε πι αισιόδοξες οπτικές αντίθετα κινείται το άρθρο του κόσμου του επενδυτή με προτάσεις για έξοδο από την κρίση (εικόνα 11.3).

Η συνήθης πρακτική για αντιμετώπιση της κρίσης είναι περικοπές και μείωση των λειτουργικών εξόδων ή συμπίεσεις στο κόστος των υπηρεσιών. Το ευοίωνα είναι ότι πέρα της κρατικής ένεσης των 28 δις ευρώ οι τράπεζες αντιμετώπισαν την κρίση με στήριξη από τα Ίδια Κεφάλαιά τους και άλλες πηγές άντλησης χρηματοοικονομικών κεφαλαίων όπως οι τοπικές καταθέσεις των διεθνών κεφαλαίων. Οι τράπεζες φυσικά θα συνεχίσουν την κερδοφορία τους αλλά όχι με τους τρελούς ρυθμούς των παρελθόντων ετών. Όπως είδαμε στην Εικόνα ..... οι εκτιμήσεις της ΕΤΕ και της Alpha Bank είναι ότι τα καθαρά κέρδη αναμένονται από 15% έως 25%.

Η έξοδος από την κρίση απαιτεί πρωτοτυπία και στροφή στην ποιότητα και την πιο αποδοτική αξιοποίηση των μεταβλητών που έχει στη διάθεσή της η κάθε τράπεζα. Απαιτεί συνεχής βελτίωση, προσφορά νέων υπηρεσιών προσαρμοσμένων στις νέες συνθήκες και στη μείωση του κόστους με τη βοήθεια της τεχνολογίας και των αυτοματισμών.

Τέλος τα σενάρια για τον ελληνικό τραπεζικό τομέα προβλέπουν δύο ή τρεις μεγάλους ομίλους που θα επικρατήσουν στην εγχώρια αγορά ή μια υπερτράπεζα για τα ελληνικά δεδομένα που θα προκύψει από τη συγχώνευση δύο μεγάλων τραπεζών όπως η Alpha Bank με την ΕΤΕ δεδομένου ότι οι προβλέψεις των κυρίων Αράπογλου και Κωστόπουλου είναι ότι η αγορά χωράει 2 1/2 τράπεζες.

Στην έκθεση της Citigroup γίνεται ειδική αναφορά σε συνολικά 17 τράπεζες που είναι εκτεθειμένες στις αγορές της Απ. Ευρώπης, μεταξύ των οποίων η Raiffeisen Bank. ΦΡΑΝΚ ΜΑΥΡΟ ΔΑΪΛΑ

«Ρουκέτα» Citigroup για την Απ. Ευρώπη

ΒΛΕΠΕΙ ΖΗΜΙΕΣ 60 ΔΙΣ. ΕΥΡΩ ΓΙΑ ΟΣΕΣ ΞΕΝΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΑΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ

Τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θα υπερβούν τα 500 δισ. ευρώ. Στα χαμηλά 6 ετών τα ευρωπαϊκά χρηματιστήρια, στο 1998 επέστρεψε η Γουόλ Στρίτ. Της Ρόνης Χάικου

Μετά τη Μασάχους, η οποία απείλησε να υποβαθμίσει τις τράπεζες που έχουν παρουσία στην Ανατολική Ευρώπη, «κρίση κάρτα» έβγαλε και η Citigroup. Σε έκθεσή του ο αμερικανικός όμιλος εκτιμά ότι 17 ευρωπαϊκές τράπεζες, μεταξύ των οποίων και ελληνικές, θα καταγράψουν ζημιές πάνω από 60 δισ. ευρώ από τις θυγατρικές τους στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη, ενώ στο χαρτοφυλάκιό τους τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια θα υπερβούν τα 500 δισ. ευρώ.

Η έκθεση της Citi κατακρίνει τις μετοχές των τραπεζών, αλλά και το ελληνικό χρηματιστήριο που έλασε στις 1.528,99 μονάδες με απώλειες 3,26%. Η μεταγή της Εθνικής υποχώρησε κατά 7,77% στο 9,84 ευρώ, τιμή που είχε τον Απρίλιο του 2003. Μεγάλη ήταν η πτώση για την Πειραιώς κατά 4,17%, η Eurobank υποχώρησε κατά 5,02% και η Alpha κατά 6,97%. Σε αρνητικό ρεκόρ εξεστία έκλεισαν οι περισσότερες ευρωπαϊκές αγορές, σε χαμηλά ενδεκαετίας βρέθηκε και ο Dow Jones.

Εκτεθειμένες στις αγορές της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, όπως αναφέρει η έκθεση, είναι οι ξένες τράπεζες Raiffeisen, Erste, Commerzbank, Swedbank, Unicredit και οι Εθνική, Alpha Bank και Eurobank. Ο αμερικανικός οίκος

ζημιές μετά φόρων 4,1 δισ. ευρώ για την Εθνική (επί χαρτοφυλακίου 25,2 δισ. ευρώ στη Ν.Α. Ευρώπη), 3 δισ. ευρώ για τη Eurobank (επί συνόλου 18,6 δισ. ευρώ), 2,1 δισ. ευρώ για την Alpha Bank (στα 13,3 δισ. ευρώ το συνολικό χαρτοφυλάκιο χορηγήσεων

Κατά τη διάρκεια των κρίσεων, τα δάνεια που περνούν στο «κόκκινο» στις αναδυόμενες αγορές αυξάνονται στο 35% του συνόλου των χορηγήσεων

σημειώνει ότι κατά τη διάρκεια των οικονομικών κρίσεων τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια στις αναδυόμενες αγορές αυξάνονται στο 35% του συνόλου των χορηγήσεων και οι πιστωτικές ζημιές των ομίλων που δραστηριοποιούνται σε αυτές διπλασιάζονται στο 15%-20% του συνόλου. Εάν επαναληφθεί αυτό το σενάριο, τότε οι θυγατρικές των ελληνικών τραπεζών στα Βαλκάνια θα καταγράψουν ζημιές άνω των 10 δισ. ευρώ. Ειδικότερα, η Citi προβλέπει

ων στην Κεντρική και Ανατολική Ευρώπη) και 1,59 δισ. ευρώ για την Πειραιώς (επί συνόλου 9,7 δισ. ευρώ). Εν τω μεταξύ, καθαρά κέρδη ύψους 15,1 εκατ. ευρώ ανακάλυψε η Millennium Bank για τη χρήση του 2008. Ο συνολικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας διμορφώθηκε σε 9,7% στο τέλος του 2008, με δείκτη βασικών ιδίων κεφαλαίων (Tier 1) 8%. Τα βασικά ίδια κεφάλαια αυξήθηκαν κατά 65 εκατ. ευρώ τον Ιανουάριο του 2009.

«Πάγωσαν» τα δάνεια στην Ευρώπη

Ο Τρισέ διαπιστώνει μείωση στην προσφορά χρημάτων, ενώ ο Αλμοούνια δεν αποκλείει διάσωση και χωρών εκτός ευρωζώνης. Βρυξέλλες, του ανταποκριτή μας Νίκου Μπέλλου

Καμπάνια για το σύνολο του χρηματοπιστωτικού τομέα της ευρωζώνης χτύπησε χθες ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, κ. Ζαν-Κλωντ Τρισέ, ο οποίος, παρά τα μέτρα των κυβερνήσεων, διαπιστώνει καθυστερημένη μείωση των δανειακών ροών και κίνδυνο εξασθένησης ολόκληρου του συστήματος. Σύμφωνα με τον κ. Τρισέ, οι δανειακές ροές παρέμειναν θετικές καθ' όλη τη διάρκεια της κρίσης, εδώ και περίπου 18 μήνες. Ομως, τις τελευταίες βδομάδες παρατηρείται μια μείωση των ροών, η οποία οφείλεται μόνο εν μέρει στην υποχώρηση της ζήτησης.

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία της ΕΚΤ, η αρνητική αυτή εξέλιξη οφείλεται και στη μείωση της προσφοράς εξαιτίας της περιοριστικής πολιτικής που ακολουθούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία επιδιώκουν τη μείωση της έκθεσής τους σε δάνεια. Κι αυτό παρά το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις δανειοδοτήσαν τις τράπεζες, με την προϋπόθεση ότι οι τελευταίες θα στηρίξουν την πραγματική οικονομία. Εάν η τάση συνεχιστεί, τότε θα βρεθούμε ενώπιον μιας εξασθένησης και αμφισβήτησης ολόκληρου του συστήματος, προειδοποίησε ο κ. Τρισέ.

Ο κ. Τρισέ θεωρεί ότι η σημερινή κρίση κάνει επταετή την ανάγκη προώθησης ρυθμίσεων σχετικά με τον τρόπο που λειτουργούν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα κερδοσκοπικά επενδυτικά κεφάλαια, οι διεθνείς οίκοι αξιολόγησης, αλλά και η αγορά παραγόντων. Στο πλαίσιο αυτό ζητάει και την αύξηση των αρμοδιοτήτων της ΕΚΤ για τον αποτελεσματικό έλεγχο του ευρωπαϊκών

τραπέζων. Και ο επίτροπος Οικονομικών Υποθέσεων Χοσέ Γκιλιέρμο Μιλάντος σε οικονομικό συνέδριο στη Μαδρίτη, ανέφερε ότι χώρες όπως η Ουγγαρία και η Λετονία έχουν λάβει βοήθεια από την Ε.Ε., ενώ δεν απέκλεισε να χρεωστούσαν πρόγραμμα στήριξης και άλλες χώρες, οι οποίες ωστόσο δεν ανήκουν στην ευρωζώνη.

Αξίζει να σημειωθεί ότι τα επίδομα για τα δεκαετή ομόλογα υποχώρησαν χθες στη διαπραγματευτική αγορά, μετά την πρόθεση της Ε.Ε. να διευκολύνει το δανεισμό των αδύναμων χωρών της ευρωζώνης. Το spread, δηλαδή

Οι κυβερνήσεις δανειοδοτήσαν τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους, με την προϋπόθεση αυτοί να στηρίξουν την πραγματική οικονομία

η διαφορά επιτοκίων μεταξύ ελληνικών και γερμανικών ομολόγων, περιόρισθη στις 230 μονάδες, όταν την προηγούμενη εβδομάδα είχε φθάσει τις 300.

Εξάλλου, με δηλώσεις της η επίτροπος για την Περιφερειακή Πολιτική Ντανιέλα Χάιμπερ, η οποία αύριο θα επισκεφθεί την Αθήνα, τόνισε ότι η Κομισιόν, αναγνωρίζοντας τη στενότητα πολλών χωρών-μελών, είναι διατεθειμένη να φέτος και του χρόνου να αυξήσει το ποσοστό της κοινοτικής συμμετοχής στα συγχρηματοδοτούμενα έργα με αντιστοίχη μείωση της εθνικής συμμετοχής.

Ο πρόεδρος της ΕΚΤ ανησυχεί για τη μείωση της ρευστότητας στην ευρωπαϊκή αγορά. ΡΕΥΤΗΡΣ/ΒΕΝΟΤ ΤΕΣΣΙΕΡ

Εικόνα 11.1

Ράλι στην Ευρώπη εν ονόματι της Citigroup

**ΚΕΡΔΗ 10% ΣΕ ΛΟΝΔΙΝΟ,
ΦΡΑΝΚΦΟΥΡΤΗ, ΠΑΡΙΣΙ ΜΕΤΑ ΤΗ
ΔΙΑΣΩΣΗ ΤΟΥ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΥ ΚΟΛΟΣΣΟΥ**

**Κρατική εγγύηση για προϊόντα αξίας
306 δισ. δολ. και ένεση 20 δισ. δολ.
Μπους: Θα σώσουμε και άλλες επιχειρήσεις**

Της ΕΛΕΝΗΣ ΚΟΜΙΝΗ
Η Citigroup αποδείχθηκε πολύ μεγάλη για να καταρρεύσει. Λίγο πριν φθάσει σε οριστικό αδιέξοδο, η αμερικανική κυβέρνηση έδωσε το φιλά της ζωής στον τραπεζικό κολοσσό, η κεφαλαιοποίηση του οποίου είχε καταρρεύσει στα 20 δισ. ευρώ.

Η σωτηρία της Citigroup έγινε αποδεκτή με ενθουσιασμό στις διεθνείς αγορές, οδηγώντας τους βασικούς χρηματιστηριακούς δείκτες της Ευρώπης (Λονδίνο, Φρανκφούρτη και Παρίσι) σε πρωτοφανή κέρδη άνω του 10%, ενώ ο τίτλος της τράπεζας εκτινάχθηκε στη Γουόλ Στριτ κατά 64%. Το ράλι στις αγορές αντανακλά τις θετικές προοπτικές των επενδυτών όχι μόνο για τη διάσωση της Citigroup, αλλά και για άλλες επιχειρήσεις, που είναι ζωτικής σημασίας για την αμερικανική οικονομία, όπως επισήμανε σε έκτακτο διάγγελμα του για την οικονομία ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζορτζ Μπους.

Ο Γενικός Δείκτης σημείωσε συγκρατημένη άνοδο 2,10%, παρά τα σημαντικά κέρδη της Εθνικής Τράπεζας

Σε ό,τι αφορά τη Citigroup, η αμερικανική κυβέρνηση σε συνεργασία με την Ομοσπονδιακή Τράπεζα (Fed) συμφώνησαν να δώσουν την εγγύηση τους για δάνεια, καταθέ-

σεις και τοξικά χρεόγραφα συνολικής αξίας 306 δισ. δολαρίων, ποσό δηλαδή που ισοδυναμεί με το ετήσιο ΑΕΠ της Ελλάδας.

Παράλληλα, θα ενασχολούν τον πρώην κολοσσό (που ακόμη κινδυνεύει) με κεφάλαια ύψους 20 δισ. δολαρίων (15,6 δισ. ευρώ). Η ένεση ρευστότητας της αμερικανικής τράπεζας θα ενταχθεί στο πακέτο Πόλσον, των 700 δισ. δολαρίων. Έτσι, η Citigroup θα υποχρεωθεί να εκδώσει προνομιούχες μετοχές με μερισματική απόδοση 8%, οι οποίες θα περάσουν στο υπουργείο Οικονομικών και τις αρμόδιες αρχές.

Οι προνομιούχες μετοχές που θα έχει η κυβέρνηση στην κατοχή της εγγυώνται για την αγορά 254 εκατ. κοινές μετοχές της Citigroup, στα 10,61 δολάρια ανά μετοχή.

Οι επενδυτές τίτλων της Citigroup στο Χρηματιστήριο Φρανκφούρτης έδειξαν την ανακούφιση τους, καθώς η μετοχή έκανε άλμα έως και 35%, στα 5,11 δολάρια. Αλλά και στη Νέα Υόρκη η μετοχή πραγματοποιούσε ράλι, καθώς ενισχύονταν κατά 64,9% στα 6,2 δολάρια η μετοχή, από 3,02 δολάρια που είχε φτάσει σε ιστορικό χαμηλό την Παρασκευή.

Την προηγούμενη εβδομάδα είχε χάσει το 60% της χρηματιστηριακής της αξίας και από την αρχή του έτους το 87,5%. Γι' αυτό και κρίθηκε αναγκαία η κρατική παρέμβαση.

Ο Γενικός Δείκτης πάντως δεν ακολούθησε το εκρηκτικό κλίμα των υπολοίπων ευρωπαϊκών χρηματιστηρίων. Σημείωσε συγκρατημένη άνοδο της τάξης του 2,10% και διαμορφώθηκε στις 1.865 μονάδες παρά τα σημαντικά κέρδη της Εθνικής Τράπεζας.

ekomini@e-tipos.com

Η ταυτότητα της Citigroup

Διευθύνων Σύμβουλος: Βικράμ Παντίτ
Έτος ίδρυσης: 1812
Εργοζόμενοι: 350.000
Αρ. Λογαριασμών: 200 εκατ.
Διεθνής παρουσία: 100 χώρες

Αποτελέσματα 2008

(σε δισ. δολάρια)

	1 ^ο τρίμ.	2 ^ο τρίμ.	3 ^ο τρίμ.
		-2,5	-2,8
	-5,1		

ΠΗΓΗ Citigroup

Μέτρα από τη Eurobank για τους μικρομεσαίους

Και προθεσμιακή κατάθεση από την Interamerican

Της ΡΩΣΗΣ ΧΑΙΚΟΥ

Μετά τη στήριξη των ιδιωτών πελατών τους, οι τράπεζες λαμβάνουν μέτρα και για την ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και επαγγελματιών. Εκτός από τη συμμετοχή των πιστωτικών ιδρυμάτων στο πρόγραμμα χρηματοδότησης μέσω ΤΕΜΠΜΕ, η Eurobank ανακοίνωσε και νέο πακέτο για τη στήριξη των ΜΜΕ, ενώ η Interamerican διεκδικεί μερίδιο από την ελληνική αγορά καταθέσεων, λασσώντας μέσω της Eurobank προθεσμιακό λογαριασμό. Η Eurobank τονίζει σε ανακοίνωσή της ότι χορηγεί απρόσκοπτα δάνεια προς επιχειρήσεις και ελεύθερους επαγγελματίες, ενώ συνεχίζει το πρόγραμμα των δωρεάν συναλλαγών για ελάφρυνση του λειτουργικού τους κόστους.

Η τράπεζα παρέχει τον Δυναμικό

Τις επόμενες ημέρες αναμένονται σχετικές ανακοινώσεις και από την ΕΤΕ

κό Λογαριασμό Όψεως με επιτόκιο 3% Ακόμη, παρέχει τη δυνατότητα αναδιάρθρωσης δόσεων των δανείων σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις που αντιμετωπίζουν προβλήματα ρευστότητας.

Στις αμέσως επόμενες ημέρες η Εθνική θα ανακοινώσει τη δική της δέσμη μέτρων για στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.

Η Interamerican διαθέτει τον λογαριασμό Interamerican Plus που, όπως κάθε προθεσμιακή κατάθεση, χαρακτηρίζεται από συγκεκριμένη διάρκεια (ένας, τρεις ή έξι μήνες) και συγκεκριμένο επιτόκιο, το οποίο είναι συνδεδεμένο με το Euribor. Οι τόκοι της προθεσμιακής κατάθεσης καταβάλλονται σε μηνιαία βάση στον λογαριασμό του πελάτη αυτόματα. Ελάχιστο ποσό κατάθεσης είναι τα 10.000 ευρώ.

Μερώτησή του ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Χρ. Βερελής τονίζει ότι το 2009 λιγνός ομοιογενικά δάνεια τραπεζών ύψους 10 δισ. και την περίοδο 2009-2013 συνολικό ποσό 45 δισ.

rhakou@e-tipos.com

Εικόνα 11.2

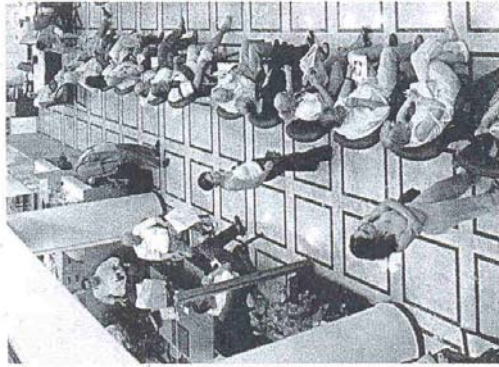

ΑΝΑΘΕΩΡΟΥΝΤΑΙ ΠΡΟΣ ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΟΙ ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟ 2009, ΠΑΡΑ ΤΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ

ΦΩΣ ΣΤΟ ΤΟΥΝΕΛ ΓΙΑ ΤΙΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

» Η δραστική περικοπή του κόστους λειτουργίας, τα έσοδα από τα ομόλογα, οι γενναίες ενέσεις στις οικονομίες των Βαλκανίων και οι συνεχείς μειώσεις των επιτοκίων στις προθεσμιακές καταθέσεις θα οδηγήσουν σε καλύτερα αποτελέσματα για το 2009

Το πρώτο τρίμηνο του 2009 θα είναι ίσως και το χειρότερο από πλευράς επιδόσεων για τον τραπεζικό κλάδο της τρέχουσας κρίσης. Η καισιόδοξη, που από τον προηγούμενο Οκτώβριο αποτέλούσε «αγαθό εν ανεπαρκεία» για το σύνολο των ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, σταδιακά έχει αρχίσει να επανέρχεται στις διοικήσεις των τραπεζών.

ΤΟΝ ΒΑΣΙΛΗ ΚΑΤΣΑΡΟΥ

Το 2009 μπορεί να μην είναι μια εύκολλη χρονιά αλλά, όπως δείχνουν και οι εξελίξεις στο διεθνές τραπεζικό σύστημα, τα πρόβλημα φαίνονται πολύ καλύτερα απ' όσο φημοάζουν μόλις πριν από μερικές βδομάδες, παραδέχονται οι τραπεζίτες. Προς αυτή την κατεύθυνση δεν συνηγορεί μόνο το γεγονός ότι η πρόσφατη κρίση οδήγησε σε

σημαντικές αναθεωρήσεις το χρηματοπιστωτικό σύστημα. Τα «δουριά έφωσαν», οι προϋπολογισμοί αναθεωρήθηκαν, τέθηκαν νέοι στόχοι και εκεί που οι τράπεζες μπορούσαν προσκόμισαν σε σημαντικές περικοπές ελαστικών δαπανών – είτε αυτές είχαν να κάνουν με έσοδα εξολιτισμού καταστημάτων είτε ακόμα και με ταξίδια στελεχών τους στο εξωτερικό (τα τελευταία αντικαταστάθηκαν από τηλεδιασκέψεις). Τα πρότα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν την περασμένη εβδομάδα για τα αποτελέσματα τριμήνου θεωρούνται αρκετά ενθαρρυντικά. Ενώ οι αρχικές εκτιμήσεις ανέφεραν ότι η μείωση της κερδοφορίας θα πλησιάζει το 50%, τώρα προβλέπεται ότι ο περιορισμός των κερδών δεν θα απέχει πολύ από το 30%.

ΣΥΝ ΚΑΙ ΠΛΗΝ

Βέβαια αυτό σε καμία περίπτωση δεν σημαίνει ότι τα προβλήματα εξέλθουν. Αλλά

5%, με τις εκτιμήσεις να κάνουν λόγο για περαιτέρω επιδείνωση του συγκεκριμένου δείκτη κατά τη διάρκεια του τρέχοντος έτους. Δεν είναι χωρίς σημασία το γεγονός ότι ο διοικητής της Τράπεζας της Ελλάδος έχει ζητήσει από τις τράπεζες να προχωρήσουν σε αύξηση των προβλέψεών τους, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη διαμόρφωση του καθαρού τελικού αποτελέσματος. Πάντως, και στον τομέα αυτό σημειώνεται -τοπικά στον όκο προς τις εκτιμήσεις- πρόοδος, αφού προβλέπεται ότι συνολικά οι τράπεζες δεν θα χρειαστεί να προχωρήσουν σε προβλέψιμες μεγαλύτερες του 5% του συνολικού καρποφύλακίου τους.

Εξορμησι για κέρδη

Από την πλευρά τους, οι διοικήσεις των ελληνικών τραπεζών μελετούν τρόπους με τους οποίους θα καλύψουν τη απόλαεις των κερδών που θα προέλθουν από τη με-

Εικόνα 11.3

ΠΙΝΑΚΑΣ ΚΥΡΙΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ

Κύρια οικονομικά γεγονότα και ιδρύσεις κυριότερων τραπεζών από το 1850 έως σήμερα (από τα αρχεία της Εθνικής Τράπεζας Ελλάδος):

- 1844: Στην Αγγλία ψηφίζεται νόμος για την οργάνωση της Τράπεζας της Αγγλίας.
- 1848: Οικονομική κρίση.
- 1855: Οι Ρόταλντ ιδρύουν την πιστωτική τράπεζα της Βιέννης (Credit Anstalt).
- 1857: Νομισματική Ενοποίηση της Γερμανίας.
- 1860: Ίδρυση στη Γαλλία της πρώτης Αγροτικής Τράπεζας (Credit Agricole).
- 1863: Ίδρυση στη Γαλλία της Credit Lyonnais.
Δημιουργία Εθνικών Τραπεζών στις Βόρειες Πολιτείες των ΗΠΑ.
Ίδρυση στην Κωνσταντινούπολη της Αυτοκρατορικής Οθωμανικής Τράπεζας (Banque Imperiale Ottomane).
- 1864: Ίδρυση της Πρώτης Διεθνούς στο Λονδίνο.
- 1865: Ίδρυση της Λατινικής Νομισματικής Ένωσης από Ιταλία, Γαλλία, Βέλγιο και Ελβετία η οποία καταργήθηκε το 1926.
- 1867: Απόφαση για προσχώρηση της Ελλάδος στη Λατινική Νομισματική Ένωση (Νέα Δραχμή - Διμεταλλισμός).
- 1868: Επιβολή της Αναγκαστικής κυκλοφορίας ενός 15/7/80 όπου τότε πλέον η Ε.Τ.Ε. υποχρεούται να εξαργυρώνει τα τραπεζογραμμάτιά της.
- 1878: Ενοποίηση της Γερμανίας με κοινό νόμισμα το Μάρκο.
- 1872: Ίδρυση της Dresner Bank.
- 1873: Ίδρυση της Σκανδιναβικής Νομισματικής Ένωσης από τη Δανία, Σουηδία και Νορβηγία.
- 1875: Ίδρυση της Ένωσης Σκοτικών Τραπεζών.
- 1877: Επιβολή της Αναγκαστικής κυκλοφορίας από 20/6/1877 έως 31/12/1884.
- 1881: Νόμος για τους αγρότες στην Αγγλία (Land Act)
- 1882: Ευρύ πρόγραμμα εκσυγχρονισμού από την κυβέρνηση Χαριλάου Τρικούπη - Έργα υποδομής και οικονομικής ανάπτυξης
- 1883: Οικονομική κρίση στην Ελλάδα.
- 1889: Αναγκαστική κυκλοφορία χαρτονομίσματος από 20/9/85 έως 14/5/1928 - Υποτίμηση της δραχμής.
- 1890: Αποστολή στην Ελλάδα των Law και Roux για να εξετάσουν την οικονομική κατάσταση ενόψει ξένης δανειοδότησης.
- 1893: Πτώχευση του ελληνικού κράτους - Σταφιδική κρίση - Διολίσθηση της δραχμής.
Ίδρυση της Τράπεζας Αθηνών.
- 1898: Επιβολή Διεθνούς Οικονομικού ελέγχου στην Ελλάδα.
- 1900: Ίδρυση του Ταμείου Εθνικού Στόλου - Οι ΗΠΑ εγκαταλείπουν τον διμεταλλισμό και υιοθετούν τον κανόνα χρυσού.
- 1904: Ίδρυση της Τράπεζας της Ανατολής.
- 1910: Νομισματική Μεταρρύθμιση - Ίδρυση του Εκπαιδευτικού Ομίλου.
- 1911: Καθιέρωση στην Ελλάδα της μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων.
- 1913: Ίδρυση στις ΗΠΑ του Ομοσπονδιακού Συστήματος Αποθεματικού (Federal Reserve Bank).
- 1914: Καθιέρωση των Εργατικών ασφαλίσεων στην Ελλάδα.
- 1917: Ψήφιση του νόμου για την Αγροτική Μεταρρύθμιση.
- 1921: Εγκατάσταση της πρώτης ξένης τράπεζας στην Ελλάδα, της American Express Bank Ltd.
Εφαρμογή στη Σοβιετική Ένωση της Νέας Οικονομικής Πολιτικής του Λένιν.

- Καταργείται στην Αγγλία το δικαίωμα των εμπορικών τραπεζών να εκδίδουν χαρτονομίσματα, διατηρείται μόνο στη Σκωτία.
- 1924: Το Γερμανικό Μάρκο επιστρέφει στον Κανόνα Χρυσού.
- 1928: Ίδρυση της Τράπεζας της Ελλάδος.
Ίδρυση της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.
Η Γαλλία επιστρέφει στον Κανόνα Χρυσού.
- 1929: Ίδρυση της Α.Τ.Ε. - Παγκόσμια Οικονομική κρίση μετά την κατάρρευση του χρηματιστηρίου της Ν. Υόρκης.
- 1930: Η Παγκόσμια Οικονομική Κρίση πλήττει την Ελλάδα.
Ίδρυση της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (Bank of International Settlements).
- 1931: Η Τράπεζα της Ελλάδος αποσυνδέει τη δραχμή από τη Βρετανική στερλίνα και την συνδέει με το δολάριο των ΗΠΑ. Κατάρρευση Κεντρικών Ευρωπαϊκών Τραπεζών.
- 1932: Η Ελλάδα κηρύσσει προσωρινό χρεοστάσιο.
Το συνέδριο της Λωζάννης αναστέλλει τις υποχρεώσεις της Γερμανίας για την καταβολή πολεμικών αποζημιώσεων.
- 1933: Ο Φραγκλίνος Ρούζβελτ εφαρμόζει στις ΗΠΑ την πολιτική του New Deal.
- 1936: Ο Τζ. Μ. Κέυνς δημοσιεύει τη Γενική θεωρία της Απασχόλησης του τόκου και του χρήματος.
- 1944: Διεθνής νομισματική συμφωνία του Μπρέτον Γουντς.
Ίδρυση του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου.
- 1945: Στη Γαλλία εθνικοποιούνται οι 5 μεγαλύτερες τράπεζες.
- 1947: Δόγμα Τρούμαν για οικονομική βοήθεια στην Ελλάδα και στην Τουρκία.
Σχέδιο Μάρσαλ για την οικονομική ανασυγκρότηση της Ευρώπης.
- 1948: Η Ελλάδα γίνεται μέλος του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας.
- 1951: Ίδρυση της Νομισματικής Επιτροπής και της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Άνθρακα και Χάλυβα.
- 1953: Νομισματική μεταρρύθμιση. Η ιστορία της δραχμής συνδέεται με το δολάριο των ΗΠΑ και υποτιμάται 50%. Κόβονται τρία μηδενικά από τα τραπεζογραμμάτια.
- 1957: Συνθήκες της Ρώμης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.
Ίδρυση της Deutsche Bundesbank.
- 1959: Έναρξη των διαπραγματεύσεων για τη σύνδεση της Ελλάδος με την Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα.
- 1959: Ίδρυση του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Ελεύθερου Εμπορίου.
- 1963: Ανασύσταση της Ένωσης Ελληνικών Τραπεζών.
- 1967: Δημιουργία της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας.
- 1971: Κατάργηση της νομισματικής συμφωνίας του Μπρέτον Γουντς. Οι ΗΠΑ υποτιμούν το δολάριο και αναστέλλουν τη μετατρεψιμότητά του σε χρυσό.
- 1979: Δημιουργία του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος.
- 1981: Ένταξη της Ελλάδος στην ΕΟΚ.
- 1986: Συγκρότηση Επιτροπής για την αναμόρφωση και εκσυγχρονισμό του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος.
- 1989: Δημιουργία του Εθνικού Διατραπεζικού Συστήματος Πληρωμών (Δ.Ι.Α.Σ.)
Έκθεση Ντολόρ για την οικονομική και Νομισματική Ένωση (Ο.Ν.Ε.).
- 1991: Αρχίζει η σταδιακή απελευθέρωση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος.

- 1992: Ιδρύεται το αυτοματοποιημένο σύστημα πληροφοριών «Τειρεσίας». Υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ για τη δημιουργία της Οικονομικής και Νομισματικής Ένωσης της Ευρώπης (Ο.Ν.Ε.).
- 1998: Ένταξη της δραχμής στο Μηχανισμό Συναλλαγματικών Ισοτιμιών (Μ.Σ.Ι.) του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος.
Εξαγορές και συγχωνεύσεις στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.
Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.
- 1999: Κλιμακώνονται οι εξαγορές και συγχωνεύσεις των ελληνικών τραπεζών. Δημιουργία του ενιαίου Ευρωπαϊκού νομίσματος (Ευρώ).
- 2000: Απελευθέρωση και διεθνοποίηση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος. Δημιουργία νέας εξειδικευμένης μονάδας στο Private Banking και Factoring.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Από βιβλία:

- Το Ελληνικό Χρηματοπιστωτικό σύστημα κάτω από τις εσωτερικές, τις κοινωνικές και τις άλλες διεθνείς εξελίξεις, Π. Αλεξάκης - Π. Πετράκης
- Εισαγωγή στο Τραπεζικό Μάρκετινγκ, Κωνσταντίνος Λυμπερόπουλος
- Τράπεζες και Ποιότητα, Χάρης Πρωτόπαπας
- Σοβιετική Εγκυκλοπαίδεια

Από διαδίκτυο:

- www.eurobank.gr
- www.marfinegnatia.gr
- www.piraeusbank.gr
- www.atebank.gr
- www.bankofcuprys.gr

Πέρα των άρθρων που αναγράφονται ένθετα

- Πρώτο Θέμα: 2-11-09, 9-3-08, 16-11-08, 7-3-08
- ΝΕΑ: 15-10-09, 3-6-08
- ΕΠΙ: 28-10-06
- ΕΘΝΟΣ: 29-4-07, 19-10-0, 24-4-09
- ΕΛΕΥΘΕΡΟΣ ΤΥΠΟΣ: 17-1-06, 29-4-08, 25-11-08, 13-2-09, 24-2-09, 21-12-09,
- Κ/Μ 4-10-09, 3-2-09
- ΙΣΟΤΙΜΙΑ: 24-2-09
- ΗΜΕΡ. 15-12-05
- ΕΥΡΩΟΙΚΟΝΟΜΙΑ: 27-5-08
- ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ: 6-9-08